

JULES VERNE

**Çin'de Bir Çinli'nin
Başına Gelenler**

Tam
Metin
Çeviri

2. BASIM

ithaki

Çin'de Bir Çinli'nin Başına Gelenler

Jules Verne

Çeviren: Ender Bedisel

Özgün Adı: *Les Tribulations d'un Chinois en Chine*
2. Baskı, İstanbul Ocak 2013

Jules Verne Kitaplığı; Jules Verne kitaplarını yıllar önce Türkçeye kazandırmış olan A. İhsan Tokgöz'e ithaf edilmiştir.

* *A. İhsan Tokgöz: Türk yazar, yayıncı ve siyaset adamı. Jules Verne'in romanlarını Türkçeye ilk çeviren kişidir. 1890 yılında Alem Basımevi'ni kurdu ve Edebiyat-ı Cedide akımının yayın organı olan Servet-i Fünun Dergisi'ni yayımlamaya başladı. İkinci Meşrutiyet'ten Birinci Dünya Savaşı sonlarına değin Yüksek Ticaret Mektebi'nde coğrafya öğretmenliği yaptı. 1919'da Avrupa'ya giderek Heyet-i Temsiliye'nin amaç ve fikirlerini Batı kamuoyuna duyurmaya çalıştı. Lozan Barış Konferansı sırasında da Türk Basın Bürosu'nun yöneticiliğini yaptı. 1931'de Ordu milletvekili olarak girdiği TBMM'de yasama görevini ölümüne değin sürdürdü. Başlıca yapıtları: Altı Hafta Nil'de Seyahat, Avrupa'da Ne Gördüm, Tuna'da Bir Hafta, Tirol Cephesinde Ateş Hattında, Matbuat Hatıralarım.*

KİŞİLERİN UYRUKLARI VE KİŞİLİĞİ YAVAŞ YAVAŞ BELLİ OLUYOR

Mermer arkalıklı iskemlesinin koluna dirseğini yaslamış olan davetlilerden biri, şekerli nilüfer kökünü kemirerek, "Kabul etmeli ki hayatın güzel tarafı var!" diye bağırdı.

Bir köpekbalığının nefis etli kanat ucunun kılıçığı az kalsın boğazını tıkayacak olan bir başkası, boğuk boğuk öksürerek, "Kötü tarafı da var!" dedi.

Daha yaşlı olanı, burnunun taşımak zorunda kaldığı kocaman gözlüklü biri, "Filozof olalım!" dedi. "Bugün boğazımızın tıkanması riskini yaşıyoruz, ama yarın her şey şu nektarın pek hoş yudumlarını tadar gibi geçebilir! Ne de olsa yaşam bu!"

Uysal mizaçlı bu Epikürosçu bunları söyledikten sonra, bir kadeh nefis ılık şarabı yudumladı. Şarabın çıkardığı hafif buhar, yavaş yavaş metal bir çaydanlığın içinden yükseliyordu.

Dördüncü davetli, "Bana sorarsanız," dedi, "yaşam hiçbir şey yapmazken ve hiçbir şey yapmama olanağı varken daha anlamlı geliyor!"

Beşincisi, "Yanlışınız var!" diye ekledi. "Mutluluk araştırmak ve çalışmaktır. Mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmek, insanı mutlu kılar!.."

"Ve sonunda insan, hiçbir şey bilmediğini anlar!"

"Bilgeliliğin başlangıcı bu değil mi?"

"Peki sonu ne?"

Gözlüklü adam filozofça cevap verdi: "Bilgeliliğin sonu yoktur! Yine de yüce bir doyuma ulaşılabilir!"

O zaman, birinci konuk doğrudan ev sahibine yöneldi. Adam masanın bir ucunda, yani en kötü yerinde oturuyordu. Zira saygı kuralları bunu gerekli kılıyordu. Ev sahibi kayıtsız ve dalgındı; hiç lafa karışmadan konuşmaları dinliyordu.

"Görelim bakalım! Bu saçmalıklar hakkında ev sahibimiz ne düşünüyor? Yaşam iyi midir kötü müdür? Yaşamın lehinde mi, aleyhinde mi?"

Ev sahibi kıtır kıtır ses çıkararak uyuşuk uyuşuk karpuz dilimlerini yiyordu; hiçbir şeyden zevk almayan bir adam tavrı vardı; küçümseyici bir havayla dudaklarını uzatıp cevap olarak, "Pöh!" demekle yetindi.

Bu, özellikle kayıtsız insanların kullandığı sözcüktü. Her şeyi söylüyor, hiçbir şey söylemiyordu. Bu kelime bütün dillerde bulunur ve dünyanın bütün sözlüklerinde yer alsa gerektir. Kısaca "hoşnutsuzluk" ifadesidir.

Bunun üzerine beş davetli sıkılğan adamı kendi kanıtlarıyla sıkıştırdılar. Her biri kendi tezini savundu. Adamın görüşünü almak istiyorlardı. Ev sahibi önce cevap vermekten

kaçındı, sonunda hayatın ne iyi, ne kötü olduğunu ileri sürdü. Ona göre, pek sevinçli olmayan, anlamsız bir şeydi.

"İşte dostumuz!"

"Bir gül dikenini onun huzurunu hâlâ bozmamış; yoksa böyle konuşabilir mi?"

"Hem de genç olduğu zaman!"

"Genç ve çok sağlıklı!"

"Çok sağlıklı ve zengin!"

"Çok zengin!"

"Çok, çok zengin!"

"Galiba fazla zengin!"

Bu yorumlar bir maytapın çatpatları gibi sesler çıkarıyor, evsahibinin tasasız yüzünde gülümsemeye bile neden olmuyordu. Kendi yaşam sayfalarını bir kez olsun karıştırmamış, ilk sayfalara bile göz atmamış bir adam haliyle hafifçe omuzlarını silkmekle yetiniyordu.

Kayıtsız adam olsa olsa otuz yaşlarında, son derece sağlıklıydı. Büyük bir servetin üzerinde oturuyordu. Kültürlü, zekâsı ortanın üzerindeydi; şu dünyanın mutlularından biri olabilmek için çoğu kimsenin yoksun kaldığı her şey onun elindeydi! Ama neden mutlu değildi?

Neden?

O sırada, filozofun ağırbaşlı sesi işitildi. Antik koronun başoyuncusu gibi konuşarak, "Dostum," dedi, "şu ölümlü dünyada mutlu değilsin, yani şu ana kadar mutluluğun tadına varamamışsın. Mutluluk sağlık gibidir. Onun tadını almak için ara sıra yoksun kalmak gerekir. Oysa şimdiye dek hiç hastalanmamışsın... Yani hiç mutsuz olmamışsın! Yaşamında eksik olan şey bu. Bir an için olsun mutsuzluğu yaşamayan kişi, mutluluğun kıymetini nasıl anlayabilir?"

Bilgelik dolu bu gözlemi yaptıktan sonra filozof, en iyi marka şampanyayla dolu kadehini kaldırarak, "Dilerim, ev sahibimizin güneşine biraz gölge düşer!" dedi. "Yaşamında biraz acı görmeli!"

Ardından bir yudumda kadehini boşalttı.

Ev sahibi bu sözleri kabullenir gibi bir jest yaptı ve her zamanki uyuşukluğuna geri döndü.

Konuşmalar nerede geçiyordu? Paris'te, Londra'da, Viyana'da, Petersburg'ta bir yemek salonunda mı? Altı davetli Eski Kıta ya da Yeni Dünya'nın bir restoranında mı söyleşiyorlardı? Yemeğin ortasında, fazla içmemiş olmalarına rağmen, bu konuları tartışan bu insanlar kimdir?

Aslında, Fransız değillerdi, zira politikadan konuşmuyorlardı!

Altı konuk şatafatlı biçimde dekore edilmiş, orta büyüklükte salonda bir masaya oturmuştu. O saatte, camların arasından günün son ışıkları sızıyordu. Dışarıda, pencere boşluklarında, akşam rüzgarı çiçekleri kımıldatıyor, birkaç sokak fenerinin solgun ışıkları günün ölgün ışıklarına karışıyordu. Yukarıda, pencerelerdeki boşlukların üstünü sıra sıra

kler süslüyor; bunlar çeşitli heykelciklerden oluşuyordu. Heykelcikler göksel ya da
zi güzellikleri temsil eden, bir fauna ve bir floraya ait olan hayvanları ve bitkileri
ndiren fantezi dolu objelerdi.

k halıların süslediği salonun duvarlarında geniş aynalar parlıyordu. Tavanda bir
1 rengarenk perkalden oluşan kanatlarıyla içerinin havasını serinletiyordu.

h laka ile cilalanmış masa geniş bir dörtgenden ibaretti. Üstünde örtü yoktu;
en ve gümüş takımları, saf kristalden yapılmış bir ayna gibi yansıtıyordu. Havlu
gibi şeyler de yoktu; ama kısa ve özlü yazılarla süslü dört köşeli basit kağıtlar vardı.
dan her davetlinin yanında yeterli miktarda bulunuyordu. Masanın etrafına
er arkalıklı iskemleler dizilmişti; çağdaş mobilyanın yünlü pamuklu minderlerle
iskemlelerine oranla bu bölgede sıcaklık bakımından tercih edilebilir eşyalardı

nek servisine gelince, genç kızlar tarafından yapılıyordu. Sevimli şeylerdi, kara
nın arasına zambak ve kasımpatı çiçekleri karışmıştı; kollarını zarif biçimde
en, altından ya da yeşimtaşından bilezikler takmışlardı. Gülümsüyorlar, neşe
lardı; bir elleriyle servis yapıp sofrayı toplarken, öteki elleriyle nazik nazik geniş
lpazeyi sallıyorlardı; yelpaze tavandaki punkayla birlikte havayı serinletip
dırıyordu.

ekte her şey vardı. Hem temiz hem çok ustalıkla bir yemekten daha nefis ne
? Akşam mönüsü yüz elli tabak yemekten oluşuyordu.

risin başında ve girişte, şekerli pastalar, havyar, kızarmış çekirgeler, kuru meyveler
g-Po'nun istiridyeleri yer alıyordu. Bunların ardından kısa aralıklarla, haşlanmış
dek, güvercin ve kızkuşu yumurtaları, kırlangıç yuvalarından toplanan yumurtalar,
ng yahnileri, dilimlenmiş mersinbalığı, soslu ya da şekerlenmiş balina sinirleri, tatlı
orpitleri, yengeç yahnileri, serçe taşlıkları ve sarmısak sokulmuş koyun gözleri,
çekirdeklerinin sütüyle süslü börekler, denizhiyarı yahnileri, bambu tomurcuk
tatlandırılmış körpe kökçüklerden salatalar vb. ikram edildi. Singapur ananasları,
klarından yapılmış bademşekerleri, tuzlu bademler, tadı güzel hintkirazları, beyaz
ong-yen" meyveleri, solgun etli litchi² meyveleri, su kestaneleri, şekerlemesi
iş Kanton portakalları üç saattir devam eden yemeğin son bölümünü
ruyordu. İçeceklere gelince, bol miktarda bira, şampanya ve Şao-Şiyn şarabı
uyordu. Olmazsa olmaz pirinci, davetliler küçük çubukların yardımıyla dudaklarına
yor, böylece tatlı servisinden önceki son servis bitmiş oluyordu.

ayet genç garson kızlar Avrupa'da moda olan parfümlü mendiller değil de sıcak
atırılmış havlular getirdiler. Davetliler büyük bir memnuniyetle bunları yüzlerine

nda bu, yemekte verilen kısa bir ara, bir saatlik tatlı bir gevşeklikti. Bundan sonraki
hüzikle dolacaktı.

çekten bir grup çalgıcı ve şantöz salona girdi. Şantözler genç ve güzeldi; davranışları
azı ve nazikti. Ama ne müzikti o öyle! İşitme duyusunun sınırlarını zorlayan keskin

notalar! Bu notalardan yükselen ölçüsüz makamsız viyaklamalar, gıdaklamalar! Enstrümanlara gelince, yaylarından çıkan sesler birbirine karışan kemanlar, akordsuz gitarlar, çığırkan klarnetler, taşınabilir küçük piyanolara benzeyen armonikalar... Gerçi büyük bir gürültüyle enstrümanlara eşlik eden şarkılara ve şantözlere layık şeylerdi bunlar.

Gürültülü patırtılı orkestranın şefi sahneye çıkarken repertuvarındaki programı sunmuştu. Dilediğini çalmasına izin veren ev sahibinin bir işareti üzerine müzisyenler On Çiçekli Demet şarkısının çalmaya başladılar. O zamanlar pek moda olan, kibar âlemin aklını başından alan bir parçaydı bu.

Sonra, kendilerine avans olarak iyi bir ödeme yapılmış olan grup, şarkı söyleyerek ve ilerleyerek uzaklaştı. Bravo seslerini de arkalarından götürüyorlardı. Bitişik salonlara geçtiler; oralarda da iyi bir hasılat yapacaklarını umuyorlardı.

Altı davetli iskemlelerinden kalktı; ama sırf başka masaya geçmek için bu hareketi yaptılar. Bu arada birbirlerine büyük bir nezaketle davranıyorlar, iltifatlar ediyorlardı.

Bu ikinci masada, her konuğun önünde kapaklı bir kase duruyordu. Kaseler ünlü Budist rahip Bodhidharma'nın portresiyle süslüydü. Efsanevi salının üstünde ayakta duruyordu. Herkese bir tutam çay ikram edildi, her konuk bu çayı şeker katmadan kasesindeki kaynar suyun içine attı ve neredeyse hemen içti.

Ne çaydı ama! Onu tedarik eden Gibb-Gibb&Co. firmasıydı; o yüzden korkmaya hiç gerek yoktu; yani çayın içine sahtekarlık sonucu acayip otlar karıştırılmamış, demlenirken tadı acımamıştı. Üstelik nezaketsiz bir hazırlayıcı, zerdeçal katarak onu sarartmamış ya da Prusya mavisıyla sapsan kurutmamıştı!

Bütün arılığıyla üstün nitelikli bir çaydı. Çay çiçeğinin kendisine tıpatıp benzeyen kıymetli yaprakların ürünüydü. Bu yapraklar bir ağacın çok nadir bulunan ve ölmek üzere olan bitkileriydi. Küçük çocuklar tarafından mart ayının ilk hasat döneminde toplanırlardı. Bu yaprakları salt eldiven giyen çocukların özenle toplama hakkı vardı!

Altı davetlinin kendinden geçmeden küçük yudumlarla tattığı bu çayı, bir Avrupalı hayret nidaları çıkararak övmekten geri kalmazdı; ne var ki onun yabancıları olmayan konukların bu çaya aşinalıkları vardı.

Şunu söylemek gerekir ki bu insanlar o nefis içkinin inceliklerini değerlendirecek düzeyi çoktan aşmışlar, onu kanıksamışlardı. Düzeyli bir toplumun insanlarıydılar; üzerlerinde hafif kısa kollu gömlek "han-şao", kısa bir yelek "ma-kual", kenardan ilikli uzun entari "ha-ol" gibi varsıl giysiler vardı. Ayaklarında sarı şıpıtıklar, kabartmalı pamuklu kumaştan çoraplar göze çarpıyordu. Beli püsküllü bir eşarpla saran ipekli pantolonlar giymişlerdi, göğüslerini incelikle dokunmuş ipekli plastron süslüyordu. Bu sevimli kişiler o ağaçtan üretilen çayın yılda bir kez kokulu yapraklar verdiği ülkede doğmuşlardı. Kırlangıç yuvalarından toplanan yumurtaların, denizhıyarlarının, balina sinirlerinin, köpekbalığı kanat ucu etlerinin yer aldığı bir yemektir bu; konuklar tadını çıkara çıkara yesin diye son derece incelikle hazırlanmıştı. Tabii bir yabancıyı hayretler içinde bırakacak bu mönü onları hiç şaşırtmamıştı.

Öte yandan masadan ayrılırken, içlerinden hiçbiri ev sahibinin kendilerini niçin çağırdığını bilmiyordu. Gerçekten o gün, kendilerini neden davet etmişti? Birazdan öğreneceklerdi.

Kaselerdeki çay hâlâ bitmemişti. Kayıtsız ev sahibi son yudumunu içtiği anda, dirseklerini masaya yasladı, dalgın bakışlarla şu sözleri söyledi:

"Dostlarım hiç alay etmeden beni dinleyin! Kader böyle istedi. Hayatıma yeni bir şey katacağım; böylece belki monotonluktan kurtulurum! İyi mi, kötü mü olacak? Bunu gelecek gösterecek. Sizi davet etmiş olduğum bu akşam yemeği benim bekarlık hayatıma veda yemeğidir. On beş gün sonra evleniyorum, ve..."

Optimist, "insanların en mutlusu olacaksın!" diye haykırdı. "Bak, görüyor musun! Talihin açık!"

Gerçekten, lambalar soluk ışınlar fırlatarak çıtırdarken, pencerelerin arabesklerinde saksıganlar ötüyor, çayın küçük yaprakları kaselerde dikine yüzüyordu. İnsanı kandırmayan mutlu kehanetlerdi bunlar!

Nitekim herkes ev sahibini kutladı, o da büyük bir soğuklukla iltifatları kabul etti. Ancak kendisinin seçtiği ve hayatına "yeni bir şey" katacak olan kişinin adını vermedi. Konuklardan hiçbiri bu konuda onu sorgulamak saygısızlığında bulunmadı.

Bu arada, filozof tebriklere karışmamıştı. Kollarını kavuşturmuş, gözleri aralık, dudaklarında alaycı bir gülümseme, ne iltifat edenleri ne iltifat edileni onaylar gibi görünüyordu.

Ev sahibi ayağa kalktı, elini onun omuzuna koyarak her zamankinden daha az sakin bir sesle, "Evlenmek için çok mu yaşlıyım?" diye sordu.

"Hayır."

"Çok mu gencim?"

"Pek sayılmaz."

"Beni hatalı mı buluyorsun?"

"Olabilir!"

"Seçtiğim insanı tanıyorsun; beni her bakımdan mutlu edebilir."

"Biliyorum."

"O halde?.."

"Onu mutlu edemeyecek olan sensin! Hayatta tek başına sıkılmak iyi değildir! Ama iki kişi birden sıkılmak daha beter!"

"Demek asla mutlu olamayacağım, öyle mi?.."

"Evet, mutsuzluğu öğrenmedikçe bu böyle!"

"Mutsuzluk bana ulaşamaz!"

"Daha kötü, bir türlü düzelemezsin!"

Konukların en genci, "Ah şu filozoflar!" diye bağırdı. "Onlara kulak asmamak lazım. Teori üreten aygıtlar bunlar! Her türden teori üretirler! Hiçbir işe yaramayan uyduruk laflar! Evlen, evlen dostum! Hiç evlenmemeyi dilemiş olmasaydım, inan ben de aynısını yapardım! Evlen, şairlerimizin dediği gibi, yeter ki sevgi dolu iki Zümrüdüanka birleşsin!"

Dostlarım, ev sahibimizin mutluluğu için kadeh kaldırıyorum!"

Filozof, "Ben de gelecekte onu mutlu kılacak koruyucu tanrıçanın onuruna içiyorum," dedi. "Ancak dostumuzu mutsuzluk deneyiminden geçirmeli!"

Biraz tuhaf bu kadeh tokuşturmanın ardından, davetliler kalktı, tam dövüğe başlayacak olan boksörler gibi yumruklarını havaya kaldırdılar, sonra onları aşağıya indirip başlarını eğerek ayrılmak için izin istediler.

Okur yemeğin verildiği salonun tasvirinden, sofradaki başka iklimlere özgü mönüden, davetlilerin giyim kuşamından, kendilerini ifade etme biçiminden, hatta teorilerinin tuhaflığından, Çinliler'den söz edildiğini sezmiştir. Gerçekten bu insanlar araştırmaları, seyahatleri ve Batı'nın uygarlaşmış kişileriyle sık sık temas etmeleri sonucunda çoktan "Avrupalılaşmış" olan Çin'in modern sakinleridir.

Kanton'da Perles nehrinde dolaşan tenezzüh gemilerinden birinin içindeki bir salonda burası. Varsıl Kin-Fo, yanından ayrılmayan filozof Wang'ın eşliğinde, gençliğinin en iyi dostlarından dördünü ağırlıyordu. Pao-Shen mavi düğmeli dördüncü sınıf bir mandarindi, Yin-Pang, Pharmaciens Sokağı'nda ipekli kumaş ticareti yapan zengin bir tüccar, Tim zevk düşkününü duygusuz biri ve Hual bir entelektüeldi.

Olay, Çin gecesinin saatlerini şiirsel biçimde paylaşan beş arifeden birincisinde, dördüncü ay'ın yirmi yedinci gününde geçiyordu.

1 Tavana asılan ve vantilatör işlevini gören bir çeşit sıcaklık siperi. Sıcak ülkelerde kullanılırdı. Siperden sarkan ipler küçük bir uşak tarafından döndürülür, mekan serinletilirdi. -çn

2 Uzakdoğu'ya özgü bir ağaç. Kerestesi ve meyvesinden yararlanır. Bu ağacın meyvesi. -çn

KİN-FO İLE FİLOZOF WANG'IN KİMLİKLERİ NETLEŞİYOR

Kin-Fo'nun dostlarına verdiği veda yemeği Guang-Dung eyaletinin başkenti olan Kanton'da gerçekleşmişti. Genç adam yeniyetmeliğinin bir bölümünü bu taşra kentinde geçirmişti. Zengin ve cömert bir insandı dolayısıyla çok sayıda arkadaş edinmişti; ancak o dönemden sadece dört kişiyi davet edebildi. Ötekilere gelince, hayatın akışı içinde dağılıp gitmişlerdi. Onları bir araya getirmek için boşuna uğraşmıştı.

Kin-Fo o sırada Şanghai'da oturuyordu. Sıkıntısından kurtulmak için hava değişimine ihtiyaç duyduğundan birkaç günlüğüne Kanton'a gitmişti. Fakat o akşam, kıyının belli başlı noktalarına yanaşan buharlı gemiye binecek ve sessiz sedasız yamenine¹ dönecekti.

Kin-Fo'ya eşlik eden Wang, öğrencisinin yanından hiç ayrılmayan bir filozoftu. Bıkıp usanmadan ders verirdi. Aslında, o derslerin hiç hesabını tutmazdı; bu yüzden ürettiği vecizeler ve özdeyişler uçup giderdi. Gelgelelim -zevk düşkününü Tim'in dediği gibi- "teori aygıtı" olduğundan yenilerini üretmekten yorulmazdı.

Kin-Fo, Kuzey Çinlilerinden bir tipti; Tatarlarla asla birleşmeyen ve evrimleşmeye eğilimli bir ırktan geliyordu. Güney'in taşra eyaletlerinde onun bir benzerine daha rastlamak mümkün değildi. Orada yüksek ve orta sınıflar Mançu ırkıyla daha iç içe karışmışlardı. İşgalden bu yana Kin-Fo'nun anne ve baba tarafının aileleri birbirlerinden uzaklaşmıştı; ne var ki aile bireyleri damarlarında bir damla Tatar kanı bulunmayan insanlardı. İri yarı, yapılı, sarı olmaktan çok beyaz tenli, kaşları dik açılı, şakaklarına doğru azıcık yükselen gözleri çekik, burnu dik, yüzü yassılaştırmamış bir tipti; öyle ki Batı halklarının en yakışıklı tiplerinin yanında bile dikkat çekebilirdi.

Gerçekten Kin-Fo'nun Çinli olduğu yalnızca, özenle tıraş edilmiş başından, tüysüz alnı ve tüysüz boynundan, ensesinden başlayıp simsiyah bir yılan gibi sırtından aşağı doğru sarkan atkuyruğundan belli oluyordu. Kendine özenle dikkat eden biriydi; nitekim üst dudağının çevresinde yarım daire çizen nazik bıyığı ve onun hemen altındaki biçimli sakalı bu özeni kanıtlıyordu. Tırnakları bir santimi aşan uzunlukta; bu da hiçbir şey yapmadan yaşayabilen varsıl kişilerin kategorisine dahil olduğunun bir göstergesiydi. Ayrıca, yukarıdan bakan bir eda, kayıtsız bir tutum, kişiliğinin "seçkin ve nitelikli" özelliğine ekleniyordu.

Zaten Kin-Fo Pekin'de doğmuştu; bu da Çinliler'in çok gurur duydukları bir ayrıcalıktı. Neredensin diye soranlara, kasıla kasıla "Yukarıdanım!" cevabını verirdi. Gerçekten doğumu sırasında babası Çung-Heu Pekin'de oturuyordu; o altı yaşındayken temelli olarak Şanghai'a yerleşti.

Bu namuslu Çinli, İmparatorluk'un kuzey bölgesinden mükemmel bir ailenin

bireyiydi; yurttaşları gibi onun da ticaret alanında üstün yetenekleri vardı. Mesleğinin ilk yıllarında, bu çok kalabalık zengin toprakların ürettiği her şeyi, Swatow'un kâğıtlarını, Su-Çeu'nun ipekli kumaşlarını, Formoza'nın şekerkamışını, Han-Ku ve Fu-Çu çaylarını, Ho-Nan demirini, Yûnann eyaletinin sarı ya da kırmızı bakırını, yani kısaca meta ya da alışveriş eşyası olan her şeyin ticaretini yapıyordu. Belli başlı ticaret mağazası, yani "hong"u Şanghay'da bulunurdu, öte yandan Nankin, Makao, Tien-Tsin ve Hong-Kong'da ticaret acenteleri vardı. Avrupa'yla sıkı ilişkileri olduğundan mallarının nakliyatını İngiliz buharlı gemileri yapıyor, telgrafla Kalküta'daki afyonun fiyatını öğreniyordu. Bu teknik gelişmenin ajanları, yani buharlı enerji ve elektrik, işini kolaylaştırıyordu. Pek çok Çinli onun gibi bu gelişmeden yararlanıyordu. Ne var ki hükümetin ve mandarinlerin etkisiyle gelişmenin saygınlığı yavaş yavaş azalmaya yüz tutmuştu.

Özetle Çung-Heu, imparatorluk dahilinde ustaca işini çevirip ticaret yapıyordu. Bunun yanında, Şanghay'da, Makao'da ve Hong-Kong'da bulunan Portekiz, Fransız, İngiliz ve Amerikan şirketleriyle de ticari ilişkileri vardı. Kin-Fo'nun dünyaya geldiği tarihte, serveti çoktan dört yüz bin doları aşmıştı.

Daha sonraki yıllarda, "Amerika'ya kuli² ihracatı" başlayınca, insan kaçakçılığı ticaretinin doğması sonucu bu servet ikiye katlandı.

Gerçektende bilindiği gibi Çin'in nüfusu çok yoğundur ve geniş topraklarına sığmaz.

Çin'de en az üç yüz altmış milyon insanın yaşadığı bilinmektedir. Bu rakam dünya nüfusunun neredeyse üçte biridir. Nitekim yoksul Çinli ne denli az yese de açlığını gidermek zorundadır; gelgelelim Çin'deki sayısız çeltik tarlaları, buğday ve tahıl tarımı onun karnını doyurmaya yetmez. Bunun içindir ki bu aşırı fazlalığın, İngiliz ve Fransız topraklarının Çin'in maddi manevi surlarında açtığı gediklerden kaçmaktan başka çaresi yoktur.

Nitekim bu aşırı fazlalık özellikle Kuzey Amerika'ya ve Kaliforniya eyaletine akmıştır. Ancak olay öylesine şiddetle meydana gelmiştir ki Kongre hayli saygısızca "sarı veba" denilen bu istilaya karşı sınırlayıcı önlemler almıştır. Sonuçta, ABD'ye giden elli milyon Çinli göçmen hiç de Çin'in nüfusunu azaltmış sayılmaz; ancak bu göçmen nüfus, Anglo-Sakson ırkının içinde erimiştir.

Bununla beraber, göç olayı geniş bir alana yayıldı. Bütün işlere uyum sağlayan ve bir tutam pirinç, bir bardak çay, bir pipoluk tütünle yaşamını sürdüren kuliler, Sale Gölü'nde, Virginia'da, Oregon'da kol emeği ücretinin hızla düşmesine neden oldular.

Son derece ucuza mal olan bu göçmenlerin nakliyatı için kumpanyalar kuruldu. Çin'in beş eyaletinden göçmen toplayan beş tane kumpanya vardı, altıncısı San Fransisco'daydı. Beş kumpanya insan gönderiyor, altıncısı malı alıyordu. Ting-Tong'daki ek bir acente ise onu yeniden geri gönderiyordu.

Bu durum, açıklama gerektiriyor.

Elbette Çinliler anayurtlarından ayrılmak ve "Melikan"ların yanında para kazanmak istiyorlardı. ABD halkına bu adı vermişlerdi. Ama bir şartla yurtlarını terk ediyorlardı. Şöyle ki öldükten sonra ölüleri, doğdukları topraklara geri gönderilecek ve orada

cekti. Bu, sözleşmede yer alan temel koşullardan biriydi, olmazsa olmaz bir u. Kumpanyaları göçmene karşı sorumlu kılıyor, ondan kurnazca sıyrılmalarına vermiyordu.

Kim Ting-Tong, başka deyişle Ölüler Acentesi, özel fonlar ayırarak ölüleri gemilere taşımayı üstlendi. Ölülerle tıka basa yüklenen gemiler San Fransisco'dan kalkıp Hong-Kong ya da Tien-Tsin'e gidiyordu. Yeni bir ticaret. Para kazanmanın yeni

nik ve girişken Çung-Heu bunu sezdi. 1866'da öldüğü sırada, Kuang-Than'ın yönetiminde yöneticiydi. San Fransisco'da Ölüler Fonu Sandığı'nda müdür yardımcısıydı.

Çung-Heu, hem annesini hem babasını yitiren Kin-Fo dört milyon frank tutarında bir mirasın üzerine oturmuştu. Bu para Kaliforniya Merkez Bankası'nda duruyor, genç adam tarafından muhafaza ediyordu.

Çung-Heu mirasçı babasını kaybettiği tarihte on dokuz yaşındaydı. Wang olmasa tek başına yaşayamazdı. Yanından ayrılmayan Wang, hem dostu hem akıl hocasıydı.

Kimdi bu Wang? On yedi yıldır Şanghai'da yaşıyordu. Oğuldan önce babanın can yoldaşıydı. Nereden geliyordu? Başından neler geçmişti? Öyle karanlık sorulardı ki Çung-Heu, o sorulara yalnız Çung-Heu ve Kin-Fo cevap verebilirdi.

Çung-Heu ihtimal verilmese de bu sorulara cevap vermeyi uygun görselerdi, şunları söylemişlerdi: Herkesin bildiği gibi Çin, özellikle ayaklanmaların yıllar boyu hüküm sürdüğü bir ülkedir. Ülke yüz binlerce insanın ayaklanmasıyla çalkalanır.

17. Yüzyılda, Çinli kökenli ünlü Ming hanedanı, üç yüz yıldan beri Çin'e egemendi. Ancak, bu hanedanın şefi, başkenti tehdit eden isyanlar karşısında çaresiz kalınca, bir yabancıya yardım istedi.

Çung-Heu bu talebi geri çevirmedi, hemen yetişip asileri kovaladı. Durumdan yararlanıp yardım isteyen şefi devirdi ve kendi öz oğlu Şun-Çe'yi imparator ilan etti.

1644'ten itibaren, Tatar otorite Çinli otoritenin yerini aldı ve taht Mançu imparatorlarının eline geçti.

Çung-Heu, aş yavaş, özellikle toplumun alt sınıflarında iki ırk birbirine karıştı. Ancak Kuzey'in kökenli aileleri Çinliler ve Tatarlar arasındaki kopukluğu korumakta kararlıydı. Nitekim kopukluk hâlâ geçerlidir ve özellikle İmparatorluğun kuzey eyaletlerinde bu böyledir. Hanedanına sadık kalan "uzlaşmazlar" o bölgelere yerleşmişlerdir.

Kin-Fo'nun babası o uzlaşmazlardandı; ailesinin geleneklerine sadık kalmış, Tatarlarla ilişkiyi reddetmişti. Üç yüz yıldır süren ayaklanma alışkanlığı onu da hazır bulmuştu. Çung-Heu'nun egemenliğine karşı bir ayaklanma başlıyordu.

Çung-Heu Kin-Fo'nun da babanın siyasal görüşlerini paylaştığını söylemeye gerek yok. 1644 yılında, hâlâ İmparator S'Hiene-Fong'un krallığı hüküm sürüyordu. İmparator, İngiltere ve Fransa'ya karşı savaş açmıştı. Savaş, Pekin antlaşmasıyla, aynı yılın 25 Eylülünde sona erdi.

Çung-Heu tarihinde, iktidardaki hanedanı büyük bir ayaklanma tehdit ediyordu. "Uzun saçlı

asiler" denilen Tay-ping ya da Çang-Mao'lar 1853'te Nankin'i, 1855'te Şanghay'ı ele geçirdiler. S'Hiene ölmüştü. Genç oğlu, Tay-pingler'i geri püskürtmekte çok zorlandı. Yardımcısı Li olmasa, Prens Kong olmasa ve özellikle İngiliz Albay Gordon olmasa, belki tahtını kurtaramazdı.

Tay-Pingler açıkça Tatarlar'ın düşmanlarıydı; isyan için iyi organize olmuşlardı; Tsing hanedanı yerine Wang hanedanını geçirmek istiyorlardı. Birbirinden farklı dört çete kurmuşlardı: kara gömlekli birinci çete öldürmekle yükümlüydü, kırmızı gömlekli ikincisi her yeri kundaklayacak, sarı gömlekli üçüncü ise ortalığı yağmalayacaktı; beyaz gömlekli dördüncü, önceki çetelerin yiyecek içecek ikmalini yapacaktı.

Kiang-Su'da ciddi çatışmalar oldu. Şanghay'ın beş kilometre gerisinde kalan Su-Çeu ve Kia-Hing, asilerin eline düştü. Ancak kraliyet birlikleri tarafından çok zorlanmadan geri alındılar. Şanghay tehlike altındaydı, hattâ 18 Ağustos 1860'da saldırıya uğradı. İngiliz-Fransız ordusunun kumandanları olan generaller Grant ve Montauban, Pey-Ho surlarını topa tuttular.

Bu sırada aynı tarihte, Kin-Fo'nun babası Çung-Heu, Şanghay yakınlarında bir konutta oturuyordu. Bu konut, Çinli mühendislerin Su-Çeu nehrinde inşa ettikleri görkemli köprüden uzak sayılmazdı. Tay-pingler'in ayaklanmasını Çung-Heu olumlu karşıladı; ne de olsa Tatar hanedanına karşı ayaklanmışlardı.

Gelgelelim, asiler Şanghay'dan püskürtüldü. 18 Ağustos akşamı, Çung-Heu'nun evinin kapısı birdenbire açıldı.

Kendisini takip edenlerden kurtulmak isteyen kaçak bir asi, Çung-Heu'nun ayaklarının dibine düştü. Zavallının kendini savunacak silahı bile yoktu. Evine sığındığı kişi onu kraliyet askerine teslim ederse mahvolacaktı.

Kin-Fo'nun babası evine sığınmaya çalışan bir Tay-ping'e ihanet edecek adam değildi.

Kapıyı kapadı ve şöyle dedi: "Kim olduğunu, ne yaptığını, nereden geldiğini asla bilmek istemiyorum, bilmeyeceğim de! Sen benim konuğumsun ve sırf bu yüzden evimde emin ellerdesin."

Kaçak asi minnettarlığını dışa vurmak için konuşmak istedi... Ama bitkin düşmüştü.

Çung-Heu, "Adın ne?" diye sordu.

"Wang."

Gerçekten, işte bu adam o Wang'tı; Çung-Heu'nun yürekliliği sayesinde kurtulmuştu. öyle ki adamcağız bir asiye yataklık ettiğinden dolayı kuşku uyandırırrsa, o yüreklilik kendi hayatına da mal olabilirdi. Ancak Çung-Heu, kökleri eski geleneklere bağlı adamlardan; onun için evine gelen her konuk kutsaldı.

Birkaç yıl sonra, asilerin ayaklanması kesin biçimde bastırıldı. 1864'te, Nankin'de kısıvrak kuşatılan Tay-pingler'in imparatoru, Tatarların eline düşmemek için kendini zehirledi'.

Wang, sığındığı günden beri velinimetinin evinde kaldı. Geçmişine ilişkin hiç bilgi vermedi.

Bu konu hakkında ona kimse bir şey sormadı. Galiba çok fazla şey öğrenmekten

korkuyorlardı! Söylendiğine göre, asilerin neden olduğu vahşet dehşet vericiydi. Acaba Wang hangi gömleği giyip savaşmıştı? Sarı, kırmızı, beyaz ya da kara gömlek mi? Bunu öğrenmemek hiç yoktan iyiydi.

Zaten Wang yazgısını kurtaran bu konuksever ailenin can yoldaşı olarak kaldı. Çung-Heu'nun ölümünden sonra, oğlu ondan ayrılmaya razı olmadı; bu sevimli insanın arkadaşlığına öyle alışmıştı ki.

Bu hikâyenin başladığı tarihte, bu adam elli beş yaşında bir filozof, gözlüklü bir ahlakçı, geleneksel bıyığı, şakaklarına doğru çekik gözleriyle tartışmacı bir Çinli'ydi. Onun eski bir Tay-ping, bir kıyıcı, yağmacı ya da kundakçı olduğuna kim inanırdı? Pek gösterişli olmayan uzun entari, şişmanlama sonucu göğüse doğru yükselen kemer, kraliyet yasasına uygun başlık, yani kenarlarından kırmızı püsküller sarkan kürklü bir şapka... Bu görünümüyle doğru sözlü bir felsefe hocasına benzemiyor muydu? Çin alfabesinin seksen bin harfini akıcı biçimde kullanan, doktora sınavını birincilikle kazanan üst düzey bir aydın değil miydi? Çin imparatoruna ayrılan Pekin'in büyük kapısından geçmeye hak kazanmamış mıydı?

Galiba bu asi, namuslu Çung-Heu ile ilişki kurduktan sonra, iğrenç geçmişini belleğinden silip düzelmiş ve yavaş yavaş kuramsal felsefe yolunda ilerlemişti! İşte bunun içindir ki o akşam Kanton'da, birbirlerinden hiç ayrılmayan Kin-Fo ve Wang yine beraberdi, veda yemeğinin ardından ikisi birlikte rıhtımda ilerliyorlardı. Hemen buharlı gemiye binecekler, Şanghay'a gideceklerdi.

Kin-Fo suskun suskun yürüyordu; biraz tasalıydı.

Wang sağına soluna bakarak ayla, yıldızlarla felsefe yapıyor, gülümseyerek kendine göre pek yüksek sayılmayan "Ebedi Saflık" kapısından geçiyor, oradan "Ebedi sevinç" kapısına varıyordu. Bu kapıların kanatları ardına kadar kendi öz varlığına açılıyor, sonunda Wang, "Beş Yüz Tanrı" pagodasının kuleleri dibinde yok olduğunu fark ediyordu.

Perma adlı buharlı gemi orada bekliyordu, istim üzerindeydi. Kin-Fo ve Wang kendilerine ayrılan kamaralara yerleştiler. Her gün ölüm cezasına çarptırılıp suya atılan çamura bulaşmış cesetleri kıyılarından alıp götüren Perles nehrindeki hızlı akıntı, gemiye aşırı bir sürat kazandırdı. Buharlı gemi Fransız toplarınca harabeye çevrilen yıkıntıların arasından ok gibi geçti, dokuz katlı pagoda Haf-Way'in önüne geldi, Jardyne Burnu'nu geçerek büyük gemilerin (demir attığı Whampoa'ya vardı. Burada gemiler nehrin iki kıyısının ortasında bulunan bambu kazıklar ve adacıklar arasına demirlemişlerdi.

Böylece yüz elli kilometre, yani Kanton'la nehrin ağzını ayıran üç yüz yetmiş beş mil aşılmış oldu.

Gün doğarken, Perma "Kaplan Ağızı"ndan geçiyordu. Sonra halici aştı. Hong-Kong'un altı yüz doksan metre yüksekliğe ulaşan Victoria-Peak Adası sabah pusları arasından bir an görüldü. Çok keyifli geçen yolculuğun sonunda, Kin-Fo ile filozof, Mavi nehrin sarımtrak sularını geride bırakmış, Kiang-Nan eyaleti kıyısında, Şanghay'da karaya çıkmışlardı.

1 Çince sözcük. Çin İmparatorluğunda, mandarin konutu. -çn

[2](#) Asya'da vasıfsız işçi, amele, ırgat, hamal, -çn

OKUR FAZLA YORULMADAN ŞANGHAY KENTİ'NE BİR GÖZ ATABİLİR

Bir Çin atasözü şöyle der: "Kılıçlar pas tutup beller parladığı zaman hapishaneler boşalıp tavanaraları dolduğu zaman, mahkeme avlularını otlar bürüyüp dindarlar tapınak basamaklarını aşındırdığı zaman, hekimler yayan giderken, fırıncılar at bindikleri zaman, İmparatorluk iyi yönetiliyor demektir." Güzel bir atasözü. Avrupa ve Amerika'nın bütün devletlerinde uygulanabilir. Gelgelelim bu dileklerin gerçekleşmesi Çin'de hâlâ çok uzak bir olasılık. Zira orada beller pas tutmakta kılıçlar parlamakta, hapishaneler tıkabasa dolmakta tavanaraları boş kalmaktadır. Fırıncılar hekimlere nazaran daha çok işsizdir. Gerçi tapınaklar dindarları kendine çekmekte, ama tutuklular ve davacılar mahkemelerden eksik olmamaktadır.

Yüz seksen bin kilometrekarelik alana yayılan bir krallıktır burası. Boyutları kuzeyden güneye sekiz yüz, doğudan batıya dokuz yüz kilometreyi aşar. On sekiz büyük eyalete bölünmüştür. Moğolistan, Mançurya, Tibet, Tonkin, Kore ve Liu-Çu adaları, vb. gibi ona bağımlı ülkeler de cabası. Bütün bu topraklar yeterli ölçüde yönetilemez. Çinliler belki bu durumu pek umursamazlar, ama bu konuda yabancılardan yanılması mümkün değildir. Kapılarından dışarı nadiren çıkan, sarayına kapanarak yaşayan, o saraydan üç katı büyük surların arkasına sığınan imparator bireylerin ana babasıdır; yasaları keyfine göre uygular ya da uygulamaz. Herkesin ölüm ve kalımı üzerinde hakkı vardır. Doğumundan itibaren İmparatorluk'un gelirleri bu hükümdara aittir. Herkes onun önünde yerlere kadar eğilir. Ona göre dünyaların en güzelinde her şey güzeldir. Yanılmakta olduğunu ona kanıtlamaya kalkışmak gereksizdir. Çin imparatoru asla yanılmaz.

Kin-Fo, Çin usûlü yönetim yerine Avrupa tarzı bir yönetimin daha iyi olacağını düşünürken, birtakım nedenlere mi dayanmaktadır? Öyle sanılabilir. Gerçekten Şanghay'ın içinde değil, dışında yaşamaktadır. Yaşadığı yer, İngiliz imtiyazı almış bir bölgedir; çok önemli bir özerkliği vardır.

Gerçek anlamıyla Şanghay, küçük Huang-Pu ırmağının sol kıyısında kurulmuştur. Bu ırmak dik açı yaparak Wusung ile birleşir ve Yangdzi Kiang ya da Mavi nehre karışır, oradan Sarı Deniz'de kaybolur.

Kent kuzeyden güneye doğru yatıklaşan yumurtamsı bir oluşumdur; yüksek surlarla çevrilidir, mahallelere açılan beş kapısı vardır. Taş döşemeli küçük dar sokaklar karmakarışık bir şebeke meydana getirir; ne camekanları ne sergileri olan loş dükkanlarda belden yukarısı çıplak satıcılar çalışır; ortalıkta birkaç atının dışında, ne bir araba ne bir tahtirevan görünür; bir iki yerli tapınağı ya da yabancılara ait bir iki küçük kilise göze

çarpar; mesire yerlerine gelince, "çay bahçelerinden" ve hayli bataklık olan alanlardan ibarettir; bu alanlar ağzına kadar toprak yığılarak düzeltilen eski çeltik tarlalarıdır ve sıtma hastalığının yayılmasına elverişlidir. Sokakların arasında, daracık evlerin içinde iki yüz bini aşkın bir nüfus barınır. Kent, işte böyle bir yerdir; içinde yaşam pek arzu edilmez ancak ticari bakımdan son derece önemlidir.

Gerçekten, Nankin Antlaşmasından sonra yabancılar şehirde ticaret acentesi açma hakkını kazanmışlardır. Böylece, Avrupa'yla ilişkiler bakımından Çin'de büyük bir kapı açılmıştır. Nitekim Şanghay'ın dışını ve kenar mahalleleri, devlet yıllık kira karşılığında yabancılara bırakmıştır. Sayıları yaklaşık iki bine varan Amerikalılar, İngilizler ve Fransızlar bu toprakları üç bölerek kullanmaktadır.

Fransızlar'a verilen arazi hakkında söylenecek az şey vardır, çok önemli sayılmaz. Neredeyse kentin kuzey surlarına bitişik durumdadır ve onu İngiliz kolonisinden ayıran Yang-King-Pang ırmağına kadar uzanır. Aynı arazide Lazaristlerin¹ ve Cizvitlerin kiliseleri bulunur, ayrıca Şanghay'ın altı buçuk kilometre ötesinde bunların Tsikave adında bir kolejleri vardır; bu okulda Çinli öğrencileri yetiştirirler. Gelgelelim, küçük Fransız kolonisi komşularıyla boy ölçüşecek düzeyde değildir. 1861'de kurulan on tane ticaret konutundan geriye kala kala üç konut kalmıştır; öyle ki ticaret acentesi bile İngiliz kolonisinde bulunur.

Amerikan toprağı, Wusung'un dönüş yolundadır. İngiliz toprağıyla üzerinden ahşap bir köprüyle geçilen Su-Çeu-Creek tarafından ayrılır. Astor Oteli, Missions Kilisesi buradadır; Avrupa gemilerinin onarımı için hazırlanan doklar buraya yerleştirilmiştir.

Ancak bu üç araziden tartışmasız en gelişmiş olanı İngiliz kolonisidir. Rıhtımlara dizilen görkemli konutlar, verandalı bahçeli evler, ticaret prenslerinin saray yavrusu köşkleri, Oriental Bank, ünlü Dent firması ve ortağı Lao-Çi-Çang, Jardyne ticari acenteleri, Russellar ve diğer büyük tüccarlar, İngiliz Kulübü, tiyatro, tenis kortu, park, yarış pisti, kütüphane... İşte Anglo-Saksonların zengin kreasyonundan bütün bir demet. Gerçekten bütün bu görünüm "örnek koloni" adını almayı hak etmiştir.

Bu nedenden ötürü, liberal bir yönetimin önderliğinde imtiyazlı arazide gerçekleştirilen bu yaşam biçimi hakkında Mösyö Leon Rousset "tümüyle kendine özgü bir karakteri olan ve hiçbir yerde benzeri bulunmayan bir Çinli kenti" derken, bunun şaşılacak bir yanı yoktur.

Mavi nehrin güzel görünümlü yolundan geçerek bu toprak parçasına gelen yabancı, rüzgarda dalgalanan dört bayrak görür: Fransızlar'ın üç renkli bayrağı, Birleşik Krallık'ın bandırası, Amerikan yıldızları ve Saint-Andre haçı, Çin İmparatorluğu'nun sarı üstüne koyu yeşil flaması.

Şanghay dolaylarına gelince, ağaçsız, yassı bir memleket; dik köşeli patikalar, taşlı daracık yollar, etrafı delik deşik eden sarnıçlar, muazzam çeltik tarlalarına su dağıtan sulama kanalları, bu kanallardan tarlalara vızır vızır gidip gelen ve Hollanda köylerindeki grihan'lara² benzeyen jonklar...³ Koyu yeşil tonlarıyla çerçevesiz bir çeşit tablodur bu.

Perma buraya geldiğinde, Şanghay'ın Doğu mahallesindeki limana yanaşmıştı. Wang

-Fo işte burada, öğleden sonra karaya çıktılar.

rin üzerinde inanılmaz bir gidiş geliş vardı. Kocaman kıyı, işi başından aşkın surla dolup taşıyordu. Yüzlerce jonk, tenezzüh tekneleri, tek kürekle yürütülen bir ondolu andıran sampanlar,⁴ gigler⁵ ve irili ufaklı bir sürü tekne, yüzer bir kent ruuyordu. Bu yüzer kentte, sayıları en az kırk bini bulan bir denizci nüfus yaşıyordu - abakalardan gelen ve hali vakti yerinde olanların bile mandarinler sınıfı ya da aydın nın düzeyine çıkamadığı bir nüfustu bu.

lost rıhtımda aylak aylak oyalanarak karmakarışık kalabalığın ortasında ilerlediler. yoktu ki! Türlü türlü satıcılar; yarfıstığı, portakal, geryfurt satanlar; her ulustan ler, sucular, fal bakanlar, Buda rahipleri, Lamalar, Çinli entariler giyinmiş uklu saçları ve yelpazeleriyle Katolik papazlar, yerli askerler, muhafızlar, yerel avuşları, Avrupalı tüccarların işlerini gören kompradorlar.

-Fo elinde yelpazesi, kayıtsız bakışlarını kalabalığın üzerinde gezdiriyor, etrafında tenlere hiç aldırış etmiyordu. Satıcılar ve alıcıların bağıra bağıra aralarında değiş ettikleri Meksika türü madeni paralar, ne de eski gümüş ve bakır Çin paralarından sesler onu dalgınlığından kurtarabiliyordu. Zaten bütün mahalleyi satın alabilecek liğe sahipti.

ng sarı renkli, kara ejderhalarla süslü geniş şemsiyesini açmış, yönünü hiç amakta kararlı, her yanda gözlem konusu olabilecek bir şey bulmaya çalışıyordu.

u kapısından geçerken rastlantı sonucu bir şey dikkatini çekti. Bambu ağacından zine kafesti bunlar. Kafeslerin içinde dün infaz edilen suçluların başları yordu.

iba," dedi, "başları koparmaktansa onların içini eğitmek daha iyidir! O zaman daha olurlar!"

-Fo bu sözleri kuşkusuz işitmedi; işitseydi eski bir Tay-ping'ten çıkan bu düşünceye li.

i birlikte Çin kentinin surlarını döne döne rıhtımı izlemeye devam ettiler.

hallenin sonunda, Fransız kolonisine ayak basacakları sırada, mavi renk uzun i bir yerli, elinde keskin bir ses çıkaran bastonu vura vura kalabalığın dikkatini ye çalışıyordu.

zof, "Bir sien-çeng," dedi.

-Fo, "Bize ne!" karşılığını verdi.

ng, "Dostum," dedi, "ona bir dilekte bulun! Bu fırsat kaçmaz, evlenmek üzeresin!"

-Fo yoluna devam etmek istedi. Wang onu durdurdu.

n-çeng" bir çeşit popüler kahindi. Birkaç eski Çin parası karşılığı gelecektek haber rdu. Mesleğinde kullandığı aletler, içinde küçük bir kuş bulunan ve entarisinin lerinden birine asılı duran kafesten ibaretti. Üzerlerinde tanrıları, insanları ve ları temsil eden figürler bulunan altmış dört kartla oynanan bir fal açıyordu. Genel her sınıftan Çinli'nin batıl inancı olmasına rağmen, sien-çeng'in kehanetlerine pek asmazlar, dolayısıyla söylediği şeyleri ciddiye almazlardı.

Wang'ın bir işareti üzerine, bu adam yere bir halı serdi, kafesini halının üstüne koydu, sonra figürleri görünmeyecek biçimde kartları halıya yaydı.

Kafesin kapağını açtı. Küçük kuş dışarı çıkıp kartlardan birini seçti, bir pirinç tanesiyle ödüllendirildikten sonra, tekrar kafese girdi.

Sien-çeng kartın yüzünü çevirdi. Kartta kunanrima dilinde yazılmış özlü ve kısa bir söz, bir de insan figürü bulunuyordu. Kuzey'in mandarin dili olan kunanrima, eğitimli insanların kullandığı resmi bir dil sayılırdı.

Sien-çeng, Kin-Fo'ya dönerek yakın gelecekte birkaç sınavdan geçeceğini ve sonra on bin yıl sürecek bir mutluluktan yararlanacağını söyledi. Bütün ülkelerdeki falcı meslektaşları gibi ağzından aynı sözler çıkmıştı.

Kin-Fo, "Bir sadece tek bir yıl!" karşılığını verdi. "Geri kalanı umurumda değil!"

Ardından, yere gümüş bir para attı. Falcı aç köpek gibi parayı kaptı.

Buna benzer büyük fırsatlar onun için kaçırılmazdı.

Bu olaydan sonra, Wang'la öğrencisi Fransız kolonisine doğru yöneldiler. Wang bu kehanetin mutluluğa ilişkin kendi teorileriyle uyduğunu düşünüyor, öğrencisi hiçbir sınavın kendisine ulaşamayacağını biliyordu.

Böylece Fransız Konsolosluğu'nun önünden geçtiler. Yang-King-Pang üzerindeki küçük köprüye çıktılar. Akarsuyu aşarak İngiliz toprağının yolunu tuttular. Avrupa limanının rıhtımına ulaşacaklardı.

Öğle vaktiydi. Sabah boyunca çok etkin olan işler durmuştu. Ticari gün böylece sona eriyor, hareketin yerini dinginlik alıyordu. Hattâ Çinli âdetleri benimseyen İngiliz bölgesinde bile dingin bir hava esiyordu.

O sırada, birkaç yabancı gemi limana gelmişti; çoğunluğu Birleşik Krallık bandıralı gemilerdi. Açıkça söylemek gerekirse, on gemiden dokuzu afyon yüklüydü. İngiltere'nin Çin'e soktuğu bu zehir, bu sersemletici madde yüz altmış milyon frangı aşan bir ticaret hacmi yaratır ve bu işten yüzde üç yüzü bulan bir kâr elde edilir. Çin hükümeti afyonun Çin'e ithal edilmesini boşuna önlemeye çalışmıştır. 1841 savaşı ve Nankin Antlaşması, İngiliz mallarının içeriye girişini serbest bırakmış, dolayısıyla ticaret prenslerine kazanç kapısı açılmıştır. Pekin hükümeti afyon ticareti yapan her Çinli'ye ölüm cezası verileceğini belirtmişse de birtakım mali düzenlemelerle bu kaçakçılığa ses çıkarmamıştır. Hattâ denebilir ki Şanghay'daki vali, yılda bir milyona varan bir gelir sağlayarak cebini doldurduğundan kaçakçılara göz yummaktadır.

Bütün organizmayı yıkan ve doğrudan ölüme götüren bu iğrenç alışkanlığa ne Kin-Fo ne de Wang yakalanmıştı.

Şanghay Limanı'na ayak bastıktan bir saat sonra iki dost, bir parçacık uyuşturucunun dahi girmedığı zengin malikaneye varıyorlardı. Wang, eski bir Tay-ping'den gelmesi şaşkınlık yaratan şu sözleri söylemekten kendini alamadı: "Belki de, uyuşturucu getirip bütün halkı sersemletmekten daha iyi yapacak şeyler vardır! Ticaret iyi bir şey; ama felsefe daha iyi! Filozof olalım! Her şeyden önce filozof olalım!"

[1](#) Bir grup Katalik misyonerlerine verilen ad. -çn

- 2 Bir veya iki direkli altı düz Nonnan kayığı. -çn
- 3 Çin'de ve Japonya'da kullanılan yelkenli. -çn
- 4 Uzakdoguda bir çeşit yelkenli kayak. -çn
- 5 İngilizce sözcük ghigh'den. Çok hafif küçük tekne. -çn

KİN-FO SEKİZ GÜN GECİKMELİ ÖNEMLİ BİR MEKTUP ALIYOR

Bir yamen, küçük evler ve köşklere meydana gelen çeşitli yapılar bütünüdür. Genellikle yüksek mevkideki mandarinlerin ve imparatorun konutudur; ancak zengin kişilerin de böyle konaklara malik olması yasak değildir. Nitekim bolluk içinde yüzen Kin-Fo, o görkemli konaklardan birinde oturuyordu.

Wang ile öğrencisi ana kapıda durdular; bu kapı, yamenin çeşitli yapılarını, bahçeleri ve avluları kuşatan geniş surların ön cephesine açılıyordu.

Eğer burası sıradan bir kişiye değil de mandarin bir yargıca ait olsaydı, kapı sundurmasının altında kocaman bir davul bulunacaktı. Adalet arayan insanlar gece gündüz gelerek yargıca başvurmak için bu davula vuracaklardı. Oysa bu yamenin girişinde, "şikayetler davulunun" yerini porselen geniş küpler süslüyordu. Küpler soğuk çayla doluydu ve kahyanın gösterdiği özenle aralıksız yenileniyorlardı. Küplerdeki çayı yoldan geçenler dilediği gibi tüketebilirlerdi. Böylesi bir cömertlik Kin-Fo'yu onurlandırıyor. Nitekim, "Batı'daki ve Doğu'daki komşuları" ona hayrandılar.

Efendinin gelişi üzerine, konut insanları onu karşılamak için kapıya koşular. Oda hizmetkarları, ayak işlerine bakan uşaklar, giriş çıkışları denetleyen görevliler, seyisler, arabacılar, hizmetçiler, gece bekçileri, aşçılar, yani Çinli konutunun hizmetini gören herkes kahyanın emirleriyle sıra halinde dizildi. Büyük işler için aylık tutulan bir düzine kuli de arka sırada yer aldı.

Kahya, konağın efendisini saygıyla karşıladı.

Efendi uluorta bir el işareti yaparak hızla geçti.

Sadece, "Sun?" diye sordu.

Wang gülümseyerek, "Sun!" dedi. "Kimbilir nerede?"

Kin-Fo yineledi, "Sun nerede?"

Kahya itiraf etmek zorunda kaldı. Sun'un nerede olduğunu kimse bilmiyordu.

Sun özellikle Kin-Fo'nun işlerini gören, alelade bir oda hizmetkarıydı. Yani efendisinin yanından asla ayrılamazdı.

Örnek gösterilecek bir uşak mıydı? Hayır.

Onun servisi kadar kötü bir şey olamazdı. Dikkatsiz, tutarsız, elleri ve dili beceriksiz, son derece obur, az çok ödle bir adam. Gerçek bir Çinli. Ama ne de olsa sadıktı ve efendisine heyecan veren biricik insandı.

Kin-Fo günde yirmi kez Sun'u azarlama fırsatı buluyordu. Hatasını düzeltmezse, on kez daha azar işitiyordu. Her zamanki uyuşuk tutumu, efendinin bütün öfkelerini onun üzerine boşaltmasına neden olurdu. Görüldüğü gibi, sağlığa yararlı bir uşak.

Zaten Sun, Çinli hizmetkarların pek çoğu gibi azar işitmeyi hak ediyordu. Efendisi de kendisini azarlamaktan onu yoksun bırakmazdı.

Fırlatılan mangır darbeleri omuzlarına yağar, ama Sun bu darbelere pek aldırmazdı. Ciddi bir hata işlediği zaman onu asıl duyarlı kılan şey, Kin-Fo'nun sırtına kadar sarkan örgülü atkuyruğu saçını ardı ardına kesmesiydi.

Gerçekten, bir Çinli'nin bu tuhaf saç ekine ne denli tutkun olduğunu bilmeyen yoktur. Atkuyruğunun kesilmesi suçlulara uygulanan ilk cezadır. Yaşam için onur kaybıdır. Nitekim zavallı uşak bu cezaya çarptırılmak kadar hiçbir şeyden korkmazdı. Dört yıl önce, Sun, Kin-Fo'nun hizmetine girdiği zaman, atkuyruğu -Çin'in en güzel atkuyruklarından biri- bir metre yirmi beş santim boyundaydı. Şimdiyse, geriye elli yedi santim saç kalmıştı.

Böyle devam ederse, Sun'un başı iki yıl içinde saçsız bir kelleye dönüşecekti!

Bu arada, Wang ve Kin-Fo bahçede saygıyla kendilerini izleyen ev insanların önünden ilerlediler. Bahçede bulunan ağaçların çoğunluğu pişmiş topraktan yapılmış kocaman saksıların içine konmuştu; şaşırtıcı, ama hüznün verici bir sanat yapıtı oluşturuyorlardı. Fantastik hayvan şekillerini canlandıracak biçimde yontulmuşlardı. Sonra, kırmızı balıklar ve "gurami"lerle dolu havuzun etrafından dolandılar; Çin'in en güzel nilüfer türlerinden biri olan "nelumbo"nun soluk kırmızı geniş çiçekleri berrak havuz suyunu görünmez kılıyordu. Simgesel bir freski andıran, koyu renklerle duvara resmedilmiş gizemli bir dört ayaklıyı selamladılar. Nihayet yamenin ana konutuna vardılar.

Bir zemin katı ile üst kattan oluşan bir evdi burası. Mermerden altı basamaklı bir girişi olan taraçası vardı. Kapıların ve pencerelerin önüne bambu ağaçlarından siperlikler takılmıştı; bu şekilde içerdeki hava serinletiliyor, aşın sıcaklığın etkisi azaltılmaya çalışılıyordu. Yassı çatı, yamenin surlarında sağa sola dağılmış küçük yapıların sivri damlarıyla tezat oluşturuyordu. Bu yapılardaki mazgallar, rengarenk tuğlalar, ince arabesklerle süslü kiremitler gözü okşuyordu.

İçerde, Wang ve Kin-Fo'ya ayrılan odalar hariç, saydam duvarlarla çevrili küçük odalardan oluşan salonlar bulunuyordu; bu bölme duvarlarda renk renk çiçekli kordanlar ve ahlaki vecize yazıları yer alıyordu. Aydın kişiler bu vecizeleri dışa vururken cömert davranırlardı. Her yer, pişmiş toprak, porselen, ahşap ya da mermerden yapılmış tuhaf iskemlelerle doluydu; birkaç düzine yumuşak yastığın etrafa saçıldığını da unutmamak gerekiyordu. Her yanda, lambalar ya da türlü çeşitli fenerler göze çarpıyordu; lambaların camları sevecen renklere bürünmüştü; püskülleri, perçemleri bir İspanyol katırından daha gözalıcıydı. Etraf, "ça-ki" adı verilen küçük çay masalarıyla kaplıydı. Bunlar, Çin döşeme eşyasının olmazsa olmaz bir parçasıydı. Fildişinden ve yumuşakça kabuklarından oyma işlemler, savatlanmış bronzlar, buhurdanlar, kabartmalı altın telkarilerle süslü lakalar, süt beyazı ve zümrüt yeşili yeşimtaşları, Ming ve Tsing hanedanından kalma yuvarlak ve prizmatik vazolar, Yen hanedanının çok aranan porselenleri, pembe ve sarı bölmeli yarısaydam emayeler... Bugün hâlâ gizemi çözölemeyen, bereket versin ki ortadan kaybolmamış bir sürü eşya. Onları izlemeye saatler yetmez.

görkemli yapı, Avrupa konforuyla bütünleşen Çinli fanteziyi bütün boyutlarıyla yordu.

Çekten, Kin-Fo dendiği gibi -zevkleri de bunu kanıtlıyordu- bir terakki adamıydı. Her şeyin hiçbir modern buluşunu gözden kaçırmaz; ona karşı gelmediğinden ithal etmezdi.

Kimya ve kimya bilimleriyle çok ilgilenen ve artık çok nadir bulunan o Tanrı'nın Oğulları sınıfına aitti.

Johns Şirketi'nin Wousung'a kadar döşemek istediği telgraf tellerini kesen o kadaran değildi; oysa şirket İngiliz ve Amerikan mallarının varışını daha hızlı şekilde taşımayı amaçlıyordu. Kin-Fo o geri kafalı mandarinlerden de değildi; zira bu adamlar Kong'la Şanghay arasına döşenen sualtı kablosunun karada herhangi bir noktaya ulaşmasına razı olmamışlar, bu yüzden elektrisyenler kabloyu yüzer bir gemiye monte etmek zorunda kalmışlardı!

Özellikle Fransız mühendislerin yönetiminde, Fu-Şao şantiyelerini ve askeri tersanelerini hükümeti onaylayan yurttaşlarıyla aynı kanıdaydı. Nitekim, Çinli buharlı gemileri Kin-Fo şirketin hisselerini satın almıştı. Doğrudan ulusal çıkar sağlayan bu gemiler Kin-Fo ve Tien-Tsin arasında işletiliyordu. Aşırı hızlı gemilere de ilgi duyuyordu. Bu gemiler, İngiliz postasından üç dört gün önce Singapur'a ulaşabiliyorlardı.

Elektronik gelişmenin konutun içine kadar girdiği söylenebilirdi. Gerçekten, telefon hatları yamenin çeşitli yapıları arasında iletişim kuruyorlardı. Elektrikli ziller odalarla irtibatı sağlıyordu. Soğuk mevsimde, elektrik enerjisinden yararlanarak ısınıyor, gazla çalışarak ocak ateşiyle ısınmaya çalışıp soğuktan donan hemşerileri karşısında bu kadar rahat hiç utanmıyor, onlardan daha uyanık olduğu belli oluyordu. Tıpkı Pekinli büyükler genel müfettişi gibi, tıpkı Çin'in tanrısal tepelerinden belli başlı birinin sahibi gibi çok zengin M.Yang gibi, odalarını gaz lambalarıyla aydınlatıyordu. Nihayet, özel toplantılarında yazının bayatlamış kullanımını küçümsediğinden ilerlemeci Kin-Fo bu kadar rahat görünceği gibi- fonografı tercih etmişti. Bu icat son günlerde, Edison tarafından icat edilmişti.

Özellikle bu konuda, filozof Wang'ın öğrencisinin, manevi yaşamda olduğu gibi maddi yaşamda da başarılı olmak bakımından her şeyi vardı! Ama mutlu olamıyordu! Güncel sıkıntılarını bir şekilde gideriyor, gelgelelim Sun bile onu mutlu kılmaya yetmiyordu!

Çekten şu anda, hiçbir zaman olması gereken yerde bulunmayan Sun, ortalıkta bulunmuyordu! Herhalde yine efendisinin yokluğunda ciddi bir yanlış yapmış, kötü bir yanlışlığa sebep olmuştu; azar işitmekten korkuyordu. Sırtına yağacak mangırlara pek önem vermezdi ama özelliikle atkuyruğunu kaybetmekten korktuğu besbelliydi.

Sun ve solda sıralanan salonlara açılan avluya girerken Kin-Fo, "Sun!" diye seslendi. Kin-Fo'nun tonundan sabrının taşıdığı belli oluyordu.

Çekten türlü iflah olmayan bu uşağa verdiği öğütler ve paylamalar her zaman havada kalan "Sun!" dedi.

Kin-Fo kahyaya dönerek, "Hemen Sun'u bulun ve bana getirin!" diye emir verdi.

Kahya herkesi seferber etti.

Wang ve Kin-Fo baş başa kaldılar.

Filozof, "Sağduyu," dedi, "yuvasına dönen yolcuya biraz dinlenmesini önerir."

Wang'ın öğrencisi, "Evet, aklımızı başımıza toplayalım!" cevabını verdi.

Filozofun elini sıktıktan sonra odasına doğru yöneldi. Wang da kendi odasına dönüyordu.

Kin-Fo yalnız başına kalınca, Çinli bir döşemecinin kapitonesini yapmayı bir türlü beceremediği Avrupa yapımı yumuşak divanlardan birinin üstüne uzandı. Orada düşünmeye koyuldu. Kendine hayat arkadaşı olacak o sevimli ve hoş kadınla evliliğini mi düşünüyordu? Tabii, bunda şaşılacak bir şey yoktu, madem ki çok yakında onunla yaşamını birleştirecekti. Aslında, o güzel insan Şanghay'da oturmuyor, Pekin'de yaşıyordu. Kin-Fo, o kişiye durumu bildirmenin uygun olacağını düşündü. Şimdi Şanghay'a geldiğini bildirecek, yakın gelecekte Çin'in başkentine geri döneceğini söyleyecekti. Üstelik onu görmek için biraz sabırsızlık gösteriyor, belirli bir arzu duyuyordu. Bundan doğal bir şey olamazdı. Ona karşı derinden bir sevgi hissediyordu! Wang mantık biliminin en tartışmasız kurallarına dayanarak yaşamına giren bu yeni unsurun belki kendisini bilinmeyen'den kurtaracağını kanıtlamıştı... O bilinmeyen, mutluluktandı... Kin-Fo gözleri kapalı bunu düşünüyordu. Sağ elinde bir gıdıklanma hissetti ama, yavaş yavaş uykuya daldı.

Parmakları içgüdüsel olarak kapandılar ve hafifçe düğümlenmiş silindir bir cismi tuttular. Parmaklar olağan irilikte cismi yokladı.

Kin-Fo yanılmıyordu; sağ eline kayan metal bir paraydı. O anda, boyun eğen bir ses tonuyla şu sözcükler duyuldu: "Efendim ne zaman dilerse!" Kin-Fo doğruldu, doğal bir hareketle metal parayı salladı.

Sun karşısında duruyordu. Yere diz çökmüştü. Bir eliyle odanın halısına yaslanmış, öteki eliyle bir mektubu tutuyordu.

Kin-Fo, "Hah! İşte sen!" dedi.

Sun, "Ay ay ya!" diye karşılık verdi. "Efendimin uyanmasını bekliyordum. Efendim ne zaman dilerse!"

Kin-Fo mangırı yere fırlattı. Hayli sarı tenli olan Sun sapsan kesildi!.

Efendi, "Hiç itiraz etmeden sırtını döndüğüne göre, bundan daha beter bir cezayı hak ediyorsun!" dedi. "Ne var?"

"Şu mektup!.."

Kin-Fo, Sun'un kendisine uzattığı mektubu yakalayarak, "Konuşsana!" diye bağırdı.

"Kanton'a yola çıkışınızdan önce size vermeyi unutmuşum!"

"Sekiz günlük gecikme, salak!"

"Yanlış yaptım efendim!"

"Gel buraya!"

"Yürüyemeyen, ayakları kopmuş zavallı bir yengeç gibiyim! Ay ay ya!"

Sonuncu ses, bir umutsuzluk haykırışıydı. Kin-Fo, Sun'un saç örgüsünü yakaladı ve iyi

bilenmiş bir makas darbesiyle son kalan kısmı kesti.

İşleri ters giden yengecin ayakları yeniden bir anda dirildi. Kaşla göz arasında, çabucak oradan tüydü. Kıymetli saç ekinin parçasını halının üzerinden toplamaya fırsat bulamamıştı.

Elli yedi santim gelen Sun'un atkuyruğu şimdi kısalarak elli dört santime inmişti.

Tekrar sakinleşen Kin-Fo divanın üzerine uzandı, hiç telaşa kapılmayan bir adam haliyle sekiz gün önce gelen mektubu incelemeye başladı. Sun'a gecikmeden dolayı değil, ihmalinden ötürü kızmıştı. Herhangi bir mektup onu ne diye ilgilendirirdi? Ancak kendisinde bir heyecan uyandırırorsa, hoş gelmiş sayılırdı! Kendisinde bir heyecan!

Dalgın dalgın mektuba göz atıyordu.

Kolalı bezden yapılmış zarfın üzerinde adres yazılıydı. Zarfın arka tarafına çikolata ve şarap renkli posta pulları yapıştırılmıştı. Başlık olarak bir erkek portresinin altında iki ve "altı yüz" rakamları görünüyordu.

Bu özelliklerden mektubun Birleşik Amerika Devletleri'nden gönderildiği anlaşılıyordu.

Kin-Fo omuzlarını silkerek, "İyi canım!" dedi. "San Fransisco'daki muhabirimden gelmiş!"

Mektubu divanın bir köşesine fırlattı.

Gerçekten, muhabir ona neyi haber verebilirdi?

Neredeyse servetinin tamamını oluşturan tahvilat, Kaliforniya Merkez Bankası kasalarında rahat rahat uyuyordu, hisse senetleri yüzde on beş, yüzde yirmi değer kazanmıştı, temettüler geçen yılı haydi haydi aşacaktı, vb.!

İster artmış, ister azalmış olsun, birkaç bin dolar onu heyecanlandırarak değildi!

Ne var ki, birkaç dakika sonra, Kin-Fo mektubu yeniden kavradı, istem dışı bir hareketle zarfı açtı; ancak okumak yerine, gözleri önce imzayı aradı.

"Gerçekten muhabirim mektubu," dedi. "İşlerden söz etmiştir. İşler yarına kalsın!"

Kin-Fo ikinci kez mektubu fırlatmak üzereydi ki gözleri birden altı çizilmiş bir sözcüğe ilişti. Aynı sözcüğün altı ikinci sayfada defalarca çizilmişti. Pasif (ödenecek borç toplamı) sözcüğüydü bu. Anlaşılan San Fransisco muhabiri, Şanghay'daki müşterisinin dikkatini çekmek istemişti.

Kin-Fo mektubu yeniden aldı ve hiç meraka kapılmadan ilk satırından son satırına kadar okudu.

Bir an, kaşları çatıldı; fakat okumasını bitirdiği zaman dudaklarında küçümseyici bir gülümseme belirdi.

Ayağa kalktı, odasında yirmi adım kadar attı, bir an Wang'la doğrudan irtibat kurmasını sağlayan ses borusuna yaklaştı. Kornoyu ağzına götürdü, ıslıkla üflemek üzereydi; ama düşüncesinden caydı, kornoyu elinden düşürdü ve yeniden divana uzandı.

"Pöh!" dedi.

Bütün Kin-Fo bu sözcüğün içindeydi.

"Ya o! diye mırıldandı. O olsa bütün bunlarla benden çok ilgilenirdi!"

Sonra, küçük lake masaya yaklaştı; masanın üzerinde özenle oyularak işlenmiş, boyu eninden aşkın bir kutu duruyordu

Tam eliyle açmak üzereyken durdu.

"Son mektubunda bana ne diyordu?" diye mırıldandı.

Kutunun kapağını açacağına, köşelerinden birindeki zembereği itti. Tatlı bir ses duyuldu!

"Benim büyük kardeşim! Ben artık sizin için ne ilk ayda açan Mei-hua çiçeği, ne ikinci aydaki kayısı ağacı çiçeği, ne de üçüncü ayın şeftali ağacı çiçeğiyim! Sevgili yüreğim, kıymetli mücevherim, binlerce, on binlerce sevgiler!.."

Bu, bir genç kadının sesiydi; o sevecen sözler fonograftan çıkıyordu.

Kin-Fo, "Benim zavallı ortanca küçük kız kardeşim!" dedi.

Sonra kutuyu açarak çiziklenmiş kâğıdı aygıtın içinden çekti. Uzaktaki sesin bütün değişik tonları bu kâğıtta kayıtlıydı. Onu bir başkasıyla değiştirdi.

Fonograf öyle gelişmişti ki yüksek sesle telaffuz edilen konuşmaları aygıttaki kâğıt kaydediyor, aygıt mekanik bir yöntemle o sesleri okuyordu.

Kin-Fo yaklaşık bir dakika konuştu. Sesi o denli sakindi ki düşüncesini dile getirirken sevinç mi duyuyor, hüznün mü duyuyor belli değildi.

Üç dört cümle, Kin-Fo'nun söylediği her şey bu kadardı. İş bitince, fonografi durdurdu. Az önceki konuşmaları kaydeden çiziklenmiş kağıdı aygıttan çıkardı, sonra bir zarfın içine koyarak kapattı. Zarfın üzerine şu adresi yazdı: "Madam Le-u, Şa-Kua Caddesi, Pekin." Çalan elektrikli zil sesine mektupları almakla yükümlü uşaklardan biri hemen koştu. Mektubun derhal postaya verilmesi için kendisine emir verildi.

Bir saat sonra, Kin-Fo örgülü bambudan yapılmış bir çeşit yastık olan "çu-fu-jen"ini kollarının arasına almış, mışıl mışıl uyuyordu. Çu-fu-jen Çinli yataklarında havanın sıcaklığını düşüren ve sıcak iklimlerde çok rağbet gören bir yastık türüydü.

LE-U HİÇ ALMAMAYI TERCİH EDECEĞİ BİR MEKTUP ALIYOR

"Bana bir mektup yok mu hâlâ?"

"Hayır madam!"

"Zaman ne kadar uzun geliyor bana, haminne!"

Belki günde on kez sevimli Le-u, Pekin'de Şa-Kua Caddesi'nde bulunan evinin yatak odasında bu soruyu soruyor, "haminne"den hayır cevabı alıyordu. Haminne sıfatı saygı duyulan bir yaşa gelmiş kadın hizmetçiler için kullanılır. Bu sıfat Çin'de pek yaygındır. Matmazel Nan homurdanan kaba bir kadındı.

Le-u on sekiz yaşında, üst dereceden kültürlü bir aydınla evlenmişti. Kocasını ünlü See-Kho-uane-Tsuane-Chou'nun çalışma arkadaşıydı.

Genç kızın iki katı yaşı olan bu bilgin, orantısız beraberliğin ardından üç sene içinde öldü.

Genç dul, daha yirmi bir yaşına basmadan dünyada tek başına kalmıştı. O tarihte Kin-Fo, Pekin'e yaptığı bir yolculukta onu gördü.

Genç kadını tanıyan Wang, kayıtsız öğrencisinin dikkatini bu sevimli insanın üzerine çekti. Kin-Fo sevimli dulun kocası olma hayaline kapıldı ve yaşam koşullarını değiştirmeyi düşündü.

Le-u kendisine yapılan teklife duyarsız kalmadı. Filozofun çok sevindiği evlilik olayı, Kin-Fo Pekin'e döner dönmez gerçekleşecekti; Şanghay'da, Kin-Fo'nun zorunlu işlerini bitirmesi bekleniyordu.

Dul kadınların yeni evlilik yapmaları Çin'de âdetten sayılmazdı; bunun nedeni batılı ülkelerdeki benzerleri gibi çok arzuladıkları halde evlenemediklerinden değil de, bu arzuyu paylaşacak ortak bulamamalarındandı. Kin-Fo'nun bu kurala aykırı bir istisna olması ise, bilindiği gibi kendisinin biraz tuhaf bir tip olmasından kaynaklanıyordu. Aslında, Le-u yeniden evlenirse, "pae-lu"ların altından geçme hakkını yitirecekti; pae-lular ölen eşi anmak için imparator tarafından dikilen kemerlere denirdi. Bu kemerler, ölen eşine gösterdiği sadakatle tanınan ünlü kadınlar onuruna yükseltildi. Nitekim o eşlerden biri olan dul kadın Sung, kocasının mezarı yanından asla ayrılmak istememiş, dul kadın Kung-Kiang kolunu kesmiş, dul kadın Yen-Çiang ayrılık acısının bir simgesi olarak yüzünü çirkinleştirmişti. Fakat Le-u yirmili yaşlarda olduğundan daha iyi bir şey yapmayı düşündü. Dışardan gelen söylentilere kulak asmayacak, Çinli ailesinde kadına düşen rolü bütünüyle üstlenip itaatkar yaşama dönecekti. Evcil erdemler hakkında Li-nun kitabında yer alan temel kurallara uyacak, Nei-tso-pien kitabında belirtilen evlilik ödevlerini yerine getirecek, nihayet evli kadının saygınlığını kazanacaktı. Zaten genel

anlamda sanıldığı gibi nikahlı kadına üst sınıflarda asla bir köle gözüyle bakılmazdı. Le-u zeki ve eğitimliydi, varsıl sıklığın yaşamında nasıl bir yer tutacağı anlamış, mutluluğun şu ölümlü dünyada da var olduğunu kanıtlamak arzusuyla genç adama doğru yöneldiğini hissetmiş ve yeni yazgisına boyun eğmeye razı olmuştu.

Bilgin, ölümünden sonra genç dudu hali vakti yerinde, ama az çok sıkıntılı durumda bırakmıştı. Şa-Kua Caddesi'ndeki ev mütevazı bir konuttu. Bütün ev işlerini huysuz Nan görüyor, ne var ki can sıkıcı davranışlarıyla Le-u'yu üzüyordu; üstelik bu davranışlar Çinli hizmetçilere özgü değildi.

Genç kadının tercih ettiği yer yatak odasıydı. İki aydır Şanghay'dan varsıl mobilyalar gelmesine rağmen, içerideki eşyalar hayli sadeydi. Duvarlara birkaç tablo asılmıştı. Bunların içinde, ihtiyar ressam Huan-Tse-Nen'in bir başyapıtı, bu işe aşına olanların dikkatini çekiyordu. Görkemli tablo, yörenin birkaç çağdaş sanatçısının ürünü olan özbeöz Çinli suluboya resimlerin ortasında yer alıyordu. Kanatlarını açmış kocaman kelebeklere benzeyen ve ünlü Swadow ekolünden gelen yelpazeler lake bir masanın üzerine serilmişti. Porselen bir vazodan yapay çiçeklerin nazik yaprakları sarkıyordu. Çiçekler, Formoza Adası'nın "Arabia papyrifera" cinsi fidan özünden üretilmişti. Japonya'nın kırmızı zambakları, sarı krizantemleri, beyaz nilüferleri ile rekabet edecek güzellikte idiler. Ahşap jardiniyerlerin üstüne ince ince işlenmişler, onların etrafını sarmalamışlardı. Bu bütünlüğün yanında, pencerelerden sarkan bambu hasırlar ancak hafif bir ışığı sızdırıyor, güneş ışınlarının süzülerek içeri girmesini sağlıyorlardı. Kocaman atmaca tüylerinden yapılmış şatafatlı bir sıcaklık siperinin üzerine aynı benekli tüylerle - Çin'de güzelliğin simgesi olan- büyük bir şakayık resmedilmişti; pagoda biçiminde iki büyük kuş kafesi, Hindistan'ın eşsiz kuşlarını canlandıran kaleydoskoplar, rüzgarla işleyen ve rüzgar esince cam plakaları titreşen birkaç tiemaol... Bütün bu eşyalar yokluğu aranan birinin özlemine anlam katıyor, yatak odasının ilginç süslemesini tamamlıyordu.

"Hâlâ mektup yok mu Nan?"

"Yok madam! Hâlâ yok!"

Şu Le-u, sevimli bir genç kadındı.

Sarı değil ak tenliydi; nitekim bu haliyle Avrupalılar'ın bile gözünü okşayacak denli güzeldi. Şakaklarına doğru kalkan tatlı gözleri, yeşil yeşimtaşından tokalarla tutturulmuş birkaç şeftali çiçeğiyle süslü siyah saçları, küçük beyaz dişleri, çini mürekkebinin hafif dokunuşlarıyla kararır kaşları vardı. Yanaklarına ne allık ne pudra, hiçbir şey sürmüyordu. Genellikle Çinli güzellerin kullandıkları gibi ne alt dudığında lal rengi ruj, ne iki gözünün arasında dikey bir çizgi, ne de yüzünde imparator sarayının milyonlarca para harcayarak ithal ettiği o fondöten vardı. Genç dul kadın böyle yapay maddelere tenezzül etmezdi. Zaten Şa-Kua Caddesi'ndeki evinden pek dışarı çıkmıyordu; her Çinli kadın dışarıya çıkarken böyle bir maskeye bürünürdü; oysa o, bu maskeyi küçümsüyordu.

Le-u'nun giyim kuşamına gelince, son derece sade ve nazikti. Geniş sırma işlemeli uzun bir entari, bu giysinin altında kıvrımlı bir eteklik, bele kadar uzayan altın telkarilerden şeritlerle süslü göğüslük, kemerli bir pantolon, pantolonun paçalarını örten

ipeğinden çoraplar, incilerle süslü cici terlikler... Genç dulun daha sevimli
nesi için başka şeye gerek yoktu, ayrıca nazik eller, uzun ve pembe tırnaklar, bu
ara ince bir sanatla işlenen küçük gümüşü ojeler bu güzelliğe çeşni katıyordu.
Ayaklar? Ayakları küçüktü; ne mutlu ki kaybolmakta olan bir barbar âdeti sonucu
ilmemiş, doğa onları böyle yaratmıştı. O moda yedi yüz yıldır devam eder ve büyük
da kökeni sakat bir prenesten ileri gelir. Operasyon en basit şekliyle ayak
klarından dördünün ayak tabanı altına bükülmesi sonucu gerçekleştirilir;
temiğine dokunulmaz, ama bacak kesik koni biçimine dönüşür, yürümek zorlaşır,
ağa neden olabilir. Sanıldığı gibi kocaların ilgisini çekecek diye bu operasyonu
nanın hiçbir anlamı yoktur. Zaten Tatar istilasından bu yana, bu âdet günden güne
maktadır. Günümüzde, ayağın şekilsizleşmesini doğuran ve küçük yaşta acılı
yonlara neden olan bu âdete on üzerinden ancak üç Çinli kadın uymaktadır.

"Mektup bugün gelebilir!" dedi. "Şuna bir baksanıza haminne."
dan homurdanarak çıkan Matmazel Nan saygısızca karşılık verdi:
"Kötüm, bir şey yok!"

ı kafasını dağıtmak için biraz çalışmak istedi.

Fo için bir çift çorap örerken yine onu düşünüyordu. Çorap imalatı, hangi sınıftan
olsun, Çinli evlerinde sadece kadına ait bir iştir.

at çorap birdenbire elinden düştü. Ayağa kalktı, şekerleme kutusundan iki üç tane
alıp ağzına attı. Şekerler dişlerinin arasında çıtırdarken bir kitabın sayfalarını açtı.
shun adında bir eğitim kuralları kitabıydı; her evli kadının okuması gerekirdi.
bahar çalışmak için nasıl en elverişli mevsimse, şafak da günün en elverişli anıdır."
ten saatte kalkın, kendinizi uykunun tatlı gevşekliğine bırakmayın.

t ağacı ve kenevire özenle bakın."

k ve pamuğu titizlikle dokuyun."

dınların erdemi boş durmamak ve tutumlu olmaktır."

mşular size övgü düzerler..."

p birden kapandı. Sevecen Le-u okuduğu şeyleri düşünmüyordu bile.

di kendine, "Nerede?" diye sordu. "Kanton'a gitmiş olmalı! Şanghay'a mı dönüyor?
e ne zaman varacak? Deniz zorluk mu çıkarıyor? Tanrıça Koanin onun yardımına
!"

ç kadın endişe içinde böyle söyleniyordu. Sonra, gözleri dalgın dalgın bir masa
ne takıldı. Sanatsal bakımdan binlerce küçük parçaya ayrılmış bir örtüydü;
iz'de çok tutulan bir çeşit kumaş mozaigi. Üstüne sadakat simgesi olarak ördek
rinle ailesi resmedilmişti.

ardiniyere yaklaştı, rastgele bir çiçek kopardı.

" dedi, "bu ilkbaharın, gençliğin ve sevincin simgesi olan yeşil söğüdün çiçeği
Hüznün ve sonbaharın simgesi, sarı krizantem!"

ide endişeleniyordu; kendini oyalamak istedi. Ut orada duruyordu; parmakları
n tellerini tıngırdattı; dudaklarından "Birleşen Eller" şarkısının ilk sözleri döküldü,

ama devam edemedi.

"Mektuplar eskiden gecikmezdi!" diye düşündü. "Ruhum heyecan içinde kalır, onları okurdum! Veya gözlerime hitap eden o satırlar yerine, sesini işitebilirdim! Aygıt sanki o yanımdaymış gibi konuşurdu!"

Gözleri lake tek ayaklı masanın üzerinde duran fonografa ilişti. Kin-Fo'nun Şanghay'da kullandığı aygıtın aynısıydı. Aralarındaki uzaklığa rağmen, ikisi de birbirini dinleyebiliyor, daha doğrusu seslerini işitiyorlardı. Gelgelelim aygıt bugün de suskun kalmıştı; yokluğu aranan kimsenin düşüncelerini iletmiyordu.

O sırada, haminne içeri girdi.

"İşte mektubunuz!" dedi.

Şanghay'dan gelen zarfı Le-u'ya teslim ettikten sonra, Nan dışarı çıktı.

Genç kadının dudaklarında bir tebessüm belirdi. Gözleri canlı canlı pırıldadı.

Uzun uzun zarfı seyretmek için vakit yitirmeden hemen yırtıp açtı. Böyle yapmayı alışkanlık edinmişti...

Zarfın içinden çıkan mektup değildi, yanlamasına giden çiziklerden oluşan bir kâğıttı. Fonografa kaydedilen bu çizikler insan sesinin bütün tonlarını iletliyordu.

Le-u sevinç içinde, "Ah! Bu daha güzel!" diye bağırdı. "Hiç olmazsa sesini duyarım!"

Kâğıdı fonografin rulosuna yerleştirdi. Saat yönünde dönen bir hareket başlayınca, Le-u kulağını yaklaştırıp iyi tanıdığı sesi işitti. Şöyle diyordu:

"Benim küçük ortanca kardeşim, başıma gelen felaket, sonbaharda doğudanesen rüzgarın sararan yaprakları silip sürüklemesi gibi bütün varlıklarımı alıp götürdü! Benim sefaletime ortak olacak bir sefil istemiyorum! Binlerce acıyla yıkılan bendenizi unutun!

Umutsuz KIN-FO!"

Genç kadın için ne darbeydi ama! Şimdi onu daha acı bir hayat bekliyordu. Evet! Doğu rüzgarı, sevdiğinin servetiyle birlikte son umutlarını da alıp götürmüştü. Kin-Fo'nun kendisine duyduğu sevgi de uçmuş muydu acaba? Zira genç adam salt zenginlikten doğan mutluluğa inanırdı! Ah! Zavallı Le-u! Şimdi ipi koparak yere savrulan uçurtmaya benziyordu!

Çağrılan Nan omuzlarını silkti ve hanımını "hang"a götürdü! Bu, yapay olarak ısıtılan yataklardan biriydi; ama zavallı Le-u'ya öyle soğuk gelmişti ki! O geceyi uykusuz geçirdi. Geçen saatler çok uzun geliyordu.

BU DURUM BELKİ DE OKURDA "LA CENTENAİRE" BÜROLARINDA BİR TUR ATMA ARZUSU UYANDIRACAKTIR

Ertesi gün, kendisini yalancı çıkarmayan şu dünya işlerini küçümseyen Kin-Fo, tek başına evden ayrıldı. Tekdüze adımlarla Creek'in sağ kıyısından ilerledi. İngiliz kolonisini Amerikan kolonisinden ayıran ahşap köprüye varınca, nehrin üzerinden geçti, Missions Kilisesi ile ABD konsolosluğu arasında yükselen güzel görünümlü bir eve yöneldi.

Evin ön yüzüne bakırdan büyük bir tabela asılmıştı; tabelanın üzerine mezar taşına yazılan harflerle şunlar yazılıydı: LA CENTENAIRE, Hayat Sigorta Şirketi.

Teminat: 20 milyon dolar.

Ana Acente: WILLIAM J. BIDULPH

Kin-Fo, ikinci bir kapitone kanadı olan kapıyı itti ve kendini bir büroda buldu. Büro, yaslanacak yükseklikte parmaklıklı bir korkulukla iki bölüme ayrılmıştı. Birkaç klasör dolabı, nikel kapamaçlı kitaplar, acente elemanlarının çalıştığı iki üç masa, saygıdeğer William J. Bidulph'a ayrılan komplike bir yazı masası... Odanın içinde bulunan eşya işte bunlardı. Bu ev, Wousung kıyılarındaki bir konuttan çok Broadway şirketine ait olan bir yapıya benziyordu.

William J. Bidulph, Çin'de hayat ve yangın sigortası hizmeti gören şirketin ana acentesiydi. Şirketin merkezi Şikago'daydı. La Centenaire¹ -müşterileri kendine çeken güzel bir isim- ABD'de çok tanınmıştı. Dünyanın dört bir yanında şubeleri ve temsilcileri bulunuyordu. Bütün riskleri sigorta etmeyi göze alarak korkusuzca büyük işler yapıyordu.

Nitekim bu türden işler yaparak kasalarını dolduran şirketlerin çalışmalarını Çinliler de benimsemeye başlamıştı. Çin'de evlerin büyük çoğunluğu yangına karşı sigorta edilmiş, ölüme ilişkin sigorta sözleşmeleri düzenlenmişti. Çinli imzalar bu sözleşmelerin altından eksik olmuyordu. La Centenaire afişleri Şanghay kapılarına asılmaya başlamış, Kin-Fo'nun zengin yameninin duvarlarında da görünmüştü.

Wang'ın öğrencisi, saygıdeğer William J. Bidulph'u ziyarete gelirken yangına karşı sigortayı düşünmüyordu.

İçeri girerken, "Mösyö Bidulph?" diye sordu.

William J. Bidulph, her zaman herkesin hizmetine hazır bir makina gibi oradaydı. Elli yaşlarında bir adamdı. Düzgün biçimde siyahlar giymiş, beyaz kravatlı, top sakallı, bıyıksız, Amerikan tipli biri.

William J. Bidulph, "Kiminle konuşma onuruna eriyorum?" diye sordu.

"Şanghay'dan Mösyö Kin-Fo."

"Mösyö Kin-Fo!.. La Centenaire'in müşterilerinden... Poliş numarası yirmi yedi bin iki

yüz..."

"Ta kendisi."

"Mösyö, size ne gibi bir yardımda bulunabilirim?"

Kin-Fo, "Sizinle özel konuşmak istiyorum," karşılığını verdi.

İki kişi arasındaki görüşme çok kolay geçecek olsa gerekti. Zira William J. Bidulph Çinceyi ne denli güzel konuşuyorsa, Kin-Fo da İngilizceyi aynı güzellikte konuşuyordu.

Zengin müşteri kendisine yaraşan özel bir odaya kabul edildi. Odaya çift kapıdan geçiliyordu, yere kalın halılar serilmişti, öyle ki Tsing hanedanının devrilmesi için burada bir komplo bile hazırlanabilirdi. Çin'in en hassas hafiyeleri bile içerde ne konuşulduğunu duyamazlardı; yani birilerinin kendilerini dinlemesinden korkmaya hiç gerek yoktu.

Gazla ısıtılan bir şöminenin önünde bulunan sallanmalı bir iskemleye oturan Kin-Fo, "Mösyö," dedi, "sizin şirketinizle bir anlaşma yapmak istiyorum, bir kapital karşılığında hayat sigortası yaptırmak istiyorum. Toplam bedeli birazdan belirtirim."

William J. Bidulph, "Mösyö," diye cevap verdi, "bundan daha basit bir şey olamaz. Bir poliçenin altına atılan iki imza, yani sizinkiyle benimki, bu iş için yeterli. Geriye birkaç formalite kalıyor. Fakat mösyö... Şu soruyu sormama izin verin... Çok ileri yaşlarda ölmeye niyetiniz olduğu anlaşılıyor... Ama şey?"

Kin-Fo, "Neden?" dedi. "Hayat sigortası gayet olağan bir şey; kendini sigorta ettirene yakında öleceğini hatırlatıyor..."

William J. Bidulph son derece ciddi cevap verdi:

"Oh! Mösyö! La Centenaire müşterilerinde böyle bir ölüm korkusu olamaz! Zaten isminden de anlaşılıyor mu? Kendini bize sigorta ettirmek, uzun bir ömrü belgelemek demektir! Beni bağışlayın, bizim müşterilerimiz arasında yüz yaşını geçmeyen yoktur... çok az... nadiren!.. Sırf onların yararı için ömürlerini kısaltmalıyız! Yani muazzam işler yapıyoruz! Sizi uyarıyorum mösyö, La Centenaire'e kendini sigorta ettirmek kendi hayatını güvence altına almak demektir!"

Kin-Fo soguk bir bakış atarak, "Ah!" dedi.

Bir devlet bakanı kadar ciddi olan sigortacının hiç şaka eder bir havası yoktu.

Kin-Fo devam etti:

"Her neyse, iki yüz bin dolar karşılığında kendimi sigorta ettirmek istiyorum."

William J. Bidulph, "Yani iki yüz bin dolarlık bir kapital," dedi.

Bu rakamı bir deftere kaydetti. Rakamın büyüklüğü onu hiç şaşırtmamıştı.

"Bilirsiniz," diye ekledi, "bu sözleşmeden yararlanan kimse, yani kendini sigorta ettiren kişi hayatını kaybederse, sigorta sözleşmesinin hiçbir hükmü kalmaz ve meblağ ne kadar olursa olsun, Şirkete ödenen primler iade edilmez."

"Biliyorum."

"Peki hangi riskler karşılığında bu sigortayı düşünüyorsunuz?"

"Hepsi."

"Kara ya da deniz yolculuğuna ilişkin riskler mi? Çin'in sınırları dışında yaşayacağınız olaylar için mi?"

et."

mahkumiyet kararına ilişkin riskler mi?"

et."

ello riskleri mi?

et."

kerlik görevi sırasındaki riskler mi?"

et."

cak ödeyeceğiniz primler çok yükselecek!"

gerekiyorsa öderim."

kala!"

-Fo ekledi:

sözünü etmediniz ama, çok daha önemli bir risk var."

ngisi?"

ihar. Sanırım, La Centenaire'in sözleşme şartları içinde o da vardır!"

rini ovuşturarak William J. Bidulph, "Elbette, mösyö, elbette," diye cevap verdi.

o olay bizim için büyük bir kazanç kapısıdır! Şunu iyice anlayın, bizim rilerimiz hayata tutunan insanlardır; intihar sigortası yaptıranlar bile asla erini öldürmezler."

-Fo, "Önemli değil," dedi, "kişisel nedenlerim var, o riski de sigorta ettirmek um."

sıl isterseniz, ama hatırı sayılır bir prim olacak!"

önce söyledim ya, ne gerekirse öderim.

yandan defterine notlar alan William J. Bidulph, "Anlaştık," dedi. "Ne diyorduk, yolculuk, intihar riskleri..."

-Fo, "Bu koşullarda, ödenmesi gereken toplam prim miktarı ne olacak?" diye sordu.

rtacı, "Sevgili mösyö," cevabını verdi, "primlerimiz şirketin saygınlığına yaraşan matematiksel bir doğrulukla hesaplanmıştır. Eskiden olduğu gibi, artık rs'ın ödeme tarifesi esas alınmıyor. Duvillars'ı tanır mısınız?"

nımam."

nç bir istatistikçidir, ama eskimiştir... Çok eskimiştir zira ölmüştür. Onun dediği ünlü tarifeler hâlâ birçok Avrupa şirketinde kullanılıyor. Ancak modası tarifelerdir. Çünkü bugün ortalama ömür, yeni gelişmelerle uzamıştır. Nitekim daha uzun bir ortalama göz önüne alıyoruz, sonuçta sigortalıya daha elverişli lar sağlanıyor, primler ucuzluyor ve daha uzun yaşıyor..."

at bu fırsattır diyerek La Centenaire lehine her şeyi yutturmaya çalışan ağzı

ık sigortacıyı susturan Kin-Fo tekrar sordu:

blam prim miktarı ne olacak?"

iam J. Bidulph, "Mösyö," dedi, "affınıza sığınarak yaşınızı öğrenmek isteyecektim!"

ız bir."

ız bir yaş için olağan riskleri göz önüne alırsak, yıllık ödemeniz iki yüz bin dolarlık

bir kapital için beş bin dört yüz dolar olacak."

Kin-Fo, "Benim ileri sürdüğüm koşullarda ne olacak?" diye sordu.

"İntihar dahil, bütün riskleri sigorta ettirirken mi?.."

"Özellikle intihar."

Defterinin son sayfasındaki tarifeye bir göz atan William J. Bidulph sevimli bir ses tonuyla, "Mösyö," dedi, "bu bakımdan en az yüzde yirmi beş olur."

"Yani?.."

"Elli bin dolar."

"Prim ödeme koşulu nasıl oluyor?"

"Sigortalının isteğine bağlı; ya tamamını ya da aydan aya."

"Ya ilk iki aylık ödeme?.."

"Sekiz bin üç yüz otuz iki dolar. Sevgili mösyö, bugün Nisan ayının 30'u; bu tarihte yapılan ödemeler 30 Haziran'a kadar geçerli olacak."

Kin-Fo, "Mösyö," dedi, "bu koşullar bana uygun, buyrun ilk iki aylık primi ödüyorum."

Cebinden dolar cinsinden bir tomar kâğıt para çıkarıp masanın üzerine koydu.

William J. Bidulph, "Tamam... Mösyö... Çok iyi!" karşılığını verdi. "Yalnız poliçeyi imzalamadan önce bir formaliteyi yerine getirmemiz gerekiyor."

"Nedir o?"

"Şirket doktoruna muayene olmanız lazım."

"Ne için bu muayene?"

"Sağlık kontrolünden geçeceksiniz. Ömrünüzü kısaltan herhangi bir hastalığınız olup olmadığı anlaşılacak. Uzun yaşayacağınıza dair kesin kanıtlar vermeniz gerekiyor."

Kin-Fo itiraz ederek, "Ne gereği var!" dedi. "Düelloyu, intiharı bile sigorta ettiriyorum ya!"

William J. Bidulph daima gülümseyerek, "Ama mösyö!" diye cevap verdi. "İçinizde yuvalanan ve birkaç ay içinde sizi götürecek olan bir hastalık bize nereden baksanız iki yüz bin dolara mal olabilir!"

"Sanırım, intihar etmem de buna mal olacak!"

Nazik sigortacı Kin-Fo'nun elini tutup yavaşça okşadı.

"Aziz mösyö," dedi, "şunu söylemekten onur duyarım, intihar riskini sigorta ettiren pek çok müşterimiz asla kendilerini öldürmez. Kaldı ki onlara göz kulak olmamız bize yasaklanmamıştır... Oh! Bu konuda son derece ketum davranınız!"

Kin-Fo, "Yaa!" dedi.

"Kişisel görüşümü söylememe izin verin, La Centenaire müşterileri arasında en uzun süre prim ödeyenler onlardır. Hem söyler misiniz, varsıl mösyö Kin-Fo ne diye intihar etsin ki?"

"Peki varsıl mösyö Kin-Fo neden kendini sigorta ettiriyor?"

William J. Bidulph, "Oh! La Centenaire müşterisi sıfatıyla çok yaşayacağına emin olmak için!" diye cevap verdi.

Ünlü şirketin adamıyla daha uzun süre tartışmak gereksizdi. Söylediklerinden o denli

emindi ki!

Sözlerine devam ederek, "Peki şimdi, iki yüz bin dolarlık sigorta kimin yararına yapılıyor? Sözleşmeden kim çıkar sağlayacak?" dedi.

Kin-Fo, "İki kişi var!" dedi.

"Payları eşit mi?"

"Hayır değil, birinin payı elli bin dolar, ötekinin yüz elli bin."

"Elli bin dolar kime ayrılıyor mösyö?.."

"Wang'a."

"Filozof Wang mı?"

"Ta kendisi."

"Geriye kalan yüz elli bin?"

"Pekin'den Madam Le-u'ya."

William J. Bidulph hak sahiplerini defterine kaydederken son kelime olarak "Pekin'den" diye ekledi. Sonra, "Madam Le-u'nun yaşı kaç?" diye sordu.

Kin-Fo, "Yirmi bir," diye cevap verdi.

Sigortacı, "Oh!" dedi, "genç kadın sigorta edilmiş kapital miktarına ulaşana kadar iyice yaşlanmış olacak!"

"Niçin yaşlanacak, söyler misiniz?"

"Çünkü siz yüz yılı aşkın bir süre yaşayacaksınız sevgili mösyö. Filozof Wang'a gelince?.."

"Elli beş yaşında!"

"Öyleyse bu sevimli adamın hiçbir şeye ulaşamayacağı kesin, ömrü yetmez!"

"Onu görürüz mösyö!"

William J. Bidulph, "Mösyö, elli beş yaşına gelmiş biri olarak yüz yaşında ölecek olan otuz bir yaşındaki bir adamın mirasçısı olsaydım, onun mirasına konmayı hiç düşünmezdim" diye cevap verdi.

Kapıya doğru yönelen Kin-Fo, "Müsaadenizle mösyö!" dedi.

William J. Bidulph, "Müsaade sizin!" cevabını verdi ve La Centenaire'in yeni müşterisi önünde saygıyla eğildi.

Ertesi gün, şirket doktoru kural gereği Kin-Fo'yu muayene etti. Sağlık raporunda şöyle yazıyordu: "Demirden beden, çelik kaslar, tertemiz ciğerler".

Şirketin bu denli sağlam yapılı bir sigortalıya itirazı olamazdı. Poliçenin bir tarafını filozof Wang ve genç dul adına Kin-Fo, öteki tarafını da şirket temsilcisi William J. Bidulph imzaladı. Ne Le-u ne de Wang'ın olasılık dışı koşullar hariç, Kin-Fo'nun kendileri yararına düzenlediği sözleşmeden haberi olacaktı. Bu gizlilik, La Centenaire'in söz konusu kapitali kendilerine teslim edeceği güne kadar devam edecekti. Sabık milyonerin son hayırseverliği böyleydi.

1 Fransızca sözcük. Yüz yıl ya da daha fazla anlamına geliyor. -çn

ÇİN'İN GELENEK VE GÖRENEKLERİ SÖZ KONUSU OLMASA DURUM DAHA ÜZÜCÜ OLACAKTI

Saygıdeğer William J. Bidulph ne derse desin, La Centenaire'in fonları ciddi biçimde tehdit altındaydı. Gerçekten Kin-Fo kararını verdikten sonra uygulanmasını erteleyenlerden değildi. Wang'ın öğrencisi tam anlamıyla batmıştı; yaşamına son vermeye kararlıydı. Zaten öyle bir yaşandı ki bu, zengin olduğu günlerde bile kendisine hüzün veriyor, sıkıntılara boğuyordu.

Varişından sekiz gün sonra, Sun tarafından kendisine teslim edilen mektup San Fransisco'dan geliyordu. Kaliforniya Merkez Bankası iflas etmişti. Oysa bilindiği gibi, Kin-Fo'nun servetinin neredeyse tamamı, şimdiye dek son derece sağlam görünen bu ünlü bankanın hisse senetlerinde yatıyordu.

Ancak hiç kuşkuya yer yoktu. Haber ne denli inanılmaz olsa da, ne yazık ki doğruduydu. Kaliforniya Merkez Bankası'nın iflas ettiğini Şanghay'dan gelen gazeteler de doğruluyordu. İflas Kin-Fo'yu tamamen batırmış oluyordu.

Gerçekten bankanın hisse senetleri dışında geride ne kalmıştı? Hiç ya da neredeyse hiçbir şey. Şanghay'da satışı çok zor gerçekleşecek olan konutu ona çok yetersiz bir gelir sağlayacaktı. La Centenaire'in kasasına giren sekiz bin dolar prim, aynı gün satışa çıkardığı Tsin-Tsin Gemicilik Şirketindeki birkaç hisse senedi, ucu ucuna ihtiyaçlarını giderebilirdi. Şu anda, tüm serveti bundan ibaretti.

Bir Batılı, bir Fransız, bir İngiliz böyle bir yıkımın ardından yeni başlayacağı hayatı gözden geçirir, çalışarak yaşamını yeniden kurmaya çabalar.

Oysa Çinli seçkin bir kişi, başka türlü düşünüp öyle davranmaya karar verir. Nitekim gerçek bir Çinli olan Kin-Fo'nun bile bile kendini öldürmeyi düşünmesi, bilincindeki sarsıntıdan kaynaklanmıyordu; işin içinden sıyrılmamanın bir yolu olarak sarı ırka özgü o kayıtsızlıktan ileri geliyordu.

Çinli'nin salt pasif bir cesareti vardır, ama bu cesaret en yüksek derecededir. Ölüme karşı duyduğu kayıtsızlık gerçekten olağanüstüdür. Hasta olduğu zaman hiç zayıflık göstermeden sonunu bekler. İdam mahkumu olup da kendini celladın ellerine bırakırken yüzünde korkudan eser yoktur. Çok sık görülen ölüm cezalarını, Çin'de acımasızca uygulanan işkenceleri öyle benimsemiştir ki bunların dünya işleri olduğunu düşünerek umursamaz.

Nitekim ölüm düşüncesi bütün ailelerde gündemdedir ve bütün konuşmaların ortak konusudur. Bunun şaşılacak bir yanı yoktur. Hayatın en sıradan olaylarında bile varlığını hissettirir. Ataların inancı en zavallı insanlara kadar gelmiştir. Zengin bir konutta

odalardan birinin bir çeşit kutsal tapınağa ayrılmaması mümkün değildir; yoksul bir kulübede köşelerden biri mutlaka atadan kalma kutsal bir anmalığa aittir; atanın bayramı ölümünün ikinci ayında kutlanır. İşte bunun içindir ki bebek kundaklarının, gelin duvaklarının satışı yapan mağazalarda çeşitli cenaze levazımatı da bulunur. Bu malzemeler Çin ticaretinin önemli bir kesimini oluştururlar.

Gerçekten, bir tabut satın almak, seçkin Çinliler'in belli başlı meraklarından biridir. Baba evinde tabut bulunmuyorsa, eşya eksik sayılır. Oğulun birincil ödevi yaşamakta olan babasına tabut armağan etmektir.

Sevecenliğin dokunaklı bir kanıtıdır tabut; özel bir odaya yerleştirilir, süslenir, bakımı yapılır ve ölen kimsenin bıraktığı şeyler uzun yıllar boyu dindarca bir özenle tabutta muhafaza edilir. Kısaca, ölümlere saygı, Çin dinsel inancının temel yapısıdır ve aile bağlarının sıkılaştırmasına katkıda bulunur.

Kin-Fo başkalarından farklı olan mizacı sayesinde, artık hayatına son vermeyi sakın sakın düşünebilirdi. Sevgiyle bağlı olduğu iki insanın yazgısını güvence altına almıştı. Daha başka neden pişmanlık duyabilirdi? Hiç. Hem intihar kendisi için pişmanlık bile sayılmazdı. Batılı uygarlaşmış ülkelerde suçtu ama, Orta Asya'nın bu tuhaf uygarlığında meşru bir eylemdi.

Kin-Fo'nun kararı kesindi. Hiçbir şey onu kararından caydıramazdı; hattâ filozof Wang bile.

Üstelik, bu adam öğrencisinin tasarılarından kesinlikle habersizdi. Sun da hiçbir şey bilmiyordu, ancak bir şey dikkatini çekmişti. Her günkü saçmalıklarını çekemeyen Kin-Fo, şimdi daha ılımlı davranıyordu.

Sun ne de olsa bu durumdan memnundu. Artık kendine Kin-Fo'dan daha iyi bir efendi bulamazdı; bu yeni koşullarda artık kıymetli atkuyruğundan emindi, rahat rahat arkasında sallayabilirdi.

Bir Çinli atasözü şöyle der: "Şu dünyada mutlu olmak için Kanton'da yaşamak ve Liao-Çeu'da ölmek gerekir". Gerçekten yaşamın bütün olanakları Kanton'dadır; Liao-Çeu'da ise en güzel tabutlar imal edilir.

Kin-Fo ister istemez oraya sipariş verecekti; son istirahat yatağının tam zamanında gelmesi lazımdı. Her seçkin Çinli'nin biricik saplantısı, sonsuz uykusuna doğru dürüst yatmaktı.

Öte yandan, beyaz bir horoz satın aldı; bilindiği gibi horoz pır pır uçan ruhu kendine çeker ve Çinli ruhunu içinde cisimleştirir.

Görüldüğü gibi filozof Wang'ın öğrencisi hayatın ayrıntılarına kayıtsız kalıyordu ama, ölümün ayrıntıları bakımından hiç duyarsız değildi.

Şimdi kendi cenaze programını kaleme almaktan başka yapacak şey kalmamıştı. Aynı gün, temiz bir kâğıdın üzerine son isteklerini yazdı.

Şanghai'daki evini genç dula, imparator Tay-ping'in portresini Wang'a vasiyet etti. Wang bu portreye her zaman hayran hayran bakardı. Bu vasiyetler La Centenaire'e sigorta edilen kapitalden ayrı tutulmuştu. Kin-Fo kendi cenazesine katılacak olanların yürüyüş

ni de belirtti.

n, artık akrabalarından yoksun kaldığından, dostlarından bir kısmı kortejin başında
caktı. Çin'in matem rengi beyazdı; bu nedenle hepsi beyazlar giyecekti. Uzun
önce, Şanghay köyünde yaptırılan mezara kadar giden yollar boyunca, gömme işini
getirecek uşaklar iki sıra halinde dizilecekti. Bunlar çeşitli simgeler, mavi güneş
eleri, mızrak ve teberler, adaleti simgeleyen kraliyet asaları, ipekli siperlikler,
oniye ilişkin iri harflerle yazılı pankartlar taşıyacaktı. Uşaklar, beyaz kuşaklı siyah
mlek giyecek, başlarında kırmızı ibikli siyah fötr şapka bulunacaktı. Birinci grup
n arkasında bir öncü yürüyecekti, tepeden tımağa kırmızılara bürünen bu adam,
vurarak ölünün resmi önünde ilerleyecekti. Resim çok süslü, içinde ölünün
si bulunan bir sandığa asılıydı. Sonra ikinci grup dostlar geliyordu; bu insanların
lık geçirme olasılığı olduğundan belirli aralıklarla bir önlem olarak yere yastıklar
ekti. Son grup nihayet genç insanlardan oluşacaktı; altın sarısı ve mavi renkli bir
ğın altına giren bu kişiler, yollara metal kuruşlar gibi delikli, küçük parça beyaz.
r serpecekti. Bunun anlamı, konvoya karışmaya kalkışan kötü ruhları
ştırmaktı.

ların ardından tabut belirecekti. Tabut, üzerine menekşe rengi ipekli kumaş
ş, kumaşın üzerine ejderha sırmalar işlenmiş, görkemli bir tahtırevanda
aktı; tahtırevan çift sıra halinde dizilen Buda rahiplerinin ortasında yer alacak, elli
omuzlarında ilerleyecekti. Kırmızı, sarı ve gri renkli ayin kaftanı giyen rahipler,
duaları okuyacaklardı. Dualar, gongların gümbürtüleri, flütlerin ciyaklamaları ve
e öten iki buçuk metre boyundaki boruların seslerine karışacaklardı.
ayet en arkada, beyaz kumaşlara bürünmüş matem arabaları bu görkemli
yun sonunu getirecekti. Bütün cenaze masrafları varsıl ölünün son kaynaklarını da
iş olacaktı.

nda bu program olağanüstü bir özellik sergilemiyordu.

ellikle, bu "sınıftan" olan insanların cenazeleri Kanton, Şanghay ya da Pekin
arında dolaştırılır. Bu gösteri, Çinliler'in artık hayattan ayrılan insana karşı
kları içten saygıdan kaynaklanır.

Ekim'de, Liao-Çeu'dan gönderilen bir sanduka, Kin-Fo'nun Şanghay'daki konutuna
İçinde, sipariş edilen ve özenle ambalajlanan tabut vardı. Bu manzarayı ne
in hizmetkarları, ne Sun ne de Wang hayretle karşılamıştı.

rar edelim, hiçbir Çinlinin sonsuza dek içinde uyuyacağı yatağı hayattayken
maması görülmüş şey değildi.

o-Çeu imalatçısının başyapıtı olan tabut, "atalar odası"na yerleştirildi. Filozof
n öğrencisi, onu kullanacağı güne kadar kuşkusuz uzun süre bekleyecekti; orada
nıp cilalandı, istikayla parlatıldı. Böyle olmaması gerekti ama, Kin-Fo'nun günleri
dı ve ailenin ölümler kategorisine onu gönderecek olan an yaklaşıyordu.

çekten, Kin-Fo aynı akşam bu dünyadan ayrılmayı kesinlikle kafasına koymuştu.

İçinde mahzun Le-u'nun bir mektubu geldi.

Genç dul elinde ne varsa Kin-Fo'ya vereceğini belirtiyordu. Servet onun için hiçbir şeydi! Hiçbir şeyde gözü yoktu! Yalnız onu seviyordu! Başka şeye ne gerek vardı!

Daha mütevazı bir yaşamda mutlu olmayı başaramazlar mıydı?

İçtenlik ve sevgi dolu bu mektup Kin-Fo'yu kararından caydıramazdı.

"Salt ölümüm onu zenginleştirebilir" diye düşündü.

Geriye bu yüce eylemin nasıl gerçekleştirileceği kalıyordu. Kin-Fo o ayrıntıları düzenlerken bir çeşit zevk alıyordu. Son anda, geçici de olsa bir heyecanın yüreğini hoplatacağını umut ediyordu!

Yamenin duvarları içinde, dört tane sevimli küçük köşk bulunuyordu. Bu yapılar, Çinli nakkaşların yeteneğini kanıtlayan fantezilerle dekore edilmişti. Anlamlı isimler taşıyorlardı: "Mutluluk" adını taşıyan yapıya Kin-Fo hiç girmezdi; "Servet" köşküne derin bir küçümsemeyle bakardı; "Haz" köşkünün kapıları uzun zamandır kendisine kapalıydı; "Uzun Ömür" köşkünü ise yıktırmaya karar vermişti!

İşte kafasındaki düşünce bu köşkü seçmesine neden oldu. Gece bastırınca, onun içine kapanacak, ertesi gün, orada bulacaklar ve artık mutlu ölüme kavuşmuş olacaktı.

Kararı kesindi ama, nasıl ölecekti? Japon gibi karnını mı yaracak, mandarin gibi kuşağıyla kendini mi boğacak, yoksa antik Roma'nın Epikurosçusu gibi banyoda damarlarını mı kesecekti? Hayır.

Bu yöntemler, dostlarının ve hizmetkarların hoş karşılamayacağı kaba saba, sevimsiz uygulamalardı. Bir iki tutam afyonun arasına ölümcül zehir karıştırır, bu da onu bu dünyadan öbür dünyaya göndermeye yeterdi. Üstelik bu yolculuk sırasında hiç acı çekmez, belki de insanı geçici uykudan sonsuz uykuya daldıran o tatlı rüyalardan birini görürdü.

Güneş ufukta alçalmaya başlıyordu. Kin-Fo'nun hayatta birkaç saati kalmıştı. Son bir gezi yaparak Şanghay kırsalını ve Huang-Pu kıyılarını görmek istedi. O kıyılarda sıkıntı içinde ne çok dolaşmıştı. Gün boyu Wang'la hiç karşılaşmadan tek başına yamen'den ayrıldı. Hiç çıkmamak üzere son kez yamen'e geri dönecekti.

İngiliz arazisini, haliç üzerindeki köprüyü, Fransız kolonisini kayıtsız adımlarla geçti; bu yüce saatte acele etmeye bile gerek duymuyordu. Yerli limanı boyunca uzanan rıhtımdan geçerek Katolik Roma katedraline kadar Şanghay surlarını izledi. Katedralin kubbe tavanı kentin güney tarafına yüksekte bakıyordu. Sağ tarafa yöneldi ve Lung-Hao Pagodası'na giden yolda sakin sakin ilerledi.

Geniş ve düz bir araziydi burası. Min Vadisi'nin sınırlarında bulunan gölgeli yüksek ağaçlıklara kadar uzanıyordu. Tarım endüstrisi, uçsuz bucaksız bataklık düzlükleri sulak çeltik tarlalarına dönüştürmüştü. Ötede beride, açık denizden gelen suların doldurduğu kanallardan oluşan karmaşık bir yol şebekesi, sarımsak bir çamurla kaplı sazlardan yapılmış kulübelere meydana gelen birkaç fukara köyü, suların istilasından korunmak için yüksek yerlerde açılan birkaç buğday tarlası göze çarpıyordu. Daracık patikalar boyunca, çok sayıda köpek, beyaz oğlak, ördek ve kazla karşılaştı; yabancı birini gördükleri için ürken hayvanlar, kimi kanat çırpıp çırpıp, kimi var gücüyle koşa koşa

kaçıştılar.

Bir yerlinin dikkatini bile çekmeyecek bu bereketli arazi, bir yabancıyı şaşırtır, hattâ belki de iğrendirebilirdi.

Zira gerçekten de her yanda yüzlerce tabut yer alıyordu. Toprağa gömülen ölülerin meydana getirdiği tümsekler söz konusu değildi ama, yan yana dizilen sandık kümeleri, bir inşaat şantiyesinin kalın keresteleri gibi üst üste yığılan tabutlar görünüyordu. Çinli kentlerin bitimlerinde bulunan düzlükler geniş bir mezarlıktan ibaretti. Ortalığı canlılar kadar ölüler de kaplamıştı. Söylendiğine göre, Çin imparatoruna ait tahtı aynı hanedan işgal ettiği sürece, bu tabutların gömülmesi yasaktı; gelgelelim bu hanedanların ömrü yüzyılları buluyordu! Böyle bir yasaklama doğra olsun ya da olmasın, besbelli olan bir şey vardı; tabutlarında yatan ölüler yıllarca gömülecekleri günü bekliyorlardı. Tabutların bazıları canlı renklerle boyanmış, bazıları soluk ve gösterişsiz, bazıları taze ve zarif, bazıları ise şimdiden toz toprağa bulanmıştı.

Kin-Fo böyle şeylere şaşırarak adam değildi. Zaten pek etrafına aldırış etmeden yürüyordu. Avrupalılar gibi giyinmiş iki yabancı yamenden çıkışından beri onu izliyordu. Yabancıların farkına bile varmamıştı. Kendisini gözden kaybetmek istemeyen yabancılar belirli bir mesafeyi koruyarak genç adamı takip ediyorlardı. Kin-Fo onları görmemişti. Yürümeye devam ederken adamlar da yürüyor, genç adam durunca onlar da duruyordu. Ara sıra bakışıyorlar, iki üç kelime konuşuyorlardı. Besbelli ki dikkatle kendisini izliyorlardı.

Orta boylu, çevik, iyi iz süren, otuz yaşını geçmemiş tiplerdi. Hızlı koşan, keskin gözlü iki av köpeğine benziyorlardı.

Kin-Fo civarda biraz dolaştıktan sonra, geri döndü, Huang-Pu kıyılarında gezinecekti.

İki av köpeği hemen peşine takıldılar.

Kin-Fo yolunun üzerinde, son derece sefil durumda iki üç dilenciye rastlayınca onlara sadaka dağıttı.

Biraz daha ötede, karşısına birkaç tane Hıristiyan Çinli kadın çıktı. Kadınların sırtlarında küfeler vardı. Terk edilmiş zavallı çocukları bu küfelerde taşıyorlardı. Onları kreşlere götüreceklerdi. Bu işi onlara Fransız hayırsever kadınları öğretmişti. Bu kadınlara "çocuk çaputçuları" lakabı takılmıştı. Gerçekten o küçük yaratıklar bir kenara atılmış çaputtan başka neydi ki!

Kin-Fo bütün para kesesini hayırsever kadınların ellerine boşaltdı.

İki yabancı, Çinli seçkinin bu davranışına çok şaşırmışlardı.

Akşam oldu. Kin-Fo, Şanghai surlarına geri dönerken rıhtım yoluna girdi.

Ortalıkta dolaşan kalabalık henüz uykuya yatmamıştı. Her yandan haykırışlar, şarkılar yükseliyordu.

Kin-Fo kulak verdi. İşiteceği son sözlerdi bunlar; kendisi için ilginçti.

Genç bir kadın Huang-Pu'nun karanlık sularında yelkenli kayığını gezdirirken şarkı söylüyordu:

Binlerce çiçekle
Süslü.
Ruhum coşkulu, bekliyorum!
Yarın gelmeli.
Tanrı onu gözetsin!
Elin o döndüğünde,
Onu korusun,
Yolu çok uzun
Kızsalsın!

Kin-Fo başını sallayarak "Yarın gelecek! Ya ben, yarın ne olacağım?" diye düşündü.
Genç şarkıcı kadın devam etti:

Bizden çok uzağa gitti,
Sanırım,
Mançular ülkesine,
Çin Seddi'nin oralara!
Ah! Birden yüreğim hoplar,
Rüzgar kudurup boşaldığı zaman,
Ve o giderdi, fırtınaya
Göğüs gere gere!

Kin-Fo dinliyordu, ama bu kez bir şey demedi.
Kadın şarkısını şöyle bitirdi:

Koşmaya ihtiyacın mı var?
Zenginliğe?
Benden uzakta mı ölmek istiyorsun?
İşte üçüncü ay!
Gel!
Buda rahibi bizi bekliyor
Bizi bir anda birleştirmek için
İki Anka'yı, bizim simgelerimiz!
Gel!
Geri dön!
Seni öyle seviyorum ki
Sen de beni seviyorsun

Kin-Fo mırıldandı:

"Evet! Doğru galiba! Zenginlik şu dünyada her şey değil! Peki yaşam buna değer mi?"

Yarım saat sonra, Kin-Fo konutuna giriyordu.

Oraya kadar peşinden gelen iki yabancı durmak zorunda kaldılar.

Kin-Fo sakın sakın "Uzun Ömür" köşküne yöneldi, kapıyı açtı, ardından kapadı, şimdi küçük salonda tek başınaydı; içerisi, donuk camlı bir fenerin ışığıyla hafifçe aydınlatılmıştı.

Tek parçalı yeşimtaşından yapılan masanın üzerinde, bir kutu duruyordu. Kutunun içinde ölümcül zehir katılmış birkaç tutam afyon vardı. Bu, varsıl sıklığın gerektiğinde kullanmak üzere elinin altında bulundurduğu bir maddeydi.

Kin-Fo bu maddeden iki tutam alıp uyuşturucu içicilerinin her zaman kullandıkları pipolardan birinin, içine soktu. Pipoyu yakmaya yeltendi.

"Ee! İşe bak!" dedi, "bir daha uyanmamak üzere uyuyacağım anda bile heyecan yok!"

Bir an kararsız kaldı.

Döşemenin üzerinde kırılan pipoyu fırlatarak, "Hayır!" diye haykırdı, "o yüce heyecanı istiyorum, beklemede olsam bile! .. Onu istiyorum! Ona ulaşacağım!"

Köşkten çıktı, her zamankinden daha hızlı adımlarla Wang'ın odasına doğru yöneldi.

KİN-FO WANG'A CİDDİ BİR ÖNERİDE BULUNUYOR VE WANG BUNU CİDDİYETLE KABUL EDİYOR

Filozof henüz yatmamıştı. Divana uzanmış, Pekin gazetesinin son sayısını okuyordu. Gazetenin iktidarda olan Tsing hanedanına övgüler düzdüğü, kaşlarının çatılmasından anlaşılıyordu.

Kin-Fo kapıyı iterek odaya girdi. Kendini bir koltuğa bırakarak, "Wang," dedi, "senden bir yardım istiyorum."

Gazeteyi elinden bırakan filozof, "On bin kez yardım ederim," diye cevap verdi. "Söyle, söyle oğlum, hiç çekinme, ne olursa olsun yaparım!"

Kin-Fo, "Senden beklediğim yardımı bir dost ancak bir defa yapabilir," dedi. "Bu yardımdan sonra, geri kalan dokuz bin dokuz yüz doksan dokuzunu da senden bağışık tutacağım. Şunu da ekleyeyim, bunun için benden teşekkür dahi beklememelisin."

"Anlaşılmaz şeylerin en iyi açıklamasını beceren adam dahi bunu anlayamaz. Söz konusu olan nedir?"

Kin-Fo, "Wang," dedi, "ben battım."

Filozof, kötüden ziyade güzel haber alan bir adamın ses tonuyla, "Ah! Ah!" dedi.

Kin-Fo devam etti:

"Kanton'dan dönüşümüzde burada bulduğum mektup Kaliforniya Merkez Bankası'nın iflas ettiğini bildiriyordu. Şu yamenle birkaç bin dolar dışında artık hiçbir şeyim kalmadı. Bu durumda, bir iki ay daha yaşayabilirim."

Öğrencisine dikkatle gözlerini diken Wang, "Öyleyse, benimle konuşan artık varsıl Kin-Fo değil!" dedi.

"Yoksul Kin-Fo, yoksulluk beni asla korkutmaz."

Filozof ayağa kalkarak, "Güzel konuştun oğlum," dedi. "Anlaşılan felsefeyi sana öğretirken boş yere zaman harcamamışım, emeklerim boşa gitmemiş. Şimdiye dek, zevksiz, arzusuz ve mücadelesiz bir ot gibi yaşam sürdürdün! Artık gerçek yaşamın başlıyor! Gelecek değişti! Ne önemi var! Konfüçyüs böyle diyor. Talmud'a göreyse, her zaman korkuları kadar felaket yaşanmaz! Nihayet her günkü ekmeğimizi kazanabiliriz. Nun-Schun bize şunu öğretir: 'Hayatta doruklar ve çukurlar vardır! Şans tekerleği aralıksız döner ve ilkbahar rüzgarı değişkendir! Zengin ya da yoksul, ödevini yerine getirmeyi bil!' Gidelim mi?"

Gerçekten, Wang pratik bir filozoftu; görkemli konutu terk etmeye hazırды.

Kin-Fo onu durdurdu.

"Söylemiştim," dedi, "yoksulluk beni korkutmaz, ama ona katlanmamaya karar

verdim."

Wang, "Ya!" dedi, "o zaman!.."

"Ölmeli."

Filozof kaygısızca cevap verdi:

"Ölmek mi! Yaşamına son vermeye karar veren adam bunu kimseye söylemez."

Kin-Fo filozofun kayıtsızlığından aşağı kalmayan bir sakinlik içinde, "Ölmeden önce ilk ve son olarak bir heyecan yaşamak istemeseydim, çoktan ölmüş olacaktım," dedi, "o bildiğin uyuşturucudan bir miktar yutacaktım ki kalbim biraz çarptı, zehri yere fırlattım ve seni görmeye geldim!"

Wang gülümseyerek, "Birlikte ölmemizi ister misin dostum?" diye sordu.

Kin-Fo, "Hayır," dedi, "senin yaşaman gerek!"

"Niçin?"

"Beni kendi elinle vurman için!"

Bu beklenmedik öneri karşısında, Wang irkilmedi bile. Ona tam karşıdan bakan Kin-Fo gözlerinde bir kıvılcım, parladığını fark etti. Eski Tay-ping ruhu canlanıyordu galiba!

Öğrencisinin kendisine yüklediği bu görev, kararsızlık geçirmesine mi neden olmuştu? Gençliğinin kan dökücü içgüdülerini bastıramamıştı; oysa o içgüdüleri bastırabilmek için on sekiz yıl mücadele etmişti! Kendi canını kurtaran kişinin oğlu için de hiç duraksamazdı! Artık istemediği bu yaşamdan onu kurtarmak için hiç itiraz etmez, önerisini kabul ederdi! Bunu yapardı, o, filozof Wang!

Ancak gözlerindeki kıvılcım hemencecik söndü. Wang namuslu adam fizyonomisine geri döndü, biraz daha ciddileşmişti.

Sonra yerine oturarak sordu:

"Benden istediğin yardım bu mu?"

Kin-Fo, "Evet," dedi, "bu yardım Çung-Heu ve oğluna karşı duyduğun bütün minnet borcunu yerine getirecek."

Filozof safça, "Ne yapmam gerekir?" diye sordu.

"25 Haziran'da, altıncı ayın yirmi sekizinci günü, iyi dinle Wang, o gün otuzbirinci yılım sona erecek, yaşamaktan vazgeçmek zorundayım! Senin tarafından öldürülmem gerekiyor; önden, arkadan, gündüz veya gece, nerede olursa olsun, nasıl olursa olsun, ayakta, oturarak, yatakta, uyanırken, uykuya dalarken; ister hançer kullan, ister zehir! Hayatımın son elli beş gününü oluşturan seksen bin dakikanın her birinde varlığımın yok olacağını düşünmem ve korku duymam gerekiyor! Yaşarken seksen bin heyecan geçirmem lazım, öyle ki ruhumun yedi elemanı birbirinden ayrılacağı anda, şöyle haykırabileyim: İşte yaşadım!"

Kin-Fo her zamanki halinden farklı bir canlılıkla konuşmuştu. Dikkat edilirse, hayatının son günü olarak poliçenin süre bitimi olan altıncı günü belirlemişti. İhtiyatlı davranması gerekiyordu; zira yeni bir prim ödemesi yanlış güne rastlarsa, gecikmeden dolayı sigortadan doğan haklarını yitirebilirdi.

Filozof onu ciddi ciddi dinlemişti. Odayı süsleyen Kral Tay-ping portresine ara sıra

ak bakışlar atıyordu. Henüz bilmiyordu ama, bu portrenin mirasçısı olacaktı.

-Fo, "Beni öldürme kararından caymazsın değil mi?" diye sordu.

ng bir jest yaparak o iş için henüz hazır olmadığını belirtti.

pingler'in saflarında isyan ettiği zaman, böyle şeyleri çok görmüştü. Ama burada, t altına girmek için erken olduğunu, henüz her şeyin gözden geçirilmediğini ne ekledi.

zaman, yaşlılığının son zamanlarında Buda efendimizin sana sunacağı şanslardan iyorsun!"

zgeçiyorum."

manlıkların?"

-Fo, "Pişmanlıklarım yok!" dedi. "İhtiyar yaşamak! Artık işe yaramayan bir tahta gibidir! Zenginken hiç arzu etmiyordum. Yoksulken de aynı öyle."

ng, "Ya Pekin'deki genç dul?" dedi. "Atasözünü unutma: 'Çiçek çiçekle, söğüt e! İki kalbin anlaşması ilkbaharı yüz yıl uzatır!.."

-Fo omuzlarını silkerek, "Sonbahar, yaz ve kışın üç yüz yılına karşı!" cevabını verdi.

Yoksul Le-u benimle. mahvolur! Tam tersi, ölümüm onun servetini garanti "

yle bir şey yaptın mı?"

et, sen de Wang, benim başım üstüne konmuş elli bin doların var."

zof saf saf, "Ha!" dedi, "her şeye bir cevap buluyorsun."

r şeye, hattâ hâlâ vermediğin karara bile."

un cevabı ne?"

ni... başın derde girebilir, ölümünden sonra adam öldürmekle suçlanabilirsin."

ng, "Oh!" dedi, "kendini ele verenler ödle ve beceriksizdir! Her riski göze alarak u son yardımı nasıl yapacağım."

ur mu öyle şey Wang! Seni bu bakımdan güvence altına alacağım. Kimse senden anmayı aklına bile getirmeyecek!"

ları söyledikten sonra, Kin-Fo masaya yaklaştı, bir kâğıt parçası alarak net bir şu satırları yazdı:

yattan bıkip usandım. Kendi isteğimle yaşamıma son veriyorum.

-FO."

ra kâğıdı Wang'a verdi.

zof önce içinden okudu; sonra yüksek sesle tekrarladı. Okuması bitince kâğıdı katlayarak her zaman yanında taşıdığı not defterinin arasına soktu.

lerinde ikinci bir kıvılcım parlamıştı.

encisine dik dik bakarak, "Bütün bu söylediklerin ciddi mi?" dedi.

k ciddi."

himki de senden aşağı değil."

tünü aldım mı?

ın."

"Œu halde en geç 25 Haziran'da ölmüş olacak mıyım?.."

Filozof son derece ağırbaŒlı cevap verdi:

"Söylediğin Œeyleri o anlamda yaŒar mısın bilmem ama, kararım kesin, öleceksin!"

"TeŒekkür ederim Wang, elveda."

"Elveda Kin-Fo."

VedalaŒmanın ardından, Kin-Fo filozofun odasından sessizce ayrıldı.

SONUÇ NE DENLİ TUHAF OLURSA OLSUN, OKURU ŞAŞIRTMAYABİLİR

Saygıdeğer William J. Bidulph, iki sigorta ajanını La Centenaire'in yeni müşterisini izlemekle görevlendirmişti. Ertesi gün, "Anlatın bakalım Craig-Fry!" dedi.

Craig, "Dün gün boyu onu izledik," cevabını verdi, "Şanghay kırsalında uzun bir gezi yaptı..."

"Kendini öldürmeyi düşünen bir adam hali yoktu" diye ekledi Fry.

"Karanlık bastırırken kapısına kadar peşinden gittik..."

"Ne yazık ki kapıyı aşamadık..."

William J. Bidulph, "Ya bu sabah?" diye sordu.

Craig, "Kapının sapasağlam olduğunu gördük..." dedi.

"Palikao Köprüsü gibi," diye ekledi Fry.

Ajanlar Craig ve Fry, özbeöz iki Amerikalı, La Centenaire'de çalışan iki kuzen, iki ayrı kişilikte tek bir varlığı birleştiriyorlardı. Onları birbirinden ayırt etmek kesinlikle mümkün değildi. Birinin ağzından çıkan cümleleri öteki tamamlıyordu. Aynı beyin, aynı düşünceler, aynı yürek, aynı mide, hattâ aynı hareketler. Kaynaşmış iki bedende, dört el, dört kol, dört bacak. Tek kelimeyle yürekli bir cerrahın birbirine diktiği Siyam ikizleri.

William J. Bidulph, "Şu halde, eve hâlâ giremediniz?" diye sordu.

"Giremedik," dedi Craig.

"Hâlâ," dedi Fry.

Sigortacı, "Kolay olmayacak" diye ekledi. "Ama girmek lazım. La Centenaire için söz konusu olan yalnız büyük prim kazanmak değil, aynı zamanda iki yüz bin doları da kaybetmemek! Müşterimiz poliçesini yenileyene kadar iki ay ya da daha fazla süre izlenmeli!"

"Bir uşağı var..." dedi Craig.

"Onu kandırabiliriz..." dedi Fry.

"Olan biteni anlamak için..." diye devam etti Craig.

"Şanghay'daki evde!" diye ekledi Fry.

William J. Bidulph, "Hm!" yaptı. "Uşağı tuzağa düşürün. Satın alın. Para sesine duyarlı olmalı. Paranız yok sayılmaz. Bütün incelikleri kullanıp işi bitirin. Gireceğiniz zahmete değer."

"Olur," dedi Craig.

"Tamam," dedi Fry.

İşte bu nedenlerden ötürü, Craig ve Fry, Sun'la ilişki kurmayı denediler. Zaten Sun

kendisine kurulan tuzağa, yani paranın çekiciliğine direnecek adamlardan değildi. Üstelik kurnazca ikram edilen birkaç kadeh Amerikan likörü içilirse!

Craig ve Fry bilinmesi gereken her şeyi Sun'dan öğrendiler; yani en önemli şeyi: Kin-Fo yaşam biçimini değiştirmiş miydi?

Hayır, yalnız sadık uşağına artık eskisi kadar sert davranmıyordu. Nitekim atkuyruğu için büyük tehlike oluşturan makası kullanmıyor, madeni mangırlar Sun'un omuzlarını daha az gıdıklıyordu.

Kin-Fo elinin altında ölümcül bir silah taşıyor mu?

Yok, öldürücü alet meraklılarının saygıdeğer kategorisinden değil.

Yemeklerde ne yiyor?

Çinli seçkinlerin fantezi dolu mutfaklarıyla hiç ilgisi olmayan alelade birkaç çeşit yemek.

Saat kaçta yataktan kalkıyor?

Gün doğar doğmaz; şafak sökerken, horozların ötüşüyle ufkun beyaza büründüğü an.

Erken mi yatıyor?

Gün batarken; Sun tanıdığından beri her zamanki vakitte.

Hayattan bezmiş, sıkılgan, dalgın, hüzünlü mü görünüyor?

Hiçbir zaman güleçyüzlü bir adam olmamıştı. Yok hayır!

Yalnız birkaç gündür, şu dünya nimetlerinden tat alır gibi görünüyor. Evet! Sun onun daha az kayıtsız olduğunu fark ediyordu; sanki bir şeyler uman bir adam gibi... Neyi? Sun bunu bilemiyordu.

Peki efendisinin kullanmaya niyetli olduğu zehirli bir madde var mı?

Artık olmasa gerek, çünkü bu sabah verdiği emirle Huang-Pu sularına bir düzine küçük hap atılmış. Onların tehlikeli olması mümkündü.

Gerçekten bütün bu bilgileri alan sigortacı, La Centenaire'i kaygılandırarak bir durum görmedi. Evet! Wang hariç, varsıl Kin-Fo'nun durumunu kimse bilmiyordu.

Her neyse, Craig ve Fry müşterinin neler yaptığını araştırmaya devam ettiler. Evden çıkar çıkmaz izleyeceklerdi, çünkü kendi evinde intihara kalkışması beklenemezdi.

Böylece iki yapışık adam, işe giriştiler. Sun bol bol konuşmaya devam etti; kesenin ağzı açıldıkça çenesi düşüyordu.

Abartmak gibi olmasın ama, bu hikâyenin kahramanı kendini öldürmeye karar verdiği için beri hayata daha sıkı tutunuyordu. İlk günlerde birtakım heyecanlar yaşadı. Tam başının üstüne bir Demokles kılıcı koymuştu ve bu kılıç günün birinde başının üstüne düşecekti.

Bugün mü, yarın mı, bu sabah mı, bu akşam mı? Belli değil; biraz kalbi hopluyordu; bunlar da onun için yeni şeylerdi.

Öte yandan, o görüşmelerinden bu yana, Wang'la pek karşılaşmıyorlardı. Filozof ya eskisinden farklı olarak evden sık sık çıkıyor, ya da odasına kapanıyordu. Kin-Fo onu hiç bulamıyor, Wang'ın neler yaptığını bilemiyordu. Galiba yeni bir tuzak hazırlamakla meşguldü! Eski Tay-ping'in, bir adamın işini bitirmek için epey yöntem olsa gerekti. İşte

in için meraklanıyordu. Bu da yeni bir heyecandı.

arada, öğrenci ve hoca neredeyse her gün aynı masada karşılaşıyorlardı. Gelecekte til, öbürü maktul rolünü oynayacaktı ama, bu konuda ağızlarından tek kelime ordu. Genellikle şundan bundan konuşuyorlardı. Wang her zamankinden daha li; göz göze gelmemeye dikkat ediyor, kafasını kurcalayan saplantıyı gizlemeyi mıyordu. Eskiden çok keyifliydi, duygularını düşüncelerini iletmekten kaçınmazdı; üzünlü bir tavır alıp suskunlaşmıştı. Eskiden, midesine düşkün her filozof gibi t; artık güzel yemekler ilgisini çekmiyor, Şao-Şiyn şarabını içerken laşıyordu.

a Kin-Fo rahatça hareket ediyordu. Yemeklerin tadına ilkin o bakıyor ve her şeye madan sofradan bir şeyin kaldırılmasına izin vermiyordu. Nitekim olağandan daha or, bıkkın mizacı birtakım zevkler alıyor, sofraya iştah açılmış oturuyor, yediklerini a sindiriyordu. Anlaşılan şu ki bu durumda, eski isyancılar baş kıyıcısının ölümcül ehir olmayacaktı. Fakat kurbanı her şeye hazırdı.

i bitirmesi için Wang'a her türlü kolaylık sağlanmıştı. Kin-Fo yatak odasının u her zaman açık bırakıyordu. Filozof ister gece, ister gündüz içeri girebilir, n ya da uyanıkken onu vurabilirdi.

-Fo bir tek şey diliyordu; elinin çabuk olması ve tam kalbinden vurması.

gelelim bu düşünceyi de heyecanlarına kattı. Hattâ ilk birkaç geceden sonra, o z darbeyi beklemeye öyle alışmıştı ki deliksiz uykuya dalıyor, her sabah zinde ve k kalkıyordu. Ama bu böyle devam edemezdi.

ci de Wang kendisini bu evde vurmaya garipsiyordu; ne de olsa aynı eve dostça edilmişti. Ona daha rahat bir ortam bulmayı düşündü. Kırsal alana koştu, تنها aradı, Şanghay'ın en kötü semtlerinde geç saatlere kadar dolaştı. Tehlikeli yerlerdi her gün adam öldürülür, kimsenin haberi olmazdı. Her milletten sarhoşlara ak daracık karanlık sokakları arşınladı. Yalnız gecenin son saatlerinde, galeta nın sesi işitiliyor, çingırağını çalarak evine geciken esrarkeşleri uyarıyordu. Genç günün ilk ışıklarıyla evine dönüyordu. Sağ salim içeri girerken heyecanlı, çok nlıydı. Kendisini ısrarla izleyen ve her an hayatını kurtarmayı gözleyen iki yapışık e Fry'ı bile fark etmiyordu.

ler bu şekilde devam ederse, bu yeni yaşam biçimine sonunda alışacak ve yeniden dan bunalacaktı.

lece saatler akıp gitmiş, ölüme mahkum biri olduğu aklının köşesinden bile nişti!

arada, bir gün, 12 Mayıs, tesadüf ruhuna bir heyecan daha kattı. Yavaşça filozofun a girdi, onu bir hançerin sivri ucunu tarazlarken gördü. Sonra hançeri mavi camlı bir şişenin içine sokup ıslattı.

ng öğrencisinin içeri girdiğini fark etmemişti. Eliyle iyice kavrayacağına emin istemiş gibi hançeri yakalayarak defalarca salladı. Gerçekten, yüz ifadesi pek vermiyordu. Sanki şu anda, gözlerini kan bürümüştü.

Kin-Fo, "Bugün olacak," dedi içinden.

Sonra, görünüp sesini duyurmadan gizlice çekildi.

Gün boyu odasından çıkmadı... Filozof ortalıkta yoktu.

Genç adam yatağına yattı; fakat ertesi gün, son derece sağlam yapılı bir adam gibi canlanmıştı.

Öyle çok heyecanlar yitip gidiyordu ki! Durum sinir bozmaya başlıyordu.

On gün böyle geçip gitti! Aslında Wang'ın o eylemi gerçekleştirmesi için önünde iki aylık süre vardı.

"Kesinlikle bu adam dalgacı!" diye düşündü Kin-Fo. "Ona çok süre verdim!"

Şanghai zevklerinin eski Tay-ping'i yumuşattığını tahmin ediyordu.

O günden itibaren, Wang daha kaygılı, daha telaşlı göründü. Yerinde duramayan bir adam gibi yamene gidip geliyordu. Kin-Fo filozofun ölümler odasını sık sık ziyaret ettiğini gözlemledi; Liao-Çeu'dan gelen kıymetli tabut da oradaydı. Sun'dan öğrendiği şey de işine yaradı. Wang söz konusu eşyanın tozunun alınıp parlatılmasını söylemişti. Açıkçası hazır bekletilecekti.

"Efendim içinde rahat biçimde yatmalı!" diye eklemişti sadık uşak. "Bunu denemek size kalmış!"

Sun'un gözlemi güzel bir dostluk işaretine değmişti.

13, 14 ve 15 Mayıs geldi geçti. Kayda değer bir şey yoktu.

Wang belirlenen vadeyi doldurmak mı istiyordu? Süreyi hiç öne almadan, borcunu bir tacir gibi tam vade dolarken mi ödeyecekti? Ama o zaman ne heyecan, ne şaşkınlık yaşanacaktı!

Bu arada, 15 Mayıs sabahı, saat altıya doğru Kin-Fo çok anlamlı bir olay yaşadı.

Gece kötü geçmişti. Uykudan uyandığında hâlâ çok tatsız bir rüyanın etkisi altındaydı. Prens Ien, Çinliler'e cehennem cezası veren hükümdar, onu yüz on ikinci ayın Çin ufkunda görüldüğü tarihte karşısına çıkmaya mahkum ediyordu. Bu, yüz yıl yaşamak demekti; tam yüz yıl!

Kin-Fo'nun iyice canı sıkılmıştı; zira her şey ona tuzak hazırlıyordu.

Nitekim, her zamanki gibi sabah tuvaletine yardım etmeye gelen Sun'u bir güzel haşladı.

"Defol git iblis!" diye bağırdı. "Sana bir sopa atmalı ki!"

"Ama efendim..."

"Defol git dedim!"

Sun, "Yok olmaz!" diye cevap verdi. "Size bir şeyi haber vermem..."

"Neyi?"

"Mösyö Wang dedi ki..."

Sun'u atkuyruğundan yakalayan Kin-Fo sinirli sinirli, "Wang! Ne yaptı Wang? Ne yaptı?" diye çıkıştı.

İkınıp sıkınan Sun, "Efendim!" dedi, "sizin tabutunuzu Uzun Ömür köşküne götürmemizi emretti ve..."

Alnı ışıldayan Kin-Fo, "Bunu yaptı ha!" diye bağırdı. "Tamam Sun, tamam dostum! Oldu! Al sana on Çin parası! Özellikle, Wang'ın bütün emirlerini yerine getirmeyi unutma!"

Bunun üzerine Sun gitti, tam anlamıyla sersemlemişti. İçinden: "Efendim kesinlikle aklını yitirmiş, ama hiç olmazsa eli açık bir delilik bu!" diye söyleniyordu.

Bu kez, Kin-Fo'nun hiç kuşkusu kalmamıştı. Tay-ping kendisini Uzun Ömür köşkünde vurmak istiyordu. Zaten o da orada ölmeye niyetliydi. Sanki orada birbirlerine randevu vermişlerdi. Artık emin olmuştu. Felaket kaçınılmazdı.

Gün Kin-Fo'ya öyle uzun gelmişti ki! Sanki saatler olağan hızında akıyordu!

Akrep ve yelkovan ağışmıştı!

Nihayet, güneş ufukta kaybolmaya yüz tuttu ve gece yavaş yavaş yamenin etrafını sardı.

Kin-Fo gitti köşke yerleşti; bir daha oradan canlı çıkmamayı umuyordu. Üzerinde uzun uzun dinlenmek için yapılmış gibi görünen yumuşak divanın üzerine uzandı ve bekledi.

O sırada, yaşadığı anlamsız hayatın anıları gözlerinin önüne geldi; sıkıntılar, tiksintiler... Yoksulluğun daha da arttırdığı, zenginliğin yenemediği her şey!

Salt tek kıvılcım yaşamına ışık veriyordu; bolluk içinde geçen dönemin biricik güzel yanı. Kin-Fo'nun genç dul kadına karşı duyduğu sevgi. Bu duygu, son çarpıntıları durmak üzereyken kalbini heyecanlandırıyordu. Fakat zavallı Le-u'yu kendisiyle birlikte sefaletle sürüklemek! Bunu asla yapamazdı.

Uyuya kalıp tekrar uyandığında, evrensel yaşam sanki durmuş gibi geldi. Şiddetli heyecanlar geçiriyordu. Endişe içinde dinledi. Bakışları karanlığı delmeye çalışıyor, en hafif gürültülere kulak kabartıyordu. Birkaç kez, dikkatli bir elin kapıyı açıp kapadığını işitir gibi oldu.

Herhalde, Wang onun uyuduğunu sanıyor, uykudayken vurmak istiyordu!

Bir ara, bir çeşit tepki gösterdi. Tay-ping'in dehşet verici görüntüsünü hem arzuluyor hem de ondan korkuyordu.

Tanyeri ağardı. Gün ağır ağır ışımaya başladı.

Ansızın odanın kapısı açıldı.

Kin-Fo ayağa fırladı; bu son saniye sanki bütün ömründen daha uzun geçmişti!..

Sun karşısında duruyordu; elinde bir mektup.

Yalın bir sesle, "Çok acele!" dedi.

Kin-Fo bir şeyler sezer gibi oldu. Mektubu yakalayıp baktı, San Fransisco'dan geliyordu. Zarfı yırtarak çabuk çabuk okudu, Uzun Ömür köşkünden dışarıya atılarak, "Wang! Wang!" diye haykırdı.

Bir anda, filozofun kapısına ulaştı, hemen içeri daldı.

Wang yerinde yoktu, odasında yatmamıştı. Kin-Fo'nun haykırıları üzerine adamları bütün yameni karış karış aradılar. Wang hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu.

CRAIG VE FRY, LA "CENTENAIRE"İN YENİ MÜŞTERİSİNE KENDİLERİNİ RESMEN TANITTIYORLAR

Kin-Fo şirketin sigorta müdürüne, "Evet Mösyö Bidulph," dedi, "basit bir borsa hareketi, Amerikanvari!"

Böyle şeyleri iyi bilen saygıdeğer William J. Bidulph gülümsedi.

"İyi hareket, gerçekten, çünkü herkes mahvolacaktı."

Kin-Fo, "Muhabirim de!" cevabını verdi. "Ödemeler hakkında, iflas hakkında yanlış haber verdi! Sekiz gün sonra bütün senetler ödenecekmiş."

Söylediği şeyler gerçektir. Yüzde seksen değer kaybeden hisse senetleri, Merkez Bankası tarafından tekrar satın alınmıştı.

"Muhabirim bu sabah elime geçen mektubunda böyle yazıyor. Tam kesinlikle battığımı sandığım anda..."

William J. Bidulph, "Hayatınız mahvolacaktı!" diye bağırdı.

Kin-Fo, "Tabii," dedi, "tam öldürülmek üzereydim."

"Öldürülmek mi!"

"Öngördüğünüz şartlar içinde öldürülmek de var. Size olan maliyeti..."

William J. Bidulph, "İki yüz bin dolar," karşılığını verdi, "bütün ölüm hallerini sigorta ettiğimize göre. Ah! Sizin için çok üzülüyorduk sevgili mösyö..."

"Toplam maliyet için mi?"

"Durumunuz için!"

William J. Bidulph müşterisinin elini tutup Amerikalılar'a özgü şekilde dostça sıktı.

"Fakat anlamıyorum" diye ekledi.

Kin-Fo, "Anlayacaksınız," karşılığını verdi.

Tümüyle güvendiği bir adama yönelik girdiği taahhütleri açıkladı. Hattâ şu anda o adamın cebinde bulunan mektubun satırlarını aktardı. O belge adamı her türlü kovuşturmayla uğramaktan kurtarıyor, ceza almamasını garanti ediyordu. Gelgelelim işin kritik tarafı, vaadini yerine getirecek, sözünü tutacaktı. Bu bakımdan, hiç kuşku yoktu.

"Bu adam bir dost mu?" diye sordu sigortacı.

Kin-Fo, "Bir dost," karşılığını verdi.

"E peki, dostluk için mi?.."

"Dostluk için! Ama kimbilir? Belki çıkarı için! Ona başım üstüne elli bin dolar güvence verdim."

William J. Bidulph, "Elli bin dolar!" diye bağırdı. "Demek Mösyö Wang?"

"Ta kendisi."

"Bir filozof! Böyle Şeye asla razı olmaz..."

Kin-Fo Şöyle diyecekti: "Bu filozof eski bir Tay-ping. Ömrünün yarısını cinayet işlemekle geçirmiş, öyle ki öldürdüğü insanlar La Centenaire'in müşterileri olsa, Şirket batardı! On sekiz yıldır, o korkunç içgüdülerini bastırmayı başardı. Ancak Şimdi yeni bir fırsat doğdu, battığıma inanıyor, beni öldürmeye kararlı. Öte yandan, ölümünden sonra küçük bir servete konacak, hiç duraksamaz..." Ama Kin-Fo bunların hiçbirini söylemedi. Aksi halde Wang'ı tehlikeye atmış olur, onun eski bir Tay-ping olduğunu öğrenen William J. Bidulph valiye ihbar ederdi. Bu açıklama kuşkusuz Kin-Fo'yu kurtarır, ama Wang'ın başını belaya sokardı.

Sigortacı, "O zaman," dedi, "yapılacak çok basit bir Şey var!"

"Hangisi?"

"Her Şeyi Mösyö Wang'a bildirmek ve o tehlikeli mektubu ondan geri almak."

Kin-Fo, "Bunu söylemek yapmaktan kolay," cevabını verdi. "Wang dün ortadan kaybolmuş; nereye gittiğini kimse bilmiyor."

"Hm!" yaptı sigortacı.

Bu ünlem, Şaşkınlığını belirtiyordu.

Müşterisine dikkatli dikkatli baktı.

"Şimdi söyleyin bana sevgili mösyö, artık ölmeyi hiç arzu etmiyorsunuz değil mi?" diye sordu.

Kin-Fo, "Bana sorarsanız, hiç," diye cevap verdi. "Kaliforniya Merkez Bankası servetimi neredeyse ikiye katladı. Rahat rahat evlenebilirim! Bu işi Wang'ı bulduktan sonraya bırakacağım; ya da öngörülen vade dolmuş olacak."

"Ne zaman doluyor?..

"Bu senenin 25 Haziran'ında. Bu süre zarfında, La Centenaire hatırı sayılır riskler alıyor. Yani önlem almak kendisine düşer."

William J. Bidulph, "Filozofu bulmak da!" diye ekledi.

Sigortacı, ellerini arkasına kavuşturup birkaç saniye yürüdü, sonra, "Pekala," dedi, "onu buluruz, her Şeyi yapabilecek o dostu, yeryüzünün derinliklerine saklansa bile! Fakat bu arada mösyö, her türlü cinayet girişimine karşı sizi korumamız gerekiyor; aynı intihar girişimine karşı koruduğumuz gibi!"

Kin-Fo, "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu.

"Geçen 30 Nisan'dan bu yana, yani sigorta poliçesini imzaladığınız günden beri, iki ajanımız adım adım sizi izliyor, hareketlerinizi gözlüyor!"

"Hiç farkına varmadım..."

"Oh! Kendini belli etmeyen adamlardır! İzin verirsiniz, onları size takdim edeyim. Artık kendilerini gizlemeye gerek kalmadı. Tabii Wang'la karşı karşıya gelirlerse durum farklı."

Kin-Fo, "Memnuniyetle," dedi.

"Madem ki siz buradasınız, Craig-Fry da burada olmalı!"

Ve William J. Bidulph seslendi:

ig-Fry?"

çekten, Craig ve Fry kapının arkasındaydılar. La Centenaire müşterisini bürolara kadar izlemişlerdi ve çıkışını bekliyorlardı.

aman sigortacı, "Craig-Fry," dedi, "sigorta poliçesinin vadesi boyunca, kıymetli primizi artık kendisine karşı savunmanız gerekmiyor, ama çok yakın dostlarından filozof Wang'a karşı savunacaksınız. Zira onu öldürmeyi üstüne almış!"

yapışık adam durum hakkında bilgilendirildi. Durumu anlayıp kabul ettiler. Kin-Fo hayatı onlardan sorulurdu. Kendilerinden daha sadık hizmetkarlar bulamazdı.

di ne yapılacaktı?

rtacının söylediği gibi iki şık vardı: Ya Şanghay'daki konut son derece dikkatle olacak, öyle ki Fry-Craig'in haberi olmadan Wang içeri giremeyecekti; ya da Wang'ın için köşe bucak araştırılacak ve mektup ondan geri alınacaktı. Sonuçta, o belgenin geçerliği kalmayacaktı.

-Fo, "Birinci şık işe yaramaz," dedi, "çünkü Wang kimseye görünmeden bana işi başarıyor, madem ki benim konutum onun da konutu. Yani her ne pahasına olursa onu bulmak lazım."

iam J. Bidulph, "Hakkınız var mösyö," diye cevap verdi, "en doğrusu Wang'ın işi bulacağız da!"

ya da..." dedi Craig.

!" dedi Fry.

-Fo, "Olmaz, diri!" diye bağırdı, "benim hatam yüzünden Wang'ın hayatını tehlikeye sokmuşsun, mümkün değil!"

iam J. Bidulph, "Craig ve Fry" diye ekledi, "henüz müşterimiz olduğunuzdan itibaren yedi gün içinde size bilgi verecekler. 30 Haziran'a kadar mösyö, bizim için size iki yüz bin dolar."

un ardından, müşteri ve sigortacı birbirlerinden izin isteyerek La Centenaire'den ayrıldılar. On dakika sonra Kin-Fo, yanından asla ayrılmayacak olan iki korumasıyla birlikte yamene girmeye başladı.

g ve Fry'ın resmi olarak eve yerleştiğini gördüğü zaman, Sun'un biraz canı sıkılmıştı.

kin-Fo ne sorular ne cevaplar ne de Çin paraları söz konusu olacaktı!

kin-Fo'ne üstlük, hayata dönen efendisi beceriksiz ve tembel uşağı yeniden hırpalamaya başlamıştı. Talihsiz Sun! Geleceğin nelere gebe olduğunu bilse, ne yapardı acaba?

-Fo'nun ilk işi fonografı kullanarak Pekin'de Şa-Kua Caddesi'yle ilişki kurmak oldu. Kin-Fo'nu eskisinden daha da zenginleştiren servetindeki değişikliği bildirdi. Genç kadın Kin-Fo'ya en mahvolduğuna inandığı genç adamın sesini dinledi. Kendisine en içten mektubunu gönderiyordu. Küçük ortanca kız kardeşini yeniden görecekti. Yedinci ay Kin-Fo'dan, bir daha ayrılmamak üzere onun yanına koşacaktı. Zira onu yoksullaştırmayı istememişti; şimdiyse dul bırakmak istemiyordu.

kin-Fo son cümleyi pek anlayamadı; yalnız bir şeyi anlıyordu; nişanlısı ona dönecek, iki

ay geçmeden yanında olacaktı.

O gün, bütün Çin ülkesinde hiçbir kadın genç dul kadar mutlu olamazdı.

Gerçekten, Kaliforniya Merkez Bankası'nın krl operasyonu sayesinde dört katı milyoner olan Kin-Fo'nun düşünceleri tümden değişmişti. Hayata tutunmuş, hem de sımsıkı tutunmuştu. Yirmi gün süren heyecan, onu değiştirmişti. Ne mandarin Pao-Shen, ne tüccar Yin-Pang, ne zevk düşkünü Tim, ne de entelektüel Hual onu şimdi grseler tanıyamazlardı; zira Perles nehrindeki tenezzüh teknelerinden birinde vedalaştıkları o kayıtsız ev sahibinden eser kalmamıştı. Wang şimdi burada olsa, gözlerine inanamazdı. Fakat hiçbir iz bırakmadan ortalıktan kaybolmuştu. şanghay'daki eve geri dönmüyordu.

İşte bu durum Kin-Fo'yu çok endişelendiriyordu. İki koruması için de her geçen saniye büyük korku kaynağıydı.

Sekiz gün sonra, 24 Mayıs'ta, filozoftan hiçbir haber yoktu. Araştırmalardan hiçbir sonuç çıkmıyordu. Kin-Fo, Craig ve Fry her yeri boş yere arayıp durdular. şanghay dolaylarının, kuşkulu semtlerin, yabancılara verilen imtiyazlı toprakların, arşıların altını üstüne getirdiler.

Polisin en becerikli memurları boş yere kırsalı aradılar. Filozof ortalıkta yoktu.

Bu arada gittikçe endişelenen Craig ve Fry, nlemleri artırıyorlardı. Gece gündüz müşterilerinin yanından ayrılmıyor, aynı sofrada yemek yiyorlar, odasında yatıyorlardı. Hattâ genç adamın bir hançer darbesinden korunması için elik zırhlı gömlek giymesini ve zehirlenmemesi için de sadece rafadan yumurta yemesini istediler.

Aslına bakılırsa, Kin-Fo onları dolaşmaya gönderiyordu. Hayatına iki yüz bin dolar değer biçildiği bahanesiyle kendisini iki ay boyunca La Centenaire'in gizli kasasına kapatmaya ne hakları vardı!

Daima pratik çözümler bulan William J. Bidulph, müşterisine sigorta poliçesini yırtmayı ve ödenen primleri iade etmeyi önerdi.

Kin-Fo açıkça, "zgnm," cevabını verdi, "ama sözleşme yapılmış bir kere, sonuçlarına katlanırsınız."

Müşterisini ikna edemeyen sigortacı, "yle olsun!" dedi, "hakkınız var! Bizden daha iyi kimse koruyamaz sizi!"

Kin-Fo, "ok doğru!" diye ekledi.

KIN-FO ÇİN'İN EN ÜNLÜ ADAMI OLMAYA BAŞLIYOR

Bu sırada, Wang hala ortalarda görünmüyordu. Kin-Fo köpürmeye başlamıştı. Elinden hiçbir şey gelmiyordu. Filozofun peşinden de gidememişti. Zaten ne yapabiliyordu! Wang, hiçbir iz bırakmadan sırta kadem basmıştı!

Aynı belirsizlik La Centenaire sigortacısını da endişelendiriyordu. İlk başta, bunların ciddiye alınacak şeyler olmadığına inanmış, Wang'ın sözünü tutacağına kulak asmamıştı. Gariplikler ülkesi Amerika'da bile buna benzer fantezilerin yaşanmadığını biliyordu. Gelgelelim, şu tuhaf ülke Çin'de her şeyin mümkün olabileceği sonucunu çıkarıyordu. Çok geçmeden Kin-Fo'yla aynı kaniya vardı. Şöyle ki filozofu bulmayı başarsalar bile, adam verdiği sözü yerine getirecekti. Kayboluşundan da bir plan tasarladığı anlaşılıyordu; öğrencisini vurmak için en elverişli anı kollayacak, ani ve bitirici bir darbeyle kalbinden vuracaktı. Mektubu kurbanının cesedi üzerine bıraktıktan sonra, rahat rahat La Centenaire bürolarına gelip kapitalden kendi adına sigorta edilen payı talep edecekti.

Şu halde, Wang'ı uyarmak gerekiyordu; ama onu doğrudan uyarmak mümkün değildi.

Nitekim saygıdeğer William J. Bidulph dolaylı yolları kullanmayı denedi. Birkaç gün boyunca Çinli gazetelere ilanlar verildi, yabancı gazetelere telgraflar çekildi.

Pekin gazetesi Çing-Pao, Çince yazılan sayfalarında Şanghai ve Hong-Kong'da bu ilanları yayımladı. Amerika ve Avrupa'nın en çok okunan gazeteleri de aynı ilanı bastı. İlanda şunlar yazılıydı: "Şanghai'dan adresi belli olmayan Mösyö Wang'ın, kendisiyle Mösyö Kin-Fo arasında, geçen 2 Mayıs tarihinde imzalanan anlaşmayı yeniden gözden geçirmesi rica olunur. Adı geçen Mösyö Kin-Fo'nun bundan böyle tek ve biricik arzusu yüz yaşında ölmektir". Bu acayip ilanı çok geçmeden kesinlikle daha pratik olan bir ikincisi izledi: "Mösyö Wang'ın Şanghai'da ikamet ettiği yeri William J. Bidulph'a kim bildirirse, kendisine La Centenaire sigortacısı tarafından iki bin dolar ya da bin üç yüz Çin parası ödenecektir". Zaten filozofun sözünü yerine getirmek için elli beş günlük süre içinde bütün dünyayı dolaşmasının anlamı yoktu. Bunu düşünmek bile gereksizdi.

Bütün fırsatlardan yararlanmak için olsa olsa Şanghai dolaylarında bir yerde gizleniyordu. Bu yüzden, WillamJ. Bidulph aşın önlem alınmasını gereksiz buluyordu.

Günler geldi geçti. Durum hiç değişmiyordu. Öte yandan söz konusu ilanlar Amerikalılar'a özgü bir yankı uyandırdı: WANG! WANG!! WANG!!!, KIN-FO! KIN-FO!! KIN-FO!!! Bu sözcükler dilden dile dolaşarak herkesin dikkatini çekti ve eğlence kaynağı oldu.

Oyun Çin'in en ücra köşelerine kadar yayıldı.

"Wang nerede?"

"Wang'ı kim gördü?"

"Wang nerede oturuyor?"

"Wang ne yapıyor?"

Küçük Çinliler sokaklarda, "Wang! Wang! Wang!" diye bağıryorlardı.

Bu sorular çok geçmeden bütün ağızlarda dolaştı.

Ve Kin-Fo, "en büyük arzusu yüz yıl yaşamak olan" o seçkin Çinli, uzun ömür bakımından ünlü olan fille yarışacağını iddia ediyordu. O fil ki Pekin Hayvanat Bahçesi'nde yüzüncü yaşını doldurmak üzereydi. Bu olay da yeni bir modanın çıkmasına neden oldu.

"Pekala Mösyö Kin-Fo'nun yaşı ilerliyor mu?"

"Sağlığı nasıl?"

"Her yediği şey yarıyor mu?"

"İhtiyarların sarı cüppesini giydiğini görecek miyiz?"

İşte böyle. Sivil ve asker mandarinler, tüccarlar, satıcılar, sokaklarda ve meydanlardaki insanlar, rıhtımlarda kayıkçılar, yani herkesin ağzında böyle alaycı laflar dolaşıyordu.

Çinliler çok neşeli, çok alaycı insanlardır, mutlaka eğlenecek bir konu bulurlar. Özel hayatın dışına taşan her çeşit şakaya bayılırlar.

Ne var ki Kin-Fo bu durumdan hiç hoşnut değildi. Bu tuhaf şöhretin olumsuzluklarına katlanmak zorundaydı, Hattâ söğüt ağaçlarından esen rüzgar anlamında bir "Mançiang-hung" şarkısı bestelenecek kadar ileriye gidilmişti. Onu alaya alan yanık bir halk türküsüydü bu. Yüz yıl Önceki Beş Gün! Çok ilgi çekici bir türkü ismi! Öyle satışı oldu ki üç Çin parasına dinleniyordu!

Kin-Fo, adı etrafında koparılan gürültüden bunaldıkça, William J. Bidulph'un ağız kulaklarına varıyordu. Çünkü Wang'ın adı da gözlerden uzak kalmıyordu.

İşler öyle ileri gitti ki çok geçmeden Kin-Fo için dayanılır olmaktan çıktı. Dışarı mı çıkıyordu? Her yaştan, her cinsiyetten bir Çinli alayı peşine takılıyor, sokaklarda, rıhtımlarda, hattâ imtiyazlı topraklarda, hattâ kırsal alanda ona eşlik ediyordu. İçeri mi giriyordu? En kötü cinsinden bir şakacılar takımı yamenin kapısında toplanıyordu.

Her sabah, odasının balkonunda görünmek zorunda kalıyordu; bunun anlamı, adamlarının henüz vakti dolmadan onu Uzun Ömür köşkünde bulunan tabutun içine yatırmadıklarını kanıtlamak içindi. Sanki iktidardaki Tsing'ler hanedanının bir ferdiymiş gibi, gazeteler sağlığı hakkında alaycı yorumlar yayımlıyordu. Sözün kısası, tam anlamıyla gülünçleşmişti.

Bir gün, 21 Mayıs'ta, iş o hale geldi ki küplere binen Kin-Fo, saygıdeğer William J. Bidulph'u görmeye gitti. Hemen burayı terk etmeye karar verdiğini bildirdi. Şanghay'dan da, Şanghaylılar'dan da bıkip usanmıştı.

Sigortacı dikkatini çekerek, "Daha çok risk alabilirsiniz!" dedi.

Kin-Fo, "Vız gelir!" diye cevap verdi. "Sonucuna katlanırsınız. Önleminizi alın!"

"Nereye- gideceksiniz?"

"Aklımın estiği yere!"

reye kadar?"

resi olursa!"

ki ne zaman döneceksiniz?"

bir zaman."

Wang'ın haberlerini alırsam?"

rtan görsün yüzünü! Ah! Ne budalalık yaptım da o mektubu ona verdim!"

nda Kin-Fo filozofu bulmak için yanıp tutuşuyordu. Hayatının bir başkasının
de olması... Bu düşünce onu çileden çıkarıyordu.

asında saplantı haline gelmişti bu. Aynı koşullarda bir ay daha beklemek... Asla
mazdı! Kudurmak üzereydi!

iam J. Bidulph, "Pekala, yolunuz açık olsun!" dedi. "Craig ve Fry adım adım sizi
ek!"

-Fo, "Bildığınız gibi yapın!" cevabını verdi. "Yalnız şunu bilin ki peşimden koşmak
a kalacaklar."

şarlar sevgili mösyö, koşarlar, bacaklarından tasarruf edecek insan değillerdir!"

-Fo yamene döndü ve bir dakika yitirmeden yol hazırlığına başladı.

un bu durumdan çok canı sıkılmıştı. Yer değiştirmelerden hoşlanmazdı. Ne var ki
sine refakat edecekti. Ama çenesini tuttu; atkuyruğundan bir parçanın daha
esini istemiyordu.

iki Amerikalılar Craig ve Fry'a gelince, dünyanın bir ucuna da gitseler, her an yola
ra hazır dılar.

tek şey sordular:

syö nereye ..." dedi Craig.

liyor?" diye ekledi Fry.

ce Nankin'e, sonrasını şeytan bilir!"

g-Fry'ın dudaklarında aynı anda bir gülümseme belirdi. İkisi de büyülenmişti.

mı! Bundan daha hoşlarına giden bir şey olamazdı! William J. Bidulph'dan izin
ırsatını bulduktan sonra, Çinli kıyafetleri giydiler. Bu durumda Çin'de yolculuk
nda, kimsenin dikkatini çekmeyeceklerdi.

saat sonra, Craig ve Fry çantaları yanlarında, tabancaları bellerinde yamene geri
er.

anlık basarken, Kin-Fo ile arkadaşları gizlice Amerikan kolonisi rıhtımını terk
ardı. Şanghay'dan Nankin'e sefer yapan buharlı gemiye binmişlerdi.

uluk gezinti sayılırdı. Akıntıyı arkasına alan bir buharlı gemi, Mavi nehirde yol
on iki saat içinde Güney Çin'in eski merkezine ulaşabilirdi.

kısa yolculuk esnasında, Craig-Fry ilk iş olarak bütün yolcuları dikkatle gözden
ler, sonra kıymetli Kin-Fo'ları için ufak tefek önlemler aldılar. Filozofu tanıyorlardı

üç koloniden birinde yaşayan herhangi bir insan bu iyi ve sempatik simayı hiç
z olur muydu! -onun güvertede peşlerine takılmadığından emin oldular. Bu önlemi

ktan sonra, bütün dikkatlerini La Centenaire müşterisinin üzerine topladılar. Onun

yaslandığı güverte parmaklıklarını elleriyle yokladılar, iskeleyi ayaklarıyla kontrol ettiler, kazanların bulunduğu bölüm onlara kuşkulu geldiğinden genç adamı kazan dairesine yaklaştırmadılar, akşamın sert rüzgarına çıkarmayarak gecenin rutubetli havasından soğuk almasını önlediler, kamarasındaki lumbozların sımsıkı kapalı tutulmasına dikkat ettiler. Sun'u terslediler. İhmalkar uşak efendisi ne zaman çağırırsa ortalıkta görünmüyordu. Onun yerini alarak pasta ve çay servisini üstlendiler. Nihayet giyinik halde Kin-Fo'nun kamarasının kapısında yattılar. Bellerine can kurtaran simitleri bağlamışlardı. Herhangi bir çarpışma ve patlama sonucu, buharlı gemi nehrin derin sularına gömülürken genç adamı kurtarmaya hazırdılar. Bereket versin, Fry-Craig'in sınırsız sadakatini, yiğitçe davranışını sınavacak hiçbir kaza meydana gelmedi. Buharlı gemi hızla Wousung akıntısında ilerledi, Mavi nehrin boğazından geçti, Tsong-Ming Adası'nın yanına geldi, U-Song ve Langşan fenerlerini arkada bıraktı, suların gelgit olayıyla Kiang-Su eyaletine ulaştı. 22 Mayıs sabahı, yolcular eski imparatorluk kentinin rıhtımında sağ salim karaya çıktılar.

İki koruma sayesinde Sun'un atkuyruğu bir milim dahi kısalmamıştı. Tembel uşak haline şükredebilirdi.

Şanghay'ı terk eden Kin-Fo'nun, ilkin Nankin'de kalması boşuna değildi. Orada filozofu bulacağına inanıyordu.

Gerçekten Wang kendine acı anılar yaşatan bu kente gelmiş olabilirdi. Zira burası Çang-Mao ayaklanmasının başlıca merkeziydi. Tay-pingler'in imparatoru olan Rong-Sieu-Tsien tarafından işgal edilmiş ve savunulmuştu. İmparator "Büyük Barış" çağının başladığını bu kentte ilan etmiş, düşmanlarının eline diri diri geçmemek için 1864'te kendini zehirlemişti. Saraydan kaçan genç oğlunun başı düşmanlarca koparılmıştı.

Ateşe verilen kentte, yıkıntıların arasında imparatorun mezarı bulunmuş, mezar açılarak kemikleri vahşi hayvanlara atılmıştı. Nihayet, Wang'ın yüz bin silah arkadaşı aynı bölgede üç gün içinde katledilmişti.

Yaşamında meydana gelen değişiklikten sonra, filozofun eski günlerine özlem duyması mümkündü. Kişisel anılarıyla dolu bu yerlere sığınmış olabilirdi. Birkaç saat sonra, buradan ayrılarak öldürmeye hazır vaziyette Şanghay'a dönebilirdi.

İşte bu nedenlerden ötürü, Kin-Fo ilkin Nankin'e yöneldi ve yolculuğunun ilk etabını burada geçirmeye karar verdi. Wang'la karşılaşırca her şeyi açıklayacak, bu saçmalığa bir son vereceklerdi. Wang ortalıkta görünmezse, Çin'de yolculuğuna devam edecek, vade dolduğu gün dostu hocasından korkacak bir şey kalmayacaktı.

Kin-Fo yanında Craig ve Fry, peşinde Sun'la bir otel buldu. Otel, eski başkent dörte üçünün etrafında çöl gibi uzandığı az kalabalık mahallelerden birinde bulunuyordu.

Kin-Fo arkadaşlarına, "Ki-Nan adı altında yolculuk yapıyorum" demekle yetindi. "Şuna da dikkatinizi çekerim, hangi bahaneyle olursa olsun, gerçek adım asla telaffuz edilmeyecek."

"Ki..." dedi Craig.

"Nan" diye ekledi Fry.

"Ki-Nan" diye yineledi Sun.

Bilindiği gibi, Şanghai'daki şöhretinin olumsuzluklarından kaçan Kin-Fo, aynı şeyleri bir daha yaşamak istemiyordu. Filozofun Nankin'de bulunma olasılığından da Fry-Craig'e hiç söz etmemişti. Aksi halde, bu çok titiz ajanlar müşterilerinin parasal değerine uygun düşen önlemleri bir kat daha artıracaklardı. Fakat Kin-Fo bu durumdan çok sıkılacaktı. Gerçekten ceplerinde bir milyon parayla kuşkulu bir ülkede seyahat etmeye kalksalar, alacakları önlemler bundan daha sıkı olamazdı.

Zaten La Centenaire bir milyonun korunmasını onlara emanet etmemiş miydi?

Bütün gün, Nankin sokaklarını, meydanlarını, mahallelerini dolaşmakla geçti. Eski görkeminden çok şey kaybeden kent, Batı kapısından Doğu kapısına, kuzeyden güneye hızlı hızlı katedildi. Kin-Fo düzenli adımlar atıyor, az konuşuyor, bol bol etrafa bakıyordu.

Ne halkın büyük çoğunluğunun sık sık dolaştığı kanalların üzerinde, ne de yabancı bitkilerce istila edilen ve yıkıntıların arasında gözden kaybolan sokaklarda aşına bir yüze rastlayabildi. İmparatorluk sarayından artakalan az çok harabeye dönmüş mermer revakların altında ve kireç haline gelmiş duvar parçalarının yanında kimsecikler yoktu. Wang şimdi kalıntılardan ibaret olan o korkunç sahnenin içinde yaşamış, direnerek son ana kadar çarpışmıştı. Kin-Fo ve adamlarının gözünden hiçbir şey kaçmıyordu. 1870'de, Nankinliler'in toplu kırimdan geçirmek istediği Katolik misyonerlerin yameni etrafında ve Tay-pingler'in yerle bir ettiği, sonradan yeniden inşa edilen silah fabrikasının dolaylarında dikkat çeken birine rastlamadılar.

Yorgunluğa aldırış etmeyen Kin-Fo hâlâ yürüyordu. Hiç zayıflık göstermeyen iki korumasını da peşinden sürüklüyordu. Böyle dolaşmaya pek alışkın olmadığından, zavallı Sun geride kalıyordu. Kin-Fo, Doğu kapısının dışına çıktı ve tehlikelerle dolu ıssız kırsala daldı.

Kapı surlarının biraz ötesinde, kenarlarında granitten hayvan heykellerinin dizildiği, ucu bucağı olmayan bir sokak uzanıyordu.

Kin-Fo adımlarını çabuklaştırarak sokağı izledi.

Sokağın sonunda küçük bir tapınak görünüyordu. Tapınağın arkasında, tepe yüksekliğinde bir "tümülüs" göze çarpıyordu. Bu tümseğin altında, imparator olan Buda papazı Rong-U yatıyordu. Rong-U bir yurtseverdi; beş yüz yıl önce yabancı istilasına karşı mertçe dövüşmüştü. Acaba filozof, o onurlu anıları gözünde canlandırmak için buraya gelmiş olamaz mıydı? Belki de Ming hanedanı kurucusunun mezarını ziyaret etmek istemişti!

Tapınak terk edilmiş, tümülüs ıssızdı. Upuzun yolda dizilen o fantastik hayvan heykellerinden başka görünürde bir şey yoktu.

Fakat biraz heyecanlanan Kin-Fo tapınağın kapısında elle çizilmiş birkaç işaret fark etti. Yaklaştı ve şu üç harfi okudu: W.K-F.

Wang! Kin-Fo! Filozof mutlaka az önce buradan geçmişti!

Genç adam hiçbir şey söylemeden etrafa bakındı, arandı...

Akşam, Kin-Fo, Craig, Fry, Sun güçlkle yürüyerek otele döndüler. Ertesi sabah,

Nankin'i terk etmişlerdi.

KİN-FO, İKİ KORUMASI VE UŞAĞI TEHLİKEYE ATILIYOR

Çin'in akarsularından, kanallarından, nehirlerin yanında giden yollarından koşarak giden bu yolcu kimdir? Ertesi gün nerede olacağını bilmeden gidiyor, hep gidiyor. Kentleri görmeden içlerinden geçiyor, birkaç saat uyumak için otellerde ya da hanlarda geceliyor, biraz karnını doyurmak için restoranlara giriyor.

Elinde para tutmuyor; ya savurganca harcıyor ya da yürüyüşüne ağırlık yapmasın diye yere fırlatıyor.

İşleri başından aşkın bir tüccar değil. Devletin önemli ve acil bir misyon yüklediği bir mandarin değil. Doğa güzelliklerinin peşinden giden bir sanatçı değil. Eski Çin'in Lama ve Budist tapınaklarında saklanan antik belgeleri araştıran bir aydın veya bilgin değil. Üniversiteyi kazanmak için Sınavlar pagodasına giden bir öğrenci değil. Kutsal banyan ağacın kökleri arasından yükselen köy tapınaklarını teftiş etmek amacıyla kırsal alana koşan bir Buda rahibi değil. Çin'in kutsal beş dağından birine dilek adamaya giden bir hacı da değil.

Yanında her an uyanık olan Fry-Craig, peşinde gitgide yorulan Sun'la yollara düşen sahte Ki-Nan'dı bu. Yani içinde bulunduğu tuhaf durum yüzünden kaçmak zorunda kalan ve bir türlü bulunamayan Wang'ı arayan Kin-Fo... O acayip şöhretinin unutulması için gözden uzaklaşmaya çalışan ve karşılaşacağı görünmez tehlikelere karşı güvence arayan La Centenaire müşterisi...

En iyi nişancı bile kımıldayan hedefi ıska geçebilir; Kin-Fo işte bu kımıldayan hedef gibi olmak istiyordu.

Yolcular Nankin'de süratli Amerikan buharlı gemilerinden birine bindiler. Bu gemiler Mavi nehirde sefer yapan, geniş yüzer otellerdi. Altmış saat sonra, Ran-Keu'da karaya çıktılar. Oysa Mavi nehir akıntısının ortasında yükselen "Küçük Öksüz" adlı o tuhaf kayaya bile dikkat etmemişlerdi. Kayanın doruğunda, Buda rahiplerinin görkemli bir tapınağı bulunuyordu.

Mavi nehirle onun en önemli kolu olan Ran-Kiang'ın birbirine kavuştuğu yerde kurulan Ran-Keu'da, başıboş Kin-Fo ancak yarım gün geçirdi. Orada, hâlâ Tay-ping anılarından izler bırakan yıkıntılar göze çarpıyordu. Ran-Keu iki akarsuyun birleştiği sağ kıyıda kurulan Ran-Yang-Fu eyaletine bağlıydı; U-Çang-Fu ise Ru-Pe eyaletinin merkeziydi. Gelgelelim, ne bu ticaret kentinde ne de U-Çang-Fu'da Wang'ın herhangi bir izine rastlayabildiler. Nankin'de, Kin-Fo'nun bir Buda rahibinin mezarının üstünde bulunduğu o korkunç harflerden başka bir şey yoktu.

Çin'deki bu yolculuktan Craig ve Fry kentler hakkında biraz bilgi edinmeyi ve gelenek-

göreneklere toplu bir bakış atmayı umut etselerdi, çok geçmeden yanılırlardı. Not almaya bile vakit bulamamışlardı. Edindikleri bilgi birkaç şehir ya da kasaba adı ile sınırlı kalmıştı. Zaten ne meraklı ne de geveze idiler. Ne bir şey soruyorlar ne de konuşuyorlardı. Neye yarar?

Craig'in düşündüğünü Fry da düşünüyordu. Salt bir monologdu bu. Gözlem bakımından müşterilerinden farklı değillerdi. Şu Çinli kentlerinin merkezde cansız, mahallelerde canlılık gösteren çift taraflı çehresine hiç dikkat etmediler. Ne yazık ki Ran-Keu'daki Avrupa mahallesini, geniş sokakları, zarif konutları, Mavi nehir kıyısı boyunca uzanan iri ağaçların gölgesinde yapılan gezintileri göz ucuyla fark etmişlerdi. Zira gözleri bir tek adamı arıyordu; bir türlü görünmeyen adamı.

Buharlı gemi, Ran-Kiang'ın çoğalan suları sayesinde, bu akarsu kolunu Lao-Ro-Keu'ya kadar iki yüz kırk kilometre boyunca katedebilecekti.

Kin-Fo bu tür bir yolculuktan yakınacak adamlardan değildi; üstelik hoşuna gidiyordu. Hattâ Ran-Kiang suları gemi yolculuğuna elverişli olmaktan çıkana kadar yola devam etmeyi kafasına koymuştu. Daha sonra, duruma göre davranacaktı. Craig ve Fry'a gelince gemide gidiş bütün yolculuk boyunca devam etse daha iyi olurdu. Zira güvertede gözetim daha kolaydı, tehlike daha uzaktı. Daha ilerde, Çin'in orta bölgesindeki eyaletlerde daha az güvenli yollara çıkacaklardı. Bu da ayrıca düşünülecek bir sorundu.

Sun'a gelince, buharlı gemide yaşam fena sayılmazdı. Yürümüyor, hiçbir şey yapmıyor, efendisini Craig-Fry'ın gözetimine bırakıyordu. Öğlen ve akşam yemeğini yedikten sonra bir köşeye kıvrılıp kestirmekten başka şey düşünmüyordu. Yemekler de güzeldi doğrusu!

Birkaç gün sonra, gemideki yiyecek programında bir değişiklik baş gösterdi. Bölgesel farklılaşmadan ileri gelen bir şeydi. Cahil adam hariç, bütün yolcular bu coğrafya değişikliğini fark etmişlerdi.

Gerçekten, yemeklerde pirinç aniden yerini buğdaya bıraktı. Mayasız ekmek dilimleri biçiminde, fırından çıkar çıkmaz yendiği için tadı lezzetliydi.

Güneyden hakiki Çinli olan Sun, her zamanki pirincini yiyememekten dolayı bu durumu yadırgadı. Çay kasesinin içindeki pirinç tanelerini küçük çubukları kullanarak kocaman ağızına öyle ustalıkla götürür, bol bol yutardı ki! Pirinç ve çay, gerçek bir Çinli için başka şeye ne gerek var!

Anlaşılan, Ran-Kiang sularında yoluna devam eden buharlı gemi buğday bölgesine girmişti. Ülkenin özgün yapısı işte burada ortaya çıkıyordu. Ufukta birkaç dağ sırası belirdi. Dağlarda, eski Ming hanedanından kalma surlar göze çarpıyordu. Nehir sularını içinde biriktiren ve insan eliyle açılan yapay yamaçlar yerini alçak kıyılara bıraktı. Böylece yatağı genişleyen akarsuyun derinliği azalıyordu. Guan-Lo-Fu eyaleti görüldü.

Gemiye yakıt ikmali yapmak gerektiğinden birkaç saat gümrük binalarının önüne yanaştılar. Kin-Fo karaya çıkmayı düşünmedi bile. Bu şehirde ne yapacaktı? İçini görse ne olurdu? Filozofun izini bir türlü bulamıyordu. Bir tek amacı vardı: Çin'in daha derinliklerine dalmak! Wang'ı ele geçirmese bile, Wang artık onu bir daha yakalayamazdı.

Guan-Lo-Fu'dan sonra karşı karşıya kurulmuş iki şehir görüldü. Bunlardan biri, sol

bulunan ticaret kenti Fan-Çeng, ikincisi sağ kıyıda bulunan Siang-Yang-Fu'ydu. sinde iş yoğunluğu almış yürümüştü, hareket ve canlılık doluydu. İkincisi yetkili nların ikamet ettikleri yerdi; daha cansızdı.

-Çeng'den sonra, Ran-Kiang aniden kıvrılarak dosdoğru kuzeye yöneliyordu. Lao-ı'ya kadar işler yolunda gitti. Fakat sular azalıp' nehrin yatağı sığlaştığından gemi eri gidemezdi.

di durum farklıydı. Bu son etaptan sonra, yolculuk koşulları değişmek zorundaydı. arını bırakıp kendi başına ilerlemek gerekiyordu. En azından bir geminin tatlı tatlı masından vazgeçip Çin'de kullanılan arabaların yollarda maruz kaldıkları darbeler sıntılara katlanacaklardı. Zavallı Sun! Şikayetleri, sıkıntıları, yorgunlukları tekrar acaktı!

çekten, şehirden şehire, eyaletten eyalete yapılan bu kaprisli gezide, Kin-Fo'nun ndan gelen kim olursa olsun, bu işin zahmetine katlanmak zorundaydı. Bir gün, la yolculuk yapıyordu, ama ne araba! İki tekerleğin dingili üzerine demirden an çivilerle sımsıkı oturtulmuş bir sandık; içeriye sıçrayan çamur ve yağmur a engel olamayan, güneş ışınlarını kolaylıkla sızdıran delik deşik bez örtüyle kaplı, usuz katırın çektiği bir taşıt! Başka bir gün, katırların üstüne kondurulmuş, iki uzun ya asılı bir çeşit nöbetçi kulübesini andıran bir iskemle; öyle ki çok şiddetli nmalara maruz kaldığından bu bir kayık olsa herhalde her yerinden çatırdardı.

erlere benzeyen Craig ve Fry eşeklere biniyorlardı. Bu hayvanların neden olduğu n iskemleden daha şiddetliydi. Sun'a gelince, yayan gidiyordu. Ancak yürüyüş nca, homurdanmaya başlıyor, sövüp sayıyor, ikide bir Kao-Liang rakısını lıkır lıkır gücünü toplamaya çalışıyordu. O da yalpalaya yalpalaya ilerlemek zorunda du, çünkü zemin son derece engebeliydi. Sözün kısası, küçük grup çalkantılı e olsa, bu denli sarsıntı geçirmezdi.

aratorluğun eski merkezi olan Si-Gnan-Fu'ya at üstünde -doğrusu kötü atlardı - girdiler. Eskiden Tang'lar hanedanı imparatorları burada ikamet ederlerdi.

gelelim, çok uzaklarda bulunan Şen-Si eyaletine ulaşmak için çorak ve çıplak, uçsuz ız ovaları katetmek gerekiyordu. Kimbilir ne yorgunluklara katlanacaklar, ne gibi lerle karşılaşacaklardı!

ey İspanya ile aynı enlem içinde yer alan şu mayıs güneşi şimdiden dayanılmaz yayıyor, taş döşeme konforunu şimdiye dek görmemiş yollardan incecik bir toz rdu. Zararlı bir duman gibi havayı kirleten toz bulutu kasırgaya dönüşüyor, içinden nsanı tepeden tırnağa sarımtrak bir renge boyuyordu.

ası, "lcess" bölgesiydi. Çin'in kuzeyine özgü tuhaf bir jeolojik oluşum. "Topraktan, n oluşmayan, daha doğrusu bir taşın henüz katılaşma fırsatı bulamadığı" bir bölge.

likelere gelince, fazlasıyla gerçektiler. Güvenlik güçlerinin hırsızların bıçak erinden şiddetle korktuğu bir ülkedesiniz. Şehirlerde cirit atan serserilerin elini sallaya sallaya dolaştığı, kent sakinlerinin geceleri sokaklardan ödü koptuğu bir la, yollarda güvenliğin nasıl olacağını bir düşünün! Yolcular lcess katmanlarında

derinliğine oyulmuş hendeklere girdikleri zaman, kuşkulu gruplar defalarca yollarını kestiler; ancak bellerinde tabancalarla Craig-Fry'ı görünce, saldırmaktan vazgeçtiler. Ne var ki La Centenaire ajanları birçok kez ciddi korku yaşadılar. Kendi hayatları bir yana, koruma görevini üstlendikleri canlı milyon için de çok kaygılandılar. Kin-Fo, Wang'ın bıçağıyla vurulsa da, bir saldırganın bıçağıyla öldürülse de, sonuç aynı sayılırdı. Darbeyi yiyen şirketin kasası olacaktı.

Zaten bu koşullarda Kin-Fo -o da tepeden tırnağa silahlıydı- kendini savunmaktan başka şey düşünmüyordu. Hayata sımsıkı tutunmuştu.

Si-Gnan-Fu'da filozofun izine rastlamak olası değildi. Eski bir Tay-ping buraya sığınmayı aklından bile geçirmezdi. Şehrin güçlü surları vardı; isyan başladığı zaman, asiler o surları aşamamışlardı. Şehir kalabalık bir Mançu garnizonu tarafından korunuyordu. Kentin içinde çok sayıda arkeolojik antika birikmişti. O kalıntılardan aktarılan gizemler müzede bulunuyordu. "Tabletler ormanı" denilen müze sayısız zenginlikleri barındırırdı. Buraya ancak böyle şeylere özel ilgi duyan biri gelirdi. Wang ne diye gelsin?

Ertesi gün Kin-Fo, Orta Asya, Tibet, Moğolistan ve Çin arasında önemli bir ticaret merkezi olan kenti terk ediyordu. Genç adam kuzey yoluna girdi.

Uei-Ro akarsuyunun aktığı vadideki yolu izleyerek Kao-Lin-Sien ve Sing-Tong-Sien tarafından ilerlediler. Irmak suları yatağında bulunan lcess tabakası nedeniyle sarı renge bürünmüştü. Küçük grup Rua-Çeu'ya vardı. Burada 1860'da, şiddetli bir Müslüman ayaklanması yaşanmıştı. Bazen kayığa binerek, bazen yük arabasında giderek Kin-Fo ve arkadaşları fazla yorgunluk çekmeden Tong-Kuan Kalesi'ne vardılar. Kale, Ruang-Ro ve Uei-Ro sularının birleştiği yerde kurulmuştu.

Ruang-Ro ünlü sarı nehirdi. Doğrudan kuzeye yöneliyor, Doğu eyaletlerinden geçiyor ve kendi adını taşıyan denize dökülüyordu. Kızıldeniz nasıl kızıl değilse, Beyaz Deniz nasıl beyaz değilse, Karadeniz nasıl kara değilse, o da sarı değildi, evet! Kökeni kuşkusuz tanrısal olduğundan dillere destan olmuştu; madem ki imparatorların rengini taşıyordu. Öte yandan, ona "Çin'in Hüznü" denirdi. Neden olduğu şiddetli su taşkınları çok acılar yaşatmıştı.

Tong-Kuan'da, yolcular gece saatlerinde bile güvenlikte sayılırlardı. Ticaret kenti değildi burası, asker ağırlıklı bölgeydi. Mançu Tatarları'nın sabit yerleşim bölgesiydi. Bunlar Çin ordusunun birinci sınıf askerleridir. Galiba Kin-Fo burada birkaç gün dinlenmeyi düşünüyordu. Galiba iyi bir odası, iyi bir yatağı, iyi bir mutfağı olan bir otel arayacaktı. Bu mola Fry-Craig ve Sun için de fena sayılmazdı!

Gelgelelim beceriksiz uşağın yaptığı hata atkuyruğunun bir parmak daha eksilmesine mal oldu. Dikkatsiz adam gümrüğe efendisinin takma adını değil de gerçek adını vermişti.

Efendinin artık Kin-Fo değil de, Ki-Nan adını taşıdığını unutmuştu. Kıyamet koptu! Kin-Fo'nun derhal şehirden ayrılması gerekti. Adı duyulmuştu bir kere. Meşhur Kin-Fo, Tong-Kuan'a gelmişti! Herkes "tek ve biricik arzusu yüz yıl yaşamak olan" bu adamı görmek istiyordu!

Peşinde iki koruması ve uşağı ile, tüyleri diken diken olan yolcu palas pandıras kaçtı. Zira meraklılar kalabalığı başında toplanmaya başlıyordu. Ama bu kez yaya, yaya! Sarı nehirin yamaçlarını tırmandı, arkadaşları ve kendisi yorgunluktan tükenmek üzereyken küçük bir kasabaya vardı. Orada, kimliğini gizleyerek birkaç saat dinlenme fırsatı bulacaktı.

Tam anlamıyla bozulup şaşırılmış olan Sun, tek kelime etmeye cesaret edemiyordu.

Üstüne üstlük başında artakalan gülünç fare kuyruğu, en tatsız şakalara neden oldu! Oğlanlar arkasından koşuyor, alaycı çığlıklar atıyorlardı.

Hemen geri dönmek lazımdı! Ama nereye? Efendisi -William J. Bidulph'a dediği gibigidiyordu, arkasına bakmadan hâlâ burnunun doğrultusunda gidiyordu!

Kin-Fo, Tong-Kuan'dan yirmi kilometre uzakta bulunan bu küçük kasabaya sığınmak zorunda kalmıştı. Ama bu kez ne atlar ne eşekler ne yük arabası ne de iskemle vardı. Ya burada kalacaklar ya da yaya olarak yola devam edeceklerdi. Filozof Wang yanında olsaydı, bu fırsattan yararlanıp felsefe yapar, öğrencisini eğlendirirdi. Genç adam herkesi suçladı, sonra kendini azarladı. Ah! Hayatı anlayabilmek için yitirdiği zamana üzülüyordu! Wang ne demişti? Mutluluğun değerini bilmek için sıkıntıları, acıları, bunalımları yaşamak gerekir. Şimdi öğrenmişti onları.

Sonra böyle koşa koşa yol alırken, cebinde meteliği olmayan namuslu insanlarla karşılaştı. Ama mutlu insanlardı! Neşe içinde çalışmanın insanı nasıl mutlu ettiğini gözlemliyordu.

Bir yanda işlerinin başında çiftçiler, diğer yanda aletlerini kullanırken türkü söyleyen işçiler görüyordu. Kin-Fo'nun mutsuzluğu çalışmamasından ileri gelmiyor muydu? Sonuçta mutluluktan yoksun kalmanın nedeni bu değil miydi? Ah! O ders çok doğruydı! En azından doğru olduğuna inanıyordu!.. Evet! Kin-Fo mutlu değildi!

Bu arada, kasabanın altını üstüne getiren Craig ve Fry sonunda bir araç buldular. Ama bir kişilik! Sadece bir kişi taşıyabilen araç! İşin daha beteri, motordan yoksun bir taşıt!

Bu, bir el arabasıydı -Pascal'ın el arabası, belki de ondan önce icat etmişlerdi. Ne de olsa, barutu, yazıyı, pusulayı ve uçurtmayı icat eden Çinli mucitlerdi.

Yalnız Çin'de, bu aygıtın hayli büyük çaplı tekerleği, araba kollarının ucuna değil de ortasına yerleştiriliyordu Bazı buharlı gemilerin ortasında bulunan tekerlek gibi, arka bagajın içinden hareket ediyordu. Söz konusu bagaj ikiye bölünmüştü; bir yanına yolcu yerleşiyor, diğer yanına eşyaları konuyordu.

Taşıtın motoru insandan başkası değildi. Aracı ileriye doğru iterek götürüyordu.

Yolcunun arkasında, aynı bir İngiliz cab'ındaki¹ sürücü gibi onun görüşünü engellemeyecek biçimde dikiliyordu.

Rüzgar elverişli olduğu zaman, yani arkadan estiğinde, sürücü kendisine hiç masraf açmayan bu doğal güçten yararlanıyordu. Bagajın içine küçük bir seren dikey, serene dört köşe bir yelken geriyordu. Öyle ki kuvvetli esintilerde kendisi iteğine, hatta kendi itişinden çok daha hızlı olarak, taşıt kendiliğinden sürükleniyordu.

Taşıt bütün aksesuarlarıyla birlikte satın alındı. Kin-Fo yerine oturdu. Rüzgar

elverişliydi, yelken açıldı.

"Gidelim Sun!" dedi Kin-Fo.

Sun saf saf arka bagajın öbür tarafına yerleşiyordu.

Kin-Fo hiç itiraz kabul etmeyen bir ses tonuyla, "Araba kollarına!" diye bağırdı.

Sun'un bacakları yorgunluktan bitkin düşmüş beygir gibi titriyordu.

"Ama efendim ... ben ... şey!" diye geveledi.

"Çeneni kapa!"

Fry-Craig, "Gidelim Sun!" dediler.

Kin-Fo zavallı uşağın atkuyruğunun geri kalan kısmına bakarak yineledi:

"Araba kollarına! Araba kollarına hayvan! İnat etme, aksi halde!.."

Makasın parçaları gibi sağ elinin orta parmağıyla işaret parmağını birbirine yaklaştıran Kin-Fo ne yapacağını anlatıyordu. Sun kayışı omuzlarından geçirdi, araba koluna iki eliyle sarıldı. Fry-Craig el arabasının iki yanına dikildiler. Rüzgarın da yardımını alan araba yavaşça ilerledi.

Beygir işlevini gören Sun'un umarsız ve beyhude öfkesini betimlemeye gerek yok. Bu arada, Craig ve Fry sık sık onun yerine geçmeye razı oldular. Bereket versin ki güney rüzgarı yardımlarına koştu, işin dörtte üçünü üzerine aldı. Yol düzleştiğinden el arabası da dengeli pozisyonda ilerledi. Araba kolunda çalışan adamın işi bir geminin dümen yekesini kullanan gemici kadar kolaylaştı; sadece onu belirli yönde sürmesi gerekiyordu.

Kin-Fo, ekibiyle birlikte Çin'in kuzey eyaletlerinde ilerledi. Uyuşan bacaklarını açmak için bazen yürüme ihtiyacı duyuyor, dinlenmek istediğı zaman iyice arabaya yerleşiyordu.

Huan-Fu ve Cafong'u aştıktan sonra, araba ünlü imparatorluk kanalının yamaçlarına tırmandı. Burası az çok yirmi yıl geçmişte, sarı nehir eski yatağına dönmeden önce Su-Çeu'ya kadar elverişli güzel bir yol oluştururdu. Su-Çeu çay memleketiydi; Pekin'e kadar birkaç yüz kilometre uzanan bir bölge.

Kin-Fo, Tsinan'ı, Ho-Kien'i geçti, Pe-Çe-Li eyaletine girdi. Çin'in büyük başkenti Pekin burada bulunur.

Dört yüz bin nüfuslu büyük bir şehir olan Tien-Tsin'e geldi. Kent bir kuşatma siperi ve iki kale tarafından savunuluyordu. İmperial kanal ve Pey-ho'nun birleştiğı yerde geniş bir limana sahipti. Manchester pamukluları, yünlü kumaşlar, bakır eşyalar, demir alet edevat, Alman kibritleri, sandalağacı kerestesi, vb. bu limandan ithal edilirdi. İhracatı yapılan mallarsa, hünnaplar, nilüfer yaprakları, Tatar tütünü, vb. gibi şeylerdi. Kin-Fo bu ilginç Tien-Tsin'de, şeytani işkence cezalarının uygulandığı ünlü pagodayı ziyaret etmeyi bile aklından geçirmedi. Doğı mahallesinin, eğlence dolu Lantemes ve Vieux-Habits sokaklarının semtine bile uğramadı. Müslüman Leu-Lao-Ki tarafından işletilen ve Muhammed ne derse desin, şaraplarıyla ün salmış olan "Uyum ve Dostluk" Restoranı'nda yemek yemedi. 1870'den beri eyaletin genel valisi olan Li-Çong-Tang'ın konağının önünden bile geçmedi. Özel Konsey ve imparatorluk Konseyi üyesi olan bu adam, Fei-Tze-Şao-Pao ünvanıyla sarı ceket taşırdı.

Evet! Kin-Fo, hâlâ Sun tarafından itilen arabanın içinde, tuz çuvallarından oluşan kat

kat yığınların ortasında rıhtımlardan geçiyordu. Mahallelerden aşılar; İngiliz ve Amerikan kolonileri, yarış alanları, hintdansı, arpa, susam, üzüm bağlarıyla kaplı kırlar, sebze ve meyve bakımından zengin bostanlar, her köşesinde binlerce tavşanın, sülünün, bildircinin yaşadığı, bu hayvanların şahin, bozdoğan ve delicedoğan tarafından avlandığı ovalar... Dört kişi, Pekin'e götüren ve yirmi dört kilometre süren taş döşemeli yolu izlediler. Çeşitli türde ağaçları, ırmağın upuzun sazlarını geçerek sağ salim Tong-Çeu'ya vardılar. Kin-Fo'nun bedeli hâlâ iki yüz bin dolar ediyordu; bu yüzden Fry ve Craig yolculuğun başından beri dimdik yanında duruyorlardı. Oysa Sun tıknafes kalmış, yorgunluktan canı çıkmış, topallaya topallaya yürüyordu. Üstelik başının üstündeki atkuyruğu ancak üç parmak uzunluğundaydı!

19 Haziran'a gelmişlerdi. Wang'a verilen süre yedi gün sonra doluyordu!

Wang neredeydi?

1 İngilizce sözcük. Eskiden fayton. Sürücünün ayakta durduğu bölüm. -çn

ÜNLÜ "YÜZ YIL ÖNCEKİ BEŞ GÜN" TÜRKÜSÜ İŞİTİLİYOR

El arabası Tong-Çeu Mahallesi'nin girişinde durduğu zaman, Kin-Fo korumalarına, "Beyler," dedi, "Pekin'in kırk kilometre uzağındayız; benim niyetim Wang'la aramızdaki anlaşma geçerliliğini yitirene kadar burada kalmak. Burada kırk bin nüfus yaşıyor, tabii Sun, Şen-Si eyaletinden basit bir tüccar olan Ki-Nan'a hizmet ettiğini unutmazsa, gerçek kimliğimi gizlemek zor olmayacak."

Yok, Sun artık kesinlikle unutmazdı! Beceriksizliği ona sekiz gün boyu bir beygirin işini yapmaya mal olmuştu ve artık umut ediyordu ki Mösyö Kin-Fo...

"Ki...," dedi Craig.

"Nan..." diye ekledi Fry.

...onu her zamanki işinin başına döndürecek. Şimdi yorgunluktan bitkin düştüğünden, Mösyö Kin-Fo'dan biraz izin istiyordu...

"Ki...," dedi Craig.

"Nan!" diye yineledi Fry.

...kırk sekiz saat "kesintisiz" uyuması için izin vermeliydi!

Kin-Fo, "İstersen sekiz gün uyu!" dedi. "Hiç olmazsa uyurken ağzından bir şey kaçırmazsın! Ben de durumdan emin olurum!"

Kin-Fo'yla arkadaşları uygun bir otel aradılar. Zaten böyle yerler Tong-Çeu'da bolca vardı. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu geniş yerleşim alanı Pekin'in bir mahallesini oluşturuyordu. Onu başkente bağlayan taş döşeme yol, boylu boyunca villalar, evler, çiftçi kulübeleri, mezarlar, küçük pagodalar, yeşilimtrak çitlerle çevrili topraklarla dolup taşıyordu. Yol üstünde, arabalar, atlılar, yayalar aralıksız gidip geliyorlardı.

Kin-Fo bölgeyi tanırdı, "prensler tapınağı" Tae-Uang-Miao'ya gitmek istedi. Orası, sıradan bir Buda rahipleri manastırıydı; otele dönüştürülmüştü. Yabancıların konaklaması için hayli konforlu bir barınaktı.

Kin-Fo, Craig ve Fry hemen otele yerleştiler. İki ajan kıymetli müşterilerinin bitişiğinde bulunan odaya geçtiler.

Sun'a gelince, bir köşeye kıvrılıp uyumak için gözden kayboldu. Bir daha kimse onu ortalıkta göremedi.

Bir saat sonra, Kin-Fo ile korumaları odalarından çıktılar, iştahla yemek yediler, ne yapmak gerektiğini birbirlerine sordular.

Craig-Fry, "Bize ilişkin bir yazı bulunup bulunmadığını öğrenmek için en doğrusu günlük gazeteyi okumak!" cevabını verdi.

Kin-Fo, "Hakkınız var," dedi. "Wang'a ne olduğunu belki öğrenebiliriz."

Üçü birlikte otelden çıktılar. İki koruma ihtiyatı elden bırakmadığından müşterilerinin iki yanında yürüyordu. Yoldan geçenleri gözden kaçırmıyorlar, kimsenin yaklaşmasına izin vermiyorlardı. Böyle giderek daracık sokaklardan geçtiler, rıhtıma geldiler. Orada, o günün gazetesini satın aldılar, dikkatli dikkatli okudular.

Hiç, hiçbir şey yoktu! Sadece Mösyö Wang'ın Şanghay'da yerini bildirene William J. Bidulph'un vaat ettiği iki bin dolar ya da bin üç yüz Çin parası verileceğine dair ilandan başka bir şey yoktu.

Kin-Fo, "Bakın," dedi. "Yine ortalıkta yok!"

Craig, "Demek kendisiyle ilgili ilanı okumamış" diye cevap verdi.

"Demek anlaşmanın kurallarını uyguluyor" diye ekledi Fry.

Kin-Fo, "Peki nerede olabilir?" diye bağırdı.

Fry-Craig, "Mösyö," dediler, "anlaşmanın son günlerinde daha çok tehlike yaşayacağınızı mı düşünüyorsunuz?"

Kin-Fo, "Hiç kuşkunuz olmasın," cevabını verdi, "eğer Wang durumumda meydana gelen değişikliği bilmiyorsa, büyük olasılıkla sözünü yerine getirmeye kalkışacaktır. Yani kalan günler benim için tehlikeli, hattâ en son gün daha çok tehlikedeyim!"

"Fakat vade dolarsa?"

"Korkacak bir şeyim kalmaz."

Craig-Fry, "O zaman mösyö," dediler, "bu altı gün boyunca sizi her türlü tehlikeye karşı korumanın üç yolu var."

Kin-Fo, "Birinci yol nedir?" diye sordu. Craig, "Otele girip sizi odanıza kapamak, sonra vadenin dolmasını beklemek" diye cevap verdi.

"Ya ikincisi?"

Fry, "Bir suçlu gibi sizi yakalatmak, böylece Tong-Çeu Cezaevi'nde güvenlikte olmanızı sağlamak!" diye karşılık verdi.

"Üçüncüsü?"

Craig-Fry, "Ölü süsü vermek, sonra güvenlik sağlanınca sizi tekrar diriltmek," dediler.

Kin-Fo, "Wang'ı tanımıyorsunuz" diye haykırdı. "Wang otele de, hapishaneye de, mezarıma da girmenin yolunu bulur! Bugüne kadar beni vurmadıysa, istemediğindendir; beklemede kaldığımdan bundan duyacağım heyecanı ve endişeyi yaşamamı tercih etmiştir! Kimbilir ne yapıyor? Ne olursa olsun, elim kolum serbestçe beklemeyi seçerim."

"Bekleyelim!.. Ancak!.." dedi Craig.

"Bana öyle geliyor ki..." diye ekledi Fry.

Kin-Fo donuk bir ses tonuyla konuştu: "Beyler, ben kendi bildiğimi yaparım. Eğer bu ayın 25'inden önce ölürsem, şirketinizin zararı ne olur?"

Fry-Craig, "İki yüz bin dolar," karşılığını verdi. "Sizin adınıza hak kazananlara iki yüz bin dolar ödemek gerekecek!"

"Ya ben? Bütün servetimi yitireceğim, hayatım dahil! Gördüğünüz gibi, bu işle sizden daha çok ilgiliyim!"

"Çok haklısınız!"

"k doğru!"

halde, beni kollamaya devam edin, ama ben dilediğim gibi hareket ederim!"

fa fazlasını konuşmak gereksizdi.

g-Fry önlemleri iki katına çıkarıp müşterilerini daha yakın korumaya aldılar. Fakat bu davranışlarını gizleyemiyorlardı, zira durumun ciddiyeti her geçen gün biraz daha artıyordu.

g-Çeu, Çin'in en eski kentlerinden biridir. Onu Pekin'e bağlayan başka bir kanalın girişinde, Pey-ho akarsuyunun bir kolunda kurulmuştur. Burada yoğun bir iş trafiği vardır. Mahallelerde, oradan oraya gidip gelen son derece canlı bir nüfus yaşar.

Kin-Fo'yla iki arkadaşı rıhtıma vardıkları zaman, bu canlılıktan daha çok etkilendiler. Sokağın ortasında, sampanlar ve ticari jonklarla dolup taşıyordu.

Ortada, Craig ve Fry epey rahatlamıştı, kalabalık içinde daha güvenlikte olduklarına inanıyorlardı. Bu ortamda müşterilerinin ölümü ancak intihar sonucu gerçekleşebilirdi. Sokağın ortasında bulunan mektup, bu bakımdan kuşkuya yer bırakmıyordu. Wang da bu ortamda vurmaya yanaşmazdı; zira kentin kalabalık meydanında ya da sokaklarında bir girişimi düşünemezdi. Sonuçta, Kin-Fo'nun korumalarının ani bir saldırıdan korunmalarına gerek yoktu. Yalnız kafalarını kurcalayan tek şey vardı. Acaba Tay-ping, üstü bir beceriklilikle Şanghay'dan ayrılışlarından beri onların izini mi sürüyordu? Kin-Fo'nun gözlerini dört açtılar.

Sokağın ortasında, birdenbire telaffuz edilen bir isim, kulaklarının dikilmesine neden oldu.

Kalabalığın ortasında, sıçrayan ve el çırpan birkaç küçük Çinli, "Kin-Fo! Kin-Fo!" diye bağırıyorlardı.

Kin-Fo'nun gerçek kimliği belli mi olmuştu? Onun adı her zamanki etkiyi mi yapıyordu?

Genç kahraman isteksizce durakladı.

g ve Fry ona bedenlerini siper etmeye hazırlandılar.

Ama bu haykırımlar doğrudan Kin-Fo'ya yönelmiyordu.

Genç kimsenin kuşkusu yoktu. Genç adam hiç kıpırdamadan durdu, kendi adının çağırıldığını merak içinde bekledi.

Çocuklar, erkekler, çocuklardan meydana gelen bir grup gezgin bir şarkıcının etrafında toplanmıştı. Sokaklardaki kalabalığı başına toplayan şarkıcı bu durumdan pek memnun görünüyordu. Herkes bağırıyor, el çırpıyor, daha şarkısına başlamadan önce onu çağırıyordu.

Şarkıcı yeterli bir dinleyici kalabalığının toplandığını görünce, cebinden hoş renklerle süslenmiş resimli bir yafıt paketini çıkardı. Sonra kalabalığa doğru haykırdı: "Yüz Yıl önceki Beş

bu şarkı her yerinde söylenen ünlü bir türküydü bu!

g ve Fry müşterilerini oradan götürmek istedi; ama bu kez, Kin-Fo ayak diretti, gitmiyordu. Kimse onu tanımıyordu. Başından geçenleri anlatan türküyü hiç dinlememişti. Kin-Fo'nun şarkıyı söylemek hoşuna gidiyordu.

Şarkıcı şöyle başladı: "İlk günbatımında, ay Şanghay'daki evin çatısını aydınlatır. Kin-Fo gençtir. Yirmi yaşındadır. İlk yapraklarını çıkaran söğüt ağacına benzer."

"İkinci günbatımında, ay zengin yamenin doğu tarafını aydınlatır. Kin-Fo kırk yaşındadır. Dilediği binbir çeşit işi başarmıştır. Komşuları ona övgüler düzer."

Şarkıcının yüz ifadesi değişiyor, her cümlede sanki biraz daha yaşlanıyor, alkışlar dinmek bilmiyordu.

Devam etti: "Üçüncü günbatımında, ay ışığı bahçeye yayılır. Kin-Fo altmış yaşındadır. Yaz mevsiminin yeşil yaprakları gitmiş, sonbaharın sararan kasımpatları gelmiştir!"

"Dördüncü günbatımında, ay batıya sarkmıştır. Kin-Fo seksen yaşındadır! Bedeni kaynar sudaki karides gibi buruşmuştur! Batmak üzeredir! Ay gibi batmaktadır!"

"Beşinci günbatımında, horozlar doğmakta olan şafağı selamlar. Kin-Fo yüz yaşındadır. Ölür, en büyük arzusu yerine gelmiştir; ama burnu büyük prens Ien, onu kabul etmez. Bu denli yaşlıları sevmez; çünkü bunakça konuşarak sarayın düzenini bozarlar! Bir türlü dinlenme imkânı bulamayan Kin-Fo sonsuza dek dolaşır durur!"

Herkes alkışlıyor ve şarkıcı yüzlerce şarkı sözü satıyordu!

Niçin Kin-Fo da bir tane satın almasındı? Cebinden biraz para çıkarıp avucuna doldurdu, sonra halkın arasından kolunu ileriye doğru uzattı.

Ansızın avcu açıldı! Paralar yere saçıldı...

Tam karşısında bir adam duruyordu. Göz göze geldiler.

Kendini tutamayan Kin-Fo, "Ah!" diye bağırdı.

Fry-Craig genç adamın etrafını sarmıştı. Kimliğinin belli olduğunu, tehlikeyle burun buruna geldiğini sanıyorlardı. Saldırıya uğrayacak, belki ölecekti!

"Wang!" diye haykırdı Kin-Fo.

"Wang!" diye yineledi Craig-Fry.

Gerçekten Wang'dı! Eski öğrencisini hemen fark etmişti; ancak onun üzerine atılmak yerine, kalabalıktan sıyrılarak kaçtı ve öyle bir tabanları yağladı ki!

Kin-Fo hiç duraksamadı. Çekilmez durumunu açıklığa kavuşturmak istiyordu. Wang'ın peşine takıldı. Fry ve Craig yanından ayrılmıyorlardı.

Onlar da ortadan kaybolan filozofu teşhis etmişlerdi. Adamın şaşkınlığından Kin-Fo'yla karşılaşmayı aklından bile geçirmediğini anladılar. Kin-Fo da onu orada bulmayı beklemiyordu.

Peki Wang niçin kaçıyordu? Bunu açıklaması hayli zordu; gelgelelim, sanki bütün Çin polisi peşindeymiş gibi, işte kaçıyordu.

Tuhaf bir takipti.

Kin-Fo, "Batmadım! Wang, Wang! Batmadım!" diye bağıriyordu.

"O zengin! Zengin!" diye yineliyordu Fry-Craig.

Fakat Wang onu durduracak olan bu sesleri işitemezdi; epey uzak mesafedeydi. Rıhtımı aştı, kanal boyunca ilerleyerek Batı mahallesinin girişine vardı.

Üç takipçi uçarcasına koşuyorlardı. Ne var ki kaçak gitgide arayı açıyordu.

Yarım düzine kadar Çinli Kin-Fo'ya katılmıştı. Polisler böylesine tabanları yağlayan

filozofu hırsız sanıyorlardı.

Yol boyunca kendilerine katılanlarla gitgide sayıları artan grup soluk soluğa, bağıra çağıra koşuyor, ilginç bir manzara oluşturdu.

Şarkıcının etrafında toplananlar Kin-Fo'nun Wang ismini telaffuz ettiğini açıkça duymuşlardı. Bereket versin, filozof öğrencisinin adını ağzından kaçırmamıştı, aksi halde bütün şehir o denli meşhur adamın peşine takılırdı. Fakat birdenbire işitilen Wang ismi yetmişti. Bu gizemli kişiyi bulana büyük bir ödül veriliyordu. Herkes bu olayı biliyordu. Nasıl ki Kin-Fo sekiz yüz bin dolarlık servetinin peşinde koşuyorsa, nasıl ki Craig-Fry sigorta şirketinin iki yüz bin dolarını korumaya çalışıyorsa, onlar da iki bin dolarlık ikramiye için tabana kuvvet koşuyorlardı.

Kin-Fo hâlâ vargücüyle koşarken, "Wang! Wang! Eskisinden daha çok zengin oldum!" diyordu.

"Batmadı! Batmadı!" diye yineliyordu Fry-Craig.

Yolda kartopu gibi büyüyen takipçiler de, "Durun! Bekleyin!" diye haykırıyorlardı.

Wang hiçbir şey işitmiyordu. Cevap vermek için nefesini tüketmek istemiyor, hız kaybetmemek için başını bile geri çevirmiyordu.

Mahallenin dışına çıkmışlardı. Wang kanal boyunca uzanan taş döşemeli yola atıldı. Yolda neredeyse kimsecikler yoktu, rahat rahat kaçabilirdi. Hızı biraz daha arttı, tabii takipçilerin hızı da iki katına çıktı.

Bu çılgınca koşu yirmi dakika kadar sürdü. Sonucun ne olacağı hiç belli değildi. Bu sırada, kaçak hızını yavaşlatmaya başladı. Takipçileriyle arasındaki mesafe azalmaya yüz tutmuştu.

Nitekim bunu fark eden Wang, bir köşeye saptı ve yolun sağında bulunan küçük bir pagodanın yeşilimtrak çiti içinde kayboldu.

Kin-Fo, "Onu yakalayana on bin Çin parası!" diye haykırdı.

"On bin Çin parası!" diye yineledi Craig-Fry.

Grubun önünde olanlar, "Ya! Ya! Ya!" diye bağırdılar.

Herkes filozofun arkasından atıldı, pagodanın duvarlarını kuşattı.

Wang yine göründü. Bir sulama kanalı boyunca, daracık bir patikayı izliyordu. Takipçileri atlatmak için yine bir köşeye saptı. Orası, taş döşemeli yola çıkarıyordu.

Ancak tükenmekte olduğu belli oluyordu; çünkü defalarca başını çevirip arkasına bakmıştı. Oysa Kin-Fo, Craig ve Fry hiç yavaşlamamışlardı. Hâlâ uçar gibi koşuyorlar, para ödülü peşinde koşan ötekiler bir türlü onları geçmeyi başaramıyordu.

Düğüm çözülmek üzereydi. Artık zaman tükenmişti, birkaç dakika kalmıştı.

Herkes, Wang, Kin-Fo ve arkadaşları, ünlü Palikao Köprüsü'ne varmışlardı.

21 Eylül 1860'da, on sekiz yıl önce burada olsalardı, Pe-Çe-Li eyaletine bağlı bu köprü üzerinde diledikleri gibi davranamazlardı. O tarihte, büyük şose yol başka türlü kaçaklarla doluydu. İmparatorun amcası General San-Ko-Li-Tzin'in ordusu, Fransız taburlarını geri püskürtmüş, Fransızlar Palikao Köprüsü'ne yığılmışlardı. Köprü görkemli bir sanat eseri idi. Karşılıklı çift sıra halinde dizilen devasa aslan heykelleri beyaz mermerden

parmaklı korkulukları süslüyordu. Ve burada, eşi az bulunur biçimde yiğitçe kaderlerine meydan okuyan Mançurya Tatarları, Avrupalı topların ateşi altında ezilmişlerdi.

Fakat hâlâ köşeleri kırılan heykellerin üzerinde o çarpışmaların izlerini taşıyan köprü, şimdi serbestti.

İyice yorulan Wang, şoseye doğru atıldı. Kin-Fo'yla yanındakiler, aşırı bir gayretle ona yaklaştılar.

Çok geçmeden, aralarında yirmi adım, on beş adım, nihayet on adım kalmıştı.

Gereksiz sözlerle artık Wang'ı durdurmaya lüzum yoktu. Zaten o, ya sesleri duyamıyor ya da duymak istemiyordu. Hemen ona yetişip yakalamak lazımdı. Gerektiğinde hep birlikte buradan savuşurlar, durumu sonra açıklarlardı.

Wang yakalanmak üzere olduğunu anladı. Fakat anlamsız bir inat yapıyor, sanki eski öğrencisiyle yüz yüze gelmekten korkuyordu. Öyle ki kaçıp kurtulmak için ölümü bile göze alacağına benziyordu.

Gerçekten bir sıçrayışta köprü'nün korkuluğuna çıktı, Pey-ho sularına atladı.

Kin-Fo bir an durdu.

"Wang! Wang!" diye bağıyordu.

Ardından o da aşağıya atlayarak, "Onu canlı yakalayacağım!" diye haykırdı.

"Craig?" dedi Fry.

"Fry?" dedi Craig.

"İki yüz bin dolar suda!"

İkisi birden korkuluğa çıktılar, suya atlayıp La Centenaire'in mahvolan müşterisinin imdadına koştular.

Takipçilerden birkaç kişi de onları izledi. TrAMPLende şov yapan palyaçolara benziyorlardı.

Fakat bunca çaba boşa gitmiş olsa gerekti. Kin-Fo, Fry-Craig ve para ödülünün peşinde koşan ötekiler, Pey-ho sularının altını üstüne getirdiler. Gelgelelim, Wang bulunamadı. Herhalde zavallı filozof akıntıya kapılarak sürüklenip gitmişti.

Acaba Wang, ırmağın sularına atlarken takipten kurtulmak mı istemişti, yoksa gizli bir nedenden ötürü mü hayatına son veriyordu? Bunu kimse bilemez.

İki saat sonra, düş kırıklığına uğrayan Kin-Fo, Craig ve Fry iyice kurulanıp kendilerine geldiler. Derin uykusundan uyanan Sun, verip veriştirerek Pekin'in yolunu tutmuştu.

OKUR HIÇ YORULMADAN BİRİNİN İÇİNDE DÖRT KENTİ BİRDEN DOLAŞABİLECEK

Çin'in on sekiz eyaletinden en kuzeyde bulunanı Pe-Çe-Li dokuz kente bölünmüştür.

Bu kentlerin içinde merkez Şun-Kin-Fo'dur; yani "Tanrıya itaat eden birinci sıradaki kent".

Bu şehrin diğer adı Pekin'dir.

Okur, altı bin hektar alanı içine alan, çevresinin ölçümü on iki kilometreyi bulan ve düzensiz parçaları bir dikdörtgeni oluşturan bir Çin topuzunu gözlerinin önüne getirsin. İşte bu gizemli bölge Kambalu'dur. Marco Polo, XIII. Yüzyılın sonuna doğru buranın ilginç bir tasvirini yapmıştır. Şimdi ise Çin'in başkentidir.

Aslında, Pekin geniş bir bulvarla ve tahkim edilmiş bir duvarla ayrılan iki kentten oluşur. Biri, paralelkenar dörtgen şeklinde Çin kentidir; öbürü tam anlamıyla kare şeklinde Tatar kentidir; bu da iki farklı kenti meydana getirir; bunlardan biri sarı kent Ho-ang-Çing, öteki Kızıl ya da Yasak kent Tsen-Kin-Çing'dir.

Eskiden yığılmalar sonucu nüfus iki milyon insana varıyordu. Aşırı yoksulluğun neden olduğu göçler sonucu nüfus bir milyona inmiştir. Kentte yaşayanlar, Tatarlar, Çinliler ve yaklaşık on bin Müslümandır. Bu sayıya belirli bir miktar Moğol ve Tibetli'yi de ilave etmek gerekir.

Bu iki şehir üst üste konmuş iki sandık gibidir; üst tarafını Çin kenti, alt tarafını Tatar kenti oluşturur.

On beş yirmi metre genişliği ve yüksekliği olan, tahkim edilmiş dokuz buçuk kilometre uzunluğunda surlar Tatar kentini sarmıştır. Surların dibinde taş döşemeli gözalıcı bir yol uzanır. Dışardan tuğlalarla örülü, iki yüz metre arayla dizilen çıkıntılı kuleler savunma amaçlıdır. Köşelerde bulunan muazzam burçların dibinde nöbetçi müfrezeleri yer alır.

Görüldüğü gibi, imparator, Tanrı'nın Oğlu, sağlam bir koruma altındadır.

Tatar kentinin ortasında bulunan sarı kent, altı yüz altmış hektarlık bir alanı kaplar. Ulaşım sekiz kapıdan sağlanır. İçinde başkentin doruk noktası olan yüz on metre yüksekliğinde bir tepe bulunur. Üzerinden mermer köprüyle geçilen ve "Orta Deniz" adını taşıyan görkemli su kanalı, iki tane Buda manastırı, Vicdan muhasebesi için bir pagoda, az çok bir yarımada üzerinde kurulmuş Pey-tha-sse Manastırı, kanalın aydınlık suları üzerinde asılı gibi duran Katolik misyonerler manastırı Peh-Tang, görkemli çatısını sesli çanların ve mavi kiremitlerin süslediği imparatorluk pagodası, tahtta bulunan hanedanın atalarına ithaf edilen büyük Ruhlar tapınağı, Rüzgarlar cini tapınağı, Yıldırım cini tapınağı, ipek mucidi tapınağı, Gögün Efendisi tapınağı, beş adet Ejder köşkü, "Ebedi

"İstirahatgah" manastırı, vb. bu mıntıkanın özelliklerini meydana getirir.

Nihayet, seksen hektarlık alanı kaplayan Yasak kent, bu dörtgenin ortasında bulunur. Üzerinden yedi mermer köprüyle aşılan bir su kanalıyla çevrilmiştir. Tahttaki hanedan Mançu kökenli olduğundan, bu üç kentten birincisinde özellikle Mançu soyundan insanlar yaşar.

Çinliler'e gelince, onlar dışarıya sürülmüştür, kentin uzak köşelerinde otururlar.

Altın sarısı vernikli kiremitlerle taçlandırılan bir sütun başlığı olan ve kırmızı tuğlalardan oluşan duvarlarla kuşatılmış Yasak kentin içine "Ulu Saflık" adlı bir güney kapısından girilir. Bu kapı yalnızca imparator ve imparatoriçeler için açılır. Çok renkli kiremitlerle kaplı çifte bir çatının altında bulunan Tatar hanedanının Atalar tapınağı buradadır. Che ve Tsi tapınakları, yeryüzü ve gökyüzü ruhlarına adanmıştır; "Egemen Dirlik" Sarayı'nda resmi ziyafetler verilir, şatafatlı törenler yapılır; "Orta Dirlik" Sarayı'nda İmparator'un atalarının tabloları sergilenir; "Koruyucu Dirlik" Sarayı'nın büyük salonu imparatorluk tahtına aittir; Nei-Ko Köşkü'nde imparatorluk büyük konseyi toplanır; konseyin başkanlığını son hükümdarın baba tarafından amcası, Dışişleri Bakanı Prens Kong yürütür; yılda bir kez imparator tarafından ziyaret edilen "Edebiyat Çiçekleri" Köşkü'nde, imparator kutsal kitapları yorumlar; Çuan-Sine-Tien Köşkü'nde Konfüçyüs onuruna anma toplantıları düzenlenir; imparatorluk Kütüphanesi, Vakanüvisler odası da buradadır, Vu-İgne-Tien'de kitap basımında kullanılan bakır ve ahşap levhalar saklanır; dikim atölyelerinde saray giysileri üretilir; "Tanrısal Saflık" Sarayı aile sorunlarını tartışma mekânıdır; "Dünyadaki En Ulu Kişi" Sarayı'na genç imparatoriçe yerleşmiştir; imparator hastalandığı zaman "Tefekkür" Sarayı'na kapanır; üç saray imparatorun çocuklarına ayrılmıştır; ayrıca ölü akrabalar tapınağı buradadır; dört saray, 1861'de ölen Hien-Fong'un dul karısına ve eşlerine ayrılmıştır; Çu-Sieu-Kong, imparator karılarının ikametgahıdır; "Yeğlenen iyilik", saray kadınlarının resmi kabullerine tahsis edilmiştir; "Genel Huzur" üst rütbeli subay çocuklarının okuluna verilen tuhaf bir isimdir; "Yeşimtaşı Saflığı" Sarayı'nda soylu prensler yaşar. Ayrıca "Abdest alma ve Oruç" sarayları, "Kentin Hamisi Tanrı"nın tapınağı, Tibet mimarisi tapınağı, hükümdarlık mağazası, Saray kahyalığı da buradadır. Lao-Kong-Çu'da, Kızıl kentte sayıları en az beş bini bulan harem ağaları oturur. Nihayet imparatorluk surlarının içinde sayıları seksene ulaşan başka saraylar vardır. Bunların içinden sarı kentin göl kıyısında kurulan "Kızıl Işık" köşkü, Tzen-Kuang-Ko, özellikle anılmaya değerdir. 19 Haziran 1873'te, imparator ABD, Rusya, Hollanda, İngiltere ve Prusya büyükelçilerini burada kabul etmiştir.

Kıymetli eşyalarla dolu, çok farklı şekilleri olan böyle bir yapılar yığını acaba hangi antik sitede bulunur? Hangi site, Avrupa devletlerinin hangi başkenti böylesi bir adlar dizini sunabilir?

Bu zenginliklere, Pekin'den üç kilometre ötede bulunan Yaz sarayı Uan-Şeu-Şan'ı da katmak gerekir. 1860'da yıkılan saray, yıkıntıların ortasında "eşsiz, huzur dolu" bahçeleriyle, "Yeşimtaşının Kaynağı" adlı tepesiyle, "On Bin Yıl Ömür" adlı dağıyla hâlâ ihtişamını korumaktadır.

kentin çevresinde Tatar kenti bulunur. Fransız, İngiliz, Rus elçilikleri, Londra Hastanesi, Doğunun ve Kuzeyin Katolik misyonları, içlerinden bir iki tanesi artık görmeyen, yüz yaşına gelmiş fillerin eski ahırları oradadır. Yeşil kiremitlerle mış kırmızı çatılı Çan kulesi, Konfüçyüs tapınağı, Bin Lama manastırı, Fa-kuağı, dört köşe kocaman kulesiyle eski Gözlemevi, Cizvitler konutu, edebiyatının yapıldığı Edebiyatçılar konutu yine oradadır. Doğu'nun ve Batı'nın zaferleri orada yükselir. Kuzey ve Sazlar akarsuları oradan akar; suların üzeri ferler, mavi nilüferlerle örtülüdür. Bu sular Yazlık saraya ulaşarak sarı kentin suyunu besler. Soylu prenslerin, Maliye, Savunma, Kamusal Hizmetler, Dış ilişkiler bakanlıklarının yeri orasıdır. Dini cemaatler oradadır. Borsa, Yüksek Mahkeme, Tıp fakültesi oradadır. Yaz aylarında toz toprağa bulanana, kış aylarında su birikintilerinden süzülüp gelen daracık sokaklarda her şey iç içe girmiştir. Sokaklarda basık, sefalet dolu evler vardır. Evlerin arasından, güzel ağaçların gölgelediği tek tük konforlu konutlar vardır. Kalabalıktan geçilmeyen caddelerde başıboş köpekler, kömür yüklü Moğol arabaları, memurun rütbesine göre dört ya da sekiz kişi tarafından taşınan tahtirevanlar, el arabaları, katır arabaları, yük arabaları, fakirler dolaşır... Mösyö Choutze'nin yorumuna göre, "binbir çeşit baldırı çıplak buralarda gezer; Mösyö P.Arene'e göreyse, "pis kokulu, yağlı bir çamurun" içine batmış sokaklarda yarı beline kadar çamura gömülme olasılığı vardır. Birkaç dilencinin orada boğulduğu görülmüştür.

Şanghay'ın Çinli kenti pek çok yönden Tatar kentine benzer, ama bir iki yönü farklıdır. Şanghay'da iki tapınak, Gök ve Tanrı tapınağı bu kentin güneyinde bulunur. Ayrıca, Şanghay'da Koanin tapınağı, Toprak cini, Dürüstlük, Kara Ejderha, Gök ve Yeryüzü Ruhları tapınakları, Altın Balık gölleri, Fayuan-sse Manastırı, çarşılar, tiyatrolar, vb. buradadır. Şanghay'da dikdörtgen paralelkenar Grande-Avenue adında önemli bir anayolla bölünmüştür. Şanghay'da güneyden kuzeye, Hun-Ting Kapısı'ndan Tien Kapısı'na uzanır. Enlemesine, daha doğrudan başka bir anayolla kesişir; bu yol da doğudan batıya doğru Şa-Kua Kapısı'ndan Tsu Kapısı'na gider. Bu yol, Şa-Kua Caddesi adını almıştır ve Grande Avenue'yle Şanghay'da bir noktadan yüz adım ötede müstakbel Madam Kin-Fo oturmaktadır.

Bu unutmayalım. Müstakbel kocasının battığını bildiren mektubu almasından bir gün sonra, genç dul bu olayın geçersiz olduğunu haber veren bir ikinci mektup almıştır. Mektupta yedinci ay doğmadan önce "küçük ortanca erkek kardeşinin" onunla karşılaşacağı bildirilmişti.

Le-u'ya kararlamaya gerek yok ama, Le-u o tarihten bu yana, 17 Mayıs, günleri ve saatleri bekler, ama Kin-Fo'dan hiç haber alamamıştı. Genç adam o tuhaf yolculuğa çıkarken Le-u'nun hangi yönü söylemek istememişti. Le-u, Şanghay'a mektuplar yazdı. Mektupları Le-u'nun eline hiç kalmadı. Nasıl endişeye düştüğü tahmin edilebilir. 19 Haziran'a kadar eline hiç mektup geçmemişti.

Le-u'ya yandan, uzun günler boyunca, genç kadın Şa-Kua Caddesi'ndeki evinden hiç haber alamamıştı. Endişeli endişeli bekliyordu. Huysuz Nan, yalnızlığını giderecek insan değildi. Le-u'ya "Minne" gitgide çekilmez hale gelmişti, yüz kere kapı dışarı konmayı hak ediyordu.

Kin-Fo'nun Pekin'e ulaştığı ana kadar geçen endişe dolu, bitmez tükenmez saatlerdi bunlar! Le-u tek tek o saatleri sayıyor, saydıkça zaman uzuyordu!

Lao-tzu tarafından kurulan Taoculuk Çin'in en eski dinidir, Konfüçyüs doktrini en eski felsefedir. İsa'dan yaklaşık 500 yıl önce yayılmış ve imparator, seçkin aydınlar, yüksek mandarinler arasında taraftar bulmuştur. Ama yeryüzünde en fazla -yaklaşık üç yüz milyon- mümini bulunan din Budizmdir, yani Fo'nun dinidir.

Budizm iki ayrı mezhebe bölünür. Mezhebin birini, kırmızı başlıklı, gri entarili Buda rahipleri temsil eder. Ötekinin temsilcileri, sarı başlıklı sarı entarili Lamalardır.

Le-u birinci mezhebe bağlı bir Budist idi. Rahipler onun sık sık Tanrıça Koanin'e adanan Koan-Ti-Miao tapınağını ziyarete geldiğini görürlerdi. Orada dostu için dileklerde bulunur, tütsüler yakar, tapınağın iç avlusunda yerlere eğilirdi.

O gün, Tanrıça Koanin'e yalvarmayı düşündü. En içten dileklerini iletcekti.

İçinden bir ses sabırsızlıkla beklediği insanın ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya bulunduğunu söylüyordu.

Le-u haminneyi yanına çağırdı. Grande Avenue'den bir araba tutmasını söyledi.

Her zamanki aksiliği üstünde olan Nan omuzlarını silkti, aldığı emri yerine getirmek üzere dışarı çıktı.

Bu arada, genç dul yatak odasında tek başına kalmış, hüzünlü hüzünlü sesi çıkmayan fonografa bakıyordu. Artık uzaklardaki yokluğu aranan sesi işitmiyordu.

"Ah!" diyordu içinden, "her an onu düşündüğümü bir bilse, döndüğü zaman sesimi dinlemesini istiyorum!"

Ve Le-u fonografı açtı, yüreğinin derinliğinden gelen tatlı sözleri yüksek sesle okudu.

Birdenbire içeri giren Nan bu içtenlikli monologu yanda kesti.

Araba madamı bekliyordu, Nan tuhaf bir şeyler söyledi. Le-u hiç aldırış etmedi. Homurdanan haminneyi kendi başına bırakıp hemen dışarı çıktı, arabaya bindi. Sürücüye Koan-Ti-Miao'ya doğru gitmesini söyledi.

Yol dosdoğru oraya götürüyordu. Yalnız Şao-Kua Caddesi'nden dönmek gerekecekti; sonra Tien Kapı'sına kadar Grande-Avenue'yü izleyeceklerdi.

Ne var ki araba kolay kolay ilerleyemiyordu. Bu saatte işler hâlâ yoğundu, mahallede hatırı sayılır bir kalabalık vardı. Zaten başkentten en kalabalık yerlerinden biriydi burası. Yol üzerine doluşan seyyar satıcılar binbir çeşit patırtı gürültü çıkararak caddeyi panayıra çeviriyorlardı. Açık hava konuşmacıları, falcılar, fotoğrafçılar, mandarin otoritesinin pek haz etmediği karikatürcüler, ortalığı velveleye veriyorlar, sesleri genel gürültünün içine karışıyordu. Şuradan yolu kesen şatafatlı bir cenaze ilerliyor; oradan cenaze konvoyundan bile keyifsiz, epey kalabalık bir düğün alayı geçiyordu. Mahkeme binasının önünde insanlar toplanmıştı. Bir şikayetçi adaletin işe karışması için "şikayetler davulu"na vuruyordu. "Leu-Ping" taşının üzerine bir suçlu diz çökmüştü; az önce polisler tarafından falakaya yatırılmıştı. Kırmızı püskülleri sarkan Mançu bereli, kısa mızraklı, aynı kılıfta iki kılıcı bulunan polisler, şimdi başında duruyorlardı. Az ötede, atkuyruklarından birbirine bağlanan ve karşı koyan birkaç Çinli, zorla çalışmaya götürülüyordu. Daha ötede, sol eli ve

sağ ayağı küçük bir tahtanın iki deliğine geçirilen zavallı bir yaratık acayip bir hayvan gibi topallaya topallaya yürüyordu. Ahşap bir kafesin içine tıklan hırsızın başı üst delikten çıkıyor ve halktan yardım dileniyordu. Öküzler gibi başına ve bileklerine delikli tablalar geçirilen başka hırsızlar da vardı. Bu zavallılar yoldan geçenlerin merhametini sömürmek için kalabalık yerleri tercih ediyorlardı; tabii her türden dilencinin zararına. Öyle çeşit çeşit dilenci vardı ki! Kolu bacağı kopuk olanlar, topallayanlar, felçliler, tek gözlü biri tarafından güdülen körler, sahte veya sahici sakatlar... İşte bu insanlar Çin'deki şehirlerde karınca gibi kaynaşıyorlardı.

Nitekim araba yavaşlıyordu. Öyle kalabalık vardı ki yolda ilerlemek olanaksız gibiydi. Bu arada, genç kadın Tanrıça Koanin'in tapınağına ulaştı. Kapıyı savunan burcun içinde durdu.

Le-u arabadan indi, tapınağa girdi. Önce diz çöktü, sonra tanrıçanın heykeli önünde başını eğdi. "Dualar değirmi" adını taşıyan dinsel bir aygıtta doğru yöneldi.

Bu, bir çeşit iplik çıkırgıydı; sekiz kolunun ucuna kutsal vecizelerle süslü bandrollar bağlıydı.

Aygıtın başında, dindarlara hizmet eden ağırbaşlı bir Buda rahibi bekliyordu; özellikle ibadet ücretlerini almak için oradaydı.

Le-u ibadet hizmetinin giderlerini karşılamak amacıyla rahibin eline birkaç Çin parası tutuşturdu. Sağ eliyle çıkırganın manivelasını yakaladı, sol elini kalbine bastırdıktan sonra hafifçe dokunarak manivelayı döndürdü. Galiba duaların yerine gelmesi için çıkırganın daha hızlı dönmesi gerekiyordu.

Rahip bir işaretiyle onu isteklendirerek, "Daha hızlı!" dedi.

Genç kadın daha hızlı döndürmeye başladı.

Hareket bir çeyrek saat kadar sürdü. Bunun üzerine Buda rahibi dua edenin dileklerinin kabul edildiğini bildirdi.

Le-u Tanrıça Koanin heykelinin önünde tekrar eğildi ve tapınaktan çıktı. Arabaya binerek evin yolunu tuttu.

Fakat tam Grande-Avenue'ye girerken arabacı birden durdu. Askerler sert sert kalabalığı açıyorlardı. Dükkanlar emir üzerine kapanıyordu. Sokaklara giriş çıkışlar muhafızlar tarafından yasaklanıyor, bariyerlerle kapanıyordu.

Hayli kalabalık bir kortej caddenin bir kısmını işgal ediyor, gürültüyle ilerliyordu.

Adı "Onurun Sürekliliği" anlamına gelen imparator Koang-Si geçiyordu. Kendi Tatar kentine dönüyordu. Onun önünde merkez kapı açılıyordu.

Baştaki iki muhafızın ardından bir keşif mangası, onun ardından bir seyis mangası ilerliyordu. Bunlar iki sıra halinde dizilmişler, omuzdan geçmeli sopalar taşıyorlardı.

Daha arkada, bir yüksek rütbeli subaylar grubu, ejderhayla süslü şemsiyeler taşıyordu. Anka kuşu nasıl imparatoriçenin simgesiyse, ejderha da imparatorun simgesiydi.

Nihayet, sarı ipekten örtüsü yukarı kaldırılan ve on altı kişi tarafından taşınan tahtirevan görüldü. Taşıyıcılar gül şeklinde lekelerle bezeli kırmızı giysiler ve pike ipekten yelekler giymişlerdi. Soylu prensler, yüksek görevliler, soyluluğun simgesi olan

sarı ipekten koşumlar takılmış atlar üzerinde kraliyet taşıtma eşlik ediyorlardı.

Tahtırevanda, imparator Tong-Çe'nin kuzeni ve Prens Kong'un yeğeni olan Çin imparatoru yan beline kadar uzanmıştı.

Tahtırevanın arkasından seyisler ve yedek taşıyıcılar geliyordu. Bütün kortej Tien Kapısı'ndan girince, yayalar, satıcılar, dilenciler rahat bir nefes alıp işlerinin başına döndüler.

Le-u'nun arabası yoluna devam etti ve iki saatlik bir yokluktan sonra onu evine bıraktı.

Ah! İyi yürekli Tanrıça Koanin genç kadına öyle güzel bir sürpriz hazırlamıştı ki!

Tam araba dururken, tozu toprağa katan, iki katır tarafından çekilen başka bir araba kapıya yanaştı. Kin-Fo yanında Craig-Fry ve Sun arabadan iniyordu!

Gözlerine inanamayan Le-u, "Siz! Siz!" diye haykırdı.

Kin-Fo, "Sevgili küçük ortanca kız kardeş!" diye cevap verdi. "Dönüşümden şüphe etmiyordunuz değil mi?"

Le-u karşılık vermedi. Dostunu elinden tutup yatak odasına götürdü. Orada fonografin yanında acılarını dile getirdi.

"Kalbine ipekten çiçekler işlenmiş dostum, her an sizi bekliyordum!" dedi.

Sonra fonografi çalıştırıp sesini açtı.

Kin-Fo tatlı bir ses işitti. Bu sözleri birkaç saat önce sevecen Le-u söylemişti:

"Geri dön, sevgili küçük kardeş! Yanıma dön! Birbirinden ayrılmayan iki yıldız Pasteur ve Lyre gibi, yüreklerimiz artık ayrılmasın! Her şeyimle senin dönüşünü düşünüyorum..."

Aygıt bir saniye sustu; sadece bir saniye. Sonra devam etti, ama bu kez çığırktan bir sesle:"Bir eve bir hanımefendi yetmez, evin bir de efendisi olması gerekir! Prens Ien ikinizin de belasını versin!" Bu ses hiç yabancı sayılmazdı. Nan'ın sesiydi. Huysuz "haminne" Le-u'nun dışarı çıkmasından sonra konuşmayı sürdürmüştü. O sırada aygıt çalışmaya devam etmiş ve kendisi farkına varmadan bu tatsız sözleri kaydetmişti!

Hizmetçiler ve uşaklar, fonograftan sakının!

Aynı gün, Nan evden ayrılıyordu. Yedinci ayın son günleri dolmadan kapı dışarı konmuştu.

KİN-FO'YU DA OKURU DA BİR SÜRPRİZ BEKLİYOR

Pekin'den sevimli Le-u ile Şanghay'dan varsıl Kin-Fo'nun evlenmeleri için artık hiçbir engel kalmamıştı. Wang'ın verdiği sözü yerine getirmesi için sadece altı günlük süre kalmıştı. Gelgelelim, talihsiz filozof anlaşılmaz kaçışını hayatıyla ödemişti. Artık korkacak bir şey kalmamıştı. Evlilik gerçekleşebilirdi. Nikah için Kin-Fo'nun hayatının son günü olarak belirlediği Haziran'ın yirmi beşinci günü kararlaştırıldı.

Genç kadın bütün durumu öğrendi. Sevgilisinin önce kendisini yoksulluğa terk etmek istemediğini, sonra evlenirse öldürülme olasılığı olduğundan onu dul bırakacağını dinledi. Ama sonra geri dönerek sonunda mutlu kılacağını anladı.

Ne var ki filozofun ölümünü öğrenen Le-u gözyaşlarını tutamadı. Onu tanıyor, seviyordu. O ilk sırdaşydı; Kin-Fo'ya yönelik duygularını ilkin ona açmıştı.

"Zavallı Wang!" dedi. "Bizim nikahımızı göremeyecek!"

Kin-Fo da yirmi yıllık dostunun, gençlik arkadaşının kaybından dolayı üzülmüyordu.

"Zavallı Wang!" dedi. "Ama kafasına koymuştu; beni vuracaktı!" diye ekledi.

Le-u güzel başını sallayarak, "Hayır! Hayır!" dedi. "Belki de o korkunç vaadini yerine getirmemek için kendini Pey-ho sularına attı!"

Gerçekten bu varsayım çok yerindeydi; Wang sözünü tutma yükümlülüğünden kurtulmak için kendini sulara gömmüştü. Bu bakımdan, Kin-Fo genç kadının düşüncesini paylaşıyordu. Filozofun hayali, iki yürekte de silinmeyecekti.

Palikao Köprüsü'ndeki felaketin ardından Çinli gazeteler saygıdeğer William J. Bidulph'un komik fikirlerini yayımlamaktan vazgeçmişlerdi. Ancak Kin-Fo'yu rahatsız eden şöhreti, hızla yayılıyordu.

Şimdi Craig ve Fry ne yapacaklardı? 30 Haziran'a kadar La Centenaire'in menfaatlerini savunmakla yükümlüydüler. Yani daha on günlük bir süre vardı. Gerçi Kin-Fo'nun onlara ihtiyacı kalmamıştı. Wang'dan korkmasına artık gerek yoktu. Evet, madem ki yaşamıyordu. Müşterilerinin intihar etmesinden korkabilirler miydi? Hiç değil. Kin-Fo şimdi yaşamaktan başka şey düşünmüyordu. Mümkün olduğu kadar uzun yaşamak istiyordu. Dolayısıyla Craig-Fry'in onu kollayıp korumasına artık ihtiyaç yoktu.

Fakat bu orijinal tipler ne de olsa namuslu adamlardı. Sadakatleri salt La Centenaire müşterisine yöneliyordu ama, hiçbir zaman ciddiyeti elden bırakmıyorlardı. Kin-Fo onları düğününe davet etti, onlar da daveti kabul ettiler.

Fry, Craig'in şaka yollu dikkatini çekerek, "Zaten evlilik bazen intihar sayılır!" dedi.

Craig tatlı bir gülümsemeyle, "Ölmezsin ama, hayatını verirsin!" cevabını verdi.

Hemen ertesi gün, Şa-Kua Caddesi'ndeki eve, Nan'ın yerine daha uygun bir hizmetçi alındı.

Teyzesi Madam Lutalu genç kadının yanına geldi. Düğüne kadar annesinin yerini tutacaktı. Madam Lutalu bir mandarin eşiydi; kocası, Han-Lin Akademisi üyesi olan eski bir okutmandı; bu önemli görevi yerine getirmek için fiziksel ve ahlaki bütün niteliklere sahipti.

Kin-Fo'ya gelince, nikah töreninden sonra Pekin'i terk etmeyi düşünüyordu. Genç karısını Şanghay'daki yamene yerleştirdiği zaman mutlu olacağına inanıyordu.

Bir daire kiralamak zorunda kaldı. Daire, Tatar ve Çin kentlerinin arasında bulunan Ti-en-Men Bulvarı'nın yanındaki "Tanrısal Mutluluk" otelindeydi. Restoranı zengin sayılırdı. Craig ve Fry da oraya yerleştiler. Müşterilerini terk etmeye bir türlü karar veremiyorlardı. Sun'a gelince, sövüp sayarak yeniden hizmete başlamıştı. Yalnız herhangi bir fonografin yanında konuşmamaya dikkat ediyordu. Nan'ın başına gelenlerden ders almıştı.

Kin-Fo, Kanton'daki dostlarından ikisini Pekin'de bulunca sevindi. Tüccar Yin-Pang ve entelektüel Hual'la karşılaşmıştı. Ayrıca, başkentin bazı tüccarlarını ve görevlilerini tanıyordu; onlar da düğüne hep birlikte katılmayı bir borç bildiler.

Eskiden kayıtsız ve duygusuz olan filozof Wang'ın öğrencisi, şimdi gerçekten mutluydu. İki ay, üzüntüler, endişeler, şüpheler içinde geçmişti. Bütün bu dönemde yaşamın değerini anlamış, şu ölümlü dünyada mutluluğun ne olduğunu öğrenmişti. Evet! Bilge filozofun hakkı vardı!

Felsefesinin mükemmelliğine bir kez daha tanık oluyordu.

Kin-Fo düğün hazırlıklarına ayırdığı zamanın dışında kalan süreyi genç karısının yanında geçiriyordu. Dostu yanında olduğu için Le-u mutluluk duyuyordu.

Başkentin en zengin mağazalarını dolaşıp kendisine görkemli hediyeler almasına ne gerek vardı! Genç kadın salt onu düşünüyordu. Ünlü Pan-Hoei-Pan'ın bilgelik dolu özdeyişlerini tekrarladı, "Eğer bir kadının kalbine göre bir kocası varsa, bu tüm bir yaşamdır!"

"Kadın adını taşıdığı adama karşı sınırsız saygı duymalı ve sürekli kendine dikkat etmelidir."

"Kadın evde tertemiz bir gölge ve basit bir ses gibi yaşamalıdır."

"Koca karının tanrısıdır."

Bu arada, Kin-Fo'nun muhteşem geçmesini istediği evlilik töreni için hazırlıklar ilerliyordu.

Bir Çinli kadının çeyizi olması gereken işlemeli otuz çift ayakkabı, şimdiden Şa-Kua Caddesi'ndeki eve dizilmişti. Mutfak, Sinuyane şekerçi dükkanının reçelleri, kuru yemişleri, bademşekerleri, şerbetleri, erik, portakal, zencefil, greyfurt şurupları ile dolup taşıyordu. Olağanüstü ipekli kumaşlar, özenle işlenmiş altından ve kıymetli taşlardan yapılmış mücevherler, yüzükler, bilezikler, saç tokaları, vb... Yani Pekin kuyumculuğunun bütün hoş fantezileri Le-u'nun yatak odasına yığılmıştı.

tuhaf Çin ülkesinde, bir genç kız evlendiği zaman hiç drahome getirmez. Bütün ları kocasının akrabaları ya da bizzat koca karşılar. Erkek kardeşleri yoksa, babadan nalvarlığının ancak bir kısmından miras hakkı kazanabilir. Bu hakkı da baba açıkça ettiği takdirde elde eder. Söz konusu koşullara ilişkin kurallar "mei-jin" denilen r tarafından düzenlenir. Evlilik bu bakımdan her şey ayarlandığı zaman ştırılır.

ç nişanlı kocanın akrabalarına takdim edilir.

ek genç kızı hiç görmez. Onu ancak evlilerin oturacağı eve, kapısı kilitli bir vanda geldiği zaman görecektir. Kapının kilidi kocanın üzerindedir. Kapıyı açar. ası kabul ederse, ona elini uzatır; kabul etmezse kapıyı hemen kapatır. Nişan uştur. Hediyeler genç kızın akrabalarına bırakılır.

-Fo'nun evliliğinde buna benzer bir şey olamazdı. Genç kadını tanıyordu, onu len satın almasına gerek yoktu. Bu durum her şeyi kolaylaştırıyordu.

unda 25 Haziran geldi. Her şey hazırды.

t üzere, Le-u'nun evinde üç gündən beri ışıklar yanıyordu. Müstakbel aileyi temsil madam Lutalu, üç geceyi uykusuz geçirmek zorunda kalmıştı. Gelin baba evini terk n hüznü görünmenin bir biçimiydi bu. Eğer Kin-Fo'nun ailesi hâlâ hayatta , onun evinde de matem işareti olarak bütün ışıklar yanacaktı; zira Hao-Kieu-Çuen liyor: "Oğulun evliliğine babanın ölümü gibi bakılmalıdır; oğul ne de olsa onun gececektir".

âdetler tam anlamıyla özgür olan bu iki insanın beraberliği için pek önemli azdı ama, başkaları bu âdetlere uymak zorundaydı.

yandan, hiçbir astrolojik formalite ihmal edilmedi. Bütün kuralları yerine rek bakılan yıldız falı, yazgı ve mizaç bakımından kusursuz bir uyuma işaret du. Sene ve ay elverişli görünüyordu. Böylesine uygun koşullarda açılan fala göre e hiçbir aksilik yaşanmaması gerekirdi.

n, akşam sekizde "Tanrısal Mutluluk" oteline kabul edilecekti. Yani büyük bir ayyla kocanın konutuna götürülecekti. Çin'de, evlenecek çiftlerin ne nikah memuru, az, ne Buda rahibi ne de Lama önünde hazır bulunması söz konusuydu.

t yedide, Kin-Fo yanından hiç ayrılmayan Craig ve Fry'la birlikte konuklarını kabul du. Craig ve Fry, Avrupalı bir düğünün tanıklarıymış gibi ışık saçıyorlardı.

ğanüstü bir saygı gösterisi! Önemli kişiler kırmızı kâğıttan davetiyelerle mıştı. Kâğıtların üzerine mikroskobik harflerle şu satırlar yazılıydı: "Şanghay'dan Kin-Fo, mösyö ... 'yı saygıyla selamlar... ve nikah törenine katılmasını yine saygıyla er..." vb.

kes evlenecek çifti onurlandırmak için gelmişti. Erkeklere görkemli bir ziyafet ek; kadınlarsa sırf kendilerine ayrılan bir masada toplanacaklardı.

car Yin-Pang ve entelektüel Hual oradaydı. Sonra, resmi şapkalarının üzerindeki şeritten yüksek rütbeli oldukları anlaşılan birkaç mandarin de oradaydı.

kiler, daha alt rütbeliler, mavi veya beyaz düğmeliydi. Çoğunluk Çinli kökenli sivil

memurlardı. Zaten Tatar ırkına düşman olan bir Şanghaylı'nın dostları da onlar olsa gerekti. Herkes güzel giyinmişti. Parlak elbiseler, bayramlık başlıklar, kortejin gözkamaştırıcı görüntülerini oluşturuyordu.

Kin-Fo -saygı gereği- onları konutun girişinde bekliyordu. Konuklar içeri girer girmez, kabul salonuna götürdü. Onlara "soylu" adlarıyla hitap ediyor, "soylu" sağlıklarıyla ilgileniyor, "soylu" ailelerinin hatırını soruyordu. Açıkçası, herhangi bir titiz gözlemci, genç adamın davranışlarında en küçük bir gaf yaptığını dahi yakalayamazdı.

Craig ve Fry bu saygı gösterisine hayran kalıyorlardı; fakat bu arada, kusursuz müşterilerini de gözden kaybetmiyorlardı.

İkisi de aynı şeyi düşünüyordu. Bu, mümkün değildi ama, ya sulara gömülen Wang ölmediyse!.. Ya şu davetli grubunun arasına karışmışsa!.. Yirmi dördüncü saat -Haziran'ın yirmi beşinci günü- daha bitmemişti! Tay-ping'in elinde hâlâ koz vardı!

Ya son anda?..

Hayır! Bu, olası değildi, ama olabilirdi. Nitekim, ihtiyatı elden bırakmayan Craig ve Fry dikkatle herkesi gözlüyorlardı... Sonunda, hiçbir kuşkulu yüz dikkatlerini çekmedi.

Bu arada, müstakbel gelin Şa-Kua Caddesi'ndeki evinden ayrılıyor ve etrafı kapalı bir tahtirevanda yerini alıyordu.

Kin-Fo her nişanlının giymeye hakkı olan mandarin kıyafetini giymek istemedi. Buna karşılık Le-u yüksek sosyetenin kurallarına uydu. Hayranlık uyandıran ipek işlemeli kumaştan yapılmış kıpkırmızı tuvaletiyle göz kamaştırıyordu. Yüzü nazik incilerle bezeli bir duvağın altına gizleniyor, inciler alnını çevreleyen varsıl tacın altın halkasından sızan sulara benziyordu. Mücevherler ve çok zevkli yapay çiçekler, uzun siyah saç örgülerini süslüyordu. Kin-Fo, tahtirevandan inerken onun çok daha güzelleştiğini fark etmekten kendini alamayacaktı.

Kortej yola koyuldu. Grande-Avenue'ye girmek için köşeyi dönüp Tien-Men Bulvarı'nı izleyecekti. İşin aslı bu bir düğün yerine cenaze alayı olsaydı, ilgi daha büyük olurdu; ama yine de insanlar durup bakıyorlardı, çünkü kortejin güzelliği bunu hak ediyordu.

Le-u'nun kadın dostları, arkadaşları, gelin çeyizinin şatafatlı parçalarını taşıyarak tahtirevanı izliyordu. Yirmi kişilik bir müzisyen grubu, bakır enstrümanlardan büyük gürültü çıkara çıkara önde ilerliyordu. Bunların arasında en tımtırlı gürültü gongdan çıkıyordu. Tahtirevanın etrafında, ellerinde rengarenk meşaleler ve fenerlerle bir topluluk yürüyordu. Müstakbel gelin halkın gözünden hâlâ gizleniyordu. Onunla göz göze gelecek ilk bakışlar kocasına ait olmalıydı.

Bu koşullar altında, gürültülü patırtılı bir kalabalığın ortasında, gelin alayı akşam sekize doğru "Tanrısal Mutluluk" oteline vardı.

Kin-Fo gözalcı biçimde dekore edilmiş girişte bekliyordu. Tahtirevan gelince kapısını açacaktı.

Kapıyı açtıktan sonra, müstakbel karısının aşağıya inmesine yardım edecek, onu salona götürecekti. Orada, ikisi birlikte dört kez göğü selamlayacaklardı. Sonra yine birlikte düğün yemeğine katılacaklardı. Müstakbel gelin kocasının önünde dört kez diz çökecek,

erkek de onun önünde iki kez diz çökecekti. Sonra, tanrılar onuruna iki üç damla şarap dökcekler, aracı ruhlara biraz yiyecek sunacaklardı. Daha sonra, onlara iki kadeh dolusu şarap getirilecek, şarabı yarısına kadar boşaltacaklar, geri kalanı tek kadehte birleştirerek sırayla içeceklerdi. Böylece birleşme kutsanmış olacaktı.

Tahtirevan gelmişti. Kin-Fo ilerledi. Tören başkanı ona kapının anahtarını verdi. Kin-Fo Anahtarı olarak tahtirevanın kapısını açtı ve heyecan içinde olan güzel Le-u'ya elini uzattı. Genç kadın hafifçe aşağı indi ve davetliler grubunun yanından geçti, davetliler ellerini saygıyla omuzlarına kadar kaldırarak eğildiler.

Genç kadın otelin kapısını aşmak üzereydi ki o sırada bir işaret verildi. Kocaman ışık saçan uçurtmalar göğe doğru yükseldiler; rüzgarla birlikte uçurtmalardaki rengarenk resimler dalgalanmaya başladı. Bu resimler, evliliği simgeleyen Anka kuşu, ejderha gibi şekillerden oluşuyordu. Kuyruklarına ses çıkaran küçük çingirakların bağlandığı güvercinler uçuruldu, bunlar tanrısal bir ahenk içinde havayı kapladı. Binbir çeşit renkte ıslık çalan havai fişekler atıldı; onların göz kamaştırıcı demetlerinden havaya altın sarısı ışıklar saçıldı.

Ansızın, uzaklardan, Tien-Men Bulvarı'ndan bir gürültü duyuldu. Bunlar bir trompetin tiz seslerine karışan haykırışlardı. Bir sessizlik oldu, birkaç saniye sonra sesler yine başladı.

Bütün bu gürültü patırtı yaklaşıyordu. Çok geçmeden, sokakta kortejin durduğu yere ulaştı.

Kin-Fo etrafı dinliyordu. Dostları kararsız, genç kadının otele girmesini bekliyorlardı. Fakat birdenbire sokak tuhaf bir çalkanlanmayla karıştı. Yaklaşan trompetin sesleri iki katına çıktı.

Kin-Fo, "Ne oluyor?" diye sordu.

Le-u'nun yüzü kırıştı. Gizli bir önsezi kalbinin atışlarını hızlandırıyordu.

Birdenbire sokağı bir kalabalık bastı. Kalabalık, birçok muhafızın eşlik ettiği kraliyet giysileri içindeki bir adamın etrafını sarmıştı.

Adam bir şeyler söyledi, kalabalıktan çıkan uğultu bu sözlere şöyle cevap verdi: "Dul imparatoriçe öldü! Yasak! Yasak!" Kin-Fo anlamıştı. Doğrudan kendisine yönelik bir yasaktı bu. Öfkelenmekten kendini alamadı!

Son imparatorun dul karısı ölmüş, yas ilan edilmişti. Bu yas süresi kanunla belirlendiğinden, aynı süre boyunca kamusal eğlenceler, tiyatro temsilleri, mahkemelerin çalışması, düğün şenlikleri yasaktı.

Le-u çok üzgündü, ama metanetini bozmadı. Nişanlısının acısını arttırmak istemiyordu. Sevgili Kin-Fo'sunun elini tutarak aşırı heyecanını gizlemeye çalışan bir sesle, "Bekleyelim," dedi.

Ve genç kadın tahtirevana binerek Şa-Kua Caddesi'ndeki eve geri döndü. Eğlenceler askıya alınmış, sofralar kaldırılmış, müzisyenler gönderilmişti. Üzüntülerini dile getiren kederli Kin-Fo'nun dostları ayrıldılar.

Bu emredici yasak kararına karşı gelmek tehlikeliydi.

Açıkçası, Kin-Fo'nun talihsizliği peşini bırakmıyordu. Eski hocasından aldığı felsefe derslerinden yararlanacakken bir fırsat daha kaçırmıştı!

Kin-Fo "Tanrısal Mutluluk" otelinin ıssız dairesinde Craig ve Fry'la baş başa kalmıştı. Bu otelin ismi şimdi ona acı bir alay gibi geliyordu. Yasak süresi, Çin imparatorunun keyfine göre uzatılabilirdi. Oysa genç adam hemen Şanghay'a dönecek, genç karısını varsıl yamene yerleştirecekti. Yeni koşullarda yepyeni bir hayata başlamaya hazırlanacaktı.

Bir saat sonra, uşak içeri girdi ve bir mektup verdi. Mektubu bir saniye önce bir ulak getirmişti.

Adresteki yazıyı tanıyan Kin-Fo, çılgılık atmaktan kendini alamadı. Mektup Wang'dan geliyordu. İşte şunlar yazılıydı:

"Dostum, ölmedim, ama bu mektubu aldığın zaman ölmüş olacağım!

Ölüyorum, çünkü vaadimi yerine getirmeye cesaret edemedim; fakat sakın ol, her şeyi planladım.

Bir Tay-ping lideri olan eski arkadaşım La-o-Shen senin mektubunu aldı. Benden istediğin zor görevi yerine getirecek. Eli ve yüreği sağlamdır. Benim başıma konan kapitali o alacak, ona devrettim; sen dünyayı terk ettiğin zaman parayı almaya hak kazanacak!..

Elveda! Senden önce ölüme gidiyorum! Elveda dostum! Elveda!

WANG!"

HÂLÂ BEKAR OLAN KİN-FO YİNE YOLLARA DÜŞÜYOR

Şimdi Kin-Fo'nun karşılaştığı durum böyleydi; eskisinden daha beter bir durum!

Nitekim verdiği söze rağmen Wang, iradesizliğine boyun eğmiş, eski öğrencisini vurmaktan vazgeçmişti. Kin-Fo'nun servetinde meydana gelen değişiklikten Wang'ın haberi olmadığı kesindi; çünkü mektubunda hiç söz etmiyordu. Zaten vaadini yerine getirmesi için başkasını görevlendirmişti. Hem de nasıl biri! Herkesin ödünü koparan bir Tay-ping! Böyle basit bir cinayeti işlerken kılı bile kıpırdamayacak biri! Bu bakımdan sorumlu da sayılmazdı. Kin-Fo'nun mektubu onu suçtan kurtaracağına güvence vermiyor muydu? Üstelik, Wang'ın kendisine devrettiği elli bin dolar!

Öfkeye kapılan Kin-Fo, "Ah! Artık usanmaya başladım" diye bağırdı.

Craig ve Fry, Wang'ın mektubunu okudular.

Kin-Fo'ya, "Sizin mektubunuz son gün olarak 25 Haziran'ı belirlemiyor mu?" diye sordular.

"Yok, hayır!" dedi. "Wang benim son günümü bilmiyor! Şimdi Lao-Shen süre söz konusu olmadan, aklına estiğinde harekete geçebilir!"

Fry-Craig, "Aksiliğe bak!" dedi. "En kısa zamanda bu işi yapabilir. Menfaati var!"

"Tabii neden olmasın? .."

Bu sözlere cevap verilmedi.

Kin-Fo devam etti:

"Bir an yitirmeden hemen mektubu geri almalıyım. Lao-Shen'e garanti edilen elli bin doları ödemek zorunda kalsam da başka çare yok!"

"Doğru," dedi Craig.

"Doğru" diye ekledi Fry.

"Hemen yola çıkmalıyım! Şu Tay-ping liderinin yeri bilinir. Belki Wang gibi bulunması olanaksız değildir!"

Böyle konuşurken, Kin-Fo gidip geliyor, yerinde duramıyordu. Art arda gelen beklenmedik darbeler genç adamı çığrından çıkarmıştı.

"Gidiyorum!" dedi, "Lao-Shen'i bulmaya gidiyorum! Size gelince beyler, serbestsiniz, karar sizin!"

Fry-Craig:

"Mösyö" diye cevap verdiler. "La Centenaire'in çıkarları eskisinden daha büyük tehlike altında! Bizi bu koşullar altında terk etmeniz, görevimizi ihmal anlamına gelir. Sizden ayrılamayız!"

Kaybedecek bir an bile yoktu. Fakat her şeyden önce, şu Lao-Shen'in kim olduğunu ve

nerede oturduğunu öğrenmek gerekiyordu. Gerçi öyle tanınmış biriydi ki onu bulmak zor sayılmazdı.

Gerçekten de Wang'ın eski arkadaşı, Mang-Çao ayaklanmasından sonra Çin'in kuzeyine, büyük Seddin ötesine çekilmişti. Pe-Çe-Li Körfezi'ne komşu olan Leao-Tong Körfezi'nin bir bölgesinde yaşıyordu. Çin hükümeti tasfiye edemediği bazı isyancı liderlerle anlaşmıştı ama, onunla henüz barış anlaşması yapmamıştı. Çin sınırlarının dışında kalan topraklarda faaliyet göstermesine karışmıyordu. Nitekim Lao-Shen daha mütevazı bir rol üstlenmişti; anayollarda soygunculuk yapıyordu.

Ah! Wang işine yarayacak adamı ne güzel bulmuştu! Bu adam hiç duraksamaz, hançeri saplarken vicdanı sızlamazdı!

Kin-Fo ve iki ajan, Tay-ping hakkında çok doyurucu bilgiler topladılar ve son defa Fu-Ning dolaylarında görüldüğünü öğrendiler. Fu-Ning, Leao-Tong Körfezi'nde küçük bir limandı. Hiç gecikmeden oraya gitmeye karar verdiler.

İlkin, Le-u olan biten hakkında bilgilendirildi. Endişeleri iki katına çıktı! Gözyaşları sel gibi aktı. Kin-Fo'yu bu işten caydırmak istedi. Korkunç bir tehlikeye atılmıyor muydu? Beklemek, uzaklaşmak, Çin'i terk etmek en doğrusu olmaz mıydı? Gerektiğinde dünyanın herhangi bir yerine sığınamaz mıydı? O zaman, o yabani Lao-Shen ona ulaşamazdı!

Fakat Kin-Fo, genç kadına durmaksızın tehlike altında yaşamanın dayanılacak gibi olmadığını açıkladı. Kendi ölümünden eline bir servet geçecek olan böylesi bir serseriden kurtulamazdı! Hayır! Artık bu saçmalığa bir son vermeliydi. Kin-Fo ve sadık korumaları hemen yola çıkacaklar, Tay-ping'i bulacaklar ve o mektubu ne pahasına olursa olsun ondan satın alacaklardı. Sonra, yasak süresi dolmadan önce Pekin'e döneceklerdi.

"Küçük kız kardeş," dedi Kin-Fo, "evliliğimizin gecikmesine üzgünüm ama, ya gerçekleşseydi ne yapardınız?"

Le-u cevap verdi:

"Gerçekleşseydi, sizin peşinizden gelmeye hakkım olurdu ve gelirdim!"

Kin-Fo:

"Yoo hayır!" dedi. "Sizi böyle bir tehlikeye atmaktansa, bin kez ölmeyi tercih ederdim!.. Elveda Le-u, elveda!.."

Kin-Fo, gözleri yaşlı, kendisine sarılmaya çalışan genç kadının kollarından kurtuldu.

Aynı gün, Kin-Fo, Craig ve Fry, şanslı bir türlü dinlenmeye izin vermeyen Sun, Pekin'den ayrılıyorlar ve Tong-Çeu'ya gidiyorlardı. Bir saat içinde oraya vardılar.

Tasarladıkları plan şöyleydi: Karayolundan giderlerse, pek güvenli olmayan bir eyalete girecekler, çok ciddi engellerle karşılaşacaklardı.

Başkentin kuzeyinde bulunan Büyük Sed'den geçmeleri gerekiyordu. Bu yüz altmış kilometrelik parkur üzerinde karşılaşacakları tehlikeler ne olursa olsun, onlara göğüs gereceklerdi. Yalnız Fu-Ning Limanı Kuzeyde değil, Batı tarafındaydı. Deniz yoluyla gidilirse, daha güvenli olur ve zaman kazanılırdı. Kin-Fo ve arkadaşları dört beş gün içinde oraya ulaşabilirlerdi.

Gelgelelim Fu-Ning'e gidecek bir gemi bulabilirler miydi?

şeyden önce bundan emin olmaları gerekiyordu. Tong-Çeu deniz acentelerini aradular.

ri ters giden Kin-Fo'ya bu kez şansı yardım etti. Fu-Ning'e gitmek üzere yük alan bir Pey-ho ırmağının ağzında bekliyordu.

akta sefer yapan süratli buharlı gemilerden birine binecekler, ırmak ağzına kadar öz konusu gemiye geçeceklerdi. Başka yapılacak şey kalmamıştı.

g ve Fry hazırlık yapmaları için bir saat izin istediler. Bir saat içinde, bütün can an aygıtlarını satın aldılar. İlkel can kurtaran yeleşinden tutun da Yüzbaşı 'un suda batmaz elbiselerine kadar. Kin-Fo'nun değeri hâlâ iki yüz bin dolardı. dam deniz yolundan gidecek, ek prim de ödemeyecekti. Madem ki bütün riskleri ettirmişti. Başına bir felaket gelmesi büyük olasılıktı. Gerçekten, her şeyi önceden nek gerekiyordu.

Haziran öğle vakti, Kin-Fo, Craig-Fry ve Sun, Pey-tang adlı gemiye bindiler ve Pey-arında ilerlediler. Irmağın suları öyle yıllankaviydi ki izlenecek yol, dikine bir e Tong-Çeu'yu ağzına götüren yolun iki katına çıkıyordu. Ama kanallarla enmiş ve elverişliydi. Sonuçta, tonilatosu hayli büyük gemiler yol alabiliyorlardı. n deniz trafiği epey yoğunu ve kendisine paralel olan anayoldan daha önemliydi.

tang, ırmağın sarımtrak sularını çarklarıyla döve döve küçük kanaldan hızla geçti. nın arasında dizilen sayısız sulama kanallarını dalgalandırdı. Çok geçmeden, Tong-n ilerisinde, bir pagodanın yüksek kulesini aştı ve keskin bir dönemeçte kayboldu. yükseklikte, Pey-ho artık daralıyordu. Ağaçlıklı bir görünümün ortasında, kâh ların arasından, kâh küçük çiftçi kulübelerinin yanından akıyordu. Her yanda bahçeleri, sağlam çitler göze çarpıyordu.

arda birçok küçük kasaba ortaya çıktı: Matao, He-Si-Vu, Nane-Tsae... Buralarda olayı hâlâ kendini hissettiriyordu.

geçmeden, Tien-tsin göründü. Burada zaman kaybettiler, zira ırmağın iki kıyısını ren Doğu köprüsünün açılması gerekiyordu. Üstelik limanı dolduran yüzlerce n ortasından zar zor geçeceklerdi. Bu da, halatlarıyla akıntıya karşı duran birkaç n zarar görmesine neden olacaktı. Doğacak zararın sonuçlarını düşünmeden erin halatlarını kesmişlerdi. Bir kargaşa başladı, akıntıyla sürüklenen tekneler len yol tıkanı. Liman yetkilileri -tabii Tien-Tsin Limanı'nda yetkililer varsa- zor aşadı.

uluk boyunca, Craig ve Fry gözlerini bir an bile müşterilerinin üzerinden dılar.

k filozof Wang'la işleri bitmişti. Oysa onunla anlaşmak daha kolay olurdu. Çünkü en'i, o Tay-ping'i tanımıyorlardı. Bu da durumu korkunçlaştırıyordu. Kimbilir, o da kurbanına ulaşmak için yola çıkmıştı! Ondan nasıl sakınmalı, nasıl malıydı? Craig ve Fry, her Pey-tang yolcusuna katil gözüyle bakıyorlardı! Ne yemek r, ne uyuyorlar, artık yaşamıyorlardı!

-Fo, Craig ve Fry son derece endişeliydiler. Sun'a gelince, o denli endişeli

görünmüyordu. Salt deniz yoluyla gidilmesi onu rahatsız etmeye yetiyordu. Gemi Pe-Çe-Li Körfezi'ne yaklaştıkça sararıp soluyor, solukları daralıyor, dudakları geriliyordu. Bu arada, ırmağın dingin suları gemide henüz hiçbir sarsıntı meydana getirmiyordu.

Acaba dalgalı bir denizde yolculuk yapsa, Sun'un hali nice olurdu? Çünkü o dalgalar art arda gelen çok şiddetli yalpalara neden olurlar.

Craig, "Hiç deniz yolculuğu yapmadınız mı?" diye sordu.

"Hiç!"

"İşler yolunda gitmiyor mu?" diye sordu Fry.

"Yok, gitmiyor!"

"Başınızı dik tutmanızı tavsiye ederim" diye ekledi Craig.

"Başımı?.."

"Ağzınızı açmamanızı da..." dedi Fry.

"Ağzımı?.."

Sun iki ajana hiç konuşamayacağını açıkladı, gidip güvertenin bir tarafına yerleşti. Yatağı epey genişleyen akarsuya bakarken, deniz tutmasından etkilenen insanların melankolik halini andırıyordu. Durum biraz gülünçtü.

Irmak bir vadiye girmiş, manzara değişmişti. Yüksek yamaçlarıyla daha sarp olan sağ kıyı, hafif dalgaların çatlayarak köpüklerini bıraktığı uzun bir kumsaldan oluşan sol kıyıyla çelişiyordu. Daha ötede, geniş bir alanda, hintdansı, arpacık, mısır ve buğday tarlaları uzanıyordu.

Çin ülkesi, milyonlarca çocuğunun karnını doyurmak zorunda olan bir aile anasıydı; toprağının bir karışı bile ihmal edilmemiş, her yeri işlenmişti.

Her yanda sulama kanalları ve bambu ağacından yapılmış ilkel bostan dolapları, suları cömertçe etrafa dağıtıyordu. Ötede beride, sarımtrak kerpiçten evleri görünen köylerde, birkaç ağaç kümesi yükseliyor, bunların arasından yaşlı elma ağaçları, Normandiya ovalarına gölge düşürmeyecek bir güzelliği sergiliyordu. Yamaçlarda çok sayıda balıkçı gidip geliyordu. Karabataklar, balıkçıların av köpeği işlevini görüyordu; daha doğrusu onlara balıkçı köpekleri denebilirdi. Bu kanatlı hayvanlar, efendilerinin bir işareti üzerine suya dalıyor ve boyunlarına takılan bir halka sayesinde yutamadıkları balıkları yukarı getiriyorlardı.

Buharlı geminin çıkardığı gürültü, uzun otların arasından yüzlerce ördeğin, kuzgunların, kargaların, saksaganların, atmacaların havalanmasına neden oluyordu.

Akarsu boyunca uzanan anayol ıssızlaşmıştı ama, Pey-ho üzerinde deniz trafiği azalmıyordu. Her çeşidinden gemi bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu! Önden arkaya eğik bir çatısı olan ve insan eliyle hareket ettirilen çarklar, iki katındaki küreklerle manevra yapan, bataryalarla donanımlı savaş jonkları; iki direkli gümrük jonkları; pupa ve pruvasında, başı aslan, kuyruğu ejderha, fantastik şekillerle süslü yelkenli şalupalar; Çin'in en kıymetli ürünlerini taşıyan, açık denizlerde fırtınalara göğüs germekten çekinmeyen geniş gövdeli epey büyük tonilatolu ticaret jonkları; gelgit saatlerine göre hareket eden, kürek ya da halatla çekilen, geçirecek boş zamanı bulunan insanlara uygun

yolcu jonkları; kayıklarını yedeğe alıp çeken küçük tenezzüh yatları; mandarin jonkları; hasır otundan yelkenleri olan, bir eliyle kürek çekerken sırtında çocuk taşıyan genç kadınlarca kullanılan her çeşidinden sampanlar. Nihayet üstüne ağaç dikilmiş, sebze yetiştirilen meyve bahçeleri, kulübeleriyle sahici bir köyü andıran, oduncuların bütünüyle yok ettiği Mançurya'daki ormanlardan kesilen kütüklerle yapılan kocaman salları!

Bu arada, küçük kasabalar seyrekleşiyordu. Irmağın ağzında, Tien-Tsin'le Taku arasında, sayıları yirmi kadardı. Kıyılarda tuğla ocaklarından dumanlar çıkıyor, buharlı geminin dumanlarına karışarak havayı kirletiyorlardı. Akşam oluyordu; bu bölgede haziran alacakaranlığı uzun sürüyordu. Çok geçmeden, art arda beyaz kumullar görüldü; uyumlu diziler halinde alacakaranlığı gölgelendirdiler. Bunlar, etraftaki tuzlalardan toplanan tuz yığınlarıydı.

Çorak toprakların arasından Pey-ho'nun ağzı açılıyordu. Mösyö de Beauvoir: "Hüzünlü manzara," diyor, "her yer kum, her yer tuz, her yer toz ve kül."

Ertesi gün, 27 Haziran, güneş doğmadan önce, Pey-tang neredeyse ırmağın ağzında bulunan Taku Limanı'na varıyordu.

Bu mıntıkada, her iki kıyıda Kuzey ve Güney kaleleri yükselir. 1860'da, İngiliz-Fransız ordusu tarafından zapt edilen kalelerden geriye yıkıntılar kalmıştır. Aynı yıl 24 Ağustos'ta, General Collineau kalelere kahramanca bir saldırı başlatmış; topçu erleri ırmağın girişini top atışlarıyla dövmüşlerdi. İşgal edilen dar bir kıyı şeridi şimdi Fransız kolonisinin adını taşır. Çarpışmalarda ölen subay ve askerlerin anısına orada bir anıt dikilmiştir.

Pey-tang daha ileri gidemeyecekti. Bütün yolcuların Taku'da gemiden inmesi gerekiyordu. Hayli önemli bir kentti burası. Eger onu Tien-Tsin'e bağlayan demiryolunun yapımına mandarinler izin verirse, bölgede hatırı sayılır bir gelişme olacaktı.

Yükünü alıp Fu-Ning'e yola çıkacak gemi, aynı gün hareket edecekti. Kin-Fo ile arkadaşlarının yitirecek bir saati bile yoktu. Bir sampana binerek bir çeyrek saat sonra Sam-Yep'in güvertesine çıktılar.

KİN-FO'NUN MALİ DEĞERİ BİR KEZ DAHA SORUN OLUYOR

Sekiz gün önce, bir Amerikan gemisi Taku Limanı'na demir atmıştı. San Fransisco'daki altıncı kumpanya Fuk-Ting-Tong Acentesi tarafından kiralanmış, yükünü Laurel-Hill Mezarlığı'ndan almıştı.

Amerika'da ölen Çinliler'i taşıyordu bu gemi. İnançlarına bağlı olan bu insanlar, doğum yerlerinde gömülmek üzere anayurtlarına dönmeyi beklemişlerdi.

Gidiş yönü Kanton olan gemi, acentenin anlaşma koşullarına göre iki yüz elli tabut tutan bir yük almıştı. Tabutlardan yetmiş beşi Taku'ya çıkarılacak, buradan kuzey eyaletlerine gönderilecekti.

Böylece Amerikan gemisinden boşaltılan bu yük bir Çin gemisine aktarılmış ve o sabah, 27 Haziran'da, Çin gemisi Fu-Ning Limanı'na yanaşmıştı.

İşte Kin-Fo ve arkadaşları aynı gemiye biniyorlardı. Kuşkusuz bu durumu kendileri seçmiş değillerdi; fakat Leao-Tong Körfezi'ne gidecek başka gemi bulunmadığından bu gemiye binmek zorunda kaldılar. Zaten iki üç günlük bir yolculuk söz konusuydu ve o tarihte her şey elverişliydi.

Sam-Yep bir deniz jonkuydu, üç yüz tonilatoluk hacmi vardı.

Aynı gemilerden Çin'dekilerin sayısı bin rakamını aşıyordu. Bu gemilerin su içindeki derinliği sadece altı ayak olduğundan Çin'de akarsu yataklarını kolayca aşıyorlardı. Uzunluklarına oranla çok geniştiler, bu nedenle güverte kirişleri omurgalarının dörtte biri ağırlıkta olduğundan, yelin estiği yönde gitmiyorlarsa daha yavaş hareket ediyorlardı. Ama bir topaç gibi kendi eksenini etrafında dönerek bir yandan öbür yana çevrilme kabiliyetleri vardı; bu da öteki gemilere nazaran onlara bir avantaj sağlıyordu. Kocaman dümen yelpazesinde delikler açılmıştı; Çin'de çok revaçta olan bir sistemdi bu; ama tabii sonuçları tartışmalıdır.

Her neyse, bu geniş gemiler açık denize korkusuzca meydan okurlar. Hattâ bu jonklardan birinin, bir Kanton şirketi adına kiralandığı söylenir. Gemi, bir Amerikalı kaptanın yönetiminde San Fransisco'ya çay ve porselen taşımıştır. Böylece bu gemilerin denize dayanıklı olduğu kanıtlanmış, Çinliler'in de mükemmel denizciler olduğu anlaşılmıştır. Yetkili kişiler de bu bakımdan aynı kanıdadır.

Modern bir gemi olan Sam-Yep'in gövdesi, baştan kıça kadar düzdü ve model bakımından Avrupalı benzerlerini hatırlatıyordu. Ne çivilerle mihlanmış ne takozlanmıştı; bambularla dikilmiş, bu ağaçlar Kamboçya reçinesi ve kıtıklarla kalafatlanmıştı. Tekne hiç su sızdırmıyordu, öyle ki ambarında tulumba dahi yoktu. İşte malzemesinin bu hafifliği sayesinde suda mantar gibi yüzebiliyordu. Çok sert kütükten yapılmış bir çapa, palmiye

liflerinden oluşan bir donatım, dikkate değer bir esneklik, güverteden manevra edilebilen, yelpaze gibi açılıp kapanabilen uysal yelkenler, Manş Denizi'nde işleyen bir yelkenli geminin ana direği ve mizana direğine benzeyen iki direk, ne arka direğe ekli küçük yelken ne de flok yelkeni... İşte bu jonkun özellikleri böyleydi. Sözün kısası, küçük kabotaj seferleri için son derece elverişli bir deniz ulaşım aracı. Kuşkusuz Sam-Yep'i gören biri, onun şimdi dev bir cenaze arabasına dönüştüğünü aklından bile geçirmezdi.

Gerçekten çay sandıklarının, ipek balyalarının, Çinli parfümeri eşyasının yerini o malum yük almıştı. Ama jonk, canlı özelliklerinden hiçbirini yitirmemişti. Başta ve kıçta bulunan güverte köşklerinde, çok renkli flamalar dalgalanıyordu. Pruvasında alev saçan kocaman bir göz beliriyordu; bu görüntü gemiye dev bir deniz canavarı izlenimi veriyordu. Direklerinin tepeliğinde, rüzgar parlak ipekten Çin bandırasını okşuyordu.

Küpeşteye iki top yerleştirilmişti. Topların ışıldayan ağızları güneş ışınlarını bir ayna gibi yansıtıyordu. Korsanların cirit attığı bu sulara çok iş gören aygıtlardı bunlar! Bütün bu bütünlüğün görünüşü hoş, keyif verici, güzeldi. Sam-Yep ne de olsa anavatana dönüşü gerçekleştiriyordu. Ölülerin anavatana dönüşüydü bu gerçekten! Ama halinden memnun ölüler!

Ne Kin-Fo ne de Sun, bu koşullarda yolculuk yapmaktan en ufak bir tiksinti duyuyordu. Çünkü böyle şeyleri son derece kanıksamış özbeöz Çinliler'di onlar. Oysa Craig ve Fry, Amerikalı yurttaşları gibi, bu türde bir yük taşınmasından hoşlanmıyorlardı. Herhalde onlara kalsa bir ticaret gemisini tercih ederlerdi. Ama seçme hakları yoktu.

Jonkun mürettebatı bir kaptan ve altı kişiden meydana geliyordu. Yelkenlerin manevrası için bu kadar adam yetiyordu. Pusulanın Çin'de icat edildiği söylenir. Bu doğru olabilir, ancak kabotaj seferleri yapan gemiciler onu hiç kullanmazlar; kendi becerilerinden yararlanarak yolculuk yaparlar. Sam-Yep'in kaptanı Yin de kendi becerisine güveniyor, körfezin kıyı şeridini hiç gözden kaybetmemeye dikkat ediyordu.

Kaptan Yin, ufak tefek, güleçyüzlü bir adamdı. Çenebaz ve heyecanlıydı. Bir türlü çözülemeyen o sürekli hareket sorununun canlı bir kanıtıydı. Yerinde duramıyor, jestleri dolup taşıyordu. Kolları, elleri, gözleri, beyaz dişlerinin arasında hiç dinlenmeyen dilinden çok konuşuyorlardı. Adamları iteliyor, sorguluyor, küfür yağdırıyordu. Fakat aslında iyi denizciydi, bu yönü çok pratikti. Kendi jonkunu parmaklarıyla tutarmış gibi kullanıyordu. Kin-Fo'nun yüksek fiyatı, kaptanı ilgilendirmezdi; onun bedelini genç adamın arkadaşları ödüyordu. Kaptan bu yüzden neşeli mizacını ne diye bozsundu. Yolcular altmış saatlik bu yolculuk için yüz elli Çin parası ödemişlerdi. Kârlı iş! Bir de konfor ve yemekler bakımından müşkülpesent olmasalar! Ambara kapatılan cansız bedenler hiç ağızlarını açıyorlar mıydı?

Kin-Fo, Craig ve Fry, kıç tarafın küpeştesine iyi kötü yerleşmişlerdi. Sun ön taraftaydı. Her an tetikte olan iki ajan, mürettebatı ve kaptanı inceden inceye gözlüyordu. Bu yiğit insanların tutumunda kuşku uyandıran bir şey bulamadılar. Lao-Shen'le anlaştıklarını varsaysak bile, bu her türlü olasılığın dışında sayılırdı. Çünkü müşterileri rastlantı sonucu jonka binmişti. Rastlantı, çok ünlü Tay-ping'in suç ortağı olabilir miydi? Denizden gelecek

ler hariç, yolculuk birkaç gün için de olsa endişelerini giderebilirdi. Nitekim, Kin-Fo kendi başına bıraktılar.

Çocuk adam bu durumdan memnundu. Kamarasına çekildi ve kendine göre "felsefe kitabı" koyuldu.

Genç adam, Şanghay'daki yameninde endişelerden uzak yaşarken mutluluğun tadını bilmemiş, bu hayatın yaşamaya değer olduğunu ve salt çalışmanın onu değerli kılacağını anlamamıştı. Üstelik Wang'a verdiği mektup şimdi Tay-ping'in elindeydi.

Ne olur ki o mektup kendisine geri verilecek miydi? Tabii kuşkusuz, madem ki iadesi için bir öneriyordu. Zaten, Lao-Shen'e göre bu iş bir para meselesiydi! Bununla beraber, Kin-Fo'ya saldırmadan önce, onu hemen yakalamak gerekiyordu. Çok zor. Lao-Shen, Kin-Fo'ya ne yapıp ettiğinden haberdar olsa gerekti; oysa Kin-Fo, Lao-Shen'in ne yaptığını bilmiyordu. İşte burada, çok ciddi tehlike söz konusuydu. Craig-Fry'nin müşterisi karaya çıkamaz tehlike baş gösterecekti. Zira Tay-ping'in at oynattığı eyalete ayak basılmıyordu. Her şey bu adamı bir an önce uyarmaya bağlıydı. Çok doğal olarak Lao-Shen, Kin-Fo'nun elli bin dolarını almaktansa, canlı Kin-Fo'nun elli bin dolarını almayı tercih ederdi. Dolayısıyla Şanghay'a yolculuk yapmaktan ve La Centenaire bürolarına gitmektan kurtulmuş olacaktı. Öte yandan, hükümetin kendisine gösterdiği ilgiye pek güvenemediğinden hiç tehlikeye atılmayacaktı.

Genç adam iyiyeye değişen Kin-Fo böyle düşünüyordu. Zira Pekin'deki sevimli genç dul, gelecekteki projelerini etkilemişti.

Şurada, Sun ne düşünüyordu?

Sun düşünmüyordu. Küpeşteye uzanmış yatıyor, Pe-Çe-Li Körfezi'nin kötü cinlerine bakıyordu. Efendisini, filozof Wang'ı ve eşkiya Lao-Shen'i lanetlemek için ancak dua ederini toparlayabiliyordu! Kalbi mayışmıştı! Ay, ay ya! Düşünceleri, duyguları karışmıştı! Ne çayı ne pirinci aklına getiriyordu! Hangi rüzgar kendisini atmıştı buraya? Kin-Fo'nun üstünde giden bir adamın hizmetine girmekten dolayı bin kez pişmandı! Şurada Kin-Fo için atkuyruğunun geri kalanını seve seve feda ederdi! Kafasını sıfır numara atıp Buda papazı olmaya razı olurdu! Sarı bir köpek! Bağırsaklarını, karaciğerini Kin-Fo'nun köpek kemiriyordu! Ay ay ya!

Şurada, doğudan batıya esen tatlı bir güney rüzgarı, Sam-Yep'i kıyı şeridinin alçak sularından beş altı kilometre öteye atıyordu. Aynı ismi taşıyan ırmağın ağzındaki Kin-Fo'nun önünden geçti. Buraya çok uzak olmayan bir mıntıkaya, Avrupa orduları Kin-Fo'ya yapmışlardı. Sonra, sırayla Shan-Tung ve Tschiang-Ho'nun önünden, Tau-Ho'nun önünden ve Hay-Ve-Tse'nin önünden geçti.

Denizin bu tarafı ıssızlaşmaya yüz tutmuştu. Pey-ho halicinde çok yoğun olan deniz yüz otuz kilometre ötede sönükleşiyordu. Birkaç ticaret jonku göze batıyor, kıyının ton dalyanında ve balığı bol sularında avlanan bir düzine balıkçı teknesi göze batıyordu. Açıkta, ufuk bomboştur. Denizin bu tarafındaki görünüm böyleydi.

Craig ve Fry balıkçı teknelerini gözlemliyorlardı. Kapasitesi beş altı tonilatoyu aşmayan teknelerdi bunlar. Güvertelerinde bir iki küçük top bulunuyordu.

Topları işaret ederek Kaptan Yin'in dikkatini çektiler. Yin ellerini ovuşturarak, "Korsanları korkutmak gerekir!" diye cevap verdi.

Biraz şaşırان Craig, "Pe-Çe-Li Körfezi'nde korsan ne arıyor?" diye bağırdı.

Yin, "Neden olmasın?" diye ekledi. "Her yanda olduğu gibi burada da var! Bu korkusuz adamlar Çin denizlerinde hiç eksik olmazlar!"

Kaptan sıra sıra parlak dişlerini göstererek güldü.

Fry, "Pek onlardan korkmazmış gibi görünüyorsunuz!" dedi.

"Çok tesirli iki kaval topum var; yaklaşsınlar da görelim bakalım!"

Craig, "Toplar dolu mu?" diye sordu.

"Genellikle."

"Ya şimdi?.."

"Hayır."

Fry, "Niçin?" diye sordu.

Kaptan Yin sakin sakin, "Çünkü gemide barut yok!" karşılığını verdi.

Bu karşılıktan memnun kalmayan Craig-Fry, "O zaman top ne işe yarar?" dedi.

Kaptan, "Ne işe mi yarar?" diye bağırdı. "Gerektiğinde yükümü savunmaya yarar. Özellikle jonkum çay ve afyonla ağzına kadar dolu olduğu zaman! Ama şimdi, yüklediğim şey! .."

Craig, "Peki korsanlar bunu nereden bilecek? Jonkunuza saldırmaya değer mi değmez mi, nasıl anlayacaklar?" dedi.

Omuzlarını silkerek aniden dönen kaptan:

"Bu mert adamların bizi ziyaret etmesinden mi korkuyorsunuz?" diye sordu.

Fry, "E, tabii." dedi.

"Gemide kıymetli eşyanız mı var?"

Craig, "Biraz öyle," dedi. "Ziyaret etmelerini arzu edemeyiz; özel nedenlerimiz var."

Kaptan, "Endişelenmenize hiç gerek yok!" karşılığını verdi. "Korsanlar bizim jonka saldırmaya yeltenmezler."

"Neden?"

"Çünkü bizim yük onların işine gelmez!" Kaptan Yin, jonkun direğinde yarıya indirilmiş beyaz bayrağı göstererek, "Yarıya indirilmiş beyaz bayrak!" dedi. "Matem bayrağı! O mert adamlar tabut yüklü bir gemiyi yağmalamaya kalkışmazlar!"

Craig kaptanın dikkatini çekti:

"İhtiyatı elden bırakmak istemediğinizi, bu yüzden matem bayrağı altında yol aldığınızı düşünebilirler. Güverteye çıkıp bunun doğru olup olmadığını..."

Kaptan cevap verdi:

"Gelirlerse, hoşgeldiniz, deriz. Ziyaret bitince, geldikleri gibi gideceklerdir!"

Craig-Fry ısrar etmedi ama, kaptanın kendinden emin tavrını pek de paylaşmıyorlardı. Üç yüz tonilatoluk, hattâ yük almadan yol alan bir geminin ele geçirilmesi, Yin'in "mert adamlarına" epey kazanç sağlayabilirdi. Böyle bir girişimde bulunabilirlerdi. Her neyse, şimdi duruma katlanmak ve yolculuğun kazasız belasız son bulmasını umut etmek

gerekiyordu.

Zaten, kaptan şanslarının açık olması için hiçbir şeyi ihmal etmemiştir. Yola çıkarken, deniz tanrılarının onuruna bir horoz kurban etmişti. Zavallı hayvanın tüyleri hâlâ mizana direğinden sarkıyordu. Kanının birkaç damlası güverteyi lekelemiş, güverteden denize dökülen küçük bir kadeh şarap, bu tanrısal kurban işlemini tamamlamıştı. Böylece kutsanan jonk Sam-Yep artık neden korkabilirdi? Üstelik yönetimi Kaptan Yin'in üzerindeyken...

Ancak bu arada, kaprisli tanrıların pek tatmin olmadığı söylenebilir. Belki horozun pek besili olmaması, belki şarabın Şao-Şiyn'in en iyi mahzenlerine ait olmaması nedeniyle, jonkun üzerine doğru şiddetli bir rüzgar esmeye başladı. Kimse bunu tahmin edemezdi; zira gün boyu hava açık ve aydınlıktı, tatlı bir yel bulutları süpürmüştü. Denizcilerin en keskin görüşlü olanı bile bunu aklından geçiremezdi.

Akşam saat sekize doğru, Sam-Yep kıyı sıra giderken bir burnu dolaşacaktı. Bumun kıyı şeridi kuzeydoğuya doğru uzanıyordu. Daha ötede engel yoktu, açık denize çıkacak, yol ilerlemesi için çok elverişli olacaktı. Kaptan Yin kendini çok zorlamadan yirmi dört saat içinde Fu-Ning kara parçasına ulaşmayı düşünüyordu.

Nitekim, demirleme yerine yaklaşıldığını gördükçe Kin-Fo'nun sabırsızlığı artıyordu. Sun'a bakarsanız, aynı sabırsızlığın haddi hesabı yoktu. Fry-Craig'e gelince, şu nokta önemliydi: Eğer müşterileri, kendi hayatını tehlikeye atan mektubu üç gün içinde Lao-Shen'in ellerinden geri alırsa, o andan itibaren La Centenaire bakımından endişelenecek bir şey kalmayacaktı. Gerçekten, sigorta poliçesinin süresi, 30 Haziran gece yarısı son buluyordu. Madem ki Kin-Fo, saygıdeğer William J. Bidulph'a iki aylık prim ödemiştir.

Şu halde, "All..." dedi Fry.

"Right!.." dedi Craig.

Akşama doğru, jonk Leao-Tong Körfezi'nin girişine vardığı sırada, rüzgar yön değiştirip kuzeydoğudan esmeye başladı. Sonra kuzeye döndü, iki saat içinde kuzeybatıya geçti.

Kaptan Yin'in gemide bir barometresi olsaydı, cıva sütununun aniden dört beş milimetre alçaldığını görürdü. Hava basıncındaki bu hızlı düşüş, pek uzaklarda olmayan bir tayfunu belli ediyordu. Tayfunun hareketi şimdiden atmosfer tabakalarını dalgalandırıyordu. Öte yandan, eğer Kaptan Yin, İngiliz Paddington ve Amerikalı Maury'nin gözlemlerini bilmiş olsaydı, hemen yön değiştirip rotasını kuzeydoğuya çevirirdi. Böylece daha az tehlikeli bir bölgeye geçebilir, sarmal fırtınanın çekim merkezinden dışarı kaçardı.

Gelgelelim, barometre kullanmak Kaptan Yin'in hiç adeti değildi. Siklonlar olayını bilmiyordu. Zaten, horoz kurban etmemiş miydi? O kurban gemiyi her türlü tehlikeden muaf tutmuyor muydu?

Bununla beraber, batıl inançlı Çinli, iyi denizciydi. Ustalığını olayların akışında kanıtladı. Gemisini içgüdüleriyle, bir Avrupalı kaptan gibi idare etti. Tayfun küçük bir siklondur, ancak çok hızlı dönerek sürati saatte yüz kilometreyi aşıyordu. Nitekim, Sam-Yep'i doğuya sürükledi, bu da mutlu bir sonuçtu. Zira jonk hiçbir sığınacak yeri olmayan

kıyıda uzak kalıyor, bir anda parçalanma riskinden kurtuluyordu.

Akşam saat on birde, fırtına doruk noktasına çıktı. Mürettebatından çok destek alan Kaptan Yin, gerçek bir deniz adamı gibi manevra yapıyordu. Artık gülmüyor, ama soğukkanlılığını tümüyle koruyordu. Dümen yekesini sımsıkı kavrayan eli, kabaran dalgalarda bir tahta parçası gibi alçalıp yükselen hafif gemiyi yönlendiriyordu.

Kin-Fo kış taraftaki güverte köşkünü terk etmiş, küpeşteye yapışmıştı. Gökyüzünün fırtınayla dağılan bulutlarına bakıyordu. Parça parça saçılan bulutlar, suların üzerinde sürükleniyorlardı. Koyu karanlıkta bembeyaz renge bürünen denizi seyrediyordu. Muazzam bir çekim gücü olan tayfun, suları olağan seviyelerinin üstüne kaldırıyordu. Tehlike genç adamı ne şaşırtıyor ne de ürkütüyordu. Amansız talihsizliğinden doğan heyecanlar dizisinin bir bölümüydü bu durum. Yaz ortasında, olaysız fırtınasız bir yolculuk, mutlu olanlar için güzeldi. Ama kendisi o mutlulardan değildi!

Craig ve Fry gitgide endişeleniyordu. Tabii bu endişenin nedeni müşterilerinin mali değeri idi. Kuşkusuz onların hayatı da Kin-Fo'nunki kadar kıymetliydi. Onlar da Kin-Fo'yla birlikte ölürlerse, La Centenaire'in çıkarlarıyla ilgilenen kimse kalmayacaktı. Fakat dikkatli ajanlar şimdi böyle şeyleri düşünmüyorlardı. Akıllarında yaptıkları işten başka şey yoktu. Ölmek, iyi! Kin-Fo'yla ölmek, tamam! Fakat 30 Haziran geceyarısından sonra! Bir milyonu kurtarmak! Craig-Fry'nin tek amacı buydu! Fry-Craig'in tek düşüncesi buydu!

Sun'a gelince, jonkun büyük tehlike altında olduğunu aklından bile geçirmiyordu. Onun asıl derdi bu acımasız doğa elemanıydı. En güzel havada bile deniz onu rahatsız etmişti! Ah! Ambardaki yolcuların böyle derdi yoktu! Ay ay ya! Onlar ne yalpaları ne sarsıntıları hissediyorlardı! Ay ay ya! Talihsiz Sun onların yerinde olmayı diliyordu! O zaman kendisini de deniz tutmazdı!

Üç saat boyunca, jonk büyük tehlike yaşadı. Yanlış bir dümen hareketi onu mahvedebilirdi, öyle ki dalgalar gemi güvertesinde çatlıyorlardı. Alabora olmuyordu ama, içerisi suyla dolup boşalıyordu. Onu belirli bir yönde tutmaya gelince, siklonun etkisiyle gemiyi kamçılaman dalgalar yüzünden bu da mümkün değildi. Katedilen yolu ve izlenen rotayı düşünmenin hiç gereği yoktu.

Bu arada, güzel bir tesadüf gerçekleşti. Sam-Yep ciddi hasar görmeden yüz kilometrelik bir alanı kaplayan bu dev atmosferik olayın tam merkezine düştü. Burada, alanda deniz sakin, rüzgar etkisizdi. Sanki dalgaları kabaran bir okyanusun ortasında dingin bir gölü andırıyordu.

Bu olay jonkun kurtuluşu sayılırdı. Fırtına kendi kendine onu oraya sürüklemişti. Sabahın saat üçüne doğru, büyümlü bir el siklonun öfkesini yatıştırdı. Merkezdeki bu küçük gölün etrafında köpüren sular durulmaya yüz tuttu.

Gelgelelim, gün ışıdığı zaman Sam-Yep ufukta boşuna kara aradı. Görünürde hiç kara parçası yoktu.

Ufuk çizgisine kadar uzanan körfez suları her yanı sarıyordu.

MERAKTAN ÇATLAYAN CRAİG VE FRY "SAM-YEP"İN AMBARINI ZİYARET EDİYORLAR

Tehlike geçtiği zaman Kin-Fo, "Neredeyiz kaptan?" diye sordu.

Yeniden eski neşesine kavuşan kaptan, "Tam bilemiyorum,"cevabını verdi.

"Pe-Çe-Li Körfezinde miyiz?"

"Olabilir."

"Ya da Leao-Tong Körfezinde?"

"O da mümkün."

"Peki nereye yanaşacağız?"

"Rüzgar bizi nereye atarsa?"

"Ne zaman?"

"Bunu söylemem imkansız."

İyice keyfi kaçan Kin-Fo, Çin'de çok geçerli olan bir halk sözünü tekrarlayarak,

"Kaptan," dedi, "gerçek bir Çinli daima yönünü bilmeli!"

Kaptan, "Karada evet! Ama denizde hayır!" cevabını verdi ve bir kahkaha kopardı.

Kin-Fo, "Gülmenin sırası değil!" dedi.

Kaptan, "Ağlamanın da!" diye ekledi.

Gerçekten durum hiç kaygı verici değildi ama, Kaptan Yin'in Sam-Yep'in nerede

bulduğunu söylemesi de mümkün değildi. Fırtına pusulasız tekneyi öyle bir

savurmuştu ki yönü kimbilir nereye sapmıştı? Sıkışıp dağılan yelkenler dümenin

güdüminden çıkmış, jonk fırtınanın oyuncağı olmuştu.

Kaptanın belli belirsiz verdiği cevaplar boşuna değildi. Yalnız aşırı keyifli görünmenin

hiç gereği yoktu.

Bu arada, her nasılsa, ister Leao-Tong Körfezi'ne sürüklenmiş olsun, ister Pe-Çe-Li

Körfezi'ne fırlatılmış olsun, Sam-Yep kuzeybatıya doğru yoluna devam edecekti. Kara ister

istemez bu yönde olmalıydı. Sadece biraz daha uzakta, hepsi bu.

Kaptan Yin yelken açtı ve parlak bir canlılıkla pırıldayan güneş yönünde ilerlemek

istedi. Ancak şu anda bu manevra mümkün müydü?

Hayır, değildi.

Gerçekten, tayfundan sonra yassı bir dinginlik meydana gelmiş, hiçbir hava akımı

kalmamıştı. Yaprak kıpırdamıyordu. Yüzü bile kırışmayan, açıktan gelen dalgayla zar zor

kımıldayan bir deniz. Hiçbir itiş gücü olmayan basit bir sallantı. Jonk monoton bir güçle

alçalıyor yükseliyor, fakat yer değiştirmiyordu. Suların üstüne sıcak bir rutubet iniyordu.

Gece boyu altüst olan gökyüzü, şimdi doğanın hiçbir elemanına aldırış etmez gibiydi.

Soluk bir dinginlikti bu. Ne kadar süreceği belirsizdi.

Kin-Fo: "Aman ne güzel!" dedi kendi kendine. "Bizi açığa sürükleyen fırtınanın ardından şimdi karaya dönmemize engel olan durgunluk!"

Sonra kaptana seslenerek, "Bu sakinlik ne kadar sürer?" diye sordu.

Kaptan, "Bu mevsimde mösyö! Eh! Bunu kim bilebilir?" cevabını verdi.

"Kaç saat, kaç gün?"

Yin, yolcusunu öfkeliendiren boynu bükük bir gülümsemeyle, "Günler ya da haftalar!" dedi.

Kin-Fo, "Haftalar mı!" diye bağırdı. "Benim haftalarca bekleyeceğimi mi sanıyorsunuz?"

"Başka çare yok! Bizim jonku çekecek bir römorkör bulamadığımız müddetçe!"

"Sizin jonkunuzu şeytan alsın götürsün! İçindeki yolcularla birlikte! İlk önce beni! Ne ettim de sizin geminize bindim!"

Kaptan Yin, "Mösyö," dedi, "size iki tavsiyede bulunmamı ister misiniz?"

"Söyleyin, nedir onlar?"

"Birincisi, benim yapacağım gibi, gidin sakin sakin uyuyun. En akıllıcası böyle, ne de olsa bütün geceyi güvertede geçirdiniz."

Denizin sakinliği kadar kaptanın da sakin olmasına sinirlenen Kin-Fo, "Ya ikincisi?" diye sordu.

Yin, "İkincisi mi?" dedi. "Ambardaki yolcularım gibi davranmak. Onlar hiç şikayet etmezler, zamanı diledikleri gibi kullanırlar."

Wang'a yaraşacak bu filozofça gözlemin ardından, kaptan mürettebatından iki üç adamı güvertede bırakarak kamarasına döndü.

Kin-Fo, ön taraftan kıça doğru gide gele çeyrek saat boyunca dolaştı. Kollarını kavuşturmuş, titreyen parmakları sabırsızlığını dışa vuruyordu. Jonkun tam ortasında bulunduğu iç karartıcı boşluğa son bir bakış attı, omuzlarını silkti, Fry-Craig'e bir şey söylemeden güverte köşküne geri döndü.

İki koruma orada duruyordu, parmaklığa yaslanmışlar, her zamanki gibi tatlı tatlı konuşuyorlardı. Kin-Fo'nun sorularını, kaptanın cevaplarını dinlemişler, hiç araya girmemişlerdi. Hem karışmalarına ne gerek vardı? Müşterilerinin keyfini kaçıran bu gecikmeden dolayı niye şikayet etsinlerdi?

Kaybedilen zaman, güvenlik bakımından işlerine geliyordu. Ne de olsa Kin-Fo gemide hiçbir tehlikeyle karşılaşmıyordu. Lao-Shen ona ulaşamazdı. Bundan iyisi can sağlığı!

Kaldı ki onları sorumluluktan kurtaracak süre doluyordu. Kırk saat kalmıştı. Ondan sonra, bütün Tay-ping ordusu La Centenaire'in kapısına dayansa, genç adamı korumak için saçlarının bir telini dahi feda etmezlerdi. Çok pratik insanlardı şu Amerikalılar! Değeri iki yüz bin dolar ettikçe Kin-Fo'ya sadık kalacaklardı! Bir kuruş değeri kalmayınca, ona ne olursa olsun, umurlarında bile değildi!

Durumu böyle yorumlayan Craig ve Fry iştahla yemek yediler. Yemekler çok kaliteliydi. Aynı yemekten aynı tabakta yediler; aynı miktar soğuk et ve ekmek dilimi

ler. Nefis Şao-Şiyn şarabından aynı miktar şarap içtiler. Kadehlerini saygıdeğer
n J. Bidulph'un sağlığına kaldırdılar. İkisi de yarım düzine sigara içtiler; böylece öz
olmadıkları halde alışkanlıklar ve zevkler bakımından "Siyam ikizleri"
ileceğini bir kez daha kanıtladılar.

ur Amerikalılar, o denli çabanın sonuna geldiklerine inanıyorlardı!
kazasız belasız geçti.

ada hâlâ aynı dinginlik, gökte hâlâ aynı bulanıklık vardı. Hava koşullarında hiçbir
lik hissedilmiyordu. Denizin üstü göl suları gibi kımiltısızdı.

t dörde doğru, Sun güvertede görüldü. Sendeliyor, ayakları dolaşiyor, sarhoş bir
benziyordu. Oysa son günlerde hayatının en az içkisini içmişti.

ü başlangıçta mordu, sonra çivit, sonra mavi, sonra yeşil renk almıştı. Şimdi
n sarı renge bürünüyordu.

kez karaya ayak basınca, her zamanki ten rengi olan portakal rengini alacak, bir
areketi onun yüzünü kızartacak, sonra art arda doğal bir sıra içinde güneş ışınının
ngine bürünecekti.

, iki korumanın yanına doğru sürüklendi. Gözleri yarı kapalıydı; Sam-Yep'in
elerinden öteye bakmaya cesaret edemiyordu.

rdık mı?" diye sordu.

yır," dedi Fry.

ıyor muyuz?.."

yır," dedi Craig.

ay ya!" yaptı Sun.

a fazla bir şey sormaya gücü yetmediğinden, umutsuz umutsuz ana direğin dibine
ızandı. Aniden sıçrayıp irkiliyor, kısalmış atkuyruğu hasırın üstünde küçük bir
n kuyruğu gibi kımıldıyordu.

arada, Kaptan Yin'in emirleri üzerine, ambarı havalandırmak amacıyla güvertedeki
ar açılmıştı.

düşünülmüş, olumlu bir önlemdi. Tayfun sırasında, jonkun içine giren sular
te neden olmuştu. Bu bakımdan ambarda oluşan rutubetin de güneşte kuruması
yordu.

ertede dolaşan Craig-Fry, defalarca ana kapağın önünde durmuştu. Adamları bir
sarmıştı. Çok geçmeden, bu cenaze ambarını görmeye niyetlendiler.

para açılan kapaktan aşağı indiler.

leş, ana kapağın girişini aydınlatıyordu; fakat ambarın içinde koyu karanlık hüküm
rdü.

g-Fry'ın gözleri hemen karanlığa alıştı ve Sam-Yep'in bu özel yükünün istifini
leyebildiler.

par, ticaret jonklarının çoğunda olduğu gibi, bölme duvarlarla ayrılmamıştı. Bir
an öbür ucuna açıktı. Olduğu gibi söz konusu yükü istiflenmişti. Zira güverte
ri mürettebatın barınmasına yetiyordu.

Ambarın her yanı bir anıt mezarın girişi gibi derli topluydu. Fu-Ning'e gidecek olan yetmiş beş tabut kat kat sıralanmıştı. Sıkı sıkıya istiflenmişlerdi; yalpa ve sarsıntı sonucu yerlerinden oynayamazlardı. Jonkun güvenliğini de tehlikeye atamazlardı.

İkişer ikişer dizilen tabutların ortasında bir boşluk bırakılmıştı. Bu dar geçit, ambarın bir ucundan öbür ucuna gidip gelmeyi sağlıyordu. Kapaklar açıldığında ışığa boğuluyor, kapandığında karanlığa gömülüyordu.

Sanki bir mozoleyi ziyaret edermiş gibi, Craig ve Fry sessiz sessiz dar geçitte ilerlediler. Merakla etrafa bakıyorlardı.

Her boyutta, her biçimde tabut göze çarpıyordu. Kimi yoksul, kimi varıl tabutlar. Yaşam koşullarının Pasifik'in ötesine sürüklediği bu göçmenlerden bazıları, Kaliforniya altın yataklarında, Nevada ya da Colorado madenlerinde çalışarak zengin olmuşlardı. Ama ne yazık ki bunlar azınlıktı. Ötekiler yoksul gitmişler, yoksul dönmüşlerdi. Fakat hepsi anayurduna dönüyordu. Ölümde eşitler. On kadar tabut pahalı ahşaptan yapılmış, Çinli şatafatın fantezileriyle süslenmişti. Ötekiler sadece dört tahtadan ibaretti; sarı boyalı kaba saba şeylerdi. Geminin yükü işte böyleydi. Varsıl ya da yoksul, her tabutun üzerinde bir isim vardı. Fry-Craig yanlarından geçerken şu isimleri okudu: Yun-Ping-Fu'dan Lien-Fu, Fu-Ning'den Nan-Loou, Lin-Kia'dan Shen-Kin, Ku-Li-Koa'dan Luang, vb. Karışıklık olması mümkün değildi. Her cenaze özenle etiketlenmişti ve adresine gönderilecekti. Tarlaların ortasında, meyve bahçelerinde, çayırarda nihai gömülme saatini bekleyecekti.

"Çok düzenli!" dedi Fry.

"Çok sağlam!" dedi Craig.

Sanki San Fransisco ya da New York'da, bir tüccarın mağazasında mallara bakıyorlardı.

Ön tarafta, ambarın ucuna varmışlardı; en karanlık bölümdü burası. Durdular ve dar geçide baktılar. Tıpkı mezarlığa giden yola benziyordu.

Keşif tamamlanınca, güverteye dönmeye hazırlandılar. O sırada, dikkatlerini çeken hafif bir gürültü işittiler.

"Bir fare galiba!" dedi Craig.

"Galiba bir fare!" dedi Fry.

Söz konusu yük, bu kemirgenlerin işine yaramazdı. Pirinç, darı ya da mısır yüklenmiş olsa, işlerini görürlerdi!

Bu arada, gürültü devam ediyordu. Yukarıdan, sancak tarafından başlıyor, tabutların üst sırasından geliyordu. Diş kazıması değilse, tırnak ya da tırmık gıcirtısı olabilirdi!

"Frrr! Frrr!" yaptılar Craig ve Fry.

Gürültü durmuyordu.

İki ajan yaklaşıp nefeslerini tutarak kulak kabarttılar. Gayet açıktı. Bu gıcirtı tabutların birinden geliyordu.

Craig, "Kutulardan birine baygın bir Çinli koymuş olmasınlar?" diye sordu.

"Beş haftalık yolculuktan sonra galiba kendine geliyor!" cevabını verdi Fry.

İki ajan kuşkulandıkları tabutun üzerine ellerini koydular. Yanılmalarına imkân yoktu. Ses tabutun içinden geliyordu.

"Aksiliğe bak!" dedi Craig.

"Aksiliğe bak!" dedi Fry.

Hemen aynı şeyi düşündüler. Olası bir tehlike müşterilerini tehdit ediyordu.

Nitekim ellerini yavaşça çektiler. Tabut kapağının dikkatli dikkatli kalktığını hissettiler.

Hiçbir şeye şaşırmayan tipler olan Craig ve Fry, oldukları yerde kaldılar. Koyu

karanlıkta bir şey göremiyorlardı. Telaşa kapılmadan kulak verdiler.

Aşın ihtiyatlı bir ses, "Sen misin Kuo?" diye sordu.

Neredeyse aynı zamanda, iskele tarafındaki tabutlardan biri aralandı, başka bir ses

duyuldu:

"Sen misin Fa-Kien?"

Kendi aralarında şöyle konuştular:

"Bu gece."

"Evet, bu gece."

"Ay doğmadan önce."

"Ya bizimkiler?"

"Onlara haber verildi."

"Tabutun içinde otuz altı saat, bıktım yahu!"

"Ben de!"

"Ama Lao-Shen böyle istedi!"

"Sus!"

Ünlü Tay-Ping'in adını duyan Craig-Fry kendilerini tutmasalar, yerlerinden sıçrayabilirlerdi.

Ansızın tabutların kapakları yeniden kapandı. Sam-Yep'in ambarı mutlak bir sessizliğe gömüldü.

Craig ve Fry dizlerinin üstünde sürünerek ışık gelen ana kapağa yöneldiler ve yukarı çıktılar. Bir saniye sonra, güvene köşkünün arkasına varmışlardı. Orada, kimse onları işitemezdi.

"Konuşan ölüler!" dedi Craig.

"Ölü değiller!" dedi Fry.

Bir isim onlara her şeyi anlatıyordu. Lao-Shen!

Anlaşılan, o korkunç Tay-ping'in adamları gemiye sızmıştı. Cenazeleri Taku Limanı'ndan gemiye yükleyen hamallardan kuşku duyulabilir miydi? Kaptan Yin ve mürettebatından kuşku duyulabilir miydi? Hayır! Cenazeleri San Fransisco'dan bir Amerikan gemisi getirmiş, gemi boşaltıldıktan sonra cenazeler iki gün iki gece bir dokda kalmıştı. Lao-Shen çetesine bağlı on yirmi kadar korsan tabutları açıp ölüleri çıkarmışlar, onların yerine geçmişlerdi. Çetebaşından talimat alan bu adamlar bir saldırıya hazırlanıyorlardı. Demek Kin-Fo'nun da Sam-Yep'e bindiğini biliyorlardı. Peki bunu nasıl öğrenmişlerdi?

İşin karanlık yönü bu noktaydı. Ancak şu anda bu noktayı aydınlatmak yersizdi..

Belli olan bir şey varsa, Çinliler'in en berbat cinsleri, Taku'dan hareketinden bu yana

jonkun içinde bulunuyordu. İçlerinden biri Lao-Shen adını telaffuz etmişti ve Kin-Fo'nun hayatı tehlikedeydi!

Aynı gece, 28 Haziran'ı 29'a bağlayan gece, La Centenaire'e iki yüz bin dolara mal olacaktı. Oysa elli dört saat sonra, polişe yenilenmediğinden müşterinin hak sahiplerine hiçbir şey ödenmeyecekti.

Böylesi ciddi tehlike karşısında, korumaları tanımayanlar, Craig ve Fry'ın eli ayağına dolaştı sanabilirler. Ancak hemen karar vermişlerdi. Kin-Fo'yu, gemiyi terk etmesi için derhal ikna etmek ve onunla birlikte kaçmak gerekiyordu.

Ama nasıl kaçmalı? Gemideki biricik kayıkla mı? Olanaksız. Ağır bir pirogdu¹ bu. Güverteden kaldırıp denize indirebilmek için bütün mürettebatın çabası gerekirdi. Kaptan Yin ve suç ortakları bu işe yanaşmazlardı. Şu halde, hangi tehlikeyle karşılaşacak olurlarsa olsunlar, başka bir yol bulmak kaçınılmazdı.

Akşamın saat yedisiydi. Kamarasına çekilen kaptan ortalıkta görünmüyordu. Doğal olarak Lao-Shen'in adamlarıyla buluşacağı saati bekliyordu.

"Kaybedilecek bir saniye bile yok!" dedi Fry-Craig.

Evet! Bir saniye bile! İki koruma, açık denizde bir brulotanın² saldırısına uğramış olsalar, bundan daha korkunç bir tehlike yaşamazlardı.

Akıntıda sürüklenen jonk, terk edilmiş gibiydi. Ön tarafta bir tek tayfa uyuyordu.

Craig ve Fry kış taraftaki güverte köşkünün kapısını ittiler, Kin-Fo'nun yanına geldiler.

Kin-Fo uyuyordu. Üstüne bastırılan bir el onu uyandırdı.

"Benden ne istiyorsunuz?" dedi.

Birkaç sözcükle Kin-Fo'ya durumu açıkladılar. Genç adam, cesaret ve soğukkanlılığını kaybetmemişti.

"Bütün sahte ölüleri denize atalım!" diye haykırdı.

Cesur bir fikir, ama uygulaması olanaksız. Zira ambardaki adamlarla Kaptan Yin'in işbirliği buna izin vermezdi.

"O zaman ne yapmalı?" diye sordu.

"Şunu giymeli!" dediler Fry-Craig.

Bunu söyler söylemez, Tong-Çeu'dan gemiye yüklenen kolilerden birini açtılar ve Kaptan Boyton tarafından icat edilen, olağanüstü özellikleri olan balıkadam giysisini gösterdiler. Kolilerde üç giysi daha vardı. Giysiler, çeşitli aletleriyle birlikte birinci sınıf bir cankurtaran aygıtıydı.

"Tamam!" dedi Kin-Fo. "Gidip Sun'u bulun!"

Bir dakika sonra, Fry Sun'u getirdi. Tümüyle afallamıştı. Onu giydirmek gerekti. İster istemez razı oldu. "Ay ay ya!" diyerek şaşkınlığını dışa vuruyordu.

Saat sekizde, Kin-Fo ve arkadaşları hazırды. Sanki soğuk denizlerde yaşayan dört fok dalmaya hazırlanıyordu. Bu memeli deniz hayvanlarının şaşkırtıcı esnekliği Sun'a da geçmişti. Sugeçmez giysisinin içinde öyle rahattı ki.

Doğuya doğru karanlık basmaya yüz tutuyordu. Jonk dingin sularda, mutlak bir sessizliğin ortasında yüzüyordu.

Craig ve Fry kış taraftaki güverte köşkünün pencerelerini kapatan lombarlardan birini ittiler. Jonkun çevresinde körfez suları uzanıyordu. Sun'u havaya kaldırdılar, lombardan iterek denize attılar. Hemen arkasından Kin-Fo geldi. Sonra, Craig ve Fry kendilerine gerekli olan malzemeyi yanlarına alarak adadılar.

Sam-Yep yolcularının gemiden ayrıldığını kimse tahmin edemezdi!

1 Yelken veya kürekle yürütülen, boyu uzun tekne. Amerika, Afrika ve Okyanus ülkelerinde kullanılır. -çn

2 Eskiden düşman gemilerini yakmak için yangın teknesi ya da yangın salı. -çn

"SAM-YEP"İN KAPTANI YİN VE MÜRETTEBATININ SONU KÖTÜ OLUYOR

Kaptan Boyton'un giyim eşyası sadece kauçuk bir giysiydi; bu eşya pantolon, ceket ve kaputtan ibaretti. Yapımında kullanılan kumaşın özelliğinden dolayı su geçmez şeylerdi. Suyu geçiriyorlardı; soğuğu değil. Belirli bir önlem alınmazsa, uzun süreli bir dalış esnasında soğuğa dayanıksız olurlardı. Soğuğa karşı bulunan formül şöyleydi: Giysi üst üste konmuş iki kumaştan yapılmıştı. Dolayısıyla iki kumaş arasından belirli miktar hava geçiyordu.

Bu havanın iki özelliği vardı: 1° Giysiyi su yüzeyinde tutmak; 2° Giysinin suyla her türlü temasını önlemek, sonuçta soğuktan etkilenmemesini sağlamak. Nitekim bu tür giysiyi giyen biri, neredeyse sonsuza dek suyun içinde kalabilirdi.

Denebilir ki giysinin su geçirmezlik özelliği mükemmeldi. Paçalarında ağır tabanlıklarla birleşen pantolon, belde metalik bir kemerle kopçalanıyor, bedenin rahat hareket edebilmesi için hayli bol görünüyordu. Metalik kemere sabitlenen ceket, boyunda sağlam bir yakalıkla birleşiyor, o yakalığın üzerine kaput oturuyordu. Başlı saran kaput, aynı şekilde elastik bir şeritle alnı, yanakları, çeneyi de sımsıkı sarmalıyordu. Artık yüzde sadece burun, gözler ve ağız açıkta kalıyordu.

Cekete hava girişini sağlayan kauçuk borular sabitlenmişti; aynı borular özgül ağırlık derecesine göre havanın ayarlanmasını sağlıyorlardı. Dolayısıyla kişi ister boynuna, ister yan beline kadar suya dalabilir, hattâ yatay pozisyonda kalabilirdi. Sonuçta, tam anlamıyla hareket serbestliği ve mutlak, sağlam bir güvenlik.

İşte bu buluş, cüretkar mucidine büyük başarı sağladı. Deniz kazalarına çok olumlu yarı dokundu.

Çeşitli aksesuarlar onu tamamlıyordu: içinde birkaç malzeme bulunan omuzdan geçmeli, su geçirmez bir çanta, küçük yassı bir tahtanın ayağına sabitlenen ve fok derisinden küçük bir yelken taşıyan sağlam bir sırık, duruma göre kürek ya da dümen işlevi görececek hafif bir kürek.

Bu şekilde donanımlarını tamamlayan Kin-Fo, Craig-Fry ve Sun şimdi dalgalarda yüzüyorlardı. Korumalardan biri tarafından itilen Sun, bu duruma razı oluyordu. Birkaç kürek hamlesinin ardından dört kişi jonkdan uzaklaşmıştı.

Hâlâ koyu karanlık olan gece, kaçıışı kolaylaştırıyordu.

Kaptan Yin ve tayfalarından birkaçı güverteye çıkarlarsa, kaçakları fark edemeyeceklerdi. Kaldı ki böylesi koşullarda geminin terk edilmesi kimsenin aklından geçmezdi. Ambarda saklanan haydutlar, bu olayı son anda öğreneceklerdi.

Son tabuttaki sahte ölü "geceyarısına doğru", demişti.

Nitekim, Kin-Fo ile arkadaşları kaçmak için birkaç saat kazanmışlardı. Böylece, Sam-Yep'in rüzgarı altında bir buçuk kilometrelik bir mesafe almayı umut ediyorlardı. Gerçekten, hafif bir esinti suları kırıştırmaya başlıyordu. Ama hâlâ çok hafifti. Bu durumda, jonk-dan uzaklaşmak için küreğe asılmaktan başka çare yoktu.

Birkaç dakika sonra, Kin-Fo, Craig ve Fry aygıtlarına alışmışlardı. Hiç duraksamadan kürek çekiyorlardı. Sun bile çok geçmeden kendine gelmiş; jonkun güvertesinden kurtulduğu için rahatlamıştı. Deniz tutması hemen kesilmişti. Geminin yalpalarına ya da dalganın sarsıntılarına maruz kalmaktansa, yarı beline kadar suyun içinde olmak çok daha iyiydi. Halinden memnundu.

Gerçi Sun'u artık deniz tutmuyordu ama, şiddetli biçimde korku geçiriyordu. Bu korkuya sebep olan köpekbalıklarıydı. Bacaklarını koparacaklarından korkarak, onları ikiye katlıyordu.

Böyle endişelenmekte biraz hakkı vardı doğrusu! Koşulların ne getireceği bilinemezdi!

Kin-Fo ve arkadaşları böyle kaçıyorlardı. Kötü talihleri onları olağandışı durumlara sürüklemeye devam ediyordu. Kürek çekerek yatay pozisyon alıyorlar, yatay durumda kalırken yeniden dikey pozisyona dönüyorlardı.

Sam-Yep'i terk etmelerinden bir saat sonra durdular ve birbirlerine danıştılar. Alçak sesle konuşmaya dikkat ediyorlardı.

Konuya girmek amacıyla Craig, "O namussuz kaptan!" diye söylendi.

"O haydut Lao-Shen!" diye ekledi Fry.

Hiçbir şeye şaşırılmamış görünen Kin-Fo, "Bunda şaşılacak ne var?" dedi.

Craig, "Doğru!" dedi. "Ama bu alçakların bizim gemiye bindiğimizi nasıl öğrendiğini anlayamıyorum!"

"Anlaşılmıyor" diye ekledi Fry.

Kin-Fo, "Boş verin!" dedi. "Onlar biliyordu, biz de kaçtık!"

Craig, "Kaçtık mı?" diye seslendi.

"Hiç değil! Sam-Yep gözden kaybolana kadar tehlikedeyiz demektir!"

Kin-Fo, "Peki, ne yapmalı?" diye sordu.

Fry, "Gücümüzü toplayıp uzaklaşmalıyız. Gün ışıırken gözden kaybolmak zorundayız." diye cevap verdi.

Sonra, aygıtın içine bir miktar hava üfleyerek yarı beline kadar suyun üstüne çıktı. Çantasını omuzundan göğsüne çekip açtı, içinden bir bardak çıkarıp içki doldurdu. Bardağı müşterisine uzattı.

Kin-Fo ikramı ikiletmedi, bardağı bir dikişte boşalttı. Craig-Fry onu taklit etti. Tabii Sun da unutulmadı.

Craig, "Nasıl iyi mi?" diye sordu.

Bardağı kafasına diken Sun, "Harika!" cevabını verdi. "Biraz da bir şeyler yesek!"

Craig, "Yarın," dedi, "gün ışıırken yiyeceğiz, birkaç kase çay..."

Yüzünü buruşturan Sun, "Hava soğuk!" dedi.

g, "Sıcak!" karşılığını verdi.

ş mi yakacaksınız?"

ş yakacağım."

, "Yarını ne diye bekleyelim?" diye sordu.

ş, Kaptan Yin'le suç ortaklarına bizi ele mi versin?"

o, hayır!"

aman, yarını bekleyelim!"

çekten, bu korkusuz insanlar sanki evlerindeymiş gibi konuşuyorlardı!

ız, hafif bir dalga yukarıdan aşağı doğru hareket etmelerine neden oluyordu. Bu t gülünç bir görünüm sergiliyordu.

ğanın kaprisine göre, bir piyanistin eliyle dokunduğu tuşlar gibi bir iniyor, bir lardı.

-Fo uyardı:

zgar esmeye başlıyor."

rekete geçelim!" dedi Fry-Craig.

ğın üstüne küçük yelkeni açmaya hazırlandılar. O sırada, Sun bir dehşet çığlığı attı.

ndisi, "Susacak mısın budala?" diye seslendi. "Bizi ele vermek mi istiyorsun?"

, "Bir şey görür gibi oldum!" diye mırıldandı.

yi?"

caman bir hayvan... yaklaşıyordu!.. Galiba köpekbalığı!.."

iz yüzeyini dikkatlice gözleyen Craig, "Yanlışın var Sun!" dedi.

-Fo bir elini uşağının omuzuna koyarak, "Susacak mısın ödle herif?" dedi.

ını kaptırsan da yaygara yapmayı sana yasak ediyorum. Yoksa..."

"Yoksa" diye ekledi. "Aygıtına bir bıçak saplanır, suyun dibini boylarsın! Orada in gibi bağır!"

üldüğü gibi, zavallı Sun'un başına gelenler bir türlü bitmiyordu. Korku içini yor, ama ağzını açmaya cesaret edemiyordu. Jonktan, deniz tutmasından, daki yolculardan kurtulduğuna şükrediyor, gelgelelim başı beladan amıyordu.

-Fo'nun söylediği gibi rüzgar şiddetleniyordu. Ancak bu, çoğu kez gün doğarken geçici ve hafif bir fırtınaydı. Yine de ondan yararlanıp Sam-Yep'ten mümkün kadar uzaklaşmak lazımdı. Lao-Shen'in adamları Kin-Foyu güverte köşkünde ayınca, aramaya koyulacaklar, pirog onlara büyük kolaylık sağlayacaktı. Yani her ne na olursa olsun, şafak sökmeden önce uzaklara gitmek gerekiyordu.

gar doğudan esiyordu. Fırtına jonku doğuya doğru herhangi bir noktaya sürüklemiş di. Belki Leao-Tong Körfezi'nde ya da Pe-Çe-Li Körfezi'nde bir yerdeydi, belki Sarı leydi. Şu halde, batıya yönelmek doğal olarak kıyı şeridinde ulaştırabilirdi. Orada, 'nun ağzına yol alan ticaret gemilerinden birine rastlayabilirdi. Balıkçı tekneleri gece gündüz dolaşırlardı. Dolayısıyla kurtulma şansları yüksekti Bunun tersine, batıya döner ve Sam-Yep Kore kıyı şeridinden daha güneye sürüklenirse, Kin-Fo ve

arkadaşlarının hiçbir kurtulma şansı kalmazdı. O zaman karşılarında uçsuz bucaksız deniz uzanacak ve Japon kıyılarına ancak cesetleri ulaşacaktı.

Fakat gün doğarken fırtına büyük olasılıkla kesilecekti. Gözden kaybolmak için şimdi ondan yararlanmak gerekiyordu.

Şöyle böyle akşamın saat onu olmuştu. Ay geceyarısından az önce ufukta görünecekti. Yitirecek bir saniye bile yoktu.

"Yelken açalım!" dedi Craig-Fry.

Hemen hazırlandılar. Aslında, bundan daha kolay bir şey olamazdı. Giysinin sağ ayağındaki her tabanlılık direk işlevini gören bir parça taşıyordu.

Kin-Fo, Sun ve iki koruma, önce sırtüstü uzandılar, sonra ayaklarını kaldırıp dizlerini katlayarak küçük yelkenin ipini, sırığın ucuna geçirdiler. Yatay pozisyona geçer geçmez, sırtık vücudun durumuyla dik açı oluşturdu ve dikey olarak yükseldi.

"Yelkeni çekin!" dedi Craig-Fry.

Herkes sağ eliyle yelken ipine asıldı, direğin ucuna doğru çekti. Yelken üçgen şeklini aldı.

İp metalik kemere bağlandı, eller sereni tuttu. Rüzgar yelkeni şişirdi ve küçük dalgıç filosu hafifçe kımıldayarak yol aldı.

Bu adamlar dalgıç sıfatını sualtı çalışanlarından daha çok hak etmiyorlar mıydı?

On dakika sonra, herkes mükemmel bir güvenlik ve kolaylıkla manevra yapıyordu. Birbirlerinden uzaklaşmadan su üstünde yan yana gidiyorlardı. Rüzgara kanatlarını açmış, sulara hafifçe süzülen kocaman martılara benziyorlardı. Denizin durumundan yararlanan çok rahat bir yolculuktu bu. Dingin suların yüzeyini en ufak bir dalga kırıltırmıyordu. Ne çalkantı, ne dalgaların gidip gelmesi söz konusuydu.

Yalnız iki üç kez, Fry-Craig'in uyarılarını unutan beceriksiz Sun, başını kımıldattığından su yuttu. Bir iki kez bulantı geçirerek durumu atlattı. Fakat bundan şikayetçi değildi; onu asıl endişelendiren şey, yırtıcı köpekbalıklarıyla karşılaşmaktı! Bu arada, risk almamak için dikey pozisyon yerine yatay pozisyon' alması gerektiği ona anlatıldı. Gerçekten, köpekbalığı, ağzıyla avını kapmak için ters dönmek zorunda kalır; yatay pozisyonda yüzen bir nesneyi yakalamak isterse, bu hareketi kolay yapamaz. Öte yandan, bu yırtıcı hayvanların bir özelliği de hareketsiz cisimlere saldırmasıdır; hareket halindeki cisimlere saldırmakta kararsız kalırlar. Şu halde, Sun sürekli kımıldamak zorundaydı; o zaman onu rahat bırakırlardı.

Dalgıçlar yaklaşık bir saat boyunca böyle ilerlediler. Ne bundan hızlı ne yavaş gitmek Kin-Fo ve arkadaşlarının işine yarardı. Yavaş giderlerse, jonkdan hızla uzaklaşmamış olurlardı. Hızlı giderlerse, çok yorulurlardı; zira dalgaların çalkantısına maruz kalacaklar ve küçük yelkeni gererken zorlanacaklardı.

Craig ve Fry "stop" etmelerini söylediler. Serenler gevşetildi, küçük filo durdu.

Craig, Kin-Fo'ya danışarak, "Beş dakika mola versek, nasıl olur mösyö?" dedi.

"Memnuniyetle."

Sun dışında herkes dikey pozisyona geçti. Sun "korkudan" pozisyonunu değiştirmede,

debelenmeye devam etti.

Fry, "Bir ikinci içkiye ne dersiniz?" diye sordu.

Kin-Fo, "Tabii zevkle," karşılığını verdi.

Birkaç yudum içtiler, şimdilik fazlası gerekmiyordu. Henüz açlık hissetmiyorlardı, jonktan ayrılmadan bir saat önce yemek yemişlerdi, ertesi sabaha kadar durabilirlerdi. Isınmaya gelince, gereksizdi. Vücutlarıyla su arasına giren hava akımı, üşümelerini önlüyordu. Öyle ki vücutlarının normal ısısı yola çıkıştan beri bir derece azalmamıştı.

Peki Sam-Yep hâlâ görünüyor muydu?

Craig ve Fry başlarını çevirdiler. Fry çantasından bir gece dürbünü çıkardı ve dikkatle doğu ufku taradı.

Hiçbir şey yoktu! Göğün karanlık göğsünde, gemilerin şekillendirdiği o gölgelerden biri bile seçilmiyordu.

Üstelik, biraz puslu olan koyu karanlık, yıldızları da yutuyordu.

Gökyüzündeki gezegenler salt bir bulutsu oluşturuyorlardı. Fakat büyük olasılıkla, ay yarım disk şeklinde çok geçmeden kendini gösterecek, pek saydam olmayan pusları dağıtarak ortalığı aydınlatacaktı.

"Jonk uzakta!" dedi Fry.

"Bu serseriler hâlâ uyuyorlar," dedi Craig. "Rüzgarı kullanmak akıllarına gelmemiş!"

Serenini kavrayıp yelkeni rüzgara doğru yeniden geren Kin-Fo, "Haydi bakalım!" dedi.

Arkadaşları onu taklit ettiler. Biraz çoğalan rüzgarın etkisiyle aynı yönü tuttular.

Böyle, batıya gidiyorlardı. Öte yandan, doğudan yükselen ay, görüş zaviyelerini engellemeyecek, ilk ışıklarıyla birlikte karşı ufku aydınlatacaktı. Zaten, bu ufkun özenle gözlemlenmesi önemliydi. Belki de bu ufuk, gök ve deniz tarafından net biçimde çizilen düz bir çizgi yerine engebeli ve kıvrım kıvrım bir profil sergileyecekti. O zaman dalgıçlar tahminlerinde yanılmayacaklar, gördükleri profil Çin'in kıyı şeridi olacak, orada herhangi bir noktadan karaya ayak basacaklar ve kurtulacaklardı. Kıyı serbest, dalgalar etkisiz kalacaktı. Karaya çıkmak hiçbir tehlike doğurmayacak, bir kere ayak bastıktan sonra, duruma göre hareket edeceklerdi.

Şöyle böyle on bir kırk beşe doğru, pusların arasından belli belirsiz beyazlıklar belirdi. Ay ışığı sulara yansımaya başlıyordu.

Ne Kin-Fo ne de arkadaşları geriye dönmedi.

Yukarıda bulutları dağıtarak çoğalan rüzgar, belirli bir hızla onları sürüklüyordu. Fakat ortalığın da yavaş yavaş aydınlandığını hissediyorlardı.

Aynı zamanda, yıldızlar daha net göründüler. Hızlanan rüzgar pusları süpürüyor, belirginleşen dümen suyu dalgıçların başında titreşiyordu.

Bakır kırmızısından gümüş beyazı bir renge bürünen ay ışığı, çok geçmeden bütün göğü ışığa boğdu.

Ansızın Craig'in ağzından Amerikanvari iyi bir küfür çıktı.

"Jonk!" dedi.

Herkes durdu.

"Yelkenler aŖađı!" diye bağırdı Fry.

Bir anda, dört yelken birden indirildi, direkler aŖađı çekildi.

Dikey pozisyona geçen Kin-Fo ile arkadaŖları arkalarına baktılar.

Sam-Yep, bir buçuk kilometre var yok bir mesafede, oradaydı. Bütün yelkenlerini amıŖ, aydınlanan ufukta siyah bir profil çiziyordu.

Gerçekten bu jonktu! Hareket halindeydi, Ŗimdi rüzgardan yararlanıyordu. Herhalde, Kaptan Yin nasıl kaçtığını anlayamamıŖtı ama, Kin-Fo'nun ortadan kaybolduğunu fark etmiŖti. Ambardaki suç ortaklarıyla anlaŖarak geç adamı takibe koyulmuŖtu. On beŖ dakika sonra, Kin-Fo, Sun, Craig ve Fry onun eline dŖecekti!

Ay ıŖıđı bütün deniz yüzeyini aydınlatıyordu. Acaba kaptan onları grmŖ müydü? Evet! Olabilir!

Craig son bir umutla, "BaŖlar aŖađı!" dedi.

AnlamıŖlardı. Giysilerin boruları biraz hava tutuyordu. Dört dalgıç suya daldı. Yalnız baŖlarının üstündeki kukuleta su yüzeyinde kalmıŖtı. Mutlak sessizlik içinde, kıpırdamadan beklemekten baŖka çare yoktu.

Jonk hızla yaklaŖıyordu. Büyük yelkenleri sularda iki kocaman gölge çiziyordu.

BeŖ dakika sonra, Sam-Yep ancak yarım kilometre mesafedeydi. Tayfalar kpeŖtelerde gidip geliyorlardı. Kaptan kı tarafta dümen yekesindeydi.

Kaaklara ulaŖmak için mi manevra yapıyor, yoksa rüzgarın estiği yönde mi gidiyordu? AnlaŖılır gibi değildi.

Birdenbire haykırıŖlar yükseldi. Sam-Yep'in güvertesinde bir yığın adam belirdi. Bağırtılar ağırtılar iki katına ıktı.

AnlaŖılan, ambardan çıkan sahte ölülerle jonk mürettebatı arasında atıŖma ıkmıŖtı.

Ama atıŖma nedendi? Bütün serseriler, tayfalar, korsanlar iŖbirliđi yapmıyorlar mıydı?

Kin-Fo ve arkadaŖları gayet net iŖitiyorlardı. Bir yandan Ŗiddetli haykırıŖlar, diğer yandan umutsuz, acı dolu feryatlar yükseliyordu. Sesler birkaç dakika sonra kesildi. Jonkun evresinde Ŗiddetle sular çatırdadı. Bunlar denize atılan cesetlerin çıkardığı seslerdi.

Hayır! Kaptan Yin'le mürettebatı haydutların suç ortağı değildi! Tam tersine, zavallı adamlar boŖ bulunup baskına uđramıŖlar ve katledilmiŖlerdi. Gemide saklanan serseriler - herhalde Taku hamallarından da yardım alarak- Tay-ping hesabına gemiyi ele geçirmeyi tasarlamıŖlardı. Tabii Kin-Fo'nun Sam-Yep yolcusu olduğunu bilmiyorlardı.

Zaten o ve arkadaŖlarını teŖhis etselerdi, bu alçaklar hiçbirinin gözünün yaŖına bakmazdı.

Jonk hâlâ ilerliyordu. Dalgılara yaklaŖtı ve büyük bir Ŗans eseri yelkenlerin gölgesi onların üzerine dŖt.

Hemen daldılar.

Tekrar su yüzüne ıktılar. Jonk onları grmemiŖ, geçip gidiyor, hızla uzaklaŖıyordu.

Arkasında bir ceset yüzüyordu. Dalga cesedi yavaŖ yavaŖ dalgılara yaklaŖtırdı.

Kaptanın cesediydi bu, göğsüne bir hançer saplanmıŖtı. Elbisesinin geniŖ kanatları onu

hâlâ su üstünde tutuyordu.

Sonra battı, derinlerde kayboldu.

Sam-Yep'in kaptanı, güleç yüzlü Yin böyle öldü.

On dakika sonra, jonk batıda kayboldu. Kin-Fo, Sun, Fry-Craig denizde baş başa kalmışlardı.

KAPTAN BOYTON'IN AYGITLARINI KULLANAN İNSANLARIN NASIL TEHLİKELERLE KARŞILAŞTIĞINI GÖRECEĞİZ

Üç saat sonra, şafağın ilk ışınları ufukta belirmeye başladı. Çok geçmeden, gün doğdu ve deniz boylu boyunca gözlemlenebildi.

Jonk artık ortalarda yoktu. Hız bakımından onunla baş edemeyecek olan dalgıçlarla hemen arayı açmıştı. Batıya doğru, aynı rüzgarı alarak jonkla birlikte aynı rotayı izliyorlardı. Fakat rüzgarı arkasına alan Sam-Yep, beş kilometre ileride olsa gerekti. Şu halde, gemidekilerden korkmaya gerek kalmamıştı.

Bununla beraber, bu tehlikeyi atlatmalarına rağmen durum hala ciddiyetini koruyordu.

Gerçekten, denizde in cin top oynuyordu. Görünürde ne bir gemi ne balıkçı teknesi vardı. Ne kuzeyde ne doğuda kara parçası göze çarpıyordu. Herhangi bir kıyı şeridini belirten hiçbir işaret yoktu. Acaba bu sular Sarı Deniz'in mi, yoksa Pe-Çe-Li Körfezi'nin suları mıydı? Tam bir belirsizlik söz konusuydu.

Bu arada, dalgaların yüzeyinde biraz kıpırdanma görünüyordu. O hareketi gözden kaçırmamak lazımdı. Jonkun izlediği yön karanın batıya doğru daha yakın olduğunu hissettiriyordu. Demek ki karayı o yönde aramak uygun olurdu.

Dalgıçlar yeniden yelken açmayı kararlaştırdılar. Ancak mideleri zil çaldığından önce karınlarını doyurmaları lazımdı. Zira on saattir denizdeydiler ve bu koşullarda açlığı gidermek şarttı.

"Yemek yiyelim," dedi Craig.

"Hem de tıka basa" diye ekledi Fry.

Kin-Fo bir onama işareti yaptı, Sun ağzını şaplattı. Bu hareketi istem dışı yapmıştı. Açlıktan karnı zil çalıyordu ama, şu anda köpekbalıklarına yem olmaktan başka şey düşünmüyordu.

Su geçirmez çanta açıldı. Fry çantanın içinden iyi kaliteli, çeşitli yiyecekler çıkardı: Ekmek, konserveler, birkaç sofrta takımı... Açlığı ve susuzluğu giderecek her şey. Tabii olağan Çin mutfağını oluşturan yüz yemek çeşidinden seksen sekizi eksikti. Ama dört kişiyi doyurmaya yetecekti şeylerdi. Üstelik böylesi koşullarda buna da şükürdü.

Doyasıya yediler. Çantada iki günlük erzak vardı. Yani iki gün içinde ya karaya çıkacaklar ya da asla çıkamayacaklardı.

"İyi, umudumuz çoğaldı," dedi Craig.

Kin-Fo biraz alaycı bir sesle, "Nedenmiş o?" diye sordu.

"Çünkü şans yüzümüze gülüyor" diye cevap verdi Fry.

"Yaa! Öyle mi sanıyorsunuz?"

"Kuşkusuz," dedi Craig. "En büyük tehlike jonktu, ondan kurtulduk."

Fry, "Mösyö, sizi korumak onurunu taşıdığımızdan beri hiç bu kadar güvenlikte olmadınız!" diye ekledi.

"Dünyanın bütün Tay-pingleri bir araya gelse..." dedi Craig.

"Size ulaşamazlar," dedi Fry.

"Şimdi keyifli keyifli yüzüyorsunuz..." diye ekledi Craig.

"Hem de iki yüz bin dolar ağırlığında bir adam olarak!" diye ekledi Fry.

Kin-Fo gülmekten kendini alamadı.

"Şimdi yüzüyorsam beyler," dedi, "sizin sayenizde! Yardımınız olmasaydı, Kaptan Yin'in gittiği yerde olacaktım!"

"Biz de!" dedi Fry-Craig.

Kocaman bir ekmek dilimini midesine indiren Sun, "Ben de!" diye bağırdı.

Kin-Fo devam etti:

"Neyse, size neyi borçlu olduğumu biliyorum!"

Fry karşılık verdi:

"Hiçbir şey borçlu değilsiniz, madem ki La Centenaire müşterisisiniz..."

"Hayat sigortası şirketi..."

"Teminat: yirmi milyon dolar..."

"Ve umut ediyoruz ki..."

"Size hiç borçlu olmayacak!"

Aslında, Kin-Fo iki sigorta ajanının kendisine gösterdiği sadakatten dolayı çok duygulanmıştı. Nitekim onlara yönelik duygularını gizlemiyordu.

"Wang'ın uğursuzca elinden çıkardığı mektubu Lao-Shen bana iade ettiği zaman bunları konuşuruz!" diye ekledi.

Craig ve Fry bakiştılar. Dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi. Tabii onlar da aynı şeyi düşünüyorlardı.

"Sun!" dedi Kin-Fo.

"Efendim?"

"Çay!"

Fry, "işte!" dedi.

Fry, Sun'un yerine cevap vermek zorundaydı. Zira bu koşullarda çay ne arasındı? Sun doğal olarak çay içmenin olanaksız olduğunu söyleyecekti.

Fakat iki ajanın böyle bir istek karşısında canının sıkıldığını düşünmek, onları tanımamak demektir.

Fry çantasından küçük bir alet çıkardı. Bu alet Boyton aygıtının tamamlayıcı bir parçasıydı. Karanlıkta fener, soğukta ısınma aracı, sıcak içecekler için ocak işlevini görüyordu.

Gerçekten, çok basit bir şeydi. Üstten ve alttan musluğu olan metalik bir kaba bağlı beş altı parmak boyunda bir boru; bütün sistem mantar bir plaka içine monte edilmişti. Hamamlarda kullanılan yüzer termometreler biçimindeydi.

aleti bütünüyle su yüzeyine bıraktı.

eliyle üst musluğu, öteki eliyle alt musluğu açtı ve kabı suya daldırdı. Çok den, üst taraftan çok olumlu bir sıcaklık yayan güzel bir alev fişkırdı.

"E ocak!" dedi Fry.

"Gözlerine inanamıyordum."

"Nasıl ateş mi yakıyorsunuz?" diye bağırdı.

"Evet, "Suyla ve kalsiyum fosfürle!" karşılığını verdi.

Çekten, bu alet kalsiyum fosfürün tuhaf bir özelliğini kullanıyordu. Fosforun bu i, suyun fosforlu hidrojenle temas etmesiyle elde edilir. Meydana çıkan gaz havada ından yanar; ne rüzgar ne yağmur ne deniz onu söndürebilir. Nitekim şimdi na amacıyla şamandıraları ışıklandırmada kullanılıyor. Şamandıra atılınca, m fosfür suyla temas eder.

geçmeden, uzun bir alev fişkırdı. Böyle bir olay, gece karanlıkta suya düşen bir n ve onu kurtarmaya gelen tayfanın çok işine yarardı.

ün ucundaki hidrojen yanarken, Craig tatlı suyla dolu bir ibriği ateşin üstünde rdu. Tatlı suyu çantasında bulunan küçük fiçiden doldurmuştu. Su birkaç dakika kaynama noktasına geldi. Craig onu içinde nefis bir çaydan birkaç tutam bulunan nliğin içine döktü. Amerikan tarzı bu çayı, Kin-Fo ve Sun bir güzel içtiler; bu defa ayetçi olmadılar; çay hiç fena değildi doğrusu.

iz üstünde açılan sofrada yenen yemek "herhangi bir" enlemde ve "herhangi bir" nda bu sıcak içeceğin ardından sona erdi. Aslında buldukları mevkiyi birkaç ik bir hatayla belirlemek için bir sekstant ve bir kronometre yeterli olacaktı. birinde, Boyton aygıtının çantası bu araçlarla tamamlanacak ve kazazedeler n ortasında kaybolma riskini yaşamayacaklardı.

Kin-Fo ile arkadaşları iyice dinlenmiş, karınları doymuştu. Sabah yemeğiyle verilen bu aradan sonra küçük yelkenleri açtılar ve batıya doğru yola devam ettiler.

adan gelen rüzgar on iki saat boyunca iyi yol almalarına yardımcı oldu. Sadece ni düzeltmek için birkaç kürek darbesi gerekti.

ay pozisyonda tatlı tatlı ilerlerken uyku eğilimi baş gösteriyordu. Ne var ki zluğa direnmeleri gerekiyordu, çünkü bu koşullarda uyumak hiç de iyi olmazdı. Fry, uyanık kalmak amacıyla birer sigara yaktılar. Sigaralarını içerken bir yüzme un havuzundaki züppe yüzücülere benziyorlardı.

ğışlar defalarca deniz hayvanlarının zıplayıp oynamalarıyla karşılaştılar. Tabii bu avallı Sun'u dehşet içinde bırakıyordu.

"Eket versin ki insana saldırmayan domuzbalıklarıydı bunlar."

deniz "soytarıları denizde," yüzen tuhaf yaratıkları merak etmişlerdi. Kendileri gibi i hayvanlardı, ama deniz yaratıklarına benzemiyorlardı.

ç manzara! Domuzbalıkları gruplar halinde yaklaşıyorlar, suları zümrüt yeşili riyle yarararak ok gibi uzaklaşıyorlardı. Dalgaların iki üç metre üstüne sıçırıyorlar, nın gücünü ve esnekliğini kanıtlayan perendeler atıyorlardı. Ah! Dalgışlar da onlar

gibi suları yara yara aynı hızla gidebilselerdi, herhalde çoktan bir kara parçasına ayak basarlardı. Bu hayvanlardan birine ip bağlayarak ardına takılıp sürüklenmek fena olmazdı. Ne taklalar, ne dalıp çıkışlar! Ama en iyisi yine rüzgarla ilerlemektir; gerçi daha yavaş hareket ederlerdi ama daha pratik olurdu.

Bu arada, öğleye doğru rüzgar tamamen kesildi. Sonunda, kaprisli çırpınışlara dönüştü; bir an için küçük yelkenleri şişiriyor, sonra hemen söndürüyordu. Ellerde tutulan seren artık kıpırdamıyordu. Dümen suyu ne dalgıçların başlarında ne de ayaklarında iz bırakıyordu.

"Durum karışık..." dedi Craig.

"Ciddi!" dedi Fry.

Bir an durdular. Direkler söküldü, yelkenler katlandı. Herkes yatay pozisyona geçerek ufku gözlemledi.

Deniz hâlâ ıssızdı. Görünürde ne bir yelkenli, ne de buharlı gemiden havaya yükselen duman vardı. Kızgın güneş bütün buharları yutmuştu. Sanki bütün hava akımları kesilmişti. Suyun ısı yüksekti. Çift katlı kauçuk giysisi olmayanlara da sıcak gelirdi.

Bu arada, bu serüven sonucu Fry-Craig ne denli rahatlamış olsa da endişelenmekten geri kalmıyorlardı. Gerçekten, on altı saatten bu yana katettikleri mesafe az sayılmazdı; gelgelelim yakınlarda hiçbir bir kıyı şeridi göze çarpmıyordu. Ortalıkta ne ticaret gemisi ne de balıkçı teknesi vardı. Durum belirsizliğini koruyordu.

Bereket versin, Kin-Fo, Craig ve Fry kolay kolay umutsuzluğa kapılacak insanlar değillerdi. Bir gün daha erzakları vardı ve havanın kötüleşeceğine dair hiçbir işaret yoktu!

"Küreklerle!" dedi Kin-Fo.

Bu, hareket sinyaliydi. Bazen sırtüstü, bazen yüzükoyun ilerleyen dalgıçlar, batıya yöneldiler.

Hızlı gidemiyorlardı. Kürek çekme alışkanlığı olmayan kollar çabuk yoruluyordu. Sık sık durarak Sun'u beklemek zorunda kalıyorlardı. Sun arkada kalıyor, bitmez tükenmez yakınmalarına başlıyordu. Efendisi onu yüksek sesle çağırıyor, azarlıyor, tehdit ediyordu; ama Sun atkuyruğunun geri kalanından artık endişe etmiyordu, kalın kauçuk kaputunun altında onu korumaya almıştı. Efendinin azarlamalarına aldırmıyordu. Ancak terk edilip tek başına kalma korkusu ona yetiyordu; bu bakımdan arayı açmamaya dikkat ediyordu.

Saat ikiye doğru uçan birkaç kuş görüldü.

Bunlar martıydı. Hızlı uçan bu kanatlılar karadan çok uzaklara giderler. Onlara bakıp da kıyının yakınlarda olduğu sonucu çıkarılamazdı. Bununla beraber, elverişli bir işaret sayılabilirdi.

Bir saat sonra, dalgıçlar yoğun bir denizyosunu kümesinin içine düştüler. Yosunlardan kurtulmak için çok uğraştılar. Deniz dibinden çekilen balık ağına takılan balıklara benziyorlardı. Bıçaklarına davranıp bütün deniz çalılarını kesmek zorunda kaldılar.

Yarım saat kaybetmişler, epey çabalamışlardı. Oysa boşa giden bu çaba, başka yerde daha iyi kullanılabilirdi.

Saat dörtte, küçük yüzer ekip tekrar durdu. Doğrusunu söylemek gerekirse, çok yorulmuşlardı. Hayli sert bir rüzgar esmeye başlıyordu, ama güneyden geliyordu.

Çok endişe verici bir durumdu bu. Gerçekten, akıntıya karşı direnen bir tekne gibi dalgıçlar açığa doğru yol alamazlardı. Yelkenleri açarlarsa, kuzeye doğru sürüklenme riski taşıyacaklar, batıya doğru kazandıkları mesafeyi yeniden kaybedeceklerdi. Üstelik, dalganın çalkantısı şiddetini artırıyordu. Dipteki uzun dalgaların yüzeyi çalkalanıyor, durum daha ağırlaşıyordu.

Bu durumda, verilen mola uzun sürdü. Bu arayışta salt dinlenmek yerine güçlerini toplamak için kullandılar, yiyeceklere saldırdılar. Bu akşam yemeği, öğlen yemeğine nazaran daha tatsız geçti. Birkaç saat sonra, karanlık bastıracaktı. Rüzgar sertleşiyordu... Ne yapacaklardı?

Küreğine yaslanan Kin-Fo'nun kaşları çatılmıştı. Bu şanssızlık karşısında, endişelenmekten çok öfkeye kapılmıştı. Tek kelime etmiyordu. Sun durmadan inleyip sızlanıyor, dehşetli bir burun nezlesine yakalanmış gibi aksırıyordu.

Craig ve Fry, iki arkadaşları tarafından sorguya çekildiklerini hissediyor, ama ne cevap vereceklerini bilemiyorlardı.

Sonunda, çok güzel bir tesadüf cevap vermelerini sağladı.

Saat beşten az önce, Craig ve Fry ellerini aynı anda güneye doğru uzatarak haykırdılar: "Yelkenli!" Gerçekten, beş kilometre ötede, yelkenleriyle ilerlemeye çalışan bir tekne görünüyordu. Nitekim, rüzgarı arkaya alarak izlediği yönde devam ediyordu. Büyük olasılıkla, Kin-Fo ve arkadaşlarının bulunduğu yerin yakınından geçecekti.

Şu halde, yapılacak tek şey vardı: Doğrudan teknenin rotasıyla kesişmek.

Dalgıçlar hemen o yöne doğru harekete geçtiler. Şimdi, kurtulmaları kendi ellerindeydi. Bu fırsatı kaçıramazlardı.

Rüzgarın yönü küçük yelkenleri kullanmalarına izin vermiyordu, ama kürekler yeterdi; aşılacak mesafe epey kısaydı.

Teknenin sertleşen rüzgarla birlikte hızla yaklaştığı görülüyordu. Bir balıkçı teknesiydi bu. Bulunduğu yere göre kıyının pek uzakta olmadığı anlaşılıyordu. Zira Çinli balıkçılar nadiren açığa çıkıp tehlikeye atılırlardı.

Küreklerle vargücüyle asılan Fry-Craig, "Ha gayret! Ha gayret!" diye bağırdı.

Aslında, arkadaşlarını aşırı biçimde gayrete getirmelerine gerek yoktu. Kin-Fo iyice su yüzeyine uzanmış, bir yarış kayığı gibi ilerliyordu. Sun'a gelince, arkada kalmaktan korktuğundan, herkesi geçerek en önde gidiyordu.

Teknenin izlediği sulara ulaşmak için, yaklaşık bir kilometre gerekiyordu. Zaten, ortalık apaydınlıktı ve dalgıçlar kendileri görünmese de seslerini duyurabileceklerdi. Gelgelelim, balıkçılar kendilerine seslenen bu acayip deniz hayvanlarını görünce kaçmayacaklar mıydı? Bu hayli ciddi bir olasılıktı.

Ne olursa olsun, kaybedilecek bir saniye bile yoktu.

Kollar açıldı, kürekler sulara dalıp çıkmaya başladı. Mesafe göz kararıyla kapanıyordu. Hâlâ önde giden Sun, dehşetli bir çığlık attı:

"Köpekbalığı! Köpekbalığı!"

Sun bu kez yanılmıyordu.

Yaklaşık yedi metrelik bir uzaklıkta, iki kanat ucunun dalıp çıktığı görülüyordu. Bunlar, bu sulara yaşayan yırtıcı hayvanın yüzgeçleriydi. Adına yaraşacak şekilde bu türe kaplan-köpekbalığı denirdi. Zira doğa ona hem o vahşî hayvanın hem de köpekbalığının canavarlığını vermişti.

"Bıçaklara!" diye bağırdı Fry ve Craig.

Yanlarında bulunan biricik silahlardı bunlar. Belki de yetersiz kalacaklardı.

Sun malum, aniden durmuş ve hızla geri dönüyordu.

Köpekbalığı dalgıçları fark etmiş, onlara doğru yaklaşıyordu.

Kocaman gövdesi bir anda sulara belirdi. Derisi çizgi çizgi, yeşil lekelerle kaplıydı. Uzunluğu altı yedi metre boyundaydı. Bir canavar!

Kin-Fo'yu kapmak için yan ters dönerek ilkin ona saldırdı.

Kin-Fo hiç soğukkanlılığını yitirmedi. Tam kendisine ulaşacağı sırada, kürekle sırtına vurup kuvvetli bir itişle onu uzaklaştırdı.

Craig ve Fry, gerek saldırmak için, gerekse kendilerini savunmak için hazır beklediler.

Köpekbalığı bir an daldı çıktı. Ağzı açıldı; bir tür budama makasına benziyordu. Diken diken dişleri seçiliyordu.

Kin-Fo az önce başarılı olduğu hamleyi tekrar yapmak istedi; fakat kürek hayvanın çenesine yakalandı ve parçalara ayrıldı.

O sırada, köpekbalığı avının üzerine saldırdı.

O anda, ortalığa kanlar fışkırdı ve deniz kırmızıya boyandı.

Craig ve Fry, ikisi birden hayvanı vurmuşlardı. Derisi çok sert olmasına rağmen, uzun Amerikan bıçakları onu parçalamayı başarmıştı.

Canavarın ağzı açıldı ve şiddetli bir gürültüyle kapandı. O sırada, kuyruk yüzgeci suları sert sert dövüyordu. Fry bu kuyruktan bir darbe aldı. Kuyruk ona çarparak dört metre öteye savurdu.

Craig, sanki kendisi darbe yemiş gibi acıyla haykırdı:

"Fry!"

Su yüzüne çıkan Fry, "Hurra!" diye seslendi.

Yaralanmamıştı. Kauçuk zırhı, şiddetli kuyruk darbesinden onu korumuştu.

Çılgına dönen köpekbalığı tekrar saldırdı. Döne döne hücum ediyordu. Kin-Fo kırılan küreğinin sapını onun gözüne sapladı. Parçalanmak pahasına onu hareketsiz tutmaya çalışıyordu. Fry ve Craig hayvanı kalbinden vurmak için fırsat arıyorlardı.

Gerçekten, iki koruma bunu başardı. Canavar son bir kez debelendikten sonra, kanlı sulara kayboldu.

Craig ve Fry bıçaklarını sallayarak bir ağızdan, "Hurra! Hurra! Hurra!" diye haykırdılar.

Kin-Fo, "Sağolun!" dedi.

"Bir şey değil!" karşılığını verdi Craig. "İki yüz bin doların bir lokması bile bu yaratığa verilmez!"

"Asla!" diye ekledi Fry.

Peki Sun! Sun neredeydi? Bu kez ilerdeydi ve tekneye çok yaklaşmıştı. Tekneyle aralarında altı yüz metre bile kalmamıştı.

Korkak, küreklere asılıp kaçmıştı. Ama az kalsın, başına bir felaket geliyordu.

Gerçekten, balıkçılar onu fark etmişlerdi. Fakat bir insanın bu gülünç camgöz balığı kıyafetine büründüğünü hayal bile edemiyorlardı. Sanki bir yunus ya da fok avlarmış gibi onu yakalamaya hazırlandılar. Sahte balık menzile girince, tekneden ucuna sağlam bir çengel takılı uzun bir ip fırlatıldı.

Çengel Sun'u kemerinden yakaladı ve giysisini sırtından ensesine kadar yırttı.

Çift kat pantolonunun boşluğunda kalan hava, suya batmasını engelledi, ama ters dönmesine neden oldu. Başu suyun içinde, bacakları yukarda kalmıştı.

O sırada, tekneye ulaşan Kin-Fo, Craig ve Fry tedbirli davranıp balıkçılarla Çince konuştular.

Yiğit adamlar dehşete kapıldı! Foklar konuşuyordu! Hemen yelkenleri açarak kaçmaya hazırlandılar.

Ama Kin-Fo onları ikna etti. Kendileri gibi insan ve Çinli olduklarını açıkladı.

Bir saniye sonra, üç memeli kara yaratığı tekneye çıkarılmıştı.

Geriye Sun kalıyordu. Kancayla çekilip başu sudan kurtarıldı. Balıkçılardan biri onu atkuyruğundan yakalayıp yukarı kaldırdı...

Sun'un atkuyruğu bütünüyle balıkçının elinde kalmıştı, bunun üzerine zavallı adam bir daha sulara gömüldü.

Balıkçılar etrafına bir ip doladılar ve onu zar zor tekneye çekmeyi başardılar.

Yuttuğu deniz suyunu dışarı çıkarıp tam güverteye çıkmıştı ki, Kin-Fo yanına yaklaştı ve sert bir sesle, "Demek takma saçmış, ha!" dedi.

Sun, "Öyle olmasa," dedi, "hizmetinize girer miydin? Huyunuzu biliyorum."

Bu sözleri öyle tuhaf söylemişti ki herkes bir kahkaha kopardı.

Balıkçılar Fu-Ning'den geliyorlardı. Kin-Fo'nun ulaşmak istediği limandan üç kilometre uzaktaydılar.

Aynı akşam, saat sekize doğru, Kin-Fo arkadaşlarıyla birlikte oradan karaya çıkıyordu. Dördü birden Kaptan Boyton'un giysilerini çıkarıp atmışlar, insan şekline bürünmüşlerdi.

CRAIG VE FRY AY'IN DOĞUŞUNU BÜYÜK BİR SEVİNÇLE KARŞILIYOR

"Şimdi sıra Tay-ping'de!"

Ertesi sabah, 30 Haziran'da, acayip serüvenler yaşayan kahramanların bir gece dinlenmesinden sonra, Kin-Fo'nun söylediği ilk sözcükler bunlar oldu.

Nihayet, Lao-Shen'in at oynattığı bölgeye gelmişlerdi.

Asıl mücadele şimdi başlıyordu.

Kin-Fo galip çıkacak mıydı? Evet, kuşkusuz, eğer Tay-ping'i yakalayabilirse; çünkü o zaman, Lao-Shen'in mektup için kendisinden istediği bedelini ödeyecekti. Hayır, tabii Wang'ın yabancı vekili ile anlaşmadan önce kendisi yakalanırsa ve göğsüne bir hançer saplanırsa...

Göz göze gelerek birbirine danışan Fry-Craig, "Sıra Tay-ping'de!" diye yineledi.

Balıkçıların onları denizden kurtardığı biçimde, Kin-Fo, Fry-Craig ve Sun'un o tuhaf kıyafetle limana gelişleri, Fu-Ning'de bir heyecan doğmasına neden olmuştu. Ahalinin merakını gidermek kolay değildi. Otele kadar peşlerine takılmışlardı. Kin-Fo'nun kemerinde ve Fry-Craig'in çantasında bulunan para sayesinde normal giysiler aldılar. Kin-Fo ile arkadaşları, otele giderken etraflarını saran kalabalığın arasında, adım adım onları izleyen bir Çinli'nin farkında değillerdi. Otelin kapısında, gece boyu kendilerini gözetlediğini anlasalar, şaşkınlıkları bir kat daha artardı. Ertesi sabah, onu aynı yerde görecekler ve gitgide kuşkulanacaklardı.

Ama farkına varmadılar, hiç kuşkulanmadılar. Otelden çıkarlarken, bu kuşkulu kişi kendilerine rehberlik hizmeti yapmayı önerdiği zaman hayrete düşmediler bile.

Otuz yaşlarında bir adamdı bu, üstelik çok güven verici görünüyordu.

Bu arada, biraz şüphelenen Fry-Craig adamı sorguladılar.

"Neden rehberlik yapmak istiyorsunuz, bizi nereye götürmeyi öneriyorsunuz?" diye sordular.

Rehber, "Sanırım," dedi, "Fu-Ning'e gelen bütün yolcular gibi Çin Seddi'ni ziyaret etmeyi arzuluyorsunuz; bölgeyi tanıyorum, sizi götürebilirim."

Lafa karışan Kin-Fo, "Dostum," dedi, "Her şeyden önce, bölge güvenli midir? Bunu bilmek isterim."

Rehber, "Çok güvenli," cevabını verdi.

Kin-Fo, "Lao-Shen adında biri burada tanınır mı?" diye sordu.

"Lao-Shen, Tay-ping mi?"

"Evet."

Rehber, "Aslında, Çin Seddi'nin berisinde ondan korkmaya gerek yok," dedi. "İmparatorluk topraklarına girmiyor. Çetesi öte tarafta, Moğol eyaletlerinde kol geziyor."

Kin-Fo, "Şimdi nerede olduğu biliniyor mu?" diye sordu.

"Son olarak, Çin Seddi'nin sadece birkaç kilometre uzağında, Tsching-Tang-Ro dolaylarında görüldü."

"Peki Fu-Ning'den Tsching-Tang-Ro'ya ne kadar mesafe var?"

"Şöyle böyle seksen kilometre."

"Rehberlik yardımınızı kabul ediyorum."

"Çin Seddi'ne kadar götürmek için mi?"

"Lao-Shen'in bulunduğu yere kadar götürmek için!"

Rehber biraz şaşkınlık geçirdi.

"İyi ücret alırsınız!" diye ekledi Kin-Fo.

Rehber sınırı geçmekten sakınmayan bir adam tavrıyla başını salladı. Sonra, "Çin Seddi'ne kadar kolay!" cevabını verdi. "Ama, ondan ötesi hayatını tehlikeye atmaktır."

"Ücretinizi kendiniz belirleyin! Ne isterseniz öderim."

Rehber, "Kabul," dedi.

Kin-Fo iki korumaya dönerek ekledi:

"Serbestsiniz beyler, benimle gelmeyebilirsiniz!"

"Siz nereye..." dedi Craig.

"Biz oraya," dedi Fry.

La Centenaire'in müşterisi onlar için hâlâ iki yüz bin dolar ediyordu!

Bu görüşmenin ardından korumalar rehberine tam anlamıyla güvenmişlerdi. Ama söylediklerine bakılırsa, Çinliler'in Moğol göçebe akınlarına karşı inşa ettikleri bu sınırın ötesinde, en ciddi tehlikelerle karşılaşmak mümkündü.

Yol hazırlıkları çarçabuk tamamlandı. Yolculuğun Sun'a uygun gelip gelmeyeceğini kimse sormadı. O itiraz etmiyordu.

Küçük bir kasaba olan Fu-Ning, araba ya da iki tekerlekli yük arabaları gibi ulaşım araçlarından tümüyle yoksundu. Olsa olsa, atlar ve katırlar vardı. Öte yandan, Moğollar'ın ticari işlerini gören belirli sayıda deve bulunuyordu. Bu tehlikeli kaçakçılar, kervanlar halinde Pekin yolundan Kiaça'ya gidiyorlar, çok sayıda koyun sürüsünü yanlarında götürüyorlardı. Böylece, Asya Rusyası ve Çin arasında irtibat kuruyorlardı. Bununla beraber, uçsuz bucaksız steplerde, tepeden tırnağa silahlı çetelerin saldırısına uğruyorlardı.

Mösyö de Beauvoir, "Bu adamlar yabani ve gururlu," diyor, "Çinli onları adam yerine koymuyor."

İlkel koşum takımlarıyla birlikte beş deve satın alındı. Develere erzak yüklendi, silahla donatıldı ve rehberin gösterdiği yönde yola çıkıldı.

Fakat hazırlıklar biraz zaman almıştı. Hareket ancak ikinci vakti saat birde gerçekleşti.

Gecikmeye rağmen, rehber geceyarısından önce Çin Seddi'ne varmayı umuyordu. Orada bir kamp kuracak, ertesi gün, Kin-Fo ihtiyatsızca kararında ısrar ederse, sınır

ekti.

Ning dolaylarında arazi engebeliydi. Yolların üzerine sarı kum yığınları
enmişti; öyle ki ekilmiş tarlalara kadar uzanıyorlardı. Çin'in üretken toprağı burada
ssediliyordu.

eler hızlı olmayan, ölçülü adımlarla ilerliyorlardı. Kin-Fo ve arkadaşları develerin
mburunun ortasına oturmuşlardı. Rehber onların önünde gidiyordu. Bu tür bir
ık tam Sun'a göreiydi. Bu koşullarda, dünyanın öbür ucuna gidebilirdi.

uluk yorucu sayılmazdı ama, hava çok sıcaktı. Çok ısınan atmosferik katmanlar,
n yansımasıyla ilginç serap olayları meydana getiriyordu. Ufukta deniz iriliğinde
kaplı geniş ovalar beliriyor ve hemen kayboluyordu. Yeni bir deniz yolculuğundan
Sun, bu durumdan çok memnundu.

ne kadar bu bölge Çin'in uç sınırlarında' bulunsa da ıssız sayılmazdı. Çin ne denli
olsa da üstünde yaşayan nüfusa küçük geliyor. Nitekim, Asya çölünün yakınlarında
k sayıda insan yaşıyor.

ekler tarlalarda çalışıyorlardı. Mavi giysilerinden, pembe tenlerinden Tatar olduğu
an kadınlar, köylerde çeşitli işlerle uğraşıyorlardı.

renkli, uzun kuyruklu -öyle bir kuyruk ki Sun bile imrenerek bakıyordu- koyun
ri, kara kartal onları gözlerken, ötede beride otluyorlardı. Sürüden uzaklaşan zavallı
ın vay haline! Gerçekten bu yırtıcı kuşlar, korku salan etoburlardı. Koyunlara,
ılara, küçük antiloplara saldırırlar, hattâ Orta Asya'da Kırgızlar'a av köpeğı hizmeti
rdi.

yandan, bir yığın tüylü av hayvanı kaçıyordu. Bu toprakta tüfek suskun
ızdı; öyle ki buğday, darı ve mısır tarlalarının arası, kaçak avcılara yaraşan ağ ve
arla doluydu; gerçek bir avcı bu manzaraya hoş gözle bakamazdı.

arada, Kin-Fo ve arkadaşları, Moğol tozunun havaya kalkan tanecikleri arasında
lardı. Ne yolun gölgeliklerinde ne eyaletin tecrit edilmiş çiftliklerinde ne de
de duruyorlardı. Ara sıra uzaktan, Budist efsanesinin birkaç kahramanı anısına
anıtları görüyorlardı. Kendilerini develerin gidişine bırakarak sıra halinde
rlardı; bu hayvanlar birbiri ardı sıra gitmeyi alışkanlık edinmişlerdi, boyunlarına
rmızı bir çingirak uyumlu adım atmalarını sağlıyordu.

koşullarda, karşılıklı konuşmak mümkün değildi. Pek geveze olmayan rehber,
küçük grubun başında ilerlemeye dikkat ediyordu. Yoğun toz bulutunun görüş
esini azalttığı kırsal alanı gözlemliyordu. İzlenecek yol bakımından kendinden
. Hattâ yolun bazı kesişmelerinde yön gösteren direk olmasa bile şaşırıyordu.
n, Fry ve Craig onun hakkında hiç güvensizlik duymuyor, bütün dikkatlerini La
aire'in kıymetli müşterisine yöneltiyorlardı.

efe yaklaştıkça, doğal bir sezgiyle endişeleride çoğalıyordu.

çekten, bir anda ortaya çıkan bir adam saldırabilir ve iki yüz bin doları onlara
tirebilirdi.

-Fo'ya gelince, öyle bir ruh halindeydi ki geçmişin anıları, bugünün ve yarının

endişelerine baskın çıkıyordu. İki aydan beri başından geçenleri gözden geçiriyordu. Bu bakımdan, talihsizliğinin devam etmesi onun ciddi biçimde endişelenmesine neden olmuyordu. San Fransisco muhabirinin, onun sözüm ona battığını haber verişinden bu yana, gerçekten tuhaf bir talihsizliğin içine düşmemiş miydi? Yaşamının birinci bölümünü ikinci bölümüyle telafi edemeyecek miydi? O birinci bölümde, elindeki avantajları çılgınca harcamamış mıydı? Aksilikler serisi Lao-Shen'in elindeki mektubun geri alınmasıyla sona erecek miydi? Üstelik kan dökülmeden onu geri almayı başaracak mıydı? Sevimli Le-u, onun ilgisi, sevecenliği, neşesi, ruhunu kuşatan kötü cinleri uzaklaştıracak mıydı? Evet! Bütün anıları gözlerinin önüne geliyor, kafasını kurcalayıp duruyor, endişeleniyordu! Ya Wang!

Elbette! Yerine getirmeye söz verdiği bir vaatten dolayı onu suçlayamazdı; gelgelelim, Şanghay'daki yamenin sadık konuğu filozof, bilgelik öğütleri vermek için artık yoktu!

O sırada rehber, "Dikkat edin, düşeceksiniz!" diye bağırdı. Adamın devesi az kalsın Kin-Fo'nunkine çarpıyordu. Bu olay Kin-Fo'yu düşlerinden uyandırdı.

"Geldik mi?" diye sordu.

Rehber, "Saat sekiz" cevabını verdi. "Akşam yemeği için mola vermemizi öneriyorum."

"Ya sonra?"

"Sonra, yeniden yola koyulacağız."

"Karanlık basacak"

"Oh! Yolunuzu şaşırtıyorum sanmayın, Çin Seddi buradan otuz kilometre ileride! Ama hayvanları dinlendirmek lazım!"

"Pekala!" dedi Kin-Fo.

Yolun üzerinde, terk edilmiş bir harabe yükseliyordu. Harabenin yanından bir dere akıyordu. Develer orada susuzluklarını giderebildiler.

Bu zaman aralığında, karanlık tümüyle bastırmadan önce, Kin-Fo ile arkadaşları harabeye yerleştiler. Uzun yol geldiklerinden çok acıkmışlardı. Tıka basa yemek yediler.

Konuşmalar bu arada pek keyifli sayılmazdı. Kin-Fo bir iki kez lafı Lao-Shen'e getirdi. Rehber Tay-ping'in nasıl biri olduğunu, onu tanıyıp tanımadığını sordu. Biraz kuşkulanan rehber, mümkün olduğu kadar cevap vermekten sakındı.

Kin-Fo, "Eyalete ara sıra gelir mi?" diye sordu.

Rehber, "Hayır," dedi. "Ama Tay-ping'ler çetesi defalarca Çin Seddi'ni aşmışlardır. Onlarla karşılaşmak pek iyi olmaz! Buda, Tay-pinglerden bizi korusun!"

Bu konuşmalardan rehber Kin-Fo'nun neden bu işe bu kadar önem verdiğini doğal olarak anlayamıyordu. Craig ve Fry kaşlarını çatarak bakıyorlar, saatlerini çıkarıp bakıyor, sonra başlarını sallıyorlardı.

"Gün doğana kadar neden burada kalmayalım?" diye sordular.

Rehber, "Bu harabede mi?" diye sordu. "Kırsal alanı tercih ederim. Orada tehlike daha az!"

Kin-Fo, "Bu akşam, Çin Seddi'nde olmalıyız." cevabını verdi. "Orada olmak istiyorum ve olacağım."

Bu sözler, tartışma kabul etmez bir ses tonuyla söylenmişti.

Korkudan üç buçuk atan Sun bile itiraz etmeye cesaret edemedi.

Yemek biter bitmez -saat yaklaşık dokuzdu- rehber ayağa kalktı ve hareket sinyalini verdi.

Kin-Fo devesine bindi. Craig ve Fry da bindiler.

"Mösyö," dediler, "Lao-Shen'in eline düşmeye kararlısınız galiba?"

Kin-Fo, "Kesinlikle kararlıyım," karşılığını verdi. "Ne pahasına olursa olsun, mektubumu almak istiyorum."

"Büyük oyun oynamak bu!" dediler. "Tay-ping'in kampına kadar gitmek!"

Kin-Fo, "Buraya caymak için gelmedim ben!" diye cevap verdi. "İsteyen geri dönebilir! Serbestsiniz!"

Rehber küçük bir fener yakmıştı. İki sigorta ajanı ışığa yaklaştılar ve bir daha saatlerine baktılar.

Israr ederek, "Yarını beklemek daha doğru olacak!" dediler.

Kin-Fo, "Nedenmiş o?" karşılığını verdi. "Lao-Shen yarın ya da yarından sonra daha tehlikeli olabilir! Haydi bakalım yola!"

"Yola!" diye yineledi Fry-Craig.

Rehber bu konuşmaları duymuştu. Mola süresince, birçok kez iki ajan Kin-Fo'yu daha öteye gitmemesi için caydırmaya çalışırken, rehberin yüzünde bir hoşnutsuzluk belirmişti. Telaşlı görünüyordu.

Bir adım bile geri atmamaya kararlı olan Kin-Fo'nun gözünden bu kaçmamıştı. Fakat deveye binmesine yardım ederken söylediği şeye iyice şaşırıldı. Rehber kulağına eğilip şu sözleri fısıldadı: "Şu iki kişiden sakının!"

Kin-Fo bu sözlerin anlamını sormaya hazırlanıyordu... Rehber ona susmasını işaret etti, hareket sinyalini verdi ve küçük grup karanlıkta kırsal alana doğru tehlikeye atıldı.

Acaba Fry-Craig'in müşterisinin kafasına bir kuşku kırıntısı girmiş miydi? Rehberin hiç beklenmedik ve anlaşılmaz sözleri kafasındaki dengeyi bozacak mıydı? Oysa, iki aydır ajanlar kendisine bir sadakat örneği sergiliyorlardı!

Yok canım, aksini düşünemezdi! Ama Fry-Craig, niçin Tay-ping kampını ziyaret etmesini ertelemeye ya da vazgeçmeye onu ikna etmeye çalışmışlardı?

Aniden Pekin'den ayrılmaları Lao-Shen'le buluşmak için miydi? La Centenaire'in iki ajanının çıkan, müşterilerinin o saçma ve tehlikeli mektubu ele geçirmesine yönelik değil miydi?

Burada, pek anlaşılmaz bir ısrar vardı.

Kin-Fo içinde çalkalanan duyguları hiç belli etmedi. Rehberin arkasında yerini aldı. Craig-Fry onu izliyordu. Böylece iki tam saat yol aldılar.

Vakit geceyarısı olsa gerekti. O sırada, rehber durarak kuzeydeki uzun siyah çizgiyi işaret etti. Pek aydınlık olmayan göğün dibinde, çizginin belli belirsiz profili seçiliyordu. Bu çizginin arkasında, ayın ilk ışıklarıyla aydınlanan, ama hâlâ ufkun gizlediği birkaç yükseklik, gümüş gibi parlıyordu.

"Çin Seddi!" dedi rehber.

Kin-Fo, "Bu akşam onu aşabilir miyiz?" diye sordu.

Rehber, "Kesin kararlıysanız, evet!" diye cevap verdi.

"Kararlıyım!"

Develer durmuştu.

O zaman rehber, "Geçidi gözden geçirmek istiyorum," dedi, "burada beni bekleyin."

Uzaklaştı.

O anda, Craig ve Fry Kin-Fo'ya sokuldular.

"Mösyö?.." dedi Craig.

"Mösyö?.." dedi Fry.

İkisi birden konuştular: "Saygıdeğer William J. Bidulph bizi sizin peşinize taktı. İki aylık hizmetimizden memnun kaldınız mı?"

"Çok memnunum!"

"Mösyö şu küçük kâğıdı imzalamak lütfunda bulunur mu? Yardımlarımızdan dolayı bizi öven bir kâğıt! Yani sizin tanıklığınız!"

Kin-Fo defterinden koparılmış sayfayı görünce hayli şaşırılmıştı. Şimdi Craig o kâğıdı kendisine uzatıyordu.

"Şu kâğıt mı?" diye sordu.

Fry, "Bir sertifika," diye ekledi. "Belki müdürümüzün biraz bize iltifat etmesini sağlayacak."

Sonra, "Kuşkusuz ek bir ikramiye almamızı da..." diye ekledi.

Craig eğilerek, "Mösyö sırtımda imzalayabilir," dedi.

Fry, "İşte bu da mürekkep," dedi, "lütfekarlığın bir kanıtı olarak!"

Kin-Fo gülmeye başladı ve imzaladı.

"E peki, şu mekanda ve şu saatte bu seremoninin anlamı ne?" diye sordu.

"Şu mekanda," dedi Fry, "çünkü sizinle birlikte daha öteye gitmeye niyetimiz yok!"

"Şu saatte," diye ekledi Craig, "çünkü birkaç dakika sonra geceyarısı olacak!"

"Sizin için saatin ne önemi var?"

"Mösyö," dedi Craig, "Bizim sigorta şirketiyle ilişkiniz..."

"Birkaç saniye içinde bitmiş olacak..." diye ekledi Fry.

"Kendinizi öldürebilirsiniz..."

"Ya da birileri sizi öldürebilir..."

"Nasıl isterseniz!"

Kin-Fo hiçbir şey anlamadan kendisiyle çok tatlı bir ses tonuyla konuşan iki ajana bakıyordu. O anda, doğuda ay ufkun üzerinde göründü ve ilk ışığını onlara gönderdi.

"Ay!.." diye haykırdı Fry.

"Evet, bugün 30 Haziran!.." diye haykırdı Craig. "Ay geceyarısı doğuyor... ve poliçeniz yenilenmediğinden... artık La Centenaire müşterisi değilsiniz..."

"İyi akşamlar Mösyö Kin-Fo!.." dedi Craig.

"Mösyö Kin-Fo, iyi akşamlar!.." dedi Fry.

Sonra, iki ajan develerinin başlarını çevirerek ve müşterilerini afallamış halde bırakarak birdenbire gözden kayboldular.

İki Amerikalıyı taşıyan develerin ayak sesleri işitilmez olmuştu ki rehberin önderliğinde birtakım adamlar Kin-Fo ve Sun'un üzerine atıldılar. Genç adam boşuna kendini savunmaya çalışmış, Sun boşuna kaçmaya çabalamıştı.

Bir dakika sonra, efendi ile uşağı Çin Seddi'nin terk edilmiş kalelerinden birinde bulunan basık bir odaya götürüldüler. Kapı üzerlerine sımsıkı kapatıldı.

OKUR KENDİSİ DE YAZABİLİRDİ, ÖYLE Kİ OLAY PEK BEKLENMEDİK ŞEKİLDE BİTMİYOR

Çin Seddi -altı yüz elli kilometre uzunluğunda bir duvar- I. Yüzyılda imparator Tisi-Şi-Huang-Ti tarafından inşa edilmiştir. Leao-Tong Körfezi'nden başlayarak ve onu iki dalgakıranla aşarak Kan-Su'ya kadar uzanır. Orada, basit bir duvara dönüşür. Kuleler ve burçlarla savunulan ve çift surlar halinde kesintisiz art arda dizilen uzun bir settir. Yüksekliği yirmi, genişliği yedi buçuk metredir, tabanı granitten oluşmuştur. Üst kısmı tuğlalarda örülüdür. Yılmadan Rus-Çin sınırında bulunan kaprisli sıradağları izler.

Çin tarafında, duvar hayli bozuk durumdadır. Mançurya tarafında, daha güven verici bir görünüm sergiler. Taşlardan oluşan mazgalları hala gözalcı bir kenar süsüdür.

Bu uzun kaleler hattını savunan bir şey yoktur; ne toplar ne başka şey. Rus, Tatar, Kırgız, aynı Çin imparatoru gibi elini kolunu sallaya sallaya kapılarından geçebilir. Set artık İmparatorluk'un kuzey sınırını korumaz, hatta o ince Moğol tozuna da engel olamaz; kuzey rüzgarı bazen o tozu başkente kadar getirir.

İşte, Kin-Fo ve Sun, bu ıssız kalelerden birinin gizli mahzenine atılmışlardı. Samanlar üstünde geçen zorlu bir gecenin ardından, ertesi sabah bir düzine kadar adam tarafından bir yere götürülüyorlardı. Kuşkusuz bunlar Lao-Shen çetesinin adamlarıydı.

Rehbere gelince, ortalarda yoktu. Kin-Fo'nun başka türlü düşünmesi mümkün değildi. Bu hain yolunun üstüne rastlantı sonucu çıkmış olamazdı.

La Centenaire'in eski müşterisi kesinlikle o alçak tarafından izlenmişti. Kuşukuları üzerine çekmemek için Çin Seddi'nin ötesinde tehlikeye atılmak karşısında gösterdiği tereddüt bir hileydi. O serseri, Tay-ping'in adamıydı ve onun direktifleri doğrultusunda hareket etmişti.

Üstelik Kin-Fo kendisini götüren adamlardan birini sorgulayınca hiç kuşkusu kalmadı.

"Herhalde beni şefiniz Lao-Shen'in kampına götürüyorsunuz, öyle değil mi?" diye sordu.

Bu adam, "Bir saat sonra oradayız!" karşılığını verdi.

Aslında, Wang'ın öğrencisi buraya ne diye gelmişti? Filozofun vekilini bulmaya! Tamam, işte ona götürüyorlardı! İster kendi gitsin, ister zorla götürülsün, yakınmanın âlemi yoktu. Siz bunu bir de Sun'a sorun! Dişleri birbirine vuruyor; ödle adam, başının omuzları üstünde oynadığını hissediyordu.

Nitekim, Kin-Fo hiç söylenmeden tehlikeyi göze almış, kendini götürmelerine ses çıkarmamıştı. Nihayet mektubunu Lao-Shen'den satın almak için pazarlığa oturacaktı. İsteddiği de buydu. Her şey yolunda gidiyordu.

Çin Seddi'ni aştıktan sonra, küçük grup Moğolistan anayoluna değil de, sağ tarafa, bölgenin dağlık arazisinde bulunan sarp patikalara saptı. Böyle, zemin izin verdiği ölçüde hızlı hızlı bir saat ilerlediler. Kin-Fo ile Sun'un etrafı sımsıkı sarılmıştı, kaçamazlardı; zaten kaçmayı akıllarından bile geçirmiyorlardı.

Bir buçuk saat sonra, muhafızlar ve tutsaklar bir dağ kolunun dönemecinde yarı harap bir yapıyla karşılaştılar.

Eski bir Budist manastırıydı bu. Budist mimarlık sanatının ilginç bir anıtı. Dağın şişkin yamaçlarından birinin üstünde yükseliyordu. Gelgelelim, Rus-Çin sınırının bu gözden uzak bölgesinde, ıssız yerlerin ortasında, bu tapınağı hangi cins müminlerin ziyaret ettiğini insan kendine sorabilirdi. Hayatlarını riske atmaları, şu dar geçitlerde tehlikelerle karşılaşmaları büyük olasılıktı. Öyle ki şu geçitler pusu ve tuzaklar için son derece elverişli yerler gibi görünüyordu.

Eğer Tay-Ping Lao-Shen, kampını bölgenin bu dağlık arazisinde kurduysa, yaptığı işlere yaraşan bir mekân seçmiş sayılırdı.

Nitekim, Kin-Fo'nun bir sorusu üzerine, grubun şefi Lao-Shen'in o manastırda oturduğunu söyledi.

Kin-Fo, "Onu hemen görmek istiyorum," dedi.

Şef, "Hemen," karşılığını verdi.

Daha önce silahları ellerinden alınmış olan Kin-Fo ve Sun, tapınağın iç avlusunu oluşturan geniş bir girişe sokuldular. Orada yirmi kadar silahlı adam vardı. Genel görünümleri yabaniydi; hiç güven vermiyorlardı.

Kin-Fo hiç tereddütsüz, iki sıra halinde dizilmiş Tay-pingler'in arasından geçti. Sun'a gelince, ne yapacağını bilemiyordu, şiddetle omuzlarından itilerek ilerledi.

Giriş, sonunda kalın duvara eklenmiş bir merdivene açılıyordu; merdiven basamakları dağ yığınının derinlerine doğru iniyordu.

Durumdan anlaşıldığına göre, manastırın içine oyulmuş bir çeşit dehlizden geçiyorlardı. Bu yılankavi yeraltı geçidinin yabancıları olan biri için buradan çıkmak olanaksızdı.

Yanlarındaki adamlar tarafından taşınan meşalelerin duman çıkaran ışığında, otuz kadar basamağı indikten ve yüz adım kadar attıktan sonra, iki tutsak yan aydınlık geniş bir salona vardı.

Gerçekten bir yeraltı mahzeniydi burası. Çin mitolojisinin acayip faunasına ait olan korkunç ejderha başlarıyla süslü kalın direklere basık kemerler yaslanmıştı. Kemer tonozları, ağır kubbelere eklenmişti.

İki tutsağın gelişi üzerine, yeraltı salonunda boğuk bir homurdanma duyuldu. Gerçekten içerisi boş değildi. En koyu derinliklerine kadar tıklım tıklımdı.

Tay-ping çetesi burada toplanmıştı. Şüpheli bir tören yapacaklardı.

Mahzenin ucunda, taştan yapılmış geniş bir kerevetin üstünde, uzun boylu bir adam ayakta duruyordu. Sanki gizli bir mahkemenin başkanıydı. Yanında kımıldamadan duran üç dört kişi, savcı yardımcısına benziyordu.

m bir işaret yaptı. Kalabalık hemen açıldı, iki tutsağa yol verdi.

şakları getiren grubun şefi ayakta duran adamı göstererek, "Lao-Shen," dedi.

-Fo ona doğru bir adım atarak ve bu işi bitirmeye kararlı bir adam olarak hemen
a girdi:

-Shen," dedi, "sende bir mektup var, eski arkadaşın Wang'ın verdiği mektup. Şimdi
up geçerliliğini yitirdi, bana geri vermeni istiyorum."

in bir ses tonuyla söylenen bu sözler karşısında, Tay-ping'in kılı bile kıpırdamadı.
bronz heykel gibiydi.

-Fo, "Bu mektup karşılığında ne istersin?" diye ekledi.

şılığı gelmeyen cevabı bekledi.

-Fo, "Lao-Shen," dedi, "dilediğin kentte ve sana uygun gelen bir bankacı üzerine bir
t vereceğim ve alacağın hemen ödenecek. Ancak onu almak için göndereceğin adam
lir olmalı ve bu bakımdan kuşku uyandırmamalı!"

ı buz gibi, pek hayra alamet olmayan bir sessizlik.

-Fo sesini yükselterek devam etti:

kadar istersin? Sana beş bin Çin parası öneriyorum."

ap yok.

bin Çin parası?"

-Shen ve arkadaşları, şu acayip manastırın heykelleri gibi suskun kalıyorlardı.

rsızlanan Kin-Fo öfkeye kapıldı. Yaptığı öneriler ne de olsa bir karşılık almayı hak
du. Ne olursa olsun.

-ping'e, "Beni işitiyor musun?" diye sordu.

-Shen bu kez küçümseyici bir tavırla, hepsini anladığını, başını eğerek belirtti.

-Fo haykırdı:

mi bin! Otuz bin Çin parası! Ölseydim, La Centenaire'in sana ödeyeceği parayı
orum. İki katı! Üç katı! Konuş! Yeter mi?"

suskunluk Kin-Fo'yu çileden çıkarıyordu. Ağzını açmayan gruba yaklaştı, kollarını
urarak, "Bana satacağın mektubun fiyatı ne kadar?" diye sordu.

unda Tay-ping, "Fiyatı yok," karşılığını verdi. "Sana bağışladığı hayatı hor görerek
a hakaret ettin. Buda bunun hesabını sormak istiyor. Dünyada yaşamının değerini,
amandır kıymetini bilmediğin hayatın değerini, ancak ölüm karşısında anlarsın!"

ları söyledikten sonra, Tay-ping cevap kabul etmeyen bir jest yaptı. Kendini
naya fırsat bulamayan Kin-Fo, kısıvrak yakalandı, susturulup götürüldü. Birkaç
sonra, sımsıkı bir kafese kapatılmıştı.

, zavallı Sun, haykırmalarına, yalvarmalarına rağmen aynı şekilde götürüldü.

-Fo, "Bu, ölüm," diye düşündü. "Pekala öyle olsun! Hayatı hor gören ölmeye
!"

ak bu arada, kendi ölümünü kaçınılmaz akıbet olarak görüyordu ama, bu akıbet
andığı kadar yakın değildi.

at şu zalim Tay-ping onu hangi korkunç cezaya çarptıracaktı? Bunu hayal bile

edemiyordu.

Saatler geçti. Kafesin içine tıkılan Kin-Fo kendisinin taşınarak bir taşıta yüklendiğini hissetti. Yoldaki sarsıntılar, atların gürültüsü, muhafızların silahlarından çıkan şakırtılar kuşkuya yer bırakmıyordu. Onu uzaklara götürüyorlardı. Nereye? Boş yere bunu anlamaya çalıştı.

Kaçırılışından yedi sekiz saat sonra, Kin-Fo arabanın durduğunu hissetti. Kapatıldığı kafes adamların omuzlarında taşınıyordu. Çok geçmeden, yol sarsıntılarına nazaran daha az sert bir gidiş başladı.

"Yoksa bir gemide miyim?" diye sordu kendine.

Çok- belirgin yalpa hareketleri ortaya çıkmıştı. Nitekim bir pervanenin titreşimleri onun bir buharlı gemide olduğu düşüncesini doğruladı.

"Denizde ölmek!" diye düşündü. "Pekala! İşkencenin beterinden beni kurtarıyorlar! Sağol Lao-Shen!"

Bu arada, iki yirmi dört saat daha geçti. Günde iki kez, küçük bir kapak açılıyor, içeri yiyecek bırakılıyordu. Tutsak bunun kimin eli olduğunu bile göremiyordu. Sorduğu şeylere hiçbir karşılık verilmiyordu.

Ah! Kin-Fo, Tanrı'nın kendisi için o denli güzelleştirdiği bu yaşamı terk etmeden önce, heyecanlar arzulamıştı! Hiç olmazsa, bir nebze yürek çarpıntısı yaşamadan ölmek istememişti! Nitekim dilekleri doyuma ulaşmış, hattâ dilediğinin daha ötesine geçmişti!

Bu arada, hayatı yok olurken apaydınlık içinde ölmek istemişti. Şu kafesten her an denize fırlatılmayı beklemek, ona tiksinti veriyordu. Son bir kez gün ışığını görüp, zavallı Le-u'nun anısını düşünerek ölmek ona yeterdi.

Nihayet, ne kadar süre geçti bilemiyordu, sanki uzun bir deniz yolculuğu birdenbire bitmişti. Pervane sarsıntıları kesildi. Kendi hapishanesini taşıyan gemi durdu. Kin-Fo kafesin yeniden kaldırıldığını hissetti.

Sonunda o an gelmişti. Hayatının yanlışları hakkında tutsağın af dilemekten başka yapacağı bir şey yoktu.

Birkaç dakika geçti -yıllar, yüzyıllar!

Büyük şaşkınlığa uğrayan Kin-Fo, kafesin yeniden sağlam bir zemine oturtulduğunu fark etti.

Aniden, hapishanesi açıldı. Kollar onu yakaladılar, gözlerine büyük bir bant geçirildi. Dışarıya doğru çekildiğini hissetti. Sımsıkı tutuyorlardı. Birkaç adım atmak zorunda kaldı. Muhafızlar zorla onu durdular.

"Artık ölmek zamanı geldiyse," diye haykırdı, "sizden başka şey istemiyorum; gün ışığında ölmeme izin verin! Ölüme bakmaktan korkmayan bir adam gibi!"

Ciddi bir ses, "Öyle olsun!" dedi. "Mahpusun arzu ettiği şekilde olsun!"

Gözlerini kapatan bant birdenbire söküldü. O zaman, Kin-Fo etrafına sabırsız bir bakış attı...

Rüyada mıydı? Önünde görkemli bir sofraya oturuyordu. Sofraya güleçyüzlü beş davetli oturmuş, yemeğe başlamak için bekliyorlardı. İki yer boştu; onlar da sonradan gelecek

olan iki davetli için hazırlanmış gibiydi.

Kin-Fo heyecan içinde haykırdı:

"Siz! Siz! Dostlarım, sevgili dostlarım! Gözlerime inanamıyorum!"

Yok hayır! Yanılmıyordu. Filozof Wang'dı bu! Kanton'daki dostları, Yin-Pang, Hual, PaoShen, Tim'di bunlar. İki ay önce, Perles nehrindeki tenezzüh gemisinde onları ağırlamıştı. Gençlik arkadaşları, bekarlık yaşamına veda ederken onun tanıkları!

Kin-Fo gerçekten gözlerine inanamıyordu. Kendi evindeydi; Şanghay'da, yameninin yemek salonunda!

Wang'a dönerek bağırdı:

"Sen misin? Yoksa gölgen mi? Söyle bana!.."

Filozof, "Ta kendisi, dostum," dedi. "Yaşlı hocanı bağışlayacak mısın? Biraz katı bir felsefe dersi vermek zorunda kaldım; bu sonuncusuydu."

Kin-Fo, "Hayret! Bu, sen olmalısın Wang, sen!" diye bağırdı.

Wang, "Benim," cevabını verdi. "Bir başkası aynı misyonu üzerine almasın diye hayatını elinden almak gibi bir misyonu yüklenen ben! Ben, batmadığını senden önce öğrendim, artık ölmek istemeyeceğin anın geleceğini biliyordum! Eski arkadaşım Lao-Shen bana yardım etmek istedi. Seni ölümle burun buruna getirip hayatın ne denli değerli olduğunu sana anlatmak istedi. Seni korkunç endişeler içinde bıraktım. Daha beteri, içim kan ağlamasına rağmen, insanlık dışı serüvenlere sürükledim. Ama sonunda emindim, mutluluğun peşinde koşarken sonunda onu aynı yolda bulacaktın!" Kin-Fo, Wang'ın kollarına atıldı; filozof onu hararetle göğsüne bastırıyordu.

Çok heyecanlanan Kin-Fo,

"Zavallı Wang," diyordu. "Keşke tek başına koşsaydım! Ama ne kötülük yaptım sana? Sen de koşmak zorunda kaldın! Palikao Köprüsü'nden kendini atmaya seni zorladım!"

Wang gülerek,

"Aa, doğrusu, felsefem ve elli beş yaşım için biraz korktum," dedi, "çok sıcak basmıştı, su çok soğuktu! Boşver! İşin içinden sıyrıldım! Ancak başkaları için daha iyi koşulur ve yürülür!"

Kin-Fo ciddi bir sesle, "Başkaları için!" diye tekrarladı.

"Evet! Başkaları için her şeyi yapmayı bilmek gerekir! Mutluluğun sırrı oradadır!"

O sırada, Sun içeri giriyordu. Sapsarıydı. Deniz tutması yüzünden işkence çekmiş, kırk sekiz ölümcül saat geçirmişti. Efendisiyle birlikte zavallı uşak da Fu-Ning'den Şanghay'a kadar aynı yolculuğu yapmak zorunda kalmıştı. Hem de ne koşullarda! Yüz ifadesinden her şey anlaşılıyordu.

Kin-Fo, Wang'ın kollarından kurtulduktan sonra, teker teker dostlarının elini sıktı.

"Kesinlikle çok sevindim," dedi. "Şimdiye dek çılgının tekiymişim!.."

Filozof, "Artık bilge olabilirsin!" cevabını verdi.

Kin-Fo, "Deneyeceğim, dedi. "İşlerimi yoluna koymakla başlamak lazım. Başıma gelenlere neden olan küçük bir kâğıt, bütün dünyayı dolaştı. Onu ihmal edemem. Sevgili Wang, sana verdiğim o kahrolası mektup ne oldu? Gerçekten senin elinden çıktı mı? Onu

görsem iyi olur, aksi halde bir daha kaybolursa! Şayet Lao-Shen hâlâ onu elinde tutuyorsa, o kâğıt parçasına hiç önem vermeyip başkalarının eline geçirirse... pek güvenilir olmayan ellere!"

Bunun üzerine herkes gülmeye başladı.

Wang,

"Dostlarım," dedi, "Kin-Fo başından geçenlerden sonra kesinlikle hizaya gelmiş! Artık bizim eski kayıtsız adamımız değil! Derli toplu bir adam gibi düşünüyor!"

Kin-Fo:

"Bütün bunlar bana mektubumu geri vermiyor," dedi. "Benim saçma mektubumu! Hiç çekinmeden itiraf edeyim ki onu kendi ellerimle yakmadan ve küllerinin rüzgarda savrulduğunu görmeden huzur bulamayacağım!"

Wang, "Sahi mi, hâlâ mektubu mu düşünüyorsun?" diye sordu.

Kin-Fo, "Elbette," diye cevap verdi. "Benim yeniden çılgınlığa dönmeme karşılık, onu bir garanti olarak mı saklıyorsun? Bu kadar acımasız olamazsın!"

"Yoo hayır."

"E, peki?"

"Sevgili öğrencim bir engelle karşı karşıyasın. O mektubun ne bende ne de Lao-Shen'de artık..."

"Sizde yok mu?"

"Evet, yok."

"Onu yok etmediniz mi?"

"Hayır! Ne yazık ki hayır!"

"İhtiyatsızca davranıp başkasının ellerine mi bıraktınız?"

"Evet!"

Sabrı taşan Kin-Fo heyecanla, "Kime? Kime? Evet, kime?" diye bağırdı.

O sırada, bir paravanın arkasına saklanan ve bu sahnenin bir anını bile kaçırmayan sevimli Le-u ortaya çıktı. Dillere destan olan mektup minik parmaklarının ucundaydı. Meydan okur gibi onu sallıyordu.

Kin-Fo ona kollarını açtı.

Tekrar paravanın arkasına çekilen sevimli kadın, "Yok olmaz!" dedi. "Biraz daha sabır lütfen! İlk önce işler yoluna girsin, ey benim bilge kocam!"

Mektubu gözlerine uzatarak, "Küçük ortanca kardeşim yazısını tanıyor mu?" diye sordu.

Kin-Fo, "Tanıyor muyum?" diye bağırdı. "Benden başka o saçma mektubu kim yazabilir?"

Le-u, "Madem öyle," dedi, "bundan emin olduğunuza göre, onu yırtın, yakın; yok edin şu ihtiyatsız mektubu! Onu yazan Kin-Fo'dan geriye hiçbir şey kalmamasın!"

Kin-Fo kâğıdı ateşe yaklaştırarak, "Öyle olsun," dedi. "Ama şimdi, kocanıza izin verin de karısını sevecenlikle kucaklasın ve şu mutluluk yemeğine katılmasını kendisinden rica etsin. Ona onur vereceğine inanıyorum!"

Beş davetli, "Biz de!" diye haykırdılar. "Çok acıkmak çok sevindirir!"
Birkaç gün sonra, evlenme yasağı kaldırılmış, nikah gerçekleşmişti.
Karı koca birbirlerini seviyorlardı! Sonsuza dek seveceklerdi!
Yaşamda bin ve on bin mutluluk onları bekliyordu!
Bunu görmek için Çin'e gitmek gerekir!